

the
cr.

first Edition, scarce,
fine copy - paper,

✓

Cat: Bought November. 1890. H. 37.

rare work on the tombs of the Jews, with
curious movable plates.

no

74

SEPTEMBER 12

1894

JOHANNIS NICOLAI

Antiq. Prof. in Academ. Tubing.

LIBRI IV.

DE

SEPULCHRIS
HEBRÆORUM:

IN QUIBUS

Variorum populorum mores proponuntur, multa
obscura loca enucleantur, usus approbantur & abu-
sus rejiciuntur, genuina Hebræorum Sepul-
crorum forma ostenditur, illorumque
ritus in illis exhibentur

ET FIGURIS AENEIS ILLUSTRANTUR.

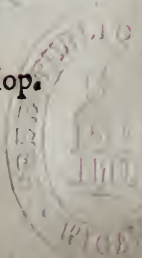

LUGDUNI BATAVORUM;

Apud **HENRICUM TEERING,** Bibliop.

è regione Academiae in angulo plateae dictae de Klok-steeg.

MDCCL.

C ... Fold

JOHANNES NICOLAUS

AM. ...

...

SEBASTIAN

HERMANN

...

25533

...

...

...

...

...

HERMANN ...

...

SERENISSIMO CELSISSIMOQUE
PRINCIPI AC DOMINO

DN. ERNESTO
LUDOVICO

LANDGRAVIO HASSIÆ, PRINCIPI
HERSFELDIÆ, COMITI CATIME-
LIBOCI, DECIÆ, ZIEGEN-
HAINÆ, NIDDÆ, SCHAUM-
BURGI, ISENBURGI ET
BUDINGÆ &c.

DOMINO & PRINCIPI
SUO CLEMENTISSIMO
HUNC

TRACTATUM

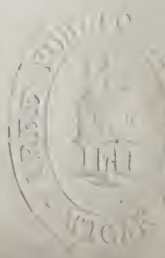
CUM

VOTO OMNIGENÆ PROSPERITATIS,
FELICISSIMI IMPERII, INCON-
CUSSÆ VALETUDINIS,

SUBJECTISSIME

DAT, DEDICAT, SACRAT

AUCTOR.

D E D I C A T I O.

QUÆ mihi adhuc, *Serenissime* ac *Celsissime Princeps*, causæ fuerunt, quæ me nunc ad hoc qualecunque meum opusculum dedicandum impulerunt, brevibus jam explicabo. Et ut uno verbo dicam, Generis Serenitatis Tuæ vetustas, nobilitas Majorum splendidissima, in me quoque beneficia magna, cum Gissæ degerem, collata. Nam quod attinet *Familiam Serenissimam*, nullis quicquam cedit *Europæ* familiis, (quippe ex nomine ipso hoc augurandum; quippe *Celsissima Domus Hassiaca* videtur nomen traxisse à *Marte* ipso, qui antiquis *As*, vel *Hess*, dictus, fuitque *Iapheti* filii *Noachi* nepos & *Gomeri* filius,) cujus Insignia Ideam Principis Christiani ante oculos ponunt, ubi primo se sistit mihi *caper exiliens* fortiter pro grege pugnans & commissum solito ducens amore gregem, uti elogium hoc tribuit *Serenissimæ Domui Bernhard Prætorius* in *Eclog. funebri Celsissimi ac Potentissimi Guilielmi Dn. Philippi F. & Guilielmi II. Hassiæ Landgravii* his verbis:

Ex hac quæ superest se caspide Barbiger effert

Cui gregis hirsuti Dux amat esse, caper.

Symbolum sanè generosi animi, qui alter ille tutatrix Deus & invictus clypeus, quo se præmunire Princeps necesse habet, si ita ad gubernaculum

re-

D E D I C A T I O.

rerum federe velit, ne sub pondere illo curarum succumbat & animum abjiciat, sed ut palmæ instar oneroso Sceptro assurgat; quare & in Insignibus additur *Stellis armatus & alis*, quæ & alias Principe dignas virtutes significant. Nam pulchra & propria hæc illorum imago est, qui mentem servant liberam & ab omni fraudem pigmento alienam. Inprimis autem signare videntur beneficia in Subditos maxima. Sicut enim sidera illa splendorem habent, ut usibus mortalium deserviant; ita & hoc, *Serenissime Princeps*, præstas, cum beneficentissimus in Subditos & omnibus egenis subsidio præstò es. Imò stella notat verbum Dei, quæ in corde *Tuo* ut stella lucidissima splendet, quod ceu stellam polarem sequeris in regimine *Tuo* laudatissimo, sub quo veluti sub alis expansis Subditi quietè degunt: Hinc etiam factum ut Fama *Tua*, *Celsissime Princeps*, volitarit per orbem & pietatem admirentur. Sed quid de Leone læva parte sentiendum? Nonne, *Serenissime Princeps*, à Deo ad gubernandam Rempublicam constitutus, ut bonos defendas & malos punias? Hinc optime hoc expressit *Serenissimus b. m. Princeps Mauritius* in quadam Inscriptione portæ *Smalkaldienfi* affixa his verbis:

*Sed Leo justitiæ typus est, cui nobilis ira
Parcens subiectis sueta domare feros.*

D E D I C A T I O.

En! Magistratus boni officium, quod maxima laude geris, *Princeps Celsissime*, pacem conservas, recte judicas, probos tueris, malos punis, afflictos è manu violatoris eripis, nemini injuriam infers, nec innocentem profundis sanguinem, peregrinos, viduas, orphanos & pauperes defendis, eosque paterno quasi tractas affectu, ut merito quadret in Te symbolum illud *Philip. Picinelli fol. 403. Leoni* inscriptum: *Omnibus idem*. Erga bonos comis, sermone affabilis, vultu amabilis, ut merito de Serenitate Tua dicere cogar, quod *Bernhardus Prætorius in Eclog. funebri Celsiss. & Sereniss. Princ. ac Domini Guilielmi Dn. Philippi Fil. Dn. Guil. II.* refert de *Philippo Juniore*, qui *Rheinfeldii 12. Kal. Decemb. 1583.* obiit, dixit: omnibus acceptus, redamatus ab omnibus Heros, indigenis, alienigenis, illustribus, imo summis & minimis fuit, nec enim fas,

Principis à facie quenquam discedere tristem.

Nihil jam dicam de cornibus galeisque, quæ in Insignibus conspiciuntur & documenta sunt *Generositatis*, cui galeatum caput ardentissime precor. *Galea* tametsi in solius capitis tutelam accommodata sit, attamen epigraphen accipere potest TOTVM SERVAT. Enimvero capitis incolumitatem certa totius reliqui corporis sanitas consequitur.

Op-

D E D I C A T I O.

Opportune *Cornelius à Lapide in Ephes.* Galea principem corporis partem , puta caput ipsum , à quo cætera membra , totusque homo pender, tuetur. Sit itaque caput Tuum, *Serenissime Princeps*, galeatum ab omnibus periculis & morbis tutum , ita & membra non habebunt aliquid, ut conquerantur; sed tuta & incorrupta sub capite tuto erunt. Observandum autem quod in Insignibus *Celsissimæ Domus Hassiacæ* unus tantum Leo inter alios coronatus conspiciatur , quo forsitan ad jus primogenituræ respicitur , ubi primogenitus sceptrum tenet. Et hæcenus etiam summa prudentia , iustitia, magnanimitate , temperantia , urbanitate gessisti, ut jure *Serenitatem* inter Christianos Principes referre possim. Ut ergo ad alias virtutes & laudes *Serenitatis Tuae Celsissimæ* redeam, illa sane silentii pede non transeunda , quod *Musarum* insignis *Fautor & Patronus* sit, ita ut ipsa artibus liberalibus imbuta. Multorum sane hodie animi stulta stolidaque opinionione sunt imbuti, ut Musas atque literas Principibus fraudi magis , quàm laudi , & dedecori potius , quàm decori sint; verum insanam , barbaram ac brutam istorum hominum opinionem vivo quasi exemplo refellis ac refutas ipse , *Celsissime Princeps* , cum literas omni studio foveas , & illis adminiculo sis, quod & ipso exemplo meo testa-

DEDICATIO.

ripossem, si in his deprædicandis prolixus esse vellem. Interim tamen hoc silentio non prætereundum, quod cum paucis ab hinc annis *libellum de Triumphis Romanorum* dedicarem, illum tanto favore acceperit, ut nil nisi comitatem & beneficentissimum Principem intelligerem. Quare ut meam gratiarum actionem aliquo modo devoto ostenderem, hunc libellum de *Sepulchris Hebræorum Serenitati Tuae Celsissimæ* sacrum devotissime esse volui. Agit quidem de Sepulchris; sed longe absint Sepulchra à *Serenitate Tua & Celsissima Familia*; potius floreat & vigeat quam longissime, quam diutissime. Accipe ergo, *Serenissime Princeps*, hanc tesseram, quam subjectissime offert humillimus Clientens & favoris radiis illustra, tunc Sepulcra hæc non tumultata erunt.

Tuæ Serenitatis

Dabam Tubing. die 16.
Novembr. 1705.

devotiss. Clientens

JOHANNES NICOLAI

Antiquit. Prof. Tubing.

PRÆ.

P R Æ F A T I O.

UM *sapissime in Sacra Scriptura Sepulchrorum Hebraorum mentio fiat, & non omnibus constet, qualis & quænam illorum forma, & situs fuerit; hinc in illorum gratiam nobiscum constituimus, paulò uberior hanc materiam tractare, ut certitudo illorum eò melius pateat. Non dubitamus ergo quin Tractatus hic rei literariæ magno usui futurus. Descripsimus quantum fieri potuit ex Sacra Scriptura & Rabbiorum scriptis horum formam aliasque ceremonias, quæ ad ornatum horum requirebantur. Accipe serena fronte, Benevole Lector, hunc Tractatum, & perlegere dignare. Habebis certe non ubivis obvia. Vale & me ulterius favore & amore persequere.*

Viro Nobilissimo ac Excellentissimo,

DN. JOHANNI NICOLAI,

PROFESSORI IN PERANTIQUA UNI-
VERSITATE TUBINGENSI ANTI-
QUITATUM P. QUAM CE-
LEBERRIMO, FAUTORI
SUO HONORATISSIMO,

S. P. D.

JOH. CHRISTOPH. PFAFF, Th. D. & P. P.

ac Theologici ibidem Stipendii Superattendens.

Epulturæ quæ causa subit atque ratio, frequens inter vivos quæstio est. Pluribus suadere eam *ἡ πέποιται* videtur, quòd indigna res foret, si corpora, quæ tam honestè habita, præsertim ad Patris cœlestis imaginem renovata, membra viva Christi, Sanctique Spiritus fuerant templa, stercorum ad instar negligenterentur. Funeribus quidem, humo tegi & à vermibus terræ potius quàm volucribus cœli consumi, haud adeò gloriosum censebant Gentiles, quibus illustrior rogos videbatur quàm tumultus.

lus. Quin canes in Hircaniâ , quibus objecta
cadavera , alebantur , dicti inde sepulchrales.
Scythæ inter epulas mortuorum carnes deglutie-
bant. Massagetæ ac Derbices propinquos , cum
fenuissent , devorabant jugulatos , honestiùs in-
tra se condi , quàm à vermibus comedi , putan-
tes. Plures tamen cadavera cremabant , Ro-
mani quippe , Græci , Galli , & apud Tacitum , ipsi quoque Germani. Tanta verò tot
Gentium stultitia indicio est , *ipsas spem non ha-*
buisse , quæ præcipuum sepulturæ fundamentum.
Stulte tu , inquit Paulus , *quod seminas , non re-*
viscit , nisi prius computruerit. Et Deus ipse ad
hominem lapsum : *Terra es , præsertim in tumu-*
lo , & in terram , in resurrectione sc. juxta Isi-
dorum , *reverteris*. Quò spectat & illud Pru-
dentii :

*Quæ pigra cadavera quondam
Tumulis patefacta jacebant ,
Volucres rapientur in auras ,
Animas comitata priores.*

*Hinc maxima cura sepulcris
Impenditur , hinc resolutos
Honor ultimus accipit artus ,
Et funeris ambitus ornat.*

Quidnam sibi saxa cavata

Quid pulchra volunt monumenta ,

Nisi quod res creditur illis

Non mortua sed data somno ?

Sapienter itaque , Vir Excellentissime , non tam Gentilium , quibus *A'vásarís* fabula ac irrisio, Mausolea , quàm Ebræorum eruis dormitoria. Sic enim ex mediâ mortis caligine studiis facem affers sanctioribus , vivis delicias , Tuique Nominis celeberrimi memoriam clarissimis consecrans monumentis. **V A L E & bono publico V I V E.**

Tub. 9. Cal. Jun.

A. clo Io cciv,

I N D E X

C A P I T U M

H U J U S T R A C T A T U S D E S E P U L C H R I S H E B R Æ O R U M.

L I B E R P R I M U S.

C A P.	Pag.
I. <i>De Nomenclatura Hebræorum.</i>	2
II. <i>De Nomenclatura Græcorum.</i>	13
III. <i>De Nomenclatura Latinorum.</i>	25
IV. <i>De Actû Hebræorum in Sepulcris observato.</i>	27
V. <i>De Actû in Sepulcris observato ex Nomenclatura Græcorum & Latinorum.</i>	34
VI. <i>De Ammah seu Cubito.</i>	37

L I B E R S E C U N D U S.

I. <i>De Sepulturæ Jure.</i>	38
II. <i>De Causis finalibus Sepulturæ.</i>	42
III. <i>De variis Sepulturæ generibus, & quidem humatione & crematione.</i>	47
IV. <i>De variorum populorum Sepultura, & quidem Babyloniorum & Persarum.</i>	52
V. <i>De Sepultura Egyptiorum, Sepulturaque ritibus.</i>	54
VI. <i>De Sepultura Æthiopum.</i>	57
* * 3	VII.

INDEX CAPITUM.

VII. <i>De Indorum Sepultura, & aliorum.</i>	59
VIII. <i>De aliorum Barbarorum variis sepeliendi ritibus.</i>	62
IX. <i>De Sepultura vivorum quarundam Gentium.</i>	64
X. <i>De Sepulcris in Asia.</i>	69
XI. <i>De Sepulcris in Africa.</i>	77
XII. <i>De Sepulcris in Europa.</i>	86
XIII. <i>De Ornamentis Sepulchrorum internis.</i>	89
XIV. <i>De pecunia, armis aliisque rebus consepultis.</i>	99
XV. <i>De Ornamentis Sepulchrorum externis.</i>	107

LIBER TERTIUS.

I. <i>De Sepulcris Hebræorum ante diluvium.</i>	112
II. <i>De Sepulchrorum Hebræorum discrimine, & quidem inventorum & nocentium.</i>	120
III. <i>De Sepulchris Hebræorum vulgaribus.</i>	126
IV. <i>De discrimine Sepulchrorum vulgarium scil. hominum bonæ famæ.</i>	128
V. <i>De Sepulcris vulgaribus datis ultima supplicia passis.</i>	133
VI. <i>De iis quibus Sepulcrum denegatum.</i>	140
VII. <i>De Sepulcris Nobilioribus Familiarum.</i>	147
VIII. <i>De Sepulcris Hebræorum communibus hæreditariis.</i>	154
IX. <i>De Regum Hebræorum Sepulcris.</i>	157
X. <i>De Forma Sepulchrorum Nobiliorum ex Scriptura Sacra.</i>	163

XI.

INDEX CAPITUM.

XI. De Forma Sepulcrorum Nobilium ex Misch- na.	174
XII. De horum Kokin applicatione ad Scriptu- ram.	182
XIII. De Locis Sepulchrorum Hebræorum , intra & extra civitatem concessis.	184
XIV. De Sepultura in Domibus & Hortis vel Syl- vis.	192
XV. De loco Sepulturæ in agro , montibus , valli- bus , sub arboribus & ad vias.	194
XVI. De Sepultura animalium aliarumque rerum apud Hebræos usitata.	213
XVII. De Visitatione Sepulcrorum Judaica.	216
XVIII. De Sepulcri Christi Fatis , & visitatione ejus sequioribus temporibus facta.	219

LIBER QUARTUS.

I. De Ornamentis Sepulchrorum externis , & quidem מצבה statua.	222
II. De צ"ן & נפש.	228
III. De Sepulcris calce notatis.	233
IV. De Sepulcrorum Hebræorum Epitaphiis.	237
V. De Pyramidibus & Mausoleis Hebræorum.	246
VI. De Synagogis defunctorum Sepulchris imposi- tis.	250
VII. De Templis Sepulchris superstructis.	255
VIII. De Ornamentis Internis Sepulcrorum He- bræorum scil. Unctura.	260
IX. De Vestibus cadaverum Hebræorum Sepulchra- libus regiis.	263
	X.

INDEX CAPITUM.

X. De Rabbīnorum seu Doctōrum vestibus Sepulcralibus & plebejorum.	266
XI. De Fasciis Sepulcratibus.	270
XII. De Sudario Christi Sepulchrati, & aliis rebus consepultis.	275
XIII. De Sepulcrorum morali explicatione.	278

IN NOMINE JESU
T R A C T A T U S
D E
SEPULCHRIS HEBRÆORUM,
ET IIS, QUÆ AD SEPULCHRA PERTINENT.

P R O L O G U S.

DE Sepulchris illorumque formis apud Hebræos usitatis quædam tradere nobiscum constituimus, materia sanè utilissima, quæ sæpe in Scriptura Veteris & Novi Testamenti occurrit. Cum autem pauci formas Hebræorum veterum Sepulcrorum intelligunt, quia à nostris planè diversæ erant; hinc in subsidium illorum, qui non solum sacra Biblia legunt, sed & ad intelligendum Scripturæ sensum gestiunt, quædam de his eorumque ornamentis & quæ alia ad illa pertinentia in medium proferre volumus, minimè dubitantes, quin rei literariæ maximo usui futura sint. Argumentum est nobilissimum & maximè necessarium, quod nocte dieque mente revolvere debemus, quia nostrum ultimum domicilium, in quo usque ad extremum judicium morari nos oportet. Accipite hæc Lectores B. serenis frontibus, Deumque Ter Optimum

A
Maxi-

Maximum precibus flagitate, ut nos omnes Spiritu suo regat, quo Sepulcra nobis semper ante oculos ponamus & mortalitatem & pietatem discamus.

LIBRI PRIMI

C A P U T I.

De Nomenclatura Hebræorum.

I. **I**N Nomenclatura Hebræorum, quæ de Sepulcris & rebus ad Sepulcra pertinentibus agit, varia nomina examinanda veniunt, quæ si accuratius evolvantur, magnam lucem accendunt iis, quæ in sequentibus tractanda erunt. Inter hæc primo loco se offert *Theca* seu *vas* Hebræis voce ארון dicta est *Genes. L. 26.* Quamvis autem hoc in loco sit casus extraordinarius; reperimus tamen eandem vocem apud Rabbinos de ordinario loculo pronunciari: vid. *Comment. in Bava Batra* 6. 8. quam sententiam etiam retinet Angl. Interpres, qui interpretatus est: *And he was put in an arke*, quod *Henricus Ainsworth. Commentar. in b. l. fol. m. 172. edit. Lond.* ita explicat: *an arke or chest, coffin: to be ready at their removall out of Egypt.* vid. cl. *Buxtorff. Lexic. Rabbinico-Talmudic. fol. m. 224.* Retinet etiam nomen hoc *Paraphras. Chaldaic.* quæ per *arcam* exponit: vid. *Paul. Fag. Calculum* addit *Schindler. in Lexic. Pentaglott. fol. m. 122.* qui ארון significare dicit *arcam, cistam, scrinium, thecam ligneam* ad res inanimatas conservandas paratam. *Targum* in hoc loco ponit כְּאֹרֶן, *Targum Hierosolymitanum* כְּבִית־אֶרֶץ, quod est Græcum γλωσσόκομον, *loculus, ferecrum, capulus* qui & Latinis *arca.*

II. Multa de hac arca referunt Rabbini, dicentes: *Iosephum* sibi ipsi de hac ante mortem prospexisse, fabricatâ in hunc finem arcâ, uti *Aben-Ezra* ad h. l. per ה Emphaticum in voce בָּרָאן præfixo ב Kametzato inclusum innui hâriolatur: וְיִשְׂרָאֵל: *Ratio cur in בָּרָאן litera ב habeat Kametz (quasi δευτικῶς Moses dixerit: positus est in arcam illam) hac est, quia eam sibi ipsi preparaverat.* Aliam verò punctationis

nis causam adfert *Chassekuni*: בארון הב"ח בקמץ ללכוד שחיי בחורו: *Litera ב in voce* בָּאָרֹן: cum *Kametz scripta est, ut docearis, quod vivente adhuc Josepho eam sibi elegerint & fabricarint: de nullo caterorum Patriarcharum mentio sit alicujus arce.* Nemo itaque erit, qui non fateri cogatur per ארון arcam feralem, aut capulum, vel loculum, sive sarcophagum intelligi. *Jonathan Ben Uziel in Targum Hierosolymitan.* uti paulò ante diximus, transtulit גלוסקמא quod ipsum Græcum γλωσσόκομον lib. 11. *Anthol. c. XLVII. carm. 1. vers.* de loculo funebri usurpatum. Ex his satis patet per ארון thecam seu loculum funeralem indicari, cui inclusus fuerit *Josephus.*

III. B. *Sebastianus Schmidius* in recentissima Bibliorum versione reddit *Urnæ*. Quod materiam communiter tradunt fuisse של מתכת ארון fusilem, h. e. metallicam, vel æneam, vel ferream; nam vox מתכת quodcunque fusile notat, & de quovis metallorum genere potest accipi. Imò ex plumbo constatam fuisse quidam arbitrantur. Ita in *Pthirath Mosche fol. xvi. col. 2.* ארוןא של יוסף של עופרת היה, *capulus Josephi fuit plumbeus.* At *Arabs Patricides*, cujus verba cl. *Johân. Henric. Hottinger lib. 1. Smegmat. Oriental. cap. viii. pag. 379.* excerptit, *Josephum capulo marmoreo inclusum* scribit. Non solum autem *Josephi* cadaver loculo inclusum asserit cl. *Heidegger. in Patriarch. histor. Exercit. 111. §. 60. pag. m. 113.* sed etiam fratrum & aliorum Patriarcharum, qui in *Ægypto* obiissent, probatque opinionem ex cap. vii. *Act. vers. 16. & Joseph. Antiquit. Judaic. lib. 11. 4.* Quæ sententia non adèò improbabilis videtur. Antiquissimus etenim est ritus defunctorum corpora thecis vel loculis includere.

IV. Quod ad quantitatem attinet; ex Rabbiorum Scriptis colligitur, quod longitudo iv. cubit. latitudo vi. palm. totidemque profunditas fuerit. *Pthirath Mosche* loc. cit. statuit quinque cubitorum fuisse: conf. *Pracell. Joh. Benedikt. Carpzov. dissert. Philolog. de Sepultur. Joseph. Patriarch. edit. Lips. 1697.* de quibus in sequent. cum de forma Sepulchrorum acturi sumus, pluribus agetur. Modò hic monuisse juvat, quod ארון loculus, theca vel capulus fuerit, cui cadavera includerentur, & in quo conservarentur. Qui mos in hunc usque diem retentus fuit.

V. Huc referimus etiam illud מִשְׁכָּב, 2. *Paralip.* xvi. 14. quod à radice שכב descendit, significatque *cubuit*, *jacuit*. Dicitur (1) de habitantibus, *Levit.* xxvi. 1. *Sam.* xxvi. (2) de dormientibus, qui jacent, *Psal.* lvi. *Job.* xxvii. (3) de mortuis, qui dormientibus haut absimiles sunt, 2. *Samuel.* vii. 12. *Esai.* xlii. 17. & aliis in locis plurimis. Unde מִשְׁכָּב *lectus funeris*, 2. *Paral.* xvi. confer. *Schindler. Lexic. Pentaglott. fol. m. 1851.* Vid. clar. *Buxtorff. Lexic. Rabbino-Talmudic. fol. m. 2386.* Et bene hoc vocabulum Sepulcris seu feretris vel lectulis funebribus convenit, quia corpora in illis recondita jacent, ac si in cubilibus dormirent; hinc non incommodè *dormitoria* dici possent.

VI. Instrumenti index videtur esse מִשְׁכָּב *lectica*, de qua 2. *Sam.* iiii. 31. & in *Bava Baira*. Descendit à radice נָשָׁב *reclinavit*, unde מִשְׁכָּב *lectus reclinatorius*: vid. fol. 1333. *Lexic. Rabbino-Talmud.* *Lectus* in quo reclinat, decumbit, se extendit & jacet somnum capiens, ægrotus, aut mortuus: *lectus dormientium*, cibum capientium, ægrotantium & cadaverum: confer. *Schindler. Lexic. Pentaglott. fol. m. 1111.* ubi plura. Ejusmodi *lectica* occurrit in funere Abneri l. c. quod aliàs nomen communiter usurpari solet de lecto, in quo dormimus, seu cibum capimus, qualem lectum locabant in conclavi *Elie*, 2. *Reg.* iv. 10. in quali recumbebat *Jacob* ægrotans, *Gen.* xlviii. 2. xlix. 33. ubi *Anglus* semper legit *BED*. Plura de hac voce attulit *B. Geier in Commentar. ad Proverb. Salom. c. xxvi. 14.* ut proinde idem sit nomen recubitorii nostri, tum quando dormimus quotidie, tum quando dormituri sumus somnium mortis diuturnum, de quo saluberrime cogitabimus semper lectum nostrum adituri aut aspectantes, revocantesque in memoriam illud à lecto ad *lethum*.

VII. Locus considerandus venit, qui vel (1) à forma dicitur מַעְרָה *spelunca*, *caverna*, *Genes.* xix. & habitabat *Lot* in *spelunca*. *Angl. And he dwelt in a cave. Gen.* xxi. 1. & dedit mihi מַעְרָה הַמִּכְפָּלָה *speluncam duplicitatis*. Est enim *spelunca* seu *specus* *cavitas petra*, aut *terra*, *tantum os in labia deductum*. *Isidor lib. 14. 9.* *Specus* est fossa sub terra, qua prospici potest. *Anglus Thomas de S. Quercu* ita describit *speluncam*; *a den or cave in the earth, or hole in the rock*. Ita vocatur sepulchrum Patriarcharum מַעְרָה & passim *Lazari σπήλαιον Job. xi. 38.* *Christi*

DE SEPULCHRIS HEBRÆORUM. 5

σπήλαιον & ἄντρον à Scriptoribus Ecclesiasticis apud D. *Quensted.* de sepulchris veter. pag. 247. seq. Talmudici observante *Buxtorffio* in *Lexic. Rabbinico-Talmudic.* fol. m. 2343. distinguunt inter hæc vocabula, & iis est בור *Cisterna rotunda*, שוח *fossa longa* & *angusta*, מערה spelunca quadrata tecta tabulato, cui tamen inest orificium. Ex his sane constat, qualem formam מערה habuerit. Non enim de qualibet spelunca, sed tantum quadrata orificium habente dicitur; cum aliàs alia quoque dentur vocabula, quæ speluncam significant, quæ tamen quoad formam ab hac distinguuntur. Vel (2) à *sine* קבר *Gen.* xxxv. 20. קברה appellatur. Nomen קבר sepulchrum descendit à radice קבר *operuit terra, sepelivit, tumulavit.* Unde קבר sepulchrum in hunc finem factum, ut cadavera in illud conjiciantur. Ita etiam notat actionem & locum ubi quis jacet: vid. *Schindler. Lexic. Pentaglott.* fol. m. 1582. *Buxtorff. Lexic. Rabbinico-Talmudic.* fol. m. 1963. (2) notat etiam apud Rabbinos uterum mulierum, quia aliquando est sepulchrum infantis, cum in utero moritur. *Henricus Ainsworth. Comment. in Genes.* xxxv. 1. 35. fol. m. 135. edit. *Londin.* vocabulum קבר exponit sepulchrum, quod manibus cavatum & confectum, quando ita dislerit, discrimen faciens inter hoc & חא *grave, the word meaneth not the grave digged or made with hands named in Hebrew קבר but the common place or state of death, here called in Hebrew Scheol.*

VIII. Clar. Fridericus Mullerus Professor quondam Gissenf. statuit, vocabulum חא in Sacris aliquando significare *Sepulchrum*, quando ita dislerit: Non dubium est, quin aliquando חא in Sacris significet sepulchrum. Constat hoc ex *Genes.* xxxv. 1. 35. & *Psal.* xvi. 10. Ad probandam hanc suam opinionem *Rivetum* adducit, *Exerc.* 151. f. 576. in *Gen.* 37. Verum huic opponimus verba *B. Johannis Eberhardi Busmanni Præceptoris quondam mei fidelissimi in Academia Helmstad.* quæ leguntur in *dissertatione Philolog. de Scheol Hebr.* edit. 1682. Postquam enim ille omnia loca Scripturæ accurata diligentia perpendisset §. xv. in hæc erumpit verba: Hæc sunt loca illa (non plura nec pauciora) in quibus vocabulum חא in Codice Hebræo usurpatum reperies. Quibus omnibus & singulis probè consideratis, cuiusvis, nî fallor, ad oculum patebit, nullum eorum (excepto forsân uno vel altero, de quo tamen adhuc dubitari potest) de

Sepulchro necessario esse intelligendum (Dico necessario, non pauca enim, si primo intuitu rem consideres, non incommode de eodem, dummodo cætera forent paria, intelligi & accipi posse non negarim) multa tamen contra ita esse comparata, ut de Sepulcro nullo modo intelligi possint, nec debeant. Loquuntur illa omnia vel *in genere* de obscuro, abscondito & omni hominum viventium consortio ordinarie remoto quodam loco (qualis Græcis est vel erat *ᾠδης*) eoque omnium infimo (qualis est profunditas maris, vel potius venter ceti in profundo maris, inferiores partes terræ, abyssus seu vorago quædam subterranea, & similia) vel *in specie*, & quidem magis, ut videtur, propriè, de loco illo, vel potius statu, qui hominem excipit post mortem. Quam sententiam firmis argumentis in citata dissertatione probat, quæ evolvatur.

IX. Consentiunt his non pauci è Theologis & Philologis, quorum testimonia è B. *Luthero*, *Matthia Flacio*, *Davide Chytraeo*, *Jacobo Heerbrando*, *Salomone Gesnero*, *Balthasar. Meisnero*, *D. Johann. Gerhardo*, *Daniele Cramero*, *Johanne Tarnovio*, ut & (quantum ad Reformatos) è *Paulo Fagio*, *Matthia Martinio*, *Petro Ravanell.* aliisque collegit *D. Grabi.* Nos ut dictis fidem faciamus, unum vel alterum inprimis integrum Lutheri locum, prolixiorem quidem, verum sententiam nostram egregiè illustrantem, hîc adscribemus, & quæ à *Dn. Grabio* omissa sunt, addemus. Ita ergò *Lutherus* in enarrationibus seu Commentario in Genes. ad c. XLII. v. 38. Neceffe est, ait, aliud esse קבר & aliud שואל. Sicut autem Sepulcrum קבר commune est tam piis, quàm impiis; ita & שואל. Hæc certa res est, & petita ex usu sacrarum Literarum, nisi quod hæc est differentia. Sepulcrum קבר propriè terra est, quæ effoditur, & in qua conditur corpus mortuum, multi enim moriuntur, qui non humanantur, ut qui laniantur à bestiis, aut in crucem aguntur, aut cremantur, illis non conceditur sepultura, & tamen omnes dicuntur descendere ad infernum ex hac vita. Recte ergò hæc distinguuntur, ita ut sepulchrum sit locus, in quo corpus, ossaque demortuorum reconduntur certo tempore, certa persona & loco: שואל autem commune quoddam receptaculum, non corporum tantum, sed & animarum, ubi omnes mortui congregantur. *Augustinus* vocat abdita receptacula animarum in *Enchiridio* ad *Laurentium* cap. 109. X. Est

X. Est igitur Chaos illud nobis quidem incognitum, in quo non est differentia locorum, temporum, personarum, quo descendunt etiam hi, qui carent sepulchris. Est locus communis, si modò locus dici debet, non pro corpore, sed pro anima. Propriè igitur & definitivè שואלה locus vel receptaculum est animarum. Qualis autem ille locus sit, infinitis quæstionibus à veteribus disputatum & quæsitum est. Nobis hæc differentia sufficiat, quod sicut corpus servatur in terra, ita anima resoluta venit in suum שואלה scheolah. Nec traduntur diversa scheolah piorum & impiorum. Alii acutè sanè disputant, & sunt varia argumenta in utramque partem, quæ me parum movent. In parabola de *divite* & *Lazaro* dicitur dives sepultus esse in inferno, non corporis, sed animæ sepulcro, & tamen de piis aliter sentiendum est, quàm de impiis in eadem שואלה existentibus. Sicut hîc inquit Jacob, & supra etiam (cap. xxxvii. 35.) Descendam lugens ad filium meum in infernum, & (cap. xlii. 29.) Deducetis canos meos in infernum. Et de morte piorum certus & clarissimus locus est apud *Esaiam*, cum inquit: Intrant pii in pacem requiescunt in cubiculis suis. Item *Gen. xv.* Tu autem ibis ad patres tuos in pace, & sepelieris in senectute bona. Et cap. xxv. Abraham collectus est ad populos suos. Hîc est scheolah, i. e. locus quidam, in quem colliguntur pii, quem appellat *Esaias pacem* cap. lvi. Veniat pax, requiescat in cubili suo, qui ambulavit in directione sua, ibi sanè loquitur de mortuis. Sic ad *Josiam* dicitur 2. *Paral.* xxxiv. Jam enim colligam te ad patres tuos, & infereris in sepulcrum tuum in pace: nec videbunt oculi tui malum omne, quod inducturus sum super locum istum. Hæc omnia ex Scriptura Sacra manifesta sunt & certa, quod Sancti secundum corpus vadunt in קבר sicut *Abraham* in agro *Ephron* è regione *Mambre* sepelitur: secundum animam verò ingrediuntur cubacula sua, in scheola, ubi congregantur cum Patribus suis. Ac habent quidem pii infernum, in quem descendunt, sed ut requiescant in eo. Et quanquam cum mœrore descendunt, tamen ad quietem & pacem transeunt.

XI. Atque adeò nihil aliud est descensus ille piorum, quàm mutatio hujus vitæ in alium statum, ubi amplius non vivitur
sub

sub Sole & super terram, sed relicta vita hac intrant in cubiculum sive stratum suum, in quo dormiunt & requiescunt, donec corpus & anima rursus copulentur in futura & æterna vita. Itaque Scriptura prorsus nihil habet de Purgatorio, sed ait, Sanctos & justos transire in suum *Scheolah*, ubi suavissima pace & quiete fruuntur. Justus autem est, qui licet sit peccator, tamen si credit in Filium Dei & accipit absolutionem à peccatis per ministerium verbi, baptizatus est, & Sacramento altaris participavit, verè absolutus & justus est. Huic verò non est paratum purgatorium, sed sepulchrum animæ, *Scheolah* piorum pax & quies in cubili suo. Ante Christum dictus est sinus Abrahæ, & eadem appellatione ipse quoque utitur, quam haud dubiè ex sermonibus piorum & patrum mutuatus est, cum dicit *Lazarum* translatum esse in sinum *Abrahæ*. *Scheolah* autem divitis erant flammæ, atque is status & conditio impiorum soli Deo cognitus est, qui à nobis comprehendere non potest. Corpus vero Divitis repositum fuit in קבר. Hæc mea sententia est de hisce appellationibus.

XII. Pergit B. Lutherus: Ac tantum quidem nos de receptaculis corporum & animarum cognitum habemus, קבר esse locum pro corpore: *Scheolah* verò pro anima dormiente (quiescente à laboribus suis *Apocal. xiv. 13.*) sive piorum, sive impiorum, sed diversa conditione, & qualis ea quies sit, nos nescimus. Idem operationibus in *Psal. xvi. Tom. 2. Genens. Lat. f. 171. b.* Videmus Scripturam duo loca tribuere mortuis, foveam corpori, & infernum animæ. Rursus in additionibus in locum *Hose. xiii. Tom. iv. Latin. Gen. fol. 687. b.* Hieronymus dicit, inter mortem & inferos hoc interest, Mors est, qua anima separatur à corpore, Infernus locus, in quo recluduntur animæ, sive in refrigerio, sive in pœnis, pro qualitate meritorum. Quod dicit propter Patriarchas, qui in infernum sese descendere fatentur. Sed qualis ille sit locus, & quid aut qualiter in eo sint, agant, habeant animæ, nescimus, quia Scriptura non dicit. Existimatur sanè post resurrectionem Christi nullum esse piorum infernum, licet pro eo finxerint Purgatorium homines audaces. Sed qui intelligunt, quid sit peccatum per legem excitatum, & desperationem adducens, ipsi intelligunt, quid sit mors & infernus. Et in antecedentibus:

Ut

Ut mors corpus occidit, ita infernus animam rapit. Inde in Scripturis duo ista loca distribuuntur, ut קבר Sepulchrum corpori, שואל infernus animæ deputetur. *Psal.* vi. Non est in morte, qui memor sit tui, in inferno quis confitebitur tibi? *Psal.* cxv. Non mortui laudabunt te Domine, neque omnes qui descendunt in infernum, (Hebr. כל ירדו יומה, ולא, nec omnes descendentes in silentium, vel locum silentii) *David Chytraus Comment. in Genes.* xxv. num. 2. diligentissimè expendenda est forma verborum, quæ Moses de Abrahamo mortuo usurpat: Congregatus est ad populum suum. Docet enim animas piorum non dissipari, ut pecudum animæ evanescent, sed congregari & colligi ad populum suum, hoc est, in cœtum beatæ Ecclesiæ. Hinc verba *Esaia cap. lvi.* sumta sunt: Viri sancti colliguntur, & nemo est, qui considerat. Antequam veniat calamitas colliguntur iusti & veniunt in pacem & requiescunt in cubilibus suis, quia rectè ambulaverunt. *Sap.* lli. Justorum animæ in manu Dei sunt. Cum enim animæ piorum vivant post mortem & colligantur ad populum suum, necesse est, aliquod receptaculum esse, in quo expertes omnium malorum & beatæ versentur, donec statuto tempore in vetus domicilium corporis renovati redeant. Id hospitium excipiens animas post mortem variis nominibus in Scriptura appellatur. *Luc.* xvi. *sinus Abrahæ*, h. e. congregatio seu cœtus omnium piorum, qui fide promissionis traditæ *Abraham* salvati sunt. *Luc.* xxlii. *Paradisus*, *Sap.* lli. *manus Dei*.

XIII. *Johannes Tarnovius Comment. in Psalm.* ix. שואל significat propriè commune animarum post hanc vitam receptaculum, ut קבר corporum. *Theodoric. Hackspan. part. 2. notar. Philolog. Theologic. in varia & difficiiora loca Scripturæ pag.* 976. Contra eos, qui שואל de sepulchro accipiunt (*Hof.* xlii. 14.) urgendum, quod rectè notavit *Lutherus*, שואל & מות ita conjungi in Scripturis, ut illud animam, hoc verò corpus spectet, quem videsis exemplis rem illustrantem: vid. *D. Abraham Calov. in Bibl. illustrat. Tom. 2. p.* 758. & *Joh. Quistorp. in annot. Bibl. ad Psalm.* lxxxix. 49. Sunt & alii viri doctissimi, qui vocabulum שואל hoc modo explicant, quorum auctoritate & consensu sententiam nostram roborabimus. *D. Calixtus* vir Hebraicæ linguæ peritus in lucubrat. V. T. ad *Genes.* xxxvii. 35. שואל plus quàm sexagies in Sacris occurrit, & a-

liās infernum, aliās sepulcrum, statum defunctorum, mortem, pernitium & exitium significat. Græcis ubique (excipe *Ezech. xxxiii. 21.* & si quis forte adhuc alius locus possit observari) redditur *ᾗδης* in dialecto Hellenistica --- Quænam verò singulis locis obtinere debeat significatio phrasæ & res, de qua verba fiunt & cohærentia textus indicio erunt. Et mox in respons. ad Object. Pontif. Respondeo, descendere ad mortuos Scheolah sive in sepulchrum, esse periphrasin mortis, atque adeò nihil aliud, quàm in censum mortuorum venire, sive simpliciter mori. Ita sanè non rarò sumitur, ut patet ex locis supra allatis. B. D. *Titius Theologus pins in disp. de statu animarum separat. §. 9.* Certum est descendere Scheolah ad mortuos sive in sepulchrum Hebræis phrasin esse notantem nil aliud, quàm in censum mortuorum venire, sive simpliciter mori, etiamsi non omnes mortui sepulcrum semper inveniant. *Excell. D. Noldius Theolog. Hafniens. in annot. & vindic. ad Concordant. particular. Ebr. Chald. pag. 823.* *שְׁחֹלָה* in genere notat statum mortuorum, in quo homines nihil sciunt eorum, quæ geruntur in hoc mundo, *Eccl. ix. 5.* Et *Schmidius in Job. xiv. 3. & vii. 9. & xvii. 16.* addit: Non dari locum Scripturæ perspicuum, in quo vox *שְׁחֹלָה* notet sepulchrum vel locum subterraneum. Anglus *Henric. Ainsworth. Comment. in Genes. xxxvii. fol. m. 136. edit. Londin.* scribit: *By this Hell שְׁחֹלָה therefore in Scripture is not meant the place of the damned onely, but of all that goe out of this world.* D. *Augustus Pfeiffer. in Dub. vexat. Script. Sacr. pag. 198.* Phrasæ Jacobææ (descendere ad Scheol) notat statum mortis in genere sine illatione necessaria vel sepulcri vel inferni. Et in probatione *num. 1.* descendere ad *שְׁחֹלָה* est devenire ad eum statum, quem ordinariè, ut ut non semper insequi solet sepultura i. e. mortis. --- Plura de significatione *שְׁחֹלָה* attulit *Jacobus Windet* Anglus de statu vita functorum, non semper probanda, eruditè tamen. *Sect. 2.* probat *שְׁחֹלָה* designare statum communem vita functorum, quod præsertim quatenus vox toti phrasi immerfa est, verum est. Videatur cl. *Samuel Bochart. in Hierozoic. part. 2. lib. v. c. xix. Joh. Lightfoot in Hor. Hebr. Talmud. ad Luc. xvi. 26.* qui ex Rabbīnorum Scriptis varia testimonia in probationem harum rerum produciunt. Item in cap. *xxiii. 45. Luc.*

XIV. Addimus adhuc cl. deque Orientalium literatura benè meritum Philologum *Christophorum Crinesum Academia Altorfina* quondam Professore, cujus in חומה five exercit. Hebraic. πενταμερῶν part. 1. Exercit. 1. quest. 2. & 9. & seqq. hæc sunt verba, sententiæ Lutheri planè ὁμολογῶ: Cum nuspiam adhibeatur (vocabulum שואל) neque etiam in solemnioribus pompis exequialibus, quando corpora vita sua functorum, terræ redduntur, sed semper ibi seruiat proprium ἐνταφιασμῷ קבר vel קבורה ex rad. קבר terra operuit, humavit, unde & Chaldaei suum sepulchrum קבר & Syri סבא & Arabes قبر denominant, proinde necesse est, aliud esse שואל, & aliud קבר, sicut *Luther. in annot. ad 42. Genes.* concludit. Quid igitur tandem שואל? Ecce illud tibi Reverendi patris Lutheri verbis: Scheol, dicentis, est commune quoddam receptaculum &c. Communem dicit tam piis, quam impiis ex usu Scripturæ, licet rarissime de iis, de his vero frequenter in eadem prædicetur. Et §. 12. Sed ais: in uno Scheol simul existentibus piis & impiis, una etiam & eadem erit eorundem conditio? Absit: illud quidem S. Scriptura edocti affirmamus; hoc verò ex eadem pernegamus. Descendunt sanè pii in שואל, non ut crucientur, sed ut quiescant in eodem. Et quanquam cum mœrore quandoque descendant, tamen ad quietem & pacem transeunt, *Gen. xv. 15. Esa. LVII. 2.* Denique §. 16. Proinde concludimus propriam hujus vocis Scheol significationem esse, quod denotat receptaculum generale animarum omnium omninò hominum, ex corporibus egredientium, in quo bonis benè, malis verò malè est --- Et commodius uno verbo nominari posse alio nullo, quam infernus, consentiente *Forstero* in Lexico suo.

XV. Ex his constat falsam eorum esse sententiam, qui Hebræum שואל ferè semper per Sepulcrum vertunt, idemque cum קבר esse existimant. Equidem שואל metonym. interdum vel improprie & metaphoricè pro Sepulchro (quemadmodum & pro ipsa morte, & adjunctis doloribus infernalibus) usurpari, non negabimus (quamvis ᾅδης è *Crinesii* sententia Græcis nuspiam Sepulcrum notet) proprie interim & accuratè loquendo, aliud Hebræis videtur esse קבר sepulchrum, aliud מות mors, aliud שואל infernus. Id quod vel ex ipsius vocabuli etymo in ipsa Scriptura manifestè patet, quod est שואל i. e. *postulavit* (vid.

Schindler. *Lexic. Pentaglott.* fol. 1782.) quia satiari nec illud animarum receptaculum nec infernus potest, sed semper plura postulat: cum contra sepulcrum aut locus corporum vel terra egesta, vel cadaveribus, vel denique ipso aëre, sive alio corpore facile satiari vel repleri queat, ut verba celeb. *Theolog. & Philolog. Joh. Tarnovii Comment. in Psalm.* 1x. pag. 235. sonant, ubi eorum sententiam, qui שָׂאוּל cum קָרַר confundunt, refellit.

XVI. Sat diu in explicanda significatione vocis שָׂאוּל morati sumus, tempus nunc postulat, ut ad alias nos conferamus voces. Inter quas occurrit שִׂיחָה & שִׂיחָה fovea, fossa longa & angusta: vid. *Buxtorff. Lexic. Rabbinico-Talmudic.* fol. m. 2343. Radix est שִׂיחַ corruptit, vel שִׁיחַ incurvari deorsum, unde שִׂיחַ fovea, quæ in genere quamvis foveam lacumve profundiore excavatum notat. Interdum pro Sepulcro accipitur, ut *Psalm.* xxx. 10. Cum descendero ad שִׂיחַ foveam: Targum reddit קְבוּרָתָא domum sepulturæ, quæ nulla alia, quam Sepulcrum. Et nihil aliud *David* his verbis indicare voluit: quando ex tua conniventia morti traditus per hostes, deturbabor in Sepulchrum, ubi redigar in cinerem. Unde Anglus reddit, unto corruption the grave or place where the body rotteth. conf. *Psalm.* xvi. 10. *Lorinus Comment. in Psalm.* fol. m. 514. de Sepulchro accipit, quando ita: Hebræa dicitur שִׂיחַ significat foveam, fossamve & commune damnatorum Sepulchrum. (2) Talmudici Sepulcra quoque חוּצִין vocant, quæ sunt foveæ quadratæ & latæ: conf. *Buxtorff. Lexic. Rabbinico-Talmud.* fol. m. 833. *Schindler. Lexic. Pentaglott.* fol. m. 661. (3) כִּימָר cisterna rotunda: vid. de hac voce *Scheidii hydrograph. edit. Argentorat.* 1664.

XVII. Porro locus, quem cadaver in sepulcro occupat, à Rabbinis vocatur כִּימָר Kok, quæ vox multoties occurrit. *Berach.* 37. 2. אין חופרין כימין וקברות כמועד. Non fodiunt fossas aut sepulchra in die festo. in *Bava Batra* fol. 100. 2 iterum occurrit, & fodiebant & deducebant primogenita כמין כימין ex foveis seu sepulcris suis. *Jalkut* fol. 62. col. 4. Sed quæ facies sit hujus Kok non omnibus liquet. Ex *Comment. in Bava Batra* discimus Kok esse cavitatem in Sepulchri pariete, quæ instar canalisi quadrati rectè absque ulla declivie aut deflexione alia quacunque tendat in parietis ulteriora, longitudine iv. cubitorum, ubique patens æqualiter, in latum; senis palmis, in altum septenis palmis, cujus figuram

ram hanc fuisseprehendimus
modi cavitatem esse intrudendum
cadavere loculum censet dictus

In hujus
cum suo
Commen-

tator. Non absurdum hoc esse putamus, nec opinionem hanc
rejecimus, quia *Kok* sapit terminum technicum, cujus signifi-
catum non felicius, quam ex traditionibus discimus. Quam-
vis videamus, comparare aliquid in Sacris contra hujusmodi
Kok, de qua re alio loco pluribus agendum erit.

XVIII. Denique locus etiam communis seu Cœmeterium no-
minatus *אֶרֶץ חַיִּים* vid. *Hottinger. de cippis Hebr.* conf. Scripturæ
loca *Esaï. LIII. 8. Ezech. xxvi. 20.* Testatur hoc *Schickard in*
מִשְׁכַּת הַמֶּלֶךְ cap. vi. theor. xix. pag. m. 428. edit. Lips. his verbis
de Judæis differens: ideò Sepulchreta non vocant *בֵּית נֶחֱמִים* lo-
ca mortuorum, sed *בֵּית חַיִּים* loca viventium vel vivorum fiducia
resurrectionis: vid. cl. *Godofred. Thilo. diss. de Sepulchro Christi. §. 3.*
Benè B. Geier in libell. elegantiss. de luctu Hebr. cap. vi. §. 10. pag.
m. 123. edit. Lips. 1656. quando ita literis tradit: Nos hîc E-
bræos nostros attendimus, qui Sepulchreta sua vocant *בֵּית הַחַיִּים*
domum seu locum viventium; de quo titulo sic loquitur *liber*
Minhagim c. ultim. *Mann* solt es *billig* *בֵּית הַמֵּוֹתִים* (domum seu lo-
cum mortuorum) *Heissen*; aber wie *Zaddikim* (gerechten) die der auf
seyn/ wen sie schon todt seyn/ noch leben sie. Hebræi etiam Cœmi-
terium קברניש vocant. In *Aruch* scribitur teste *Buxtorffio fol.*
1964. קברניש cum affixo, & exponitur *בֵּית קברניש* locus Sepulchro-
rum. *Glossat. Talmudic.* scribit esse linguæ Græcæ. Legitur &
in *falkut. Exod. fol. 66. 4.* Et hæc de Nomenclatura Hebræo-
rum de Sepulcris & ad illa pertinentibus sufficiant.

C A P U T II.

De Nomenclatura Græcorum.

I. AD Græcos progredimur, illorumque varia nomina in me-
dium producimus, quæ Sepulcra vel res ad Sepulcra
pertinentes significant. Inter hæc vas ipsum offendimus voce
σοῦν expressum. Σοῦν autem est *loculus*, *capulum*, in quo de-
functi geruntur. A qua voce Græca non multum abest Ger-
man. Sarel. De σοῦν videatur *Plutarch. Num. f. 25. LXX.* In-

terp. Gen. L. 26. Luc. VII. 14. Herodot. 2. 78. conf. Dieter. Antiq. N. T. fol. 175. & doct. Johann. Faes in animadvers. ad Gyrard. pag. m. 327. edit. Helmst. Angl. Francisc. Rous in Archaeolog. Attic. ritum hunc Græcis usitatum describens ita disserit: *Then they took him ad put him into a couch or bed*, ex more inter opulentiores recepto, uti benè ex Syro explicat Grotius ad Luc. VII. confer. Balduin. Wale. pag. m. 622. vid. doct. Joh. Faes in animadvers. ad Gyrard. de vario sepeliendi ritu pag. m. 184. edit. Helmst. Quem lectulum etiam Græci vocabant λέκτρον, de qua re Martin. in Lexic. Etymolog. videndum. Sic Homerus de Achillis cadavere Odyss. 24. vers. 44. *Deposui in lectis expurgato corpore pulcro*, Te scil. ô Achilles. Et Iliad. 24. vers. 707. Hectoris cadaver dicitur jacuisse ἐν λεχέεσσι in lectis: vid. Tr. nostr. de lectu Græc. edit. Tilen.

II. Succedit κλίνη, cujus mentionem facit Thucyd. lib. 2. de bello Peloponess. quæ mortuorum theca erat, teste cl. Salmasio in Exercit. Plin. fol. m. 849. edit. Traject. ad Rhen. 1689. Joseph. XVII. Antiq. 10. f. 600. conf. Tr. nostr. de lectu Græcor. pag. 83. Κλίνη autem lectus propriè erat, in quo reclinabantur & recumbabant, ita Luc. v. 18. de Paralytico usurpatur jacente in lecto, ad quem locum Hieronym. Epist. 46. ad Ruffin. jacebat quondam Paralyticus in lectulo, & sic erat cunctis artibus dissolutus, ut nec pedes ad ingrediendum nec manus movere possent ad precandum, & tamen profertur ab aliis, & restituitur pristinæ sanitati, ut portaret lectulum, qui dudum portabatur à lectulo. Unde etiam illi Clinici vocabantur, qui ob morbum in lecto baptizabantur. Hoc indicat Cyprian. lib. IV. Epist. VII. quæ ad Magnum pag. 210. vide de his pluribus differentem Suicerum in Observat. Sacr. pag. m. 69. cap. 3. Deinde κλίνη etiam erat lectus, cui defunctus imponebatur: vid. Kirckman. de funer. lib. 2. pag. 159.

III. De λάρνακι quoque apud Autores testimonia exhibentur, Thucyd. 2. f. 120. B. De πύελω Schild. in Sueton. 6. 50. p. 633. Nonnunquam etiam πύελον veteres sarcophagum vel arcam appellarunt, teste Juvenale, qui de Alexandro ita:

*Qui sigulo postquam munitam intraverit urbem
Sarcophago contentus erit*

πύελον intelligit. Nam Græci, qui corpora defunctorum non crema-

cremabant, condere ea soliti erant πύλοις ex lapide ut plurimum factis, cui natura est corpora citò absumere. Talis *Assinus* fuit lapis, quem σαρκόφαγον propterea nuncuparunt. *Plin. lib. 36. c. 16.* In *Assō Troadis* Sarcophagus lapis fissili vena scinditur: vid. cl. *Salmas. Exercit. Plin. fol. m. 847.* Postea σαρκόφαγοι absolutè dicti sunt quilibet mortuorum loculi, etiam si ex alia materia fierent: vid. *Tr. nostr. de luctu Græc. cap. VII. p. 86.* ubi etiam de aliis nominibus Græcis fusc agitur, quæ huc transcribere supervacaneum esse duximus. Plura qui legere desiderat de *Sarcophago*, evolvat *animadvers. in Gyrald. de vario sepeliendi ritu doct. Joh. Faes pag. m. 327. 328.*

IV. Ad *instrumenta*, quæ ἀμαξῆς vocantur, quarum meminit *Thucyd. 2. f. 100.* has recenset doctissi. *Kirchmannus in Tract. de funerib. Roman. lib. 2. cap. 1x. pag. m. 173.* Varia enim erant instrumenta, quorum subsidio cadavera efferebantur. Inter quæ recensentur *Pheretra*. Feretrum autem dicitur Græcis φέτρον ἢ φέγετρον. *Isidor. Hispal. lib. 20. Origin. c. 11.* & vocatur instrumentum illud, quo mortui deferuntur. Nam φέγετρον dicitur ὁπὸ τῆ φέγειν i. e. ferendo: vid. *Martin. Lexic. in voce feretrum.* *Thomas de S. Quercu* φέγετρον a bier or coffin: also that whereon spoils were carried in triumph: ut spolia Ducis suspenſa, fabricato ad id feretro, gerens. *Liv.* Dicta vox à ferendo, quia in eo cadaver defunctum fertur, ut sepeliatur. Vel feretrum, quasi ferens atrum: clar. *Salmas. in Exercit. Plin. fol. m. 859.* & Latinè *capulus* appellatur, quod super capita hominum feratur: cl. *Gisbert. Cuper. observat. lib. 2. cap. 9. pag. m. 204. edit. Ultraject. 1670.* ita: *Kapulū*, in quo mortui deferuntur. At verò *Non. Marcel. de propriet. serm. c. 1. §. 13.* *Capulum* dicitur, quod aliquam rem in se capit. Nam *Sarcophagum* i. e. Sepulchrum veteres dici voluerunt, quod corpora capiat. Verum cl. *Salmasius fol. m. 848.* asserit, male prorsus dixisse *Nonium*. Melius glossarum veterum consarcinatores, qui *Kapulū* asserunt esse, in quo mortui deferuntur, & cum *Kappa* scribi, ut distinguatur à *capulo* ensis, qui à capiendo dictus est, quod capiatur; at *capulus* mortuorum ex Græco κάπαλⓈ quæ præsepem & φάτυνην significat.

V. *Feretra*, quibus plebejorum cadavera deportabantur, *Sandapila* appellabantur. *Enlgent. libell. de prisc. serm. ad Chalcidium Gram-*

Grammat. refert, quod *Sandapilam* antiqui appellari voluerint *feretrum mortuorum* i. e. *loculum*, non in quo nobiliorum corpora, sed in quo plebejorum & damnatorum cadavera portabantur, sicut *Stesimbrotus Thasius* de morte *Polycratis Samiorum* Regis scripsit: postquam de cruce depositus, *Sandapila* etiam deportatus est. *Thomas de S. Quercu* Anglus hoc confirmat ita scribens: *Sandapila a hier or coffin to bear the dead bodies of the poorer sort, or such as were executed*, dicta vel à *Sandalio* i. e. panno, quo operiebantur cadavera mortuorum. *Martin.* refert ad Arab. *סנאד* *sanad*, *fulcrum* & *דפן* *dapan*, *sepelire*. Potius verò inquit à *σανίδι* & *πύλῳ* quasi *Sanidapala*. Hinc *Sandapila* est *σανιδοπύελος* ex tabulis vel asseribus compacta arca, in qua pauperum cadavera ad sepeliendum ejiciuntur sine ditiori apparatu. Græci *σείς* vocant, quas ligneas fuisse constat, probatur hoc ex *Lexicographo* vetustissimo *Hesychio* in *Lexico Græco* fol. 421. inquit: *Κιβωτός, λάρναξ ξυλίνη ἢ σόρος*. Hebræi hujusmodi arcis quoque usos esse vel unus locus *Genes. L. 28.* demonstrare satis est: *Mortuus est itaque Joseph -- & positus est* *מסא* *in arca in Misraim*. Hic sane Hebræi multa fabulantur de arca Josephi, de qua fuse egit *cl. Carpzov. in dissert. de sepultura Joseph.* §. xvi. Cajetanus Scripturæ interpres egregius thecam marmoream interpretatur. Huic tamen contradicit *Pererius Comment. in h. l.* ligneam defendendo, quo scil. cum opus esset, minori labore majorique facilitate, quocunque libitum esset, transportari posset. Et hæc sententia probabilior videtur illorum sententia, qui aut marmoream, aut ferream, aut plumbeam vel aliûs metalli fuisse fingunt. Patet hoc ex Evangelio *Dom. xvi.* post Trinitatis ubi hæc extant: *Καὶ προσελθὼν ἡψάτο τῆς σαρφῆς*. Luther. *Er trat sin tu/ nû grot den Sarchan/* scil. arcam ligneam. Unde *σοροπηγοί* dicti *Sandapilarii*, qui arcas illas ligneas & sandapilas compingebant: vid. *Nicorch. lib. 2. Anthol.*

VI. Locus dicitur *τάφος* *Matth. xxi. 17. 29.* ubi Christus ad *Phariseos*: *Va vobis Scriba & Pharisei hypocrite, qui adificatis τὰς τάφους τῶν προφητῶν*, *Sepulcra Prophetarum*. Nomen autem *τάφος*, quod à *θάπτειν* derivari est notissimum, propriè Sepulchrum redditur, in quo significato nihil frequentius apud Scriptores. *Θάπτω* est *sepelio*, *humo*; propriè *in terram recondo mortuum*: vid.

Dieterici

Dieterici Antiq. Bibl. fol. m. 367. Aliàs ambigua vox est & πολύσημοι, cum propter verbi, à quo originem ducit, multiplices usus ac potestates, tum alias etiam causas. *Geographis* enim eo nomine venit insula quædam in mari Jonio sita. Unde ita *Phavorinus in Lexic. Græc. p. 1736.* Τάφος ἡ νῆσος μία τῶν ἔχοντων νήσων ἔχει ὁμωνυμίαν πρὸς τὸ θάψαι, ὅτε καὶ αὐτὸ Τάφος λέγεται. Celebrantur in Scriptis veterum, qui eandem inhabitant, λέγοντες Τάφιοι, de quibus idem l. c. τὰς Ταφίους πρῶτον Τηλεβόας φασὶ καλεῖσθαι (confer. etiam *Hesychius in Lexic.*) κληθῆναι δὲ αὐτὰς Ταφίους ἀπὸ Τάφου τινὸς βασιλείως. Meminit eorundem quoque *Sirabo Geograph. l. 10.* Insulam Τάφον postea πόλεων fol. 642. *Ed. nov.* ejus vero num præter eum & alii meminerint, non constare sibi scribit in notis *Thomas de Pinedo.*

VII. Porro τάφος, quod ἐστὶν Ἰωνικὴ τῶν σοιχείων factum docet *Eustathius ad Homeri Odys. ω.* idem est, quod ἐκπληξίς, quam *Aristoteles* per ὑπερβάλλουσαν θαυμασιότην definivit, quo de videatur *Priscianus in Matth. illustr. fol. 81.* Ita *Homerus Odys. ω.* Τάφος δ' ἔλεν ἄνδρα ἑκάστον, qui & primitivo θάπτειν frequenter pro ἐκπλήξει usus est. *Suidas in Lexic. pag. 874.* Τάφος καὶ πρὸς τοῖς θύταις σημεῖον dici scribit. Nonnunquam περιδείπνον, quod juxta Auctorem Etymologici in genere est ἡ ἐπὶ τοῖς ἀποθανόντι γενομένη ἐστίασις, non præcise illud epulum, quod post sepulturam celebratur, ut existimat celeb. *Daniel Fessel. in Advers. Socr. L. 1. c. 12. pag. m. 69.* appellatur τάφος, cujus exemplum iterum suppeditat *Homerus*, qui *Iliad. ψ. vers. 29.* describens convivium sepulchrale *Patroclo* nondum sepulto agitatū ait: αὐτὰρ δὲ τοῖσι τάφον μενοεικέα δαῖν, ad quem locum notanda sunt verba *Eustathii*, quæ cum huc apprimè faciant & alias quoque τὰς significaciones sistant, placet integra ex ejusdem *Homer. παρεκβολαῖς fol. 1285.* transcribere: Τάφος δ' κατὰ τινὰς ὁ καὶ τὸ ταφῆναι τινὰ περιδείπνον, ἀλλ' ἀπλῶς ὁ ἐπὶ νεκρῷ ἐπὶ γῆν πρὸς ἐσπέραν γενομένη νῦν καὶ δόρπον ὑπὸ τῷ ποιητῇ λέγεται ὡς δηλοῖ τὸ δорπήσαμεν ἐνθάδε πάντες, καὶ δόρπον ἐφωπλίσαντο ἑκάστοι. Τὸ δὲ αὐτὸ καὶ δαῖτα ἐν τοῖς ἐξῆς ἐρεῖ. καὶ ἀπλῶς μὲν τοι ἀλλὰ συγεῖν ὡς ἐπὶ νεκρῷ γενομένην, ὅς ἐστι συγῆ καὶ μῦθον ἀπεισιν. Οἱ δὲ γλωσσογράφοι φασὶν, ὅτι Κύριοι καὶ τὸ φόνον τάφον καλεῖσιν. ἑτέροι δὲ καὶ τὸ ταφῆναι τάφον λέγουσιν οἰονταί.

ὡς καὶ ἡ χολὴν χόλον. οἷτε τάφῳ μνήμα ἦγαν τάφῳ μνημέσουνον. Ὁ δὲ φησιν ἐν τοῖς ἐξῆς ὁ ποιητής. Καὶ ἡ ἐπιτάφιον δι' ἀρχῶνα τάφον καλεῖσθαι φασιν ὡς τὸ, ἐς τάφον ὅθι πάντας εἰλκα. Quæ totidem verbis repetit *Phavorinus l. c.* Nec omittendum, interdum vocem τάφον ad os vel ventrem transferri ab Auctoribus, quod in *Comment. de Fun.* observavit *Johannes Meursius*.

VIII. Sed & Vultures dictos olim τάφους ἐμφύχους constat ex *Hermogenis* libro περὶ ἰδέων cap. περὶ σεμνότητος, à quo non multum abit, quod è Luciano ἐμφυχόν τινα τάφον hominem vocari nihil agentem vitæque indignum adnotavit *Erasm. in Chiliad.* Quæ verò traditæ significationes omnes à genuina illa & præfenti, quem expendimus, loco descendunt, quatenus scil. τάφος denotat τόπον τὸ σῶμα ἐτεθνηκότος περὶέχοντα, ut alibi scribit *Phavorinus*. Τάφος hinc est locus ubi cadaver conditur: vid. *cl. Carol. Orilob. dissert. de Sepulcro Christi l. 3.* & hæc significatio est hujus loci.

IX. Vocatur etiam *μνημεῖον* *Matth. vii. 28. xxvii. 27. xxvii. 52. 53. Luc. xi. 47. Joh. v. 28.* Apud *Mattheum* hæc leguntur verba: *occurrunt ei duo dæmoniaci ἐν τῷ μνημείῳ ἐκ monumentis prodeuntes.* Clarius locus *Matth. cap. xxvii. 60.* posuitque ἐν τῷ μνημείῳ in monumento suo: vid. *Wala. Comment. in b. l.* Ita *Μνήμα Sepulchrum, Luc. xxi. 53.* Ut *μνήμα* dicitur Sepulchrum, sic *σῆμα signum*, de eodem ex eo, quod signatis notis, quæ publicæ vocantur, ostenderet humati corporis nomen & situm; quia *signum* erat depositi corporis. Sic *Atticos* vocasse τὰ μνήματα *Suidas* notavit. Apud *Homerum* bis hoc hemistichion obvenit: *Il. ψ. & ω. Μνήμα Ἀτ. ii. 29.* Illud Sepulchrum patefecit *Hyrceanus* & inde sustulit talenta 3000. vid. *Reisner. Jerusalem l. 2. c. 11. p. 76. 77.* *Μνημεῖον* Monumentum. Id quo nobis res aliqua in memoriam revocatur. Restrigitur ad Sepulchrum *Luc. xi. 47.* quomodo etiam *μνήμα*. Nam & mortuorum memoriam in posteritatem fervare volumus. Nam *μνήματα* ad memoriam posteritatis *οἰκοδομεῖνται*. Ut *Græcis* vox *μνημεῖον* est id, quod recordari facit, *γεδενέ μασι / μνημύουσιν*, & specie Sepulchrum. Sic & *Latinis Monumentum* est, quod memoriæ servandæ gratia extat, ait *Ætius D. lib. 11. tit. 7. l. 2.* In quod si corpus & reliquiæ inferantur, fiet Sepulchrum. Neque semper ubi mortui causa factum mo-

DE SEPULCHRIS HEBRÆORUM. 19

numentum, ibi significatur esse hominem sepultum, ait *Festus*: (vid. Lexic. Jurid.) nam & Κενοτάφια dabantur, de quibus fusc egimus in *Tract. de luctu Græcorum*.

X. Μνημεῖον *Matth* xxv 11. 52. 53. legitur: Et monumenta μνημεῖα aperta sunt. Et egressi ἐκ τῶν μνημείων ex monumentis: vid. *Comment. Balduin. Walai ex Heinso, pag. m. 336*. Inter prodigia, quæ Vespasiani mortem antecesserunt, recenset *Xiphil. Ep. p. 323*. quod monumentum *Augusti* sua sponte apertum fuerit, καὶ τὸ μνημεῖον τὸ ἑ Αὐγέστου αὐτόματον ἀνοιχθέν. Christo resurgente multi surrexere ἐξ Sepulchris; & revixere ex morte. *Juvenc. lib. 4. col. 519*.

Tum veterum monumenta virum patuere repulsis

Obicibus, vivaque anima per membra reverse

Et visum passa populi, per mœnia late

Erravere urbis.

Sic Μνημεῖον *Joh. xx. 6*. extat. *Simon Petrus* εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον. Ex quibus satis patet μνημεῖον fuisse locum ubi cadavera sepulta. Μνημεῖον *Thucyd. libr. v*. ubi de honoribus *Brasida* mortuo decretis loquitur. Καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Ἀμφιπολίται φερόμενοι αὐτῷ τὸ μνημεῖον. *Suidas in Lexico, Μνημεῖον ὁ τάφος*. Et pergit, ἐχρήσαντο δὲ τῷ ὀνόματι οἱ ῥήτορες καὶ ἐπὶ τάφῳ. Καὶ ἡ ἔργα, καὶ ἡ περὶ γράματῳ, ἡ μνημονεύειτο ἂν τις. Quæ *Budaus*, suppresso nomine, in suum *Lexicon Græcum* transtulit. *Hesychius in Lexico suo fol. 518*. Μνήμα, Μνημεῖον, Μνημόσυνον, Ἀνάθημα, τάφος. Μνήμα habetur apud *Dionem Cassium*. Apud *Aristotelem lib. 1. Rhetor. cap. v. §. 26*. μνήμαι exstat, *Muretus Inscriptiones* transtulit. Sed judicio *B. Christophori Schraderi Præceptoris quondam in Alma Julia post fata etiam venerandi* in elegantissimo *Commentario* ad hunc locum pag. 53. rectius *Hermolaus, Victorinus, Sigonius, Majoragius* verterint, MONUMENTA. Apud Patres Μνήμαι sunt memoriæ, exequiæ: vid. *Suicer. Thesaur. part. 2. fol. m. 372*. ubi plura.

XI. Occurrunt apud Evangelistas in hac re peculiaris Epitheta, ut τάφος κεκονιαμένῳ *Matth. xxv 11. 27*. Sepulcrum dealbatum, ubi secundum *Phavorinum* τὸ κονίαν est τὸ διὰ τινά τινος χεῖν τινα τοῖχον. Ita hanc vocem Interpretes, quos consulere licuit, reddiderunt: & *Chrysostomo* in h. l. τάφοι κεκονιαμένοι sunt τάφοι κεχρησμένοι γύψῳ τε καὶ ὀστέσῳ. Vid. *Cat. Patr. Symb. in*

Matth. p. 309. Optimè quoque Syrus **ܠܥܒܕܬܐ ܕܥܠܡܐ** qui similes estis sepulchris calce obductis. Significat enim **ܥܠܡܐ** induxit tectorium calce, descenditque inde nomen **ܥܠܡܐ** quod Jacobus Elgaïs Auctor Lexic. Syr. Arab. MS. exponit per **النور** cæmentum apud Ludovic. de Dieu in *Matth. pag. 103.* Syriacæ versionis respondet Arab. Nam & Arabs eadem utitur voce vertens **القبور المكسمة**: vid. *Eduard Pocock, in not. ad Port. Mos. pag. 82. Hotting. Cipp. Hebr. pag. 11. Æthiops uti Magnif. Job. Ludolph in Lexic. Æthiop. Sepulchra gypsata, gypso obducta reddit.* Perantiquum enim & frequentem fuisse Æthiopibus usum Gypsi docet *Herodotus lib. 3. histor. fol. 108. edit. Grac. confer. Kirckman. de funer. pag. m. 65. edit. Brunsvic. 1661.* Auctor versionis Hebr. in *Matth.* habet **קברות מולכנות** secutus forte Vulgatam, quæ dealbandi vocabulum adhibet. Melius vim vocis expressisset, si reddidisset **קברות כסודות** *Sepulchra calce obducta, vel מצוינות כסודות calce notata.*

XII. Hebræos autem calce antiquitus notasse Sepulchra, infigne & prorsus luculentum testimonium exhibet *Mischnah. Cod. Maasur Scheni c. v. §. 1. fol. 2.* cujus exscribendi labore, cum in notis ad Portam Mosis pag. 81. idem recitet cl. *Eduard Pocock, & doct. Iohannes Lightfoot in hor. Talmud.* facillè supersedere possemus, nisi illud ipsum repetitum & dilucidius explicatum deprehendissemus in *Gemar. Babylon. Codic. Bava Kamma cap. vii. fol. ט. 1.* è qua illud una cum inserta Gemaristarum commentatione adduxisse non pigebit, quæ ad mentem *Talmudistarum* ita reddimus: *Exstat traditio: Vineam anni quarti notabant glebis terre. Signabant nimirum eam tanquam terram. Cur adhibuerunt terram? Uti ex ea commodum aliquod percipiebatur, (Gloss. alio tempore inferendo, arando &c.) ita etiam ex hac vinea. Post factam enim redemptionem incepterunt eam in suos usus convertere. Præputiatum autem (non testa sed) argilla (è qua vasa testacea formant, ut habet Gloss. ad Maasur Scheni) signabant, cum responderet argille. Cur autem usurparunt argillam? Est illa nullius usus, confita enim nihil producit. Id. (Gloss. ad Maas. Schen.) ita etiam ex hac vinea nulla utilitas percipiebatur. Loca verò Sepulchrorum calce notabant, quoniam alba est instar ossium,*

& ideo humectabant eam & effundebant ut eo magis albesceret. Ex eodem fonte sine dubio promanavit *Gloss. Raschii*, quæ cum ad confirmandum hunc ritum insigniter faciat, uti verbis *Mischn.* הקברות מציינין את חרומה לשם: עשים סימנים על הקברות בסיר רחיר כי צמות כרי שלא ילכו: *Solebant Sepulcra calce notare, quia alba est instar ossium, ne, qui oblationes comedebant, illuc accederent.* Adde-
demus verba *Rambam*, quæ ad illustrandum similem locum *Mischna* in *Cod. Schekal. fol. ב.* profert, prout ea ex Arabica in Hebræam translata linguam à R. *Iosepho Ben Isaac, ben Alphual* habemus, *Signabant Sepulcra hoc pacto, visitabant singula, & quando inveniebant aliquod ab aqua dirutum, signo videlicet, quod super Sepulchrum exstructum erat, abolito, tum signabant, & denno restaurabant illud, ut locus immunditiei notus manifestusque fieret, & sacerdotes ab eodem recederent. Est autem illud jam pridem expla-
natum, quod signum sepulchrale Calce fieri consueverit.*

XIII. Apud *Lucam cap. xi. vers. 44.* occurrunt *μνημεῖα ἄδηλα* monumenta quæ non apparent, seu ut *Æthiops* optime reddit: *Sepulcra qua non sunt signata*, quæ facile pollutionem afferre poterant. Hinc ex *Gemaristarum* sententia in *Cod. Moed. Kat.* Non signabant calce, quæ manifesta erant; (cum perspectissimum omnibus esset latere ibi immunditiem) sed dubia, ubi quis ignoraret, an immundities lateret. Notandum autem hoc in loco, quod Christus jubeat, ut sibi omnes à Phariseis cave-
rent, qui essent instar Sepulchrorum non signatorum. Apud *Matthæum* comparabantur Sepulcris apparentibus, hic verò Sepulcris non apparentibus. Proinde apud *Matthæum* apertius notatur sanctitatis externa simulatio, præter internam im-
munditiem. Quamquam utrumque hîc satis etiam significatur; parabola quidem simili, sed non eadem. Erit tamen eadem pa-
rabola, sed expressius apud *Matthæum* posita, si locus hic *Lucæ* sic intelligatur. Estis monumenta quæ non apparent, hoc est, quorum interior pars non est conspicua, & homines su-
pra ambulantes nesciunt, quid illa intus habeant. Atque hunc in modum magis intelligendum putamus, quod verisimile sit, *Lucam* eadem cum *Matthæo* dicere voluisse; & sic plerique. Nobis autem aliter de loco hoc videtur. *μνημεῖον* nihil esse Hellenistis aliud quam קבר infinita loca testantur: quod mo-

δὸ τάφον, modò ταφὴν, modò μνημεῖον reddiderunt. Dicit ergò: Nihil aliud hypocritas eos esse, quàm Sepulchra ἄδηλα, h. e. aperta & fallacia, quæ cum damno suo homines calcarent, quod qui propius accederent teterrimo odore affligerentur: confer. *Heins. in h. l.* Sunt ergo Sepulchra non signata, quæ facile nocumentum asserre possunt, & à quibus non tam facile quis cavere possit, quam à signatis.

XIV. In *Matthæi cap. xxvii. 60.* additur epithetum καὶ τὸν μνημεῖον proprium Sepulcrum, quod quis pro se & familia sua exstrui curavit. Ita & Josephus Sepulcrum sibi proprium paraverat, ut haberet Hierosolymis advena ubi cum suis post fata conditus quiesceret. Josephus ergo fati non minus memor sui, maturius de dormitorio cogitavit, utque tanto frequentius memor esset mortis: confer. *Schmid. in h. l. apud Lucam cap. xxi. 53.* μνημα λαξευτὸν vocatur: vid. not. ex *Casaub. apud Balduin. Walacum pag. 783.* confer. *Erasmi in h. l.* Et ita etiam Epitheta paucis perlustravimus.

XV. Sunt etiam aliqui, qui quærent, an dictione ἄδης à sacris Scriptoribus indicetur Sepulchrum? *Balduinus Walacus in annotationat. ad Act. cap. 2. v. 27.* de Sepulcro explicat, ita differens: ἄδης vocabulum in hoc loco accipiendum pro Sepulcro: vide *Bezam in h. l.* Ita etiam *Johannes Drusus* in h. locum scribit, asserens: Ineptè faciunt, qui hunc locum aliter enarrant, quàm de Sepulcro. Verùm nos dicimus, quod quemadmodum ἡνὶ proprie de Sepulcro non accipitur, ita ἄδης non Sepulcrum denotet. Sciendum igitur est, quod ἄδης Græcis nihil aliud sit in genere, quàm obscurus, absconditus, & ab omni humano confortio remotus quidam locus, vel rectius, *status* ille, qui excipit mortem, sive is refrigerii & quietis, sive cruciatuum sit plenus. Hoc sensu *Theognis* in sententiis *vers. 1007.* scribit:

ὦς μάκαρ εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὅς τις ἄπειρος

Ἀθλῶν, εἰς ἄδης δῶμα μέλαν κατέβη.

*Quàm felix, beatus & fortunatus est, quisquis ignarus
Certaminum, in inferni domum obscuram descenderit.* h. e.

in statum defunctorum pervenerit. Et *vers. 244.*

ὅταν δυοφεροῖς ὑπὸ κεύθμασι γαίης
βῆς, πολυκλήτης εἰς αἴδωσ' δόμους,

οὐδέ ποτ' εἰς θανάτων ἀπολείς κλέει, εἰς γέ γε λήσεις,

Ἀφθιτον ἀνθρώποις αἰὲν ἔχων ὄνομα.

— *Postquam tenebras sub latebras terra*

Iveris, in ades luctuosas inferni,

Non unquam neque mortuus amittes gloriam, neque etiam latebis,

Immarcescibile semper hominibus habens nomen.

Quod autem εἰς non sepulcrum sed statum mortuorum significet, pluribus testimoniis Scriptorum tam sacrorum quam profanorum ostendit B. *Grabius* Theologus antehac Regiomontan. in appendice apologetic. libello *Urbani Rhegi* de formulis caute loquendi subjecta: confer. *B. Busmanni* dissert. de ἡκω, qui fuisse de hac voce egit. Ad alia nos conferimus, quæ ad Nomenclaturam Græcorum de Sepulcris pertinent.

XVI. Locus verò in quo plura dantur *Sepulcra* dicitur πολυάνδριον. Audiamus de hac voce plurium Auctorum testimonia. Πολυάνδριον vel πολυάνδριον uti *Hesychio* in *Lexic. fol. 611.* effertur, est τάφος, πολυχώρητον, μνήμα. *Suidas* in *Lexico* suo utitur eadem terminatione qua *Gyrald.* in libr. de vario sepeliendi ritu cap. ix. Πολυάνδριον. Μνήμα, τάφος, τὸ θρυλλόμενον ὡς πολλοῖς ξενοτάφιον. *Cyrilli* Glossator, quisquis demum sit, stragem exponit. *Gemma* vocabulorum, nescio quisnam Auctor, *Polyandrum* exponit *tumulum mortuorum*. Ad eum ferè modum quo nobilissimus *Caspar Barthius* lib. xliiii. cap. xiiii. illud explicat, inquit: *Polyandrum est cæmeterium, locus ubi sepulcra sunt.* *Gyraldus* cap. ix. de ritu vario sepeliendi ait: *Polyandrium dici, quod nos Christiani Cæmeterium vocamus.* Quæ plane gemina sunt illis, quibus *Antonius Nebrissen* in *Quinquagena* cap. xii. pag. cii. utitur: Locus in quo mortui sepeliuntur, quod Latine sepulchretum, tum conditorium appellatur à Græcis πολυάνδριον, ut est in *Ezechiele*, dicatur in nostra religione Κοιμητήριον Græcè. Inde verò appellationem habere videtur, quod multos i. e. mortuos habeat. Hujus nominis enim πολὺς comparativus πλείονες mortuos significat. *Hesychius*, πλείονες, οἱ τετελευτηκότες. Quo sensu accipitur ab *oraculo Tarentino*, Ἀμεινον ἢ λωτὸν ἔσεσθαι σφίσι ποιέμενος τὴν οἰκῆσιν μὲν πλείονων. *Petrus Victor.* lib. ii. Var. *Lectio.* cap. vii. *Aristides* Sophista idem significatum suum facit: *Hac eos loquutos arbitror facile ad plures, mortuos, si modo etiam illo cum pluribus jacere*

jacere existimandi sunt, quod mihi sane non videtur. Eodem modo loqui Johannem Catacuzenum in histor. Matth. cap. ix. & xvi. Johannes Lorinus ad cap. vii. Sapientia fol. 100. animadvertit. Quo sensu Latini nomine plures similiter utuntur. Liquidum id ipsum esse putamus ex Plauti Trinumo Act. ii. Scen. ii.

— *Lacrimas hac mihi, cum video,*

Ejiciunt, quia ego ad hoc genus hominum duravi:

Cum prius me ad plures penetravi.

Quo sensu LXX. Interpp. locum *Ezechiel. xxxix. 15.* נַחַם הַמָּוֶן גִּבּוֹר פּוֹלְאֵן הַיָּם תִּשְׁמַח בָּהֶם תִּשְׂמַח וְהָיָה לָהֶם וְהָיָה לָהֶם תִּשְׂמַח וְהָיָה לָהֶם תִּשְׂמַח *Targum* vero גִּבּוֹר הַיָּם תִּשְׂמַח בָּהֶם תִּשְׂמַח וְהָיָה לָהֶם תִּשְׂמַח וְהָיָה לָהֶם תִּשְׂמַח *vallem multitudinis* efferunt. *Johannes Piscator. Gog's hauffentz etc.*

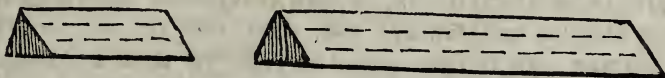
XVII. Quare nemo ambigit *Polyandriōn* Christianis venire nomine Κοιμητηρίῳ. Christiani, quia mortuorum resurrectionem credunt, & mortem ὕπνον potius & κοίμησιν, quàm θάνατον appellandam esse volunt, Sepulchra vocant Κοιμητήρια quasi dormitoria, seu loca ad quietem & somnum comparata. *Chrysostomus Homil. LXXXI. tom. v. Δια τῆτο ἡ αὐτὸς ὁ τέπθ κοιμητήριον ὠνόμασαι, ἵνα μάθῃς, ὅτι οἱ τετελευτηκότες ἡ ἐνταῦθα κείμενοι ἔ τεθνήκασιν, ἀλλὰ κοιμῶνται ἡ καθεύδουσι: Propterea ipse etiam locus Cœmeterium appellatum est, ut discas, mortuos & hic repositos non esse mortuos, sed dormire. Hinc frequens mentio Κοιμητηρίων apud priscos historiæ Ecclesiasticæ Scriptores. Æmilianus Ægypti Præses sic Christianorum Episcopos alloquitur apud Eusebium lib. vii. cap. xi. pag. 74. a. Nullatenus verò licebit neque vobis, neque ullis aliis, vel conventus celebrare, vel in sic appellata cœmeteria ingredi. Plura testimonia vide apud cl. Joh. Caspar. Suicer. in Thesaur. Ecclesiast. ex Patrib. Græc. edit. Amstel. 1682. fol. m. 123. Hoc Cœmeterium etiam Polyandriōn appellabant, uti probat celebr. Johannes Faes in animadvers. ad Gyrald. pag. m. 326. edit. Helmstad. Et hæc de Nomenclatura Græcorum dicta sunt.*

CAPUT III.

De Nomenclatura Latinorum.

I. **P**aucis quoque Nomenclaturam Latinorum perlustrabimus, & quidem (1) vasa, quæ ad sepulturam requirebantur. Inter quæ est *Loculus*, Græce *θήκη*. Si vim vocis spectemus, *θήκη* repositoria dici possunt, quo verbo *Plato* 12. de leg. usus est, cum de minuendis Sepulchrorum sumtibus ageret. Adolescens apud *Lucam* loculo efferebatur, quia perfectam hominis mensuram non erat assecutus: vid. *Jacob. Guther. Tr. de jure Man. lib. 2. pag. m. 314.* qui loculorum formam, qui in monumentis vulgaribus, ita depingit:

De loculo *Plinius lib. vii. cap. ii.* ubi de *Pyrrhi* pollice in dextro pede loquitur, quem cremari cum reliquo corpore non potuisse tradunt, conditumque in loculo in templo. Idem *lib. vii. c. xvi.* Et ipsi vidimus in loculo asservatos. *Paulus Diacon. in Narses.* Cujus corpus positum est in locello plumbeo. Loculus enim est parvum quoddam receptaculum, scribit *Martin. in Lexic. Etymolog. fol. 1635.* Thom. de S. Quercu reddit *a little place, or little room*, aut conditorium, ubi cadaver reponitur, *a bag, purse, or little coffer, an ambry, a bier or chest, or coffin, wherein a dead body is carried.* Ex quibus elucet, loculum fuisse parvum vas, in quo mortui efferebantur parvi. Vid. *Laurentium Ramirez de Prado in Hypomnematis. ad Mart. pag. 265.*

II. Sequitur *Capulum* seu capulus, quem sic depinxit *celeb. Cuper. in observat. lib. 2. cap. 9. pag. m. 206.* Jan. Guilielm. Laurenberg. in *Antiquario. edit. Lugdun. 1622. pag. m. 68.* Capulum dicit, quicquid aliquam rem capit: unde & Sepulchrum, capulum dicitur, quod corpora capiat. *Plant. in Asinar. Perii misera, ut osculatur carnifex, capuli decus.* Varro Cosmotoryne

ryne ἐν φθορᾷ σώμα: *Propter canam capulum positum, nutrix tradit pollinctori.* Nonius Pappo præterit. *Dum istos invitabis suffragatores, pater prius in capulo, quam in curuli sella suspendit nates.* De capulis vide Kirchmann. de funerib. Rom. pag. m. 441. 442. edit. Brunsvic. Martin. Lexic. Etymolog. fol. m. 377. edit. Bremens. Thomas de S. Quercu a coffin or sepulcher explicat.

III. Arca quoque ad vasa pertinet Sepulchralia. Nam speciatim in illa corpus integrum condebatur: vid. Kirchmann. de funer. Roman. lib. 3. pag. m. 442. edit. Brunsvic. Additur his quoque Solium, uti apud Plin. lib. xxxv. cap. xii. in hac significatione reperitur. *Quin & defunctos, inquit, sese multi fictilibus foliis condi maluerunt.* Ubi tamen monemus, quod in nonnullis exemplis legatur *doliis* pro *foliis*, sed posterior lectio oppido retinebitur, cum etiam Florus lib. iv. de morte Cleopatra hac voce usus confer. Martin. Lexic. Etymolog. fol. m. 3681. qui ita, Solium loculamentum, in quo conduntur mortui & quasi sedeant in folio reclinantur: vid. Curt. lib. 10. confer. Thom. de S. Quercu, qui Solium a bier or coffin for dead bodies appellat.

IV. Instrumentum est in genere pheretrum: in specie Lectica & sandapila apud Kirchmann. lib. 2. de funer. Rom. pag. 173. seqq. Quensted. de sepultur. veter. c. vi. pag. m. 115. seqq. vid. Tr. nostr. de Luctu Græcor. ubi de his fusè actum. LOCUS dicitur Sepulchretum vel Sepulchrum, de cuius Etymologia & Synonymia vid. Kirchmann. lib. 3. cap. 10. pag. m. 384. seqq. Perott. Corn. cop. f. 831. 56. Thomas de S. Quercu dicit, quod quidam velint Sepulchrum derivari à seorsum & pulchrum, quod propter recordationem doloris minimè pulchrum & jucundum; sed potius est à sepelio. Sepulchri homonymiam tradit River. in Gen. xxxvii. exerc. 151. fol. 577. Sepulchretum est locus pluribus sepulcris sacer. Christiani appellant Coemeterium. Germanicè Gottes Aker i. e. agrum Dei: confer. D. Quensted. cap. 8. pag. m. 198. seqq. vid. celeb. Johan. Faes animadvers. ad Gyrald. c. 9. pag. m. 324. 325. edit. Helmest.

CAPUT IV.

De Actu Hebræorum in Sepulcris observato.

I. **C**um ad Nomenclaturam etiam referri possit *Actus* & quod in eo occurrit, constituimus vocabula ad Actum pertinentia perlustrare. Actus apud Hebræos indicatur familiarissime verbo קבר *operuit terrâ*. Moris enim erat apud Hebræos cadavera terræ mandare, non cremare, & hic erat *actus* illorum circa Sepulcra. Cognoscimus hinc *humationem* primum *actum* fuisse apud Hebræos, quos deinde imitati sunt alii, de quibus *lib. 2. fufe*.

II. Pertinet etiam ad Actum *Cadaver*, quod diversa vocabula fortitur in Sacris. Dicitur enim (1) מות *Genes. xxi. 11. 2. 4. 6.* ubi Anglus reddit *dead*. Descendit à radice מות *morte naturali obiit, vel violenta, occisus Genes. 2. 17.* quo die comederis ex ea מות חיות *moriendo morieris*. Eris mortalis & morbis omnibus, omnibusque maledictionibus obnoxius. Angl. *dying thou shalt dye that is shalt surely and soone dye*. Audiamus hic *Henricum Ainsworth. comment. in Genes. fol. m. 12.* loquentem: *Under the name death the Scripture comprehendeth deadly plagues as the punishment of Egypt with locusts, is called dead. Exod. x. 17. Also inward astonishments, feares, as Nabals heart died in him. 1. Sam. xxv. 37. Likewise outward deadly dangers, and miseries as Paul was in deaths oft. 2. Corinth. ii. 23. And for the dissolution of mans soule and body, which we commonly call death, when the soule (or spirit) goeth out of the man. Gen. xxxv. 18. And finally, death is the perdition of body and soul in the hell. Matth. x. 28. 2. Thess. i. 9. Apocal. x. 6. 14.* Quando autem de vocabulo מות loquimur, intelligimus naturalem mortem seu dissolutionem animæ & corporis. De aliis vocis significatis vid. *Schindler. Lexic. Pentaglott. fol. m. 986. seq. confer. Buxtorff. in Lexic. Rabbino-Talmud. fol. 1180.* His omnibus adstipulatur Angl. *Gr. William in Tract. quem inscripsit the best Religion. fol. m. 625. edit. Londin. δ θάνατος ἐστὶ ψυχῆς ἢ σώματος ἀλλοτρίωσις.* Mors est *dissolutio animæ à corpore, sive est separatio unius ab altero, non destru-*

Etio. Non autem per mortem intelligit ultimum mortis ictum, sed omnia illa quæ mortem causant & promovent, quare ita cit. loco literis tradit: *And therefore by death is understood not onely the last finall stroke and fatall separation of the body and soule, but also all other forerunners, and fore causers of this dissolution; as sicknesse &c.* Quod autem tunc, quando anima à corpore separata fuit, homo cadaver dicatur, patet ex *Psal.* 143. 3. Sedere me fecit in tenebris נָחַי quasi mortuos, i. e. cadaveri jam æquiparatus sum putrido: vid. *B. Geier. commentar. in h. l. pag. m. 1302.*

III. Cadaver quoque denotat עֵצָה & in plur. עֵצָמוֹת. *Jos.* xxiv. 32. 1. *Reg.* xiii. 31. *Jerem.* viii. 1. Occurrit hoc vocabulum quoque *Gen.* L. & *Exod.* xiii. 19. ubi semper עֵצָמוֹת legitur, quod significat ossa. Descendit à radice עָצָה robustus, solidus fuit. Hinc עֵצָה & עֵצָה robur, fortitudo, ita etiam os solidum, crus, quia in ossibus consistit robur corporis: vid. *Schindler. Lexic. Pentaglott. fol. 1368.* Et ita ossa pro cadavere accipiuntur in his citatis locis. Verum etiam עָצָה in Hiphil העֵצָה claudere significat, quod mortuis seu cadaveribus convenit, quorum oculi sunt clausi. Unde Rabbini: אֵין מַעֲמִין אֶת הָעֵינַי אֶת הַמָּוֶת בַּשַּׁבָּת Non claudunt mortuum in Sabbatho i. e. oculos morientis, *Schabb.* fol. 151. 2. juxta illud *Esaï.* xxxiii. 15. & *Esaï.* xxix. 10. Vid. *Pagnin. Thesaur. in Rad. עָצָה.* Hinc עֵצָה clausio, occlusio oculorum. Hoc munus Hebræi charissimis propinquis imponunt, morientium oculos claudere: vid. *Menoch. lib. 8. de Republ. Hebr. cap. iv. quest. B. Geier. Tr. de luctu Ebr. pag. m. 50.* De oculis claudendis vid. *Selden. de Synedr. Ebr. pag. 359. edit. Londin.* Præstitit id officii patri Jacobo Josephus filius *Gen.* xlv. 4. ubi Anglus legit: *And Joseph shall put his hand upon thine eyes*, quæ verba *Henric. Ainsworth.* ita explicat fol. m. 156. edit. Lond. *shall close up thine eyes when thou dyest.* Vide de ritu hoc *Maimonid. in Misch. tom. 4. tr. de luctu, cap. 4. sect. 12. confer. Tr. nostr. de luctu Græcor. ubi fusc de hoc ritu egimus, c. 3.*

IV. Cadaver similiter notat נִבְלָה teste celeb. *D. Nicolao Gurtlero in explicatione vocum Typico - Propheticarum edit. Bremens. 1698. pag. m. 24.* qui ita: נִבְלָה πῶμα animal mortuum, figura (1) hominis pii occisi, aut humi jacentis. *Esaï.* xxvi. 19. Vivent mortui tui, cum cadavere meo resurgent. Testes Jesu Christi

Christi & ab Anti-Christo oppressi, & velut mortui in Sepulchro detenti, prodibunt in lucem, *Apoc.* 11. 9. (2) notat victimam idolo oblatam, *Jer.* xvi. 18. Contaminaverunt terram meam cadaveribus abominationum suarum. (3) hominem aut populum interitui vicinum, *Matth.* xxiv. 18. *ubicunque fuerit cadaver, illic cogentur aquila.* Pro cadavere accipitur in Scriptura variis in locis, ut *1. Reg.* xiii. 29. *Esaï.* xxvi. 19. *Jerem.* ix. 21. xxvi. 23. *confer. Levit.* v. 2. *Deut.* xxi. 23. Loca hæc evolvam & veritatem deprehendemus. Quod ad *1. Reg.* xiii. 29. attinet, loquitur textus de Propheta quodam, quem Leo in via occiderat, de quo *vers.* 25. Et ecce viri transeuntes viderunt נבל cadaver projectum in via: & *vers.* 29. Tulit ergo Prophetes נבל cadaver viri Dei. Significatque referente *Schindlero in Lexic. fol. m. 1060. cadaver hominis vel bestie non naturaliter mortua, omne corpus mortuum.* Idem confirmat *Jeremias cap. ix. 21.* Cadaver hominis cadet sicut stercus in superficie agri, i. e. homines gladio vel peste occisi, quasi stercus in agro jacebunt. Similiter *Deut.* xiv. ne comedes omne נבל cadaver. LXX. *συνισμαῖον* morticinum, quod vitam exhalat sine legitimo ritu mittendi sanguinis. *Ainsworthius commentar. in h. l. fol. m. 53. edit. Londin.* bene exposuit ita scribens: *ye shall not eate of any carkasse, that either dieth alone, or not orderly slaine: confer. Levit.* vii. 24. ubi iterum de cadavere bestię loquitur, ne cadaveris adeps morticini comedatur, quod sua sponte mortuum, aut non legitimo modo mactatum. Duplex enim peccatum erat vesci adipe cadaveris, uti ex *Maimonide tom. 2. tract. de prohibet. cibis, cap. 7. sect. 2.* *Ainsworthius Comment. in h. l. refert his verbis: He that eateth the fat of a dead beast, is guilty both for eating the fat, and for eating the dead or torn beast.* Quid autem fuerit נבל fuse explicat *Ainsworth. Commentar. in Levit. xvii. fol. m. 101. ex Maimonide in tract. de prohibetis seu interdictis cibis, cap. iv. sect. 1. 2. 3. 4. 8.* cujus verba, licet proluxa, hic adscribere non pigebit, ut eò melius constet, quid Rabbinii per cadaver intellectum velint. *Hee, inquit, that eateth (presumptuously) so much as an olive of the flesh of any cattell, that is dead, or wilde beast that is dead, or fowle that is dead, is to be beaten. And whatsoever is not killed so as is meet, loe that is a sarkasse. Nothing is forbidden by the name of a carkasse, but the*

sorts of cleane things onely; because they are fit to be slaine, and if they be slaine, after a lawfull manner, they are lawfull to be eaten. But uncleane things, whose slaying availeth them not, whether they be duely slaine, or dye alone, or the flesh be cut off from them alive, who so eateth of them is not beaten as for a carcasse, but as for eating of from uncleane flesh. Who so eateth a cleane bird alive all of it, is beaten as for eating of a carcasse. And it is unlawfull to eat of any beast that is borne, untill the eight night (after) Exod. xxi. 30. for who so tarieth not eight daies for a beast, it is an untimely birth; though he is not beaten for that. The law forbiddeth that which inclineth to dye, though it be not already dead: and forbiddeth a dead thing, and that is a carcasse. There is not difference in the darth, whether in dye of it selfe alone, or whether it fall and dye, or whether it be strangled untill it dye, or that a wilde beast hath rent and killed it. i. e. *Qui tantum carnis (presumptuose) edit, quantum est olea de mortuo cadavere bestia, vel avis mortua verberatur. Et quicquid non legitimo modo mactatum, cadaver est. Nihil sub nomine cadaveris prohibitum, quam solum mundanarum rerum species, quia illa apta sunt, ut mactentur, & si legitimo modo mactata, comedere liceat. Verum res immunda, quarum mactatio legitime facta, vel qua moriuntur, vel caro illarum adhuc viventium abscinditur, & comeditur, non verberatur, ac si cadaver comedisset, sed quod carnem immundam comederit. Qui edit partum purum vivum, verberatur ob esum cadaveris. Ita qui carnem immaturi partus edit bestia munda, verberatur ob esum cadaveris. Illegitimum enim est comedere carnem munda bestia octo diebus nondum effluxis, juxta Exod. xxi. 30. qui itaque non octo dies moratur, est partus immaturus, licet ob hanc rem non verberetur. Lex prohibet morti proximum, licet nondum sit mortuum: & prohibet rem mortuam & hoc est cadaver. Nulla differentia est inter mortuum, an sua sponte moriatur, an cadat & moriatur, an stranguletur, donec moriatur, vel an bestia occiderit & lacerarit. Conferantur huc quoque Leges Hebr. à cl. Hottinger. edit. pag. m. 212.*

V. Cadaver itidem apud Hebræos כָּדָוֶר appellatur, uti varia Scripturæ Sacræ loca testantur, ut 2. Par. xx. 24. — *vidit procul omnem late regionem plenam cadaveribus: & v. 26. inter cadavera, h. e. corpora sine anima, quippe כָּדָוֶר corpus exanim-*
me

me significat juxta *Schindler. fol. 1420.* & juxta *Buxtorff. fol. 1697.* corpus destructum. Ita 2. *Regum* xix. 35. de occiso Exercitu Assyriorum legimus: - - *vidit omnia corpora moriuorum.* Huc referendus locus *Jerem.* xxxi. 40. ubi הפגרים reperimus, quod scil. illic interfecti fuissent Assyrii ab Angelo. Unde *vallis cadaverum*, ubi cadavera putruerunt. *Joh. Drus. in h. l.* הפגרים Th. φαγαριμ Phagarim. In *Complut.* & apud Theodoret. ἡ πᾶσαν φάγαρσα φαγαριμ. Vid. *Jerem.* xxxi. 11. 5. confer. *Num.* xiv. 29. Ita clare 1. *Sam.* xvii. Et dabo פגרי cadaver castrorum Philisteorum hodie avibus cali. Ex his satis apparet quod vocabulum cadaver denotet, in quo nulla anima, sed corpus destructum.

VI. Voce נפש in Sacris quandoque significari *cadaver* constat, licet Dn. *Frideric. Mullerus Professor quondam Gissenfis* hoc oppugnare videatur, quando in dissertat. de Sepulcr. in hæc erumpit verba. *Sed assertores* hi destituuntur evidentia exemplorum; ut patebit inspicienti loca, quæ huc allegantur ex *Hagg.* 2. 14. *Levit.* xix. 28. *Num.* v. 2. *Levit.* xxi. 11. Testes allegationis habeo *Glass. Rhetor. Sacr. p. 1101. seq. Dieu in Genes. ix. 4. Drus. apud cl. Hackspan. Miscell. 1. 1. 11. pag. 12. seq.* Videamus verò, quantum valeant loca singula. Sane *Hagg.* 2. 14. sufficit intelligere נפש נפשא Theme *Nephesch* de impuro vivo, quia impura sunt varia *Levit.* xxi. 4. ac viva monstrantur nobis exerte, *Num.* xix. 18. *Levit.* xi. 44. Observatur quoque in Sacris ferè tribui tactum vivis, lapsum cadaveribus: vid. *Levit.* xi. 31. 32. *Num.* xix. 18. Hoc si universale est, nos arcè continebit intrà explicationem de impuro vivo. Jacent enim Prophetæ verba planissimè, ita: Si tetigerit, polluta anima, illa (ex vers. præced. panem, vinum, oleum &c.) singula, an polluentur? Secundus ex *Levit.* xix. 28. locus est valde ambiguus: nec dum constat, an illud לנפש *Lanephesch*, hîc vivum, aut mortuum, hominem ne, an aliud animans indigitet. Siquidem notari stigmatè cutis potuit, vel, ut in notato conservaretur defuncti memoria; vel ut notatus dicaretur animanti, cui pietatem, religionemque suam is devotum ibat: confer. *Brent. in h. l.* Tertius ex *Num.* v. 2. conf. *Num.* vi. 11. ix. 6. vii. 10. locus subinnuit, incestatos seu fœdatos seu pollutos funere; sed ipsa locutio est Elliptica, & parturit, quamdiu

diu supplemento suo destituitur, meras ambiguitates. Unde enim istud מָוּ; cum variæ sint causæ inducentes pollutionem? Ecquod verò istud מָוּ, ex tot animantium generibus, quibus idem nomen in Sacra Scriptura tribuitur, *Gen.* 1, 20. 21, 24. 9, 5. 10, 12. 15. 16. &c? Imò, quale istud est מָוּ; utrum spirans, an exanimatum? Denique præfixum ל (Lamed) quid indicat? an; quod, in commodum funeris, cessura sit ista pollutio? an; quod piaculum debeatur funeri? an; quod ultimi officii exhibitione contracta sit impuritas? Contra has similesque ambiguitates, quærat prior ex *Num.* xix. 11. seqq. 6, 7. congruum formulæ nostræ supplementum; ac tum despiciatur, de incommodis vocabulorum. Omnia forte recident in eandem, cum loco sequente difficultatem. Quartus enim idemque ultimus ex *Levit.* xxi. 11. conf. *Num.* 6, 6. 19, 11. 23, 10. locus expressa litera mortem adscribit ipsi מָוּ. Verum salva res est, si meminerimus, מָוּ sæpissimè stare loco nominis, utrique sexui communis, conf. *Levit.* xxiv. 17. 18. & significare totum ex anima & corpore compositum, animans, conf. *Gen.* 2, 7. 9, 5. 14, 21. Hic Latini commode per suppositum aut personam expriment מָוּ: & Hebræorum *Nephesch meth* valebit Latino idem, quod hoc, aut simile, exemplum: mortua persona, funus, exanimatus aliquis &c. Ita *Num.* xxi. 11. 10. istud מָוּ moriatur, idem est, ac: ego moriar; interprete ipso *Hackspan. Miscell.* 1. 1. 20. Absolvi, pergit, exemplorum allegatorum examen; ac intelligo, exempla producta non esse idonea ad defendendam litem, quæ intendebatur; Itaque conquirenda erunt alia exempla, quæ fidem faciant, quod *Nephesch* & *Niblah* usurpentur promiscue de cujusvis animantis foetido cadavere. Ex positis enim exemplis hoc solum patet: quod *Nephesch meth* dicatur de funere seu de homine recenter mortuo: conf. *Flac.* 1. *Clav. Script.* in voce *Anima* §. 6. & 12. *Nephesch meth* dici per Antiphrasin volunt *Glass.* l. c. & *Hackspan.* in *Psal.* 16. 10. pag. 68. Hos, ego non censeo. De Antiphrasi tamen videsis *Voss. Institut. Orat.* 4. 13. 11. pag. 251. seqq. §. 13. *Nephesch*, aliàs venire Judæis, pro Epitaphio, neminem latet. Huc usque *Mullerus*.

VII. Verum hic calculum Dn. *Mullero* addere non possumus: & quidem quod ad locum *Hagg.* c. 2. attinet, eidem vi-

ros auctoritate pollentes opponimus, qui verba Prophetæ non de impuro vivo, sed cadavere intelligunt. Ita *Munster. comment. in b. l.* Immundus autem super anima est, qui corpus hominis mortui tetigit. *Vatablus. Immundus*, pollutus animâ in omnibus istis. *Anima pro cadavere humano*, ut Levit. xx. 1. Ita quoque *Clarius* in h. l. Johannes Drusus, pollutus animâ, i. e. *tactu cadaveris*. Hic perspicue *anima* pro cadavere ponitur. Firmabo hoc, inquit, testimonio Hieronymi: *Immundus in anima*, scribit, dicebatur, qui corpus mortui hominis attigerat. & paulo post, *pollutus in anima*, b. e. qui contagione mortui est *immundus effectus*. Idem ex Græco ἀνάθαρτον ἐπὶ ψυχὴν reddit, *pollutus super mortuo*. Quod autem ex Levit. cap. xxi. 4. velit probare de impuro vivo intelligi, vix habebit. Textus enim ita sonat: Qui tetigerit immundum super anima. *Junius & Tremellius* vertunt mortuo. Et *Anglus: He that toucheth any thing that is unclean by a soule*: per animam *Ainsworth* intelligit cadaver, quando ita literis tradit: *by a soul, the Greecke translateth any uncleanness of a soule, whereby the dead is meant*. Et licet etiam viva immundum reddant, uti ex Levit. cap. cit. & Num. xix. ostenditur; attamen nulla re magis polluitur, quam ex cadavere: vid. *Ainsworth. fol. m. 123.*

VIII. Deinde locum secundum ex *Levitic. cap. xix. 28.* valde ambiguum esse asserit *Mullerus*, quod veritati contrarium videtur. Expressè enim ibi textus loquitur de *cadavere* seu *homine mortuo*, quando prohibet, ne *incisionem* faciant Israëlitarum ob mortuum. De hoc ritu videatur *B. Geier. in libell. elegantiss. de luctu Hebræor. cap. x. §. 2. pag. m. 230. 231. 233. seq.* Hic sane *anima* ponitur pro homine mortuo, uti *Numer. cap. vi. 6.* clare indicatur, ubi textus ita legit: Omni tempore consecrationis suæ super mortuum (juxta Hebr. *Anglus* reddit *at a dead soule*) non ingreditur. Et *Targum* hic referente *Ainsworthio* exponit, *at the sonne of man that is dead*, i. e. *super filium hominis, qui mortuus est*. Ita *anima* hoc loco ponitur pro corpore mortuo, ubi anima est separata. Nam juxta *Canones Hebræorum*, mortuus non polluit, nisi anima separata fuerit, *Maimon. in Tumath meth. c. 2. f. 15.* Chald. locum Levit. vertit cadaver. Et *Moses* seipsum explicat *Dent. xiv. 1.* Ne incidetis, nec facietis calvitium super mortuo *וַאֲלֵי נֶפֶשׁ*. Græcus retinet

tinet animam. Ita etiam apud *Latinos* anima pro corpore mortuo accipiebatur, uti ex *Virgiliae Aeneid.* 3. constat: *Animamque sepulchro condimus.* Quare qui apud Hebræos incisionem faciebat pro mortuo (Heb. anima) verberabatur juxta canones Hebræorum, *Maim. tr. de Idololatr. cap. xii. sect. 12.* cujus verba Anglice recenset *Ainsworth. Comment. in Levit. fol. m. 118.* his verbis: *He that did cut one gash for the dead, was to be beaten; and wheter he were a Priest, or an other Israelite, if he cut one gash for five dead persons or five for one dead person, he was to be beaten five times.* Ex his clare elucet locum non esse ambiguum, uti voluit *Mullerus*, sed clarissimum.

IX. Simili ratione respondemus cum *Ainsworthio ad locum Numer. cap. v. 2.* quem putat ellipticum esse, nisi addatur *et*. Præcipe ut ejiciant de castris omnem leprosum, & qui femine fluit, pollutusque est super (anima Hebr.) defiled by a soule, i. e. cadavere. Chaldæus hic vertit *super ossibus anima hominis*, accipiens animam pro cadavere. Sic quoque Quantum locum *Levit. xxi. 11.* explicant Doctores de corpore mortuo: confer. *Ainsworth. Comment. in h. l. fol. m. 125. & 127.* Quare merito *Mulleri* opinionem rejicimus, & dicimus, quod *et* semper pro mortuo sumatur, quando pollutionem aliquam involvere dicitur. Et hæc de *actu* circa Sepulcra apud Hebræos observata sufficiant.

CAPUT V.

De Actu in Sepulcris observato ex Nomenclatura Græcorum & Latinorum.

I. **A**ctum signant Euangelistæ phrasi *τίθεσθαι ἐν τῷ μνημείῳ*, conf. *Apoc. xi. 9.* Idem aliàs indicatur verbo *θάπτειν*, quod videtur non minus late patere, quam *Latinorum sepelio*. Scripsit enim de *Colchis* *Ælianus, lib. iv. 1.* τὰς νεκρὰς ἐν βύσσιν θάπτει, & καταψάλλοντες, ἐν τῷ δένδρῳ ἐξαρτῶσι: *Colchi mortuos suos in pallibus sepeliunt, & insutos ex arboribus suspendunt.* Id ipsum *θάπτειν* à *LXX. Genes. l. 26.* peculiari-
ter adhibitum fuisse pro Hebr. *מָן* quod significat *ἐνταφίσαι*,

i. e. aromatibus condire. Observat *Drus.* l. c. Sed in textu citato nondum evidenter potuimus reperire istum verbi usum.

II. Bis occurrit hoc verbum in N. Testamento, nempe *Matth. xxvi. 12.* de muliere in domo Simonis leprosi unguentum in Christi caput effundente, πρὸς τὸ ἐταφιάσαι με ἐποίησεν. & *Joh. xix. 40.* καθὼς ἐστὶ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις ἐταφιάζειν. Utrobique vetus Interpres *sepelire* vertit. Ita etiam *Castalio*, *Clarins*, *Drusius*. Beza, Piscator & alii reddunt *funerare*, rectius omnino. Optimæ Glossæ: *Ἐταφιάζω funerō. Casaubonus* in h. locum: Ego, inquit, distinguendum esse arbitror inter θάπτειν & ἐταφιάζειν, idemque inter ἐταφιασμὸν & ταφήν. Θάπτειν enim *sepelire* significat: at ἐταφιάζειν est corpus ad funus componere, & ornamentis, ut sic dicam, sepulchralibus ornare: quæ Græcis ἐτάφια vocantur. Ergo quod funditur unguentum in Christi caput, id pertinet ad τὸ ἐταφιασμὸν, non ad τὸ ταφήν. Hactenus ille. Ἐταφιάζειν ergo est ad sepulturam parare, & præcedit, utpote prius ordine, & τὸ θάπτειν *sepelire* sequitur ut posterius. Patet hoc etiam ex *Gen. l. 2.* ubi Hebr. שָׂחָה significat aromatibus condire corpora mortuorum: vid. *Nicol. Fuller. Miscell. Sacr. lib. vi. cap. xvi. 11.* ubi quid Hebr. שָׂחָה, quid ἐταφιάζειν & ἐταφιασμός sit fuscè exponitur: confer. huc *Dieteric. Antiquit. Bibl. fol. m. 146.* *Suicer. Thesaur. fol. m. 1124. 1125.* *Baldwin. Wala. Comment. in h. l. Quensted. de Sepultur. veter. cap. v. pag. m. 79.*

III. Apud Latinos *Aëtus* exprimitur verbis *sepelire*, *humare*, *condere*. Sepultus enim intelligitur quovis modo conditus teste *Plinio histor. nat. vii. 54.* Humati dicuntur non nisi humo contacti, *Perott. fol. 831. 52.* Sepultura humari dixit *Cicero 2. de Legib. 56. §. 8.* Cadaver dicitur aliàs corpus mortuum exanimum, aliàs funus. Cadaver, inquit *Martin. in Lexic. Etymolog. fol. m. 222. edit. Brem.* est corpus exanime animalis, quia egressâ animâ non amplius insistit & ambulat, sed cadit, ut possit dici περὶ σῶμα, cadivus truncus. *Scal. l. 3. c. 12.* Eodem modo, Græcis πτώμα à πίπτω; etiam πέος *Euripidi in Phœniss. 4.* & πέσημα. Vocabul. Vet. vult dici Cadaver, quod sit caro vermibus data, quæ Etymologia potius allusiva.

IV. Appositè ad hanc rem *Servius in Aneid. 11. v. 1. f. 1589.* Consuetudo, inquit, Romana fuit, ut polluti funerè minimè

sacrificarent: si tamen contingeret, ut uno eodemque tempore & funestaretur quis, & cogeretur dare operam sacrificiis, laborabat, ut ante sacra compleret, quàm funus agnosceret: Unde etiam Horatius Pulvillus in Capitolii dedicatione, cum ab inimicis ei filius extinctus nunciaretur, ait: Cadaver sit, nec voluit funus agnoscere donec templum dedicaret. Sic ille. CADAVER aliquando voce ANIMÆ per Synecdochen partis pro parte significari, vult non nemo, fretus Virgilio, qui *Æneid.* 111. 62. *seqq.* ita canit:

*Ergò iustauramus Polydoro funus, & ingens
Aggeritur tumulo tellus: stant manibus ara
Caruleis mœsta viitis atraque Cupresso:
Et circum Iliades crinem de more soluta,
Inferimus tepido spumantia cymbia lacte,
Sanguinis & sacri pateras: animamque Sepulcro
Condimus, & magna supremum voce ciemus.*

Et *Æneid.* XI. v. 22. *seqq.*

*Interea socios inhumataque corpora terra
Mandemus: qui solus honos Acheronte sub imo est:
Ite, ait: egregias animas, quæ sanguine nobis
Hanc patriam.*

An autem rectè, quæritur? ad quam quæstionem *Negando* respondemus, quia in neutro Poetæ loco est quicquam, quod ad cadaver pertineat, ubi de Anima Poeta loquitur. Non in prioribus: Hi enim Trojani tumultum non aperuerant, sed editiorem duntaxat faciunt, ut possit posthac agnosci Sepulcrum, neve denuo violetur ab imprudenter cæsuro ibi ligna. Ipsi ergò animæ iusta erant facienda, tum ad expiationem Sepulchri, ab Ænea violati, tum ad animam quiete sua donandam. Causam illam *Donatus* f. 683. hanc *Servius* f. 681. in h. l. comprobant. In *posteriora* Virgilio loco ANIMAS pro CADAVERIBUS non sumi apparet ex toto undique contextu. Ideò Interpretæ hinc per *Synecdochen* partis pro toto accipiunt ANIMAS pro VIRIS DEFUNCTIS. Fuit ille tropus huic loco ad eò necessarius, ut neutiquam sensa animi satis expressisset, si aliter fuisset locutus Poeta. Ad animam enim redundant plurima commoda ab istis supremis muneribus, de quibus in loc. citat. confer.

DE SEPULCHRIS HEBRÆORUM. 37
confer. *Muller. dissert. de Sepulchris*, *Kirchman. de funeribus Romanor. lib. 4. pag. 330. seq. Quensted. de Sepult. veter. pag. m. 164. seq.*

CAPUT VI.

De Ammah seu Cubito.

I. **A**llegatur in *Bava Batra* 6. 8. אמה *Ammah* seu Cubitus, quo dimetienda sint Sepulcra; quæritur, quanta sit ejus Cubiti longitudo? Quippe observat ex Philippo Aquinate *Buxtorff. in Lexic. Rabbinico-Talmudic. Radic. אמה fol. 112.* Triplex Cubiti genus fuisse in Sanctuario: Primum v. palmorum. Alterum sex palmorum. Tertium x. palmorum. Tradit verò *Commentat. idem*, quod humanæ staturæ sufficiat dimensum 3. Cubitorum. Monet enim iteratò, quod ipsius *Meth* seu mortui longitudo sit 3. Cubitorum; sed, quod *Koko* assignetur longitudo 4. Cubit. propter loculi tantam longitudinem. Porro constat ex tract. cl. *Mulleri de statuis 5. 3. 5. seqq.* usitatorem humanæ staturæ modulum subsistere intra 6. pedes. Hinc adeò colligere pronum est, esse ternos Cubitos fere senis pedibus æquales; ac uno Cubito contineri binos pedes. Denique solemus pedi nostro 4. palmos, atque 8. palmos pedi geminato tribuere. At supra Judæus dedit Cubito suo 6. מפהים *Thophechim*. Erunt itaque palmi 8. octoni ferè æquales 6. senis *Thophechim*: & 18. *Thophechim* erunt ferè æquiparanda 24. palmis. Hæc pro modulo Cubiti & *Thophechim* dicta sunt. Quibus etiam finem libro primo imponimus.

FINIS LIBRI PRIMI.

LIBER SECUNDUS

DE

SEPULTURA ET SEPULCHRIS

VARIARUM GENTIUM.

Argumentum Libri Secundi.

NE longioribus ambagibus Lectores Benevolos detineamus, brevibus argumentum libri hujus referam, quod aget de Sepultura & Sepulchris diversarum gentium ac nationum, quarum mores fuscè descripturi sumus, minime dubitantes, quin labor hic maximo usui sit futurus. Hoc tantum precibus flagito ut benè memoriæ imprimantur ea, quæ non sine longo labore congestimus. Non minimum etenim adminiculum esse potest studiosis de Sepultura & Sepulchris sermones habituris nosse variorum populorum mores circa Sepulturas observatos, qui ansam dabunt meliori fructu proponendi ea, quæ ad ædificationem pertinent. Præmittemus itaque quædam summam de Sepultura, deinde proponemus Sepulcra observata in *Asia, Africa, Europa & America.*

CAPUT I.

De Sepultura Jure.

I. Sepultura à sepeliendo, atque hoc vel à sepiendo, quia locus, quo conditur cadaver, lapide vel humo sepitur, vel à Chaldæo שָׁפֵל *humilem esse*, quia sepulti humili loco conduntur, dicitur. Propriè notat *rem sepultam*, sicut scriptura rem scriptam. Impropriè vel locum conditûs vel actum condendi, quo sensu & nos usurpamus. Respondet vox Hebræa קבורה a

קבר

קבר, quod latiori notione significat terræ reddere, strictiori terra condere. Græcos voce θάπτειν eadem notione usos esse liquet tum ex Photio, qui inter argumenta librorum Ctesiae refert caput hoc ἡ δὲ καὶ τῶν θάψαντων τὴν πατρίδα ἅπασαν τὴν πρὸς τὸ νόμον, tum ex Diogene Laërtio, qui in proœmio tradit, *magos profanum ducere, igne sepelire*. Sed & Latinis in usu fuisse hanc notionem docet illud:

Nec nudum curo, sepelit natura relictos.

Est autem Sepultura mortuorum, ut paucis finiamus, actio ejusmodi, qua vivi potestatem habentes corpora defunctorum honeste deducta loco idoneo decentibusque ritibus humi recondunt, ad maturandam eorum putrefactionem, ac testandam spem resurrectionis eorum futura, & ne corpora, qua Tempa fuerunt, vel esse debuerunt Spiritus Sancti, ludibrio exponantur, vel ab animantibus indignis modis dilanientur.

II. Ex quo fonte jus Sepulturæ deducendum varie disquiritur. Ex jure Gentium derivant Kirchmann. *de funerib. Roman. appendic. c. 3. pag. 683. D. Quensted. de Sepultura veter. c. 11. p. 19. seqq.* Verum nos cum aliis viris doctissimis statuimus, Sepulturam esse juris naturæ, divini & Gentium. Quod sit juris naturæ Petr. Gregor. Tholosan. in *prælad. optimi jurisconsulti lib. 2. cap. 44. edit. Lugdun. 1583.* probat auctoritate Dionis Præsaenſis Sophistæ, qui jus Sepulturæ juris naturalis esse dixerit in oratione περὶ ἔθους de consuetudine, ubi ita, τὸ γὰρ μὴ κωλύειν τὰς νεκρὰς θάπτειν, ἑδάμῃ γέγραπται, πῶς γὰρ ἂν ὑπῆκον οἱ κρητῆνες τοῖς τῷ ἡττωμένων ἐπιτάγμασιν, ἀλλὰ ἔθος ἐστὶ, τὸ ποιεῖν τῆς φιλανθρωπίας ταύτης τὰς κατοικομένους τυγχάνειν, i. e. *Nusquam prohibitum est, mortuos sepelire, quo enim victores obtemperare vellent jussis illorum qui succubuerunt? at consuetudo est, quæ facit, ut defuncti fruantur hac humanitate, hæc ibi.* Neque potui satis mirari alias formicarum pietatem, quæ velut istius juris participes sese inter se sepeliunt mortuas, ut & scribit *Plin. lib. xi. c. 30.* Quæ vel solæ ad suadendam mortuorum curam sufficere queunt.

III. Corpora defunctorum humi recondenda esse divino jure præceptum est. Ita enim divinum oraculum habet *Gen. 111. 19. Terra es & in terram reverteris*: quibus verbis Deus Protoplastos docere voluit, quod illud, quod ex terra ortum, terræ

terræ deberi necesse sit: vid. *celeb. Andree Adami Hochstetter. diss. de officio erga defunctos secundum legem naturæ, edit. Tubing. 1701. conf. Henric. Ainsworth. Comment. in Gen. fol. m. 18. edit. London. Et Eccles. xii. 7. dicitur: וישב העפר על-האריך כשהיה Et reuertatur pulvis in terram, quemadmodum erat. Conferantur huc annotat. B. Geier. in h. l. p. m. 467. 468. Quod si cadavera inhumata relinquerentur, bestiis potius in alimentum cederent, quàm in pulverem redigerentur. Quàm indecorum hoc sit, eruditè satis ostendit prælaudatus *Hochstetterus Fantor noster venerandus §. 15. 16. dissert. cit.* Neque etiam obstat, quod sepulchri videantur vermium & serpentum esurialis victima fieri, juxta illud *Syracid. cap. x. 13. Εν ᾧ συνεδανείν ἀνθρώπων, κληρονομῆσαι ἐρπετὰ καὶ θηρία καὶ σκώληκας. Cum mortuus fuerit homo, hereditabit serpentes, bestias & vermes.* Ita vertit *Vulgatus.* Et enim si maximè verum esset, corpora humata infra terram à vermibus, serpentibus ac bestiis corrodi & consumi, tamen haut longo post intervallo ἐμύεσας, unà cum vermibus in terram redigerentur. Tum etiam regulariter & ordinarie humata corpora in pulverem reverti, experientia testatur, ubi à vespillonibus sæpe moventur corpora, in quibus nulla apparent vestigia corrosionis, nulli vermes reperiuntur, & quæ sæpius integra videntur, leviter mota in pulverem abeunt & evanescent. Quæ verò de serpentibus habent, figmento simillima sunt, inprimis ea, quæ de serpentibus ex spina dorsii hominis, vel ex spinæ medulla oriundis, *Plin. l. x. c. 66. & ex aliis Philipp. Camerar. Horar. Succis. l. i. c. 11. memorant.* Quamvis enim quibusdam in cadaveribus reperti essent, nihil inde adversus divinam sententiam pronuntiare fas esset, quia fieri potest, ut aliunde advenerint, non ex corpore prognati fuerint. Atque eandem ob causam terram *Syracid. cap. xl. 1. vocat μητέρα πάντων matrem omnium*, quia mortuos sinu suo excipit, & pulverem & ossa nostra usque ad diem resurrectionis complexu suo custodit. Et *Nazianzen.* homines appellat διαφείας, bis sepultos, quod primum in alvo matris tecti & quasi sepulti jaceant, antea quam in vitam hanc nascantur: deinde in alveo terræ lateant, donec ad æternam vitam resuscitentur.*

IV. Hinc adeo antiquissimus perpetuusque in Ecclesia usus obtinuit, ut defunctorum corpora mandarentur terræ. Exem-

pla

DE SEPULCHRIS VARIARUM GENTIUM. 41

plura multa occurrunt in Scriptura Sacra, ut *Genes.* xxi. 14. 19. xxv. 9. xxxv. 8. 19. 47. *Num.* xx. 1. *Jos.* xxiv. 30. & alia plurima. Quin & ipse Deus morem hunc affirmavit *Deut.* xxxiv. 6. ubi servum suum *Mosen* sepelivisse dicitur in terra *Moab*, è regione *Beth Peor*: vid. diss. B. Gerhardi de Sepultura *Mosis*. Nam quod verba illa *וַיִּקְבֹּר אֱלֹהִים* inter *Hebraeos* *Aben-Ezra* aliique ad *Mosen*, quasi seipsum sepelivisse diceretur; alii ad Deum quidem, sed ministerio Angelorum utentem referunt, dilutum est. Quippe ad subiectum proximum, nimirum *Jehovam* referendum esse & series contextus arguit, & *Judas* vers. 9. insinuat, tribuens id *Michaeli* Archangelo, hoc est, *Jehovæ* Christo, uti evincit *παράλληλα* text. *Zachar.* 111. 2. ubi is, qui cum *Sathana* disceptavit, eumque Deo increpandum commisit, vocatur *Jehova*. Atque ei sententiæ etiam R. *Abarbanel* calculum addit. Audiamus etiam Anglum *Henric. Ainsworth.* comment. in h. l. *Deut.* fol. m. 167. disserentem: *he burried him, that is Jehovah burried him, or Michael (that is Christ, who is Jehovah one with te Father.* Sed & accedit efficacissima ratio, necessitas nimirum putrefactionis corporum, ut postea ad resurrectionem & renovationem sint idonea. Cujus rei specimen quotidie in ipso naturæ cursu apparet, videlicet in proventu fructuum. Fructus enim quos è terra metimus, unde nisi ex putredine nascuntur? Quippe semente facta nisi grana emoriantur & putrescant, nihil proveniet. Cum igitur generationis principium & causa sit corruptio, necessum est, ut ea præcedat. At corruptio omnimoda corporum & putrefactio ubi commodius, quam in utero terræ contingere potest? Qua argumentatione usus est *Paulus* 1. *Cor.* xv. 37. 38. Unde in lingua nostra passim moris est cœmeteria nuncupari *agros Domini* *Gottes Aker* / quia in iis corpora piorum veluti quædam grana in spem futuræ resurrectionis seminantur.

V. Neque ex divino tantum mandato, sed etiam ex jure Gentium voluntario corporibus vita defunctis sepultura debetur. Unde *Dio Chrysost.* inter *mores* seu *ἔθη*, quæ τοῖς ἐν ἑσέφους seu scripto juri apponit, post legatorum jura commemorat, *μὴ κωλύειν τὰς νεκρὰς θάπτειν*, non prohibere quo minus sepeliantur mortui. *Seneca* quoque l. 1. *Controuv.* inter jura non scripta, sed omnibus scriptis certiora ponit *humum porrigere cada-*

veri. Et Isocrates in Panathen. ubi Adraſti Argivorum Regis memorabilem recitat ſententiam, humare mortuos eſſe morem antiquum & jus patrium, quo omnes inter ſe homines utuntur, quodque non ab humano proditum ingenio, ſed à divina imperatum potentia videatur: confer. Excell. Dn. Andreae Adami Hochſtetteri Fauctoris noſtri diſſert. moral. de officio erga defunct. ſecundum leges naturæ §. 7. Euripides jus hoc Sepulchri νόμον βγοτῶν legem hominum, Lucanus hominum ritus, Papinius Terrarum leges & mundi fœdera, Tacitus, Sortis humana commercium, Lyſias Spem communem vocant. Quique id juris aliis exſolvere detrectant, eos hominem exuere Claudianus, natura dedecus facere Leo Imperator, τὴν ὁρίαν ὑερίζειν fas violare Iſidorus Peluſiota, dixere. Plura ex hoc jure Gentium voluntario qui cognoscere avet, adeat licet Hugonem Grot. de J. B. & P. l. 11. 19. 1. Sanè etiam apud Athenienſes ſepulturæ tanta cura fuit, ut dux cæſos ſepeliri negligens morte mulctaretur. Sic Alexander Magnus milites ſuos magnifice ſepeliebat, ut auctor Diodor. Sicul. lib. 17. indicat. Et Nicias totum exercitum ſuſſistere juſſit, ut duos milites ſepeliret. Et hæc de Jure Sepulturæ ſufficiant.

C A P U T II.

De Cauſis finalibus Sepulturæ.

I. **Q**uem porrò in finem & Deus præceperit, & gentes receperint morem ſepeliendi, inquirendum. Moſchion olim conſuit, ſepulta primò fuiſſe cadavera, ne giganteæ feritati mandendi homines obnoxia eſſent. Aliis videtur hoc modo homines velut ſponte ſolviffè debitum, quod alioqui vel ab invitis natura repetit. Quippe homines ex terra ortum habere, non Deus tantum Adamo edixit, ſed & exotici Auctores paſſim agnoverunt. Si è terra originem traxerunt principia noſtræ mortalitatis, in terram etiam tandem reſolvi debent. Et tu quiſquis es, laborabis continuo in hoc mundo; donec revertaris in terram, de qua ſumtus es: vid. Job. x. 9. Pſalm. 103. 29. Pſalm. 145. 4. Quod ad Auctores exoticos; Cicero ex

Euri-

Euripidis Hypsipyle monuit, *terram terra reddendam esse.* & *Propertius libr. 2.* de certo quodam defuncto cecinit: — *qui nunc jacet arida pulvis.* Hinc quidam *Rex Gallia* suam tumbam hoc Epitaphio insigniri voluit:

RISI, PLORO, FUI, NON SUM. STUDUI, REQUIESCO
LUSI, NON LUDO, CECINI, NUNC MUTIO. PAVI
CORPUS, ALO VERMES. VIGILAVI, DORMIO. DIXI
SALVE, DICO VALE. RAPUI, RAPIOR. SUPERAVI
VINCOR. CERTAVI, PACE UTOR. JURE EGO VIXI
JURE IGITUR MORIOR. NON OBSTO, OBSTARE NEQUIREM
TERRA FUI QUONDAM; RURSUS SUM TERRA. NIHIL SUM
TERRA CADUCA VALE, VERMES SALVETE, RECUMBO.

Olim Gentilibus opinio insedit, defunctorum corpora sepelienda esse, ut animabus eorundem melius sit. Hinc *Virgilius lib.*

VI. *Æneid. v.* 324.

Hæc omnis quam cernis, inops inhumataque turba est:
Portior ille, Charon: hi, quos vehit unda, sepulsi.
Nec ripas datur horrendas, nec rauca fluentia
Transportare prius quàm sedibus ossa quierunt.

Quod autem sepultura juventur, & quod viventes illis opitulentur, subjicit *vers.* 364.

Per genitorem oro, per spem surgentis fûli,
Eripe me his invictæ malis, aut tu mihi terram
Injice, namque potes, portusque require Velinos.

Et postea:

Da dextram misero, & tecum me tolle per undas,
Sedibus ut saltem placidis in morie quiescam.

Sed certum est, nihil mortuis Sepulturam afferre solatii. Neque enim animæ fidelium uni Deo defixæ corporum defunctorum conditione afficiuntur. Sicut nihil prodest Sepultura animabus infidelium: ita nihil obest negata Sepultura animabus fidelium.

II. Veras igitur causas Sepulturæ in definitione §. I. c. I. expressimus. Prima est *necessitas putrefactionis corporum.* Nam hanc ob causam cadavera terræ mandantur, ut scil. illa visu & odore fæda à viventium medio amoverentur. Ne ergo ex hujusmodi cadaverum putrefactione aër vitium contrahat, adeoque

que prudentissimè cautum, ut cadavera terræ committerentur: confer. annot. venerand. Dn. *Johannis Faes ad Gyrald. pag. m. 117. 118. edit. Helmstad.* Humata verò corpora & defossa profunde in pulverem cineresque abiisse observatum est, quod perpetuè isti, quam natura amat, ἀνακυλώσει vehementer congruit, & à Cicerone quoque agnitum est, reddi ea ratione terræ corpus, atque ita locatum ac situm quasi operimento matris obduci, ut cum corpus terra sit, quæ dederat, ipsa recipiat: confer. *Excell. Hochstetter. dissert. de offic. erga defunctos secundum legem natur. edit. Tubing. 1701. §. 18.*

III. Secunda est *testificatio spei resurrectionis mortuorum.* Id probat *Calvinus plurib. argument. Instit. l. 3. c. 25.* Hinc adèd Spiritus Sanctus in narrandis sepulturis non minus diligenter insistit, quam in præcipuis fidei mysteriis. Quin id ipsum non obscure insinuat Christus *Joh. xii. 24.* & *Paulus 1. Cor. xv. 37. 38.* Etiam Christiani veteres sæpe morem honestè condendi corpora ad hanc spem referunt. Imò id ipsum docuisse Democritum, testis est *Plin. lib. vii. 55.* Hinc jam *Apostolorum* ætate defunctos honeste sepelire soliti sunt Christiani, exemplo Stephani, quem viri timorati sepeliverunt, *Act. viii. 2.* Habuisse etiam Christianos *Cæmeteria*, ad quæ defunctos deduxerint, patet ex *1. Corinth. xv.* In luctu positos resurrectionis spe consolabantur, *1. Thess. iv.* confer. *B. Hildebrand. antiq. Ecclesiast.* Bene quoque *Minutius Felix in Octav. pag. m. 328.* loquitur quando ita disserit: *Nec, ut creditis, ullum damnum sepultura timemus*, sed veterem & meliorem consuetudinem humani frequentamus. Vide adèd quàm in solatium nostri resurrectionem futuram omnis natura meditetur. Iisdem argumentis in adstruenda resurrectione utuntur *Theophil. lib. 2. Justin. Apol. 2. Cydon. de contemn. morte. Athenagor. de resurrect. mort. Tertull. de resurrect. carnis.*

IV. Tertia est, *ne corpora hominum defuncta, vel hominum vel animantium reliquorum ludibriis & injuriis exponantur.* Est enim homo animal nobilissimum Deoque charissimum. Fidelium porrò corpora cum vita animarentur, templa fuerunt Spiritus S. membra Christi, organa servientia justitiæ, atque eundem usum renovata recuperabunt. Indignum itaque foret, si iis alia animantia pascerentur, vel ignominia ac injuriis omnium expo-

exposita ea paterent. Nostram hanc sententiam stabilimus verbis *Excell. Dn. Andrea Adami Hochstetteri Professoris Moral. Aca-*
dem. Tubing. celeb. Fautoris nostri æstimatissimi; quæ huc trans-
scribere operæ pretium esse putamus. Habentur & leguntur
illa §. 16. *diff. de officio erga defunct. pag. m. 15.* Cum homo cæ-
teris animantibus præstet, indignum fuisse iudicatum, si ejus corpo-
re alia animantia pascerentur, igitur inventam Sepulturam, ut id
quantum posset, caveretur. *Fundamentum ergo proximum erit*
humana natura excellentia atque dignitas & illa naturalis aversatio ne
contemnamur. Igitur non ex præsumpta solum aut ante obitum de-
clarata voluntate hoc quicquid est officii præstatur; cum etiam post
mortem honeste tractari velimus. Consistentem hic reperimus
Petrum Gregor. Tholosan. in prælud. optim. jurisconsult. lib. 2. pag.
m. 339. edit. Lugdun. 1583.

V. Peccant igitur omnes contra humanitatem & decorum,
qui tempore belli Sepulcra diruunt & cadavera condita nuda re-
linquunt, ut merito cum Atheniensibus querendum apud *Li-*
vium lib. xxxi. Omnia Sepulcra monumentaque diruta esse,
omnium nudatos manes, nullius ossa terrâ tegi. Non memo-
rabimus *Cambysem* vetusta Sepulcra inspicentem & recondita in
illis corpora vellicantem. Nil dicemus de *Xerxe*, Beli tumu-
lum aperiente; nil de *Philippo* in tumulos æque ac in hostes læ-
viente: labem iis adpersit crudele hoc flagitium, quam pe-
rennia historiæ monumenta æternum detestabuntur. Placet
illos intueri, qui sana morationum gentium monita & appro-
barunt & observarunt, neque cum iis, qui irasci & insidiari
nequeunt, bella gesserunt. Prudens Atheniensium decretum
est, qui hos capite plecti voluerunt, quorum crudelitas ad
Sepulcra usque penetraret. Revocatur subinde in memoriam
clementia *Caroli V.* quamdiu Sepulchrum *B. Lutheri* inspicere
licet: Cum enim *Ferdinandus Albanus & Episcopus Atrabatenfis*
A. 1547. flagitarent, ut *Lutheri* tumulus dirueretur & cada-
ver effossum cremaretur, non prudenter minus, quam cle-
menter respondit: Nil sibi ultra cum *Luthero* esse, habere il-
lum alium judicem, sibi bellum non esse cum mortuis, sed
cum superstitibus & armatis, quod refert *Piccart. Dec. vi. c. 6.*
Observat. Hist. Pol. nec non D. Johann. Meisner. in descript. Ec-
cles. Colleg. omnium Sanct. Witteb. pag. 143. De qua re plura in
capite de violatione Sepulcrorum.

VI, Quod si tamen casu aliquo *θελλάτω* aliaque necessitate fontica aliqua culpa non accersita quandoque contingit, ut carendum sit Sepulchro, damnum illud fidelibus moderate ferendum est. Imprimis si id fiat propter nomen Christi & professionem Euangelii. Quomodo Pontificia tyrannide & immanitate factum est, ut sinceris Euangelii confessoribus unâ cum luce terra, cœmeterium & Sepultura denegaretur, uti vel ex sola historia *Buceri & Fagii à Balæo & Thuano* descripta, nec non uxoris *P. Martyris* aliorumque constat. Etenim si vita ipsa pro Christi nomine profundenda, multo magis Sepulturæ honos gloriæ Dei & veritatis confessioni postponendus est. Inprimis cum & Deus custodiat omnia ossa piorum, ut unum ex iis non confringatur, *Psal. xxxiv. 21.* & non solum terra, sed etiam mare & mors mortuos postliminio sint redditura, *Apoc. xx. 11.* & Sanctorum mors semper pretiosa in oculis Domini, *Psal. cxvi. 15.* Præclarè *Augustin. de Civ. Dei lib. 1. 12.* Ista omnia, i. e. curatio funeris, conditio Sepulturæ, pompa exequiarum, magis sunt vivorum solatia, quam mortuorum subsidia. Si aliquid prodest impio Sepultura pretiosa, oberit pio vilis & nulla. Præclaras exequias in conspectu hominum exhibuit purpurato illi diviti turba famulorum, sed multo clariores in conspectu Domini ulcerofo illi pauperi ministerium exhibuit Angelorum, qui eum extulerunt non in marmoreum tumulum, sed in Abrahæ gremium sustulerunt. Et cap. xi. Multa corpora Christianorum terra non texit, sed nullum eorum quisquam à cœlo & terra separavit, quam tota implet præsentia sui, qui novit, unde resuscitet, quod creavit. Quin *Theodorus Cyrenæus* homo Gentilis *Lyfimacho* crucem minitanti respondit apud *Ciceronem Tuscul. Quæst. l. 1.* Terribilis sit hæc purpuratis tuis: *Θεοδώρῳ ἔδὲν μέλει, πότερον ὑπὲρ ἢ ὑπὸ γῆς σήπεται*, *Theodori non interest*, ubi, supra an infra terram putrescat.

VII. *Lilius Gregor. Gyraldus in libello de Sepultura & vario sepeliendi ritu capit. 1. edit. Helmstad. 1676. pag. 2.* alias causas haut contemnendas adduxit, quando in hæc erumpit verba: Si tamen accuratius res ipsa perpendatur, *DUPLICEM* imprimis eam esse videbimus, ut scilicet posteri sibi quoque moriendum esse admonentur, simul omnibus illuc tendentibus rectè ac sanctè vivendum esse:

DE SEPULCHRIS VARIARUM GENTIUM. 47

esse: quibus rebus ad bene beateque vivendum natura quodammodo jure impellimur. Tritum illud Philosophorum notum omnibus: Unius rei plures possunt esse fines. Ita quoque Sepultura. Et si verò ejus finis non unus sit, uti probavit celeb. Quensted. de Sepult. cap. 1. qui ita: In alieno funere velut in quodam speculo conditionis & naturæ nostræ admonemur, unde etiam tumuli defunctorum, monimenta dicuntur: & Sepultura humanæ conditionis memoria, Modestino in l. quidam in suo ff. de conditione & instit. Quia memoriam non solum sitorum illibi, sed & nostræ mortalitatis nobis ingerunt. Qui plura de his legere desiderat, evolvat celeb. Johannis Faes annotationes eruditæ ad hunc locum, qui pag. 100. 101. seq. fuse & erudite de his scripsit, cujus verba ob prolixitatem transcribere supersedemus.

C A P U T III.

De variis Sepulturæ generibus, & quidem humatione & crematione.

I. **Q**uamvis olim ut & hodie apud varios populos varia Sepulturæ genera fuerint & sint, attamen nullum antiquius reperimus quam HUMATIONEM, quæ Patriarchis etiam usitata, uti ex Scriptura Sacra patet. Imò Cicero lib. 2. de Legib. num. 56. genus hoc Sepulturæ antiquissimum asserit, quæ mortui humantur. Verba ejus hæc sunt: *Mihi quidem antiquissimum Sepultura genus fuisse videtur, quo apud Xenophontem Cyrus utitur. Redditur enim terra corpus, & ita locatum & situm quasi operimento matris obducitur. Ipsi verò Sepulcro Cyri hoc inscriptum fuisse ferunt Epitaphium:*

Vir quicumque es & undecunque advenis:

(Neque enim te adventurum ignoravi) Ego sum

Cyrus, qui Persis imperium constitui: pusillum

Hoc terra, quo meum tegitur corpus, mihi ne invid eas.

Audiamus etiam Minuc. Felicem in Octav. pag. m. 327. edit. Lugd. Batav. 1672. ita loquentem: *Nec, ut creditis, ullum damnū Sepultura timemus, sed veterem & meliorem consuetudinem humandi frequentamus.* Et plurimæ etiam Nationes hoc sepulturæ genus observarunt. Sic de *Ægyptiis & Persis* tradit Herodot.

in

in *Thalia* quod mortuos sepelierint. Quamquam posterioribus seculis cremationem Persis etiam usurpatam fuisse constat ex *Ammiano Marcellin. lib. 19. Procopio lib. 1. de bello Persico.*

II. Ipsis etiam Græcorum institutis vetustioribus in usu fuisse humationem testatur *Cicero*, qui in *lib. 2. de Legib.* ait: Nam & *Athenis* jam illo more à *Cecrope*, ut ajunt, permansit hoc jus terra humandi: *Arnobius* quoque *l. 6. pag. m. 193.* ex *Antiochi* historiarum nono tradit; *Athenis* in *Minervio Cecropem* esse mandatum terra. Ita funeratus apud *Thucydidem lib. iv. Brasidas*, apud *Homerum Erato*, *Periandri* uxor: vid. *Tr. nostr. de luctu Græc. cap. xiiii. edit. Marpurgenf. pag. 162.* Apud Romanos quoque humatio usitata fuit: Nam ut *Plutarchus* in *Numa* refert, testamento cavit *Numa*, ne corpus suum post mortem combureretur. Hoc certè non fecisset *Numa*, nisi jam tum igne cremandi ritus in usu fuisset; atque ideo prohibuit, ne sibi defuncto id fieret. *Plinius l. vii. c. 54.* scribit: Ipsum cremare apud Romanos non fuit veteris instituti, terrâ condebantur: confer. *Balihazar. Bonifac. histor. Ludicr. lib. v. cap. xxiv. pag. m. 141. edit. Bruxell. 1656.* videatur quoque *Excell. Hochstetteri disput. de offic. circa defunctos.* Magi inter Persas teste *Laërt. lib. 10.* nefas existimarunt, igne sepelire cadavera: vid. *Thom. Bartholin. antiquit. Danic. pag. m. 300. edit. Hafn. 1689. Johan. Baptist. Ferret. Mus. Lapidar. edit. Veron. 1672. fol. m. 350.*

III. Visa humatione antiquissimâ nos conferimus quoque ad cremationem, quæ sequentibus ætatibus frequens nimis apud varios populos fuit. Sunt qui combustionem cadaverum Judæis usitatam probari posse putent exemplis Sacris, tum *Saulis* & filiorum ejus à *Isabitis* combustorum, 1. *Sam. xxxi. 12.* quos præterea à *Davide* laudatos arbitrantur, 2. *Sam. 11. 5.* tum *Forami*, cui negatur fecisse populus שרפה combustionem, secundum combustionem patrum ejus, 2. *Paralip. xxi. 19.* tum *Ase*, cui Israelitæ dicuntur combustisşe שרפה גרולה עד למאד 2. *Paral. xvi. 14.* tum *Zedekie*, qui prædicitur moriturus במשרפה combustionibus patrum suorum, *Jerem. xxxiv. 5.* Quibus exemplis fretus *Abulensis Quæst. 18. in 1. Reg. xxxi.* censet, combustionem olim receptam fuisse in funere Regio eatenus, ut non Reges toti cremarentur, sed carnes duntaxat difflicerent, servatis ossibus. Verum haut inducimur,

ducimur, ut de sancto populo, cui à Deo Creatore difertis verbis, ut terræ potius quam igni cadavera committerentur, injunctum erat, tale quid credamus. Neque verò id exempla allata evincunt. Nam *Jabesitas* quod attinet, incertum est, an corpora *Saulis* & filiorum ejus, an aromata circa corpora combusserint, quod posterius Chaldæo Paraphrastæ placet. Quam suspicionem auget, quod 1. *Paralip.* x. 11. 12. combustionis hujus nulla omninò mentio extet. Tum si ipsa cadavera cremata sunt, factum id censi potest singularem ob causam, ne *Philistai* iis illuderent. Neque David ipsis laudi dedisse legitur, quod eos combusserint, sed quod eos sepeliverint. Denique factum *Jabesitarum*, hominum sic satis anomalorum, divinæ institutioni haud præscribere potest. De *Joramo*, *Asa* & *Zedekia* proclivius judicium. Nūspiam enim vel de *Joramo* vel de *Asa* & *Zedekia* legitur, eos combustos fuisse, sed de patribus *Jorami*, *Asa* & *Zedekia* hoc duntaxat legimus, iis esse factam שרפה *combustionem*. Nempe funeri Regio apud Israelitas hoc singulare eximiumque fuisse Hebræi putant, quod in honorem defuncti supellex Regia igni, quem selectissima myrrha & plurimum thus fovebat, tradita sit, solo excepto sceptro, quod unà cum cadavere recondi debuit. Vel certe soliti sunt Thymiamata accendere inter sepeliendum, fragrantiae causa, ne pestilenti odore incestarentur. Plus momenti videtur in loco *Amos.* vi. 10. Et tollet quemque eorum patruus ejus, ומסרפו & *comburet eum*. Ita *Vulgatus*. Hebræi verò eosque secuti alii vocem eam reddunt *avunculus ejus*. Optimè & ad verbum reddimus, & *cremator ejus*, cremator videlicet non tam cadaveris ejus, quàm Thymiamatum inter sepeliendum accensorum. Itaque proximus quivis, si non patruus, cui ὁσίων ἐνταφιάσαι ἢ τεθνηότα, hîc מטרף *Cremator*, h. e. ἐνταφιάτης appellatur.

IV. Efferebatur cadaver ad rogam, ubi *Servius lib. 11. Æneid.* inquit, quod pyra sit exstructio lignorum; rogam cum jam ardere cæperit, bustum cum jam exustum. Certi autem ritus ac caeremoniæ in comburendis defunctorum hominum cadaveribus adhibebantur. Nam quando defunctus unà cum lecto, qui unà cum defuncto comburebatur, erat collocatus, tum mortuo oculi aperiebantur, qui tempore mortis erant clausi.

Quem ad morem allufit *Virgil. lib. iv. Æneid. v. 244. Dat somnos, adimitque, & lumina morte resignat.* Illumque confirmat *Plin. lib. 11. c. 77. pag. 228. Hiftor. nat.* In rogi mortuo illato conscendebat propinquior, ultimumque illi ungen- di & osculandi officium conferebat, *Valer. Maxim. lib. 4. 1. 6. myrrhata potio in os illius inferebatur, ut ex legib. xii. Tab. quæ illam vetant, quæ potio tanquam cœna ad cœlum viatica fuit: Rogum incendens averfa facie perficiebat, & ob hanc causam, notante Cerda fol. 632. ut ostenderet se invitum esse ad accendendum rogi, seu teste Servio, ut demon- straret, id necessitatis non voluntatis esse officium. Ventos præterea precabantur, ut faventes flammæ properarent. Pro- pert. lib. iv. eleg. vii.*

Cur ventos non ipse rogis ingratis petisti?

Confer. *Homer. Iliad. p. 811.* Thus, unguenta, pix, resina, & oleum addebatur. De thure vide *Lucan. lib. 8. Oleo, Ho- mer. Iliad. v. pag. 809. Pice & resina, Johan. Baptist. Casal. fol. m. 349. de funeribus Roman.* Porro dona & munera in rogi conjiciebantur, vid. *Sueton. in vit. Cæsar. c. 83. Vestimenta, Virgil. lib. vi. Æneid. v. 221. Non vestimenta solum, sed & alia, quæ chara fuerunt, vid. Johann. Kirchman. lib. 3. cap. v. pag. 343. de funer. Rom. Cæsar. lib. vi. de bell. Gallic. Eli. Sched. de Diis German. cap. XLVIII. pag. m. 453. Et ea ratione arma cum defunctis cremabantur. Tacit. de morib. German. inquit: Sua cuique arma quorundam igni & equus adjicitur: conf. *Ælian. lib. vii. c. 8. var. histor.* De Lapponibus *Johann. Schef- fer. in lib. de moribus Lappon. pag. m. 315. refert, quod iis etiam arma addantur, verba ejus hæc sunt: Ignitabulum, arcum & sagittas penes mortui cadaver clam sepeliunt. Mortuo digitus ab- scindebatur, Rosin. lib. v. cap. 39. pag. 994.**

V. Rogi lustratio, antequam faces subjicerentur, fieri solita à maxima quaque multitudine, quæ circumibat & ambiebat ro- gum, *Quintil. declam. 329. Dio lib. lvi. de funere Augusti loqui- tur: Iverunt circa pyram. Virgil. lib. 11. Æneid. v. 188. Hæc decursio ter fiebat, quod Homer. Iliad. xxiii. & Apollon. lib. i. con- firmant. Ter sepulchro persolverunt justa. (2) Fiebat ab arma- tis, *Homerus lib. xli. Odyss. Plato lib. xli. de Legib. loquens hac de re, decursionem fieri debere dicit ab armatis, quasi procederent* -ad*

ad hostilem pugnam, *Liv. lib. xxv. c. xvii. pag. 268.* (3) Fiebat ab Equitibus, uti *Dio lib. xlv. in funere Augusti testatur.* (4) Fiebat ululatu, *Homer. libr. ultim. Odysf.*

VI. Animalia mactabantur ut & homines ad rogam, Vterum erat superstitio, dum putabant, animas defunctorum sanguine delectari, ideoque multa olim animalia ad rogam mactabantur. Homerus in funere *Patrocli lib. xxiii. Iliad. pag. 809.* Multas pingues oves & boves ante pyram excoriarunt & disposuerunt. *Virgil. lib. xi. v. 197.* Confirmant hoc sequentes Scriptores: *Quint. Calab. in exequiis Achil. lib. 3. lib. 9. Plin. lib. iv. epist. 2. Virgil. lib. x. v. 518. Serv. ad lib. v. Æneid. Cicer. lib. v. Tuscul. Diodor. Sicul. lib. xix. Pompon. Me-la lib. 2. c. 2. Solin. c. xvii. Ludov. de la Cerda ad lib. x. Virgil. Æneid. fol. 488. vid. Joh. Kirchman. lib. 3. cap. iv. pag. m. 332. de funer. Rom.*

VII. Inter hos populorum ritus merito quis quærere posset, utrum rectius sit, terrâ obtegi, quàm cremari? Si mortui conditio spectetur, parum videtur referre, num terrâ obruatur vel cremetur, utpote qui nihil persentiscet eorum, quæ corpori fiunt. Interim tamen si quid dicendum, eligimus eorum opinionem, qui judicant, satius esse corpus defuncti terra obruendum, & (1) ob *Antiquitatem*, historiæ siquidem testantur, longè antiquiorem esse ritum *humandi*, quàm *comburendi* defunctorum cadavera. Hinc legimus & antiquos Græcos defunctos humasse, *Cicero lib. 2. de legib.* (2) Ob populorum *consensum*: Etenim si quis antiquiorum evolvat monumenta, deprehendet, antiquiorem esse ritum *humandi*, quàm *comburendi* mortuos, quod testatur *Desider. Herald.* (3) Ob sapientiorum virorum *auctoritatem*. *Pythagoras*, *Stobæo* teste, dixit: *corpus terra tegendum* ubi requiescat. Hoc etiam docuerunt *Anaximenes Clazomen.* *Thales*, aliique. (4) Ob analogiam somni & majus amicorum solatium. Mortem somno comparari constat ex profanis Scriptoribus; imò in ipsis Scripturis somnus & dormitio à *Rabbinis* שכבה *cubatio* appellatur: majorem igitur cum somno habet convenientiam, si corpus defuncti terræ inferatur, ut ibi velut in lecto requiescat, quàm si flammis accensum comburatur, & quæ alia sunt argumenta.

CAPUT IV.

*De variorum populorum Sepultura, & quidem
Babyloniorum & Persarum.*

I. **D**E Babyloniorum Sepultura refert *Strabo Geograph. l. 16. pag. 550.* quod lugeant mortuos, ut Ægyptii & alii permulti, quod sepeliant in melle & cerâ cadaver obliniant. *Herodot. lib. 1. pag. 83.* & ex eo *Johann. Kirchman. de funer. Rom. p. m. 41.* Quod etiam alii populi fecerunt ex præcepto *Democriti*, qui præcepit, ut in melle servarent; sed quare in melle? quia uti *Plin. lib. xxii. c. 24. pag. m. 481. natur. Histor.* ait: Mellis natura talis est, ut putrescere corpora non sinat: conf. *Johann. Kirchman. de funer. Roman. lib. 1. cap. 8. pag. m. 63.* Melle condita corpora defuncta *Varro apud Non. c. 3. col. 614.* testatur. *Lacedæmonii* solebant corpora Regum procul à patria defunctorum in melle reponere, & ita domum reportare, cujus rei testis *Xenophon lib. v. pag. 564. de reb. Græc.* ubi de Rege *Agesspolide* loquitur, qui non procul ab urbe *Olyntho* mortuus, in melle repositus & domum reportatus regia Sepultura affectus est. Id ipsum de *Agessilao* in *Menelai* portu inter *Cyrenas* & *Ægyptum* mortuo refert *Diodor. Sicul. lib. 15. pag. 401. Biblioth. conf. Antiquitat. Dieteric. fol. m. 150.*

II. Quod ad *Persarum* Sepulturam attinet, illos cerâ circumlitos mortuos condire solitos ex *Cicerone* asserit *Gyraldus de vario sepeliendi ritu cap. xxii.* ut quam maxime corpora diuturna permanerent. *Ciceronis* locus, quem citat *Gyraldus*, habetur *lib. 1. Tuscul. Quæst.* cui addatur *Strabo lib. xv. Geograph.* qui ita de *Persis* literis tradit: *Sola sepeliunt corpora Persæ cerâ oblinentes:* vid. *Herod. lib. 1.* Idipsum *Seythiis* quoque tribuit jam dictus *Herodot. lib. iv.* vid. *Magium* in *Necrotaphologia.* *Cornelius Nepos* aut verius *Æmilius Probus* de *Agessilao* ait, amicos *Agessilaum* vita defunctum, quo ex portu, qui *Menelai* vocatur, inter *Cyrenas* & *Ægyptum* *Spartam* facilius perferre possent, cerâ circumfudisse atque ita domum retulisse, uti paulo ante

ante ex *Diodoro Siculo* recensitum: confer. *D. Quentied. de sepultur. veterum pag. m. 86. edit. Whiteb. 1660.*

III. Alius quoque mos in Sepultura defunctorum à Persis observatur, quem recenset *Hieronymus* apud *Gyraldum pag. m. 307.* *Persas*, ait, non prius cadavera humare, quam aut ab alite aut à cane traherentur. Idem & *Procopius lib. 1. de bell. Persico.* Hisce adde *Theodoretum Sermone de Legib. Barnab. Briffon. lib. 1. de regno Persar. 283.* *Agathius* in secundo historiarum cuni de Sepultura ageret *Memertoes Persarum Regis* viri strenuissimi: Tunc, inquit, in destinatum locum solum nudumque cadaver Regis mortui reliquerunt, canibus simul & avibus ejusmodique cæteris carnivoris obscenisque animantibus vorandum: quandoquidem hunc *Persæ* servant sepeliendi ritum, ut nudata à canibus & feris ossa, per campos dispersa maneant: neque enim aut urna condere, aut terra obruere defunctorum corpora fas est Persis. *Lucianus* tamen scribit *Persas sepeliri*, non cremari, uti apud *Græcos* moris, quia ignis Deus illorum, quem colunt, & propterea nefas illis videtur Deum hominum cadavera depasce. Quod autem *Persæ* ignem Deum arbitrati fuerint, testes plurimi Scriptores sunt. *Cornelius à Lapide Commentar. in 2. Maccabaor. cap. 1.* de hoc ignis cultu hunc in modum scribit: *Persæ* ignem colebant ut Deum, teste *Barnab. Briffon. lib. 2. de regn. Persar.* Erudita quoque de hoc ritu *David Chytræus* in *regulis vitæ pag. 135.* habet. Unde apud *Plutarchum* in *vita Artæ Xerxis* & in *vita Alexandri*, *Orimæsa* ab eis extat. Adde *Brentium* in *Comment. in cap. vi. Levit. R. Mos. Maimon. in More Nevoch. lib. 3. c. xxx.* à Chaldæis *Persas* hunc ritum accepisse pertendit. Cum eo facit *Johann. Selden. Syntag. 2. de Diis Syr. cap. 8. vid. annot. Beyer. in h. l. conf. Justin. lib. x. histor. Cart. lib. 3. & 4. Strabo lib. xv. Geogr. Procop. lib. 1. Persic. Balthaf. Bonifac. Rhodigini histor. ludic. lib. xvi. cap. xv. pag. m. 479. 480. Edit. Bruxell. 1656. qui fusè.*

CAPUT V.

De Sepultura Ægyptiorum, Sepulturaque ritibus.

I. Varios sepeliendi ritus apud Ægyptios in usu fuisse testantur Scriptores probati. *Diodorus Siculus lib. 1. Bibliothec. hist.* Regum Sepulturam describens in hæc erumpit verba: Cum Regum Ægyptiorum aliquis vita decessit, illum omnes communi luctu descent---&c. Interea quæ ad pompam faciunt, comparant. Postremo verò die cadaver in arca repositum, ante Sepulchri aditum collocant, libellumque de Regis rebus gestis brevem recitant, tum si qui sunt, qui velint, Regem vituperant. Si igitur vitia virtutes superant, indignum Sepultura existimant. Quare factum est, ut Ægyptiorum Reges quidam indigni habiti sunt, ut Sepulturæ honore honestarentur. Hæc de Sepultura Regum Ægyptiorum: conf. *Alexander ab Alexandr. lib. 3. Genial. Dier. c. 7.*

II. Privatorum verò & popularium Sepulturam Diodorus Siculus quoque describit multis verbis, quæ recensuit *Gyraldus in libr. de vario sepel. ritu cap. xvii. pag. m. 368. edit. Helmstad.* Composito enim cadavere & uncto & bene curato trahebant cognatis, ita singulis ejus partibus etiam superciliorum palpebrarumque pilis integrè servatis, ut omnis corporis species, dormientis more integra perduraret. Antequam sepeliretur corpus, scribit ex probatis Auctoribus *Athanasius Kircher. in Oedip. Ægyptiaco Tom. 1. fol. m. 124. edit. Rom.* prædicebatur à cognatis tum judicibus, tum defuncti amicis, Sepulturæ dies, asserentes, illum mortuum paludem transiturum. Consentit hic *Gyraldus l. c.* asserens: Mortuum *Acherusiam* paludem, quam & *Stygem* quidam nuncupant, transiturum existimant, quam prope *Memphim* esse Auctores prodiderunt: vid. *Plato in Phadone fol. 400.* Adde *Robert. Stephan. in Lexic. Alexandrum ab Alexandro lib. 111. Genial. Dier. cap. vii. Suid. in Lexic.* Hanc rem ex *Seneca* aliter *Servius* recitat: ait enim: Circa *Syenem* locum esse, quem Ægyptii *Phylas* vocant, apud quem palus

palus est Styx, quod tristitiam transeuntibus gignat, limosa & papyrus referta: ultra quam brevis est insula, quæ Abatos appellata est, quod sit inaccessa, cujus & Poëta Lucanus meminit:

Hic Abatos quam nostra vocat veneranda vetustas.

III. Lubet hoc loco Senecæ verba, ex quo Servius sua habet, adducere, quæ lib. iv. *Quest. Natural. pag. 724.* leguntur his expressis verbis: *Phila* insula est aspera & undique prærupta: duobus in unum coituris amnibus cingitur, qui Nilo mutantur & ejus nomen ferunt. Urbem totam complectitur. Hanc Nilus magnus magis, quàm violentus, egressus Æthiopiam, arenasque, per quas iter ad commercia Indici maris est, præterlabitur. Excipiunt eum cataractæ, nobilis insigni spectaculo locus. Ibi per arduas excisasque pluribus locis rupes Nilus insurgit, & vires suas concitat: frangitur enim occurrentibus saxis, & per angusta eluctatus, ubicunque vincit, aut vincitur, fluctuat: & illic excitatis primum aquis, quas sine tumultu leni alveo duxerat violentus & torrens per malignos transitus profilit, dissimilis sibi: quippe ad id lutosus & turbidus fluit. At ubi scopulos verberavit, spumat: & illi non ex natura sua, sed ex injuria loci color est. Tandemque eluctatus obstantia in vastam altitudinem subito destitutus cadit cum ingenti circumjacentium regionum strepitu. Quem perferre gens ibi à Persis collocata non potuit, obtusis assiduo fragore auribus, & ob hoc sedibus ad quietiora translatis — Primum incrementum Nili circa insulam, quam modo retuli, Philas nascitur. Exiguo ab hac spatio petra dividitur, ἄβατον Græci vocant: nec illam ulli, nisi antistites calcant: illa primum saxa auctum fluminis sentiunt. Confirmant hoc *Ptol. & Heliodor. Lucanus lib. x. Bell. Pharsalic. Plin. v. 9. Sen. Nat. En. 4. 2. conf. Nicol. Lloyd. Dictionar. Geograph. pag. m. 781. edit. Genev. Strab. lib. xvii. Geograph.*

IV. Notanter etiam à Seneca Insula *Abatos* vocatur, cujus meminit *Nicol. Lloyd. in Diction. Geograph. pag. 3.* inquiens: *Abatos Insula Ægypti*, in palude Memphitica, sic dicta quod *inaccessa*, limi & papyri copia olim celeberrima. *Johannes Sulpicius Verulanus* sic ad *Lucan.* locum commentatur: Abaton insula ad quam ob limi & papyri copiam accessus est difficilimus, & ideo inaccessibilis interpretatur. *Ommibonus Vincen-*
tinus

tinus iis gemina tradit, inquit: Cum ad Cataduppam perveneris locum haut procul ab Ægypto Abatonaravum locum magno fragore permeans, unde nomen accepit quasi inaccessibilis tum primum te sentire incipit Ægyptus ex Cataduppo. Robert. Stephan. *Abatos insula in palude Memphitica, sic dicta, quod ad illam difficilis sit accessus.*

V. Lectum quoque est, quod cadavera ad alteram regionem transferant. Transmissa verò palude, adstant iudices amplius quadraginta in hemicyclo præparato, trahiturque navis, quæ ab illis βάρης dicta est, ad hoc opus ab illis comparata. Eam verò navim nauta, qui ab ipsis Charon nuncupatur, regere dicitur, cui pro naulo *danacen* solvere consueverunt. Βάρης quoque vox ab *Herodoto lib. 11. c. 96. fol. 124.* adducitur: *Χωρεῖ ταχέως, ὃ ἔλκει τὴν βάρην.* *Laurentius Valla* transfert, protinus meat & trahit barim. Hoc verò nomen Βάρης non uni inditum reperitur. Mox enim civitatem significat, teste *Strabone lib. vi. Geograph. pag. 176.* Mox montem, iudicio *Nicol. Damascen. lib. 96. Joseph. citante lib. 1. Antiq. c. 14.* Mox domus in modum turrium ædificatas, *Hieronym. in cap. viii. Osee.* Verum hoc loco Ægyptii navem indicant, quæ vehunt cadavera Ægyptiaca ad Sepulcrum. Nostri feretrum Βασίρ appellant inquit *Gesnerus in Mithridate diversarum linguarum pag. v. voce Ægyptii.* Hoc sensu usurpatum hoc nomen reperimus apud *Propertium lib. 111. Eleg. x.* Possit ab hoc forsitan Germanicum deduci *Edten Βασίρ*. Cæterum reliquum ritum Gentiles quoque usurparunt, qui putarunt *Charontem* esse nautam animarum, de quo plura diximus in *Tr. nostr. de Theolog. Gentil. ex Sacra Scriptura, & in Tr. de luctu Graecorum*: cui pro portorio naulum dabant, hoc loco *danace* dicitur. *Danace* enim nummi nomen est, quem olim dabant mortuis, unaque cum iis sepeliebant, quo *Acherusiam* paludem transire possent naulo portitori dato: vid. celeb. *Joh. Faes in animadversionib. ad Gyrald. pag. m. 377. edit. Helmstad.* Qui quoque alios ritus Ægyptiorum in Sepultura observatos adduxit, quos hic adducere supersedemus, ne longiores simus & nauseam Lectori creemus. Evolvatur cit. Auctor pag. 369. 370. 378. seq. Ægyptii condire mortuos soliti fuerunt, ut domi eos servarent, *Cicer. lib. 2. Tusc. Quæst.* testatur: conf. *Dieter.*

CAPUT VI.

De Sepultura Æthiopum.

I. **V**arios Sepulturæ ritus Æthiopes habuisse ex Scriptoribus satis patet, quos in hoc capite in medium proferre operæ pretium esse duximus. De Æthiopibus ergo prodiderunt *Diodor. Sicul. Bibliothec. 3. l. f. 72.* & *Strabo lib. xvii. Geograph. pag. 689.* quod mortuos alii in flumen præcipitent. *Alii quidem, ait Siculus, defunctos in fluminibus abjiciunt, id elementum optimum Sepulchrum arbitrantur.* Hos *Sextus Philosophus lib. 3. ιχθυοφάγος* vocat, hoc est, ut quidam verterunt, *Pisciculos*, idque ea ratione ab ipsis fieri prodit, ut à piscibus cadavera vorentur, quod piscibus ii victitent: vid. *lib. 111. Pyrrhonic. Hypothes. cap. xiv.* Hos *Strabo lib. cit.* sic describit: *Ichthyophagorum regio mari vicina est. Vescuntur piscibus tum ipsi, tum eorum pecora & aquas pluvias è puteis fossis haustas potant, pecorum carnes piscibus preferunt. Domos ex ossibus cetorum & ostreorum conchis magna ex parte faciunt: nam trabium & fulcrorum usum costæ præstant, portas maxille, vertebrae sunt mortaria, in quibus pisces tundunt ad Solem assatos, postea ex his panem conficiunt, frumenti paululum admiscentes -- pisces partim in furnis assant, partim crudos edunt.*

II. Alii sunt Æthiopes, qui vitreis vasis conclusos mortuos suos conservant, ut nepotibus & posteris eorum sint notæ effigies, & idcirco eorum sæpe sint memores. *Herodotus tamen lib. 111. Thalia cap. xxiv.* rem ita explicat: Posteaquam, inquit, Æthiopes, qui *Macrobii* dicuntur, mortuum arefecerunt, totum gypso induunt, picturaque exornant, & ejus, quoad fieri potest, effigiem repræsentant; dein Sepulcrum ei ex vitro, quod apud illos abundat & passim effoditur, circumdant, in cujus medio defunctus interlucet, nihilque fœditatis, vel tetri odoris exhibet, sed omnia pene vivo assimilis. Sepulchrum hoc ipsum propinqui per annum intra ædes servant, omniumque illi rerum primitias offerunt; anno verò exacto efferunt, extraque urbem statuunt. Hæc *Herodotus*:

H

con:

confer. *Matth. Zimmerman. Florileg. Philolog. edit. Mispn. 1687. pag. m. 717.* Ubi tamen notandum, quod *Macrobius* vocentur ob longævam vitam, uti *Seneca lib. 3. de Ira* ait: *Æthiopes alii ob longissimum vitæ spatium Macrobius appellantur.* Hæc verba *Iustus Lipsius* ita illustrat: *Macrobius essent Latinis longævi, habitant Africam ad Australe mare.* *Laurentius Valla* in versione *Herodoti fol. CLXX. μακρόβιοι* interpretatur *longævi.*

III. Cur autem *Æthiopes* defunctos in effigie gypliata formarint, ratio reddi potest, quoniam gypsus celerrime coit & siccat, prout ait *Plin. lib. xxvi. cap. xxiv.* Non negamus quidem ex alia quoque materia effigies compositas fuisse defunctorum, ut horum intuitu in memoriam sibi formas majorum revocare possint: Testatur enim *Diodor. Sicul. lib. 11. Bibliothec. histor. cap. v. de Æthiopibus*, quod eorum imagines ex argento & fictilibus effingantur; ditiorum quidem ex argento, tenuioris autem fortunæ hominæ ex fictilibus, vel ut *Gyraldus* loquitur *gypso & polline marmoreo.* Apud *Iulium Firmic. de errore profanar. religion.* egregius locus reperitur: *Quia dolor, inquit, ex orbitate veniens nullis solatiis mitigabatur, imaginem ejus ex gypso plastico opere perfecit.* *Herodotus lib. 3. citato de Æthiopibus* imagines ex gypso fictas pariter edidit. Quale genus effigierum omnium primus *Lysistratus Sicyonius* frater *Lysippi* invenit, uti *Plin. tradit lib. xxxv. cap. xii. & ex eo Jonston. in Thaummatograph. class. iv. cap. xvi.*

IV. In vasculis vitreis suos solitos fuisse *Æthiopes* defunctos condere testimonia vetustissima probant, quæ nobis sunt obvia. *Herodot. loc. citato* expressis verbis ostendit, inquiens: Post hanc ad extremum inspexere eorum Sepulcra, quæ dicuntur ex vitro facta & constructa, hunc in modum: Postquam mortuum sive *Ægyptiorum*, sive aliorum more arefecerunt, totum gypso inducunt, picturaque exornantes repræsentant, quoad fieri potest, effigiem ejus, deinde & cippum ei cavum è vitro, quod apud illos multum est, & facile effoditur, circumdant. *Diodor. Sicul. vestigia Herodoti & fidem secutus, eadem de Æthiopibus ad nos transmisit lib. 11. Biblioth. Histor.* his verbis Latine traditis: Sepulturas defunctorum *Æthiopes* diversas à reliquis faciunt. Salientes enim corpora, inque vas vitreis uda condentes supra columnas ponunt, ita per vi-
tra

tra defuncti corpus adspicitur, quemadmodum scribit *Herodotus*. Plura qui desiderat, evolvat celeb. *Johannis Faes animadvers.* in h. l. pag. m. 232. Addit *Frideric. Mullerus*, quod alii in fictilibus alveolis eos circum templa defodiant, jusjurandum per eos exigant, & omnes pro diis habeant.

CAPUT VII.

De Indorum Sepultura, & aliorum.

I. **I**ndorum varia sepeliendi consuetudo. Quidam parentes priusquam annis aut morbo aliquo in maciem seniumque eant, velut Deorum hostias mactant, cæforumque visceribus epulari fas & maxime pium est. Hi sane adeò hominem exuerunt, & cum sua natura divortium fecerunt, ut impias manus & edaces suos dentes propriis parentibus & consanguineis immittere atque infigere, eorumque carnem in visceribus contumulare non abhorruerint, cum aut morbo, aut macie, aut senio confecti morti & Sepulchro vicini censebantur, ut ab ipsis immolati fuerint. De quibus hunc in modum loquitur & scribit *Pompon. Mela lib. 3. c. 16. pag. 86*. Quidam proximos parentesque, priusquam annis aut ægitudine in maciem eant, velut hostias cædunt, cæforumque visceribus epulari. Hunc morem etiam *Scythæ*, teste *Porphyrio lib. 3. de Scythis*, observarunt, qui proprios parentes comederunt. De *Scythis*, *Massagetis*, *Derbicibus*, *Thebarenis*, *Hyrcanis*, *Caspis* & *Bactrianis* hominum immolationi etiam assuetis idem rursus testatur *Porphy. lib. 2*. Ideò (*Massagetæ* & *Derbices*) morbum prævenientes amicos senio confectos sacrificant, atque epulantur. Eodem ferè modo cum senibus suis agunt *Thebareni*, *Hyr cani*, *Caspis*, & *Bactriani*, &c. Sic etiam *Paddæi Indiae* populi auroram versus habitantes amicos suos jam senes immolare & devorare consueverunt, teste *Herodoto lib. 111. pag. 198*. Hinc intelligimus, quod *Tibullus* in sequentibus versibus per sæva convivia epulationes illas amicorum intelligat *lib. 1v. eleg. 1. pag. m. 403. edit. Traject. 1659*.

Impia nec sævis celebrant convivium mensis

Ultima vicinus Phœbo tenet arva Padaus.

Confer. annot. *Simon. Abbes Gabbema* l. c. In hoc Padaos imitati fuerunt *Caucasi* habitatores juxta *Strabonem* lib. xv. pag. 453. Et in regione *Anfico* inferioris *Æthiopiæ* parentes filios, filii parentes, & matres liberos *Dæmonibus* mactatos *Diabolica* ingluvie epulando consumere non abhorrent, teste *Dappero in descript. Africa*. *Amicorum* ægrotantium & vi suffocatorum carnes cultris discindunt, coquunt, & immanibus faucibus & dentibus devorant incolæ regni *Dragoiam*; teste *M. P. Veneto in descript. Orient. Region.* lib. 111. cap. 17. pag. 83. *Insulani Sumatra & Java* juxta fidem *Vincentii le Blanc & Barthoma*. Et non solum ita cum amicis vivis, sed etiam defunctis olim agebant. *Petronius Arbitr. Satyr.* pag. 148. Apud quasdam gentes scimus adhuc legem servari, ut à propinquis suis consumantur defuncti, adeo quidem ut objurgentur ægri frequenter, quod carnem suam faciant pejorem. *Ter-tullian. Apologet. advers. Gentes* idem de *Scythiis* affirmat pag. 826. Ajunt apud quosdam *Gentiles* *Scytharum* defunctum quemque à suis comedi. Sic & *Pompon. Mela* lib. 11. c. 8. pag. 39. de situ orbis: *Essedones* funera parentum læti, & victimis, ac festo coitu familiarum celebrant. Corpora ipsa laniata, & cæsis pecorum visceribus immixta epulando consumunt. De horum moribus pluribus egit *Gyrald.* cap. xx. de vario sepe-
lendi ritu.

II. In Sepultura Regum Indorum res ita agitur, uti *Man-
rus Honoratus Comment. Virgilian.* testatur, ut quoties eorum
Reges moriantur, cum his dilectique equi, servi & una de
uxoribus, quæ Regi carior fuisset, incendatur: inter quas de
hac ipsa re magna erat contentio. *Solinus* cap. LV. pag. 47. alii-
que nonnulli, non modò Regum uxores facere, sed & pri-
vatorum, prodiderunt. *Solini* verba adscribemus: Apud *Indos*,
inquit, quibus ad vivendi rationem propensior cura est, multe
uxores in ejusdem viri coeunt matrimonium, & cum maritus ho-
mo esse desierit, apud gravissimos judices suam quaque de meritis
agunt causam: & quæ officiosior ceteris sententia vicerit judican-
tium, hoc prima refert præmium, ut arbitratu suo ascendat ro-
gam conjugis, & umbris ejus semetipsam dei inferias: cetera nota
vivunt.

vivunt. Testes in hunc ritum habemus *Pintonem in itinerar. Indico Nobiliss. de Mandeslov. in Juven. Indico. Erasm. Francisc. in Theatro curiositat. discurs. de funer.* *Adamus Rogerus* in der offene thur zum verborgene Heidenthumb part 1. c. xix. in Not. da der Konig von Siam verschetzden/ Sturtzetten/ sich nicht alleine seine Weiber/ sondern auch unterschiedliche Edelluthe mit seinem Todten Leichnam Freywillig ins feur Franchoy's Caron erzelet auch in seiner Beschreibung von Japon/ wen ez daselbst mit einem Herrn zum sterben Kompt daz gemeinlich 10. 20. 30. oder auch wohl mehr nach dem die Herrn groß/ und der unterthanen Viel sind Ihren Bauch auf schneiden und mit ihren Herrn sterben/ Viel der ienige die solches thun haben sich dar zu Verbunde by Ihres Herrn leb zeiten/ Dan wen sie sehn daz sie der Herr lieb hat und ihnen eine sonderbahre gunst und Wohlthat erzeiget/ sprechen sie nach Verrichter Danksagung/ Gebietende Herr euer getreuen untherthane sind Viel und was hab ich doch Verdienet solcher Gehr zu genieffen/ diesen Leib wiewohl er meines Herrn ist schenck ich euch wiederumb und spreche daz dieser lieb nicht länger leben sol als der Eure.

III. *Occasio nobis hoc loco datur discurrendi pluribus de hoc ritu, qui apud plurimas gentes & populos viguit, ut uxores in pyram ardentem maritorum fato functorum se conjicerent, & ita sanguine, vita & corpore suo conjugum inferiis parentarent, eorumque umbris se immolare conluescerent.* *Servius ad v. Aeneid.* Fuit hoc majorum consuetudo, ut quoties Reges moriebantur, cum his dilecti equi, vel servi, vel una de uxoribus charior circa rogum occisi incenderentur. Hic abominabilis mos olim frequentatus fuit, ab *Urendis*, qui *Slavorum* seu *Thuringiorum* genus erant: *Unefridus* Anglus in Epistola ad Eduardum Regem. *Thracibus, Solinus Polyhistor. c. 16. Pompon. Mela de situ Orbis lib. 11. c. 2. Gallis, Pompon. Mela lib. 111. c. 2. Indis, Propert. lib. 111. eleg. 10. pag. 727. Aelian. Var. Histor. lib. vii. c. 17. Diodor. Sicul. lib. xvii. pag. 620. lib. xxx. pag. 678. 679. 680. 688. Catheis, Strabo lib. xv. pag. 435. Adde de hoc ritu Aristobulum apud Strabon. lib. xv. pag. 460. Valer. Maxim. lib. 11. cap. 1. Euseb. lib. vi. de Preparat. Euangel. cap. vi. Philon. Jud. de Abrahamo, aliosque: conf. Jacob. Geus. de victim. human. pag. m. 142. 143. seq.*

IV. Alii Indorum vulturibus cadavera lanienda exponunt. Hi enim avidissimi sunt humanorum cadaverum, uti *Plin. lib. x. c. 6.* de iis scribit, dicens: *Triduo antea ut biduo volare eos tradunt, ubi cadavera futura sunt.* Aliqui *Taxilis* hoc tribuunt, ut *Hieronym. in epist. advers. Jovinian.* & ante eum *Aristobulus,*

ut est apud *Strabonem lib. xv. Geograph.* qui ex Aristobulo ait: *Mortuos vulturibus projiciunt.* Alii *Iberas* factitasse produnt, ut *Sili. Ital. lib. 11. Punicor.* Alii *Indos* cadavera cremasse referunt, uti est celeberrima *Calani Sophistæ* crematio apud *Auctores veteres*: vid. *Diodor. Sicul. libr. xvii. Biblioth. Hiflor. pag. 575. Strabon. lib. xv. Geogr. pag. 468. Cicer. lib. 1. de divin. pag. 90. 94. Alian. lib. v. c. vi.* Plura cremationis apud *Indos* observatæ indicia suppeditabunt *Strabo lib. xv. Geogr. & Cicer. 5. Tuscul. 77.* Alii autem cadavera sepeliverunt, & Sepulcris indiderunt, quæ ex *Cedro* facta ad *Nysam Indiæ* urbem, uti *Curt. 8. 10. 8.* refert. Et inde suspicari licet, non omnium *Indorum* fuisse ritum eundem circa funerum curationem: confer. *Herodot. 3. 100.* vid. *Gyrald. quoque de vario sepeliendi ritum cap. xx.* ubi pluribus de hac materia agitur.

C A P U T VIII.

De aliorum Barbarorum variis sepeliendi ritibus.

I. **Q**uamvis de variis sepeliendi ritibus fusè egerimus in *Tr. nostr. de Theolog. ex Script. Sacr. pag. m. 108. 109. 110.* attamen hîc quædam addere lubet, & quidem de *Parthis* referimus, quod vulgò cadavera aut avibus aut canibus lanianda dederint. Audiamus de his *Justin. lib. xli. cap. 111. Hiflor.* scribentem: *Parthos*, inquit, defunctorum cadavera canibus avibusque lanianda proponere, nudaque post ossa terræ condere: conf. *Voss. Instit. In Cæo*, vel ut *Pompon. Mela* in *Cæo* insula decrepitos & emeritos senes mundo & vitæ & sibi amplius inutiles propinato aconito præsentaneo morti dabant & sacrabant: *Thebareni præcipitios; Sardi fustibus; Eruli ferro.* Quidam *Thracæ* & *Indi* aqua & igne: vide *Cælium Rhodigin. lib. xviii. cap. 26. & 28. ex Menandro & Eusebio Prepar. lib. 1. c. 3. & lib. xix. cap. 26. & lib. xxviii. cap. 22. Alexandrum ab Alexandr. Genial. Dier. lib. 111. c. 2.*

II. *Troglodytarum* Sepultura pene ridicula, quibus morem esse ajunt, ut defunctum in aliquem collem adducant; dein de religato ejus capite ad pedes saxi non sine risu petant: cum
autem

autem aggere jactorum lapidum operuerint, discedunt, ut scribit *Sextus Philosoph. lib. 3. Pyrrhon. Hypothes. cap. 24.* sed magis signate *Strabo lib. xvi.* Ejusdem ritus etiam meminit *Photius Bibliothec. pag. 738. ex lib. 5. Agatarchid. Histor. αἰὶ τ' ἐ-
ρυσσεν θάλασσαν cap. 30.* conf. quoque *Gyrald. de vario sepe-
liendi ritu cap. xxi.* Maſſagetarum & Derbicum consuetudo hæc fuit, uti de illis *Strabo lib. 11.* refert. Mortis genus optimum censent Maſſagetæ, si senio confecti, cum carni-
bus ovillis in frustra concidantur, unaque devorentur. Qui
è morbo decedunt, eos abjiciunt tanquam impios & indignos,
qui à feris vorentur. *D. Hieronym. advers. Jovian.* Maſſagetæ
& Derbices miserrimos putant, qui ægrotatione moriuntur,
& parentes cognatos, propinquos cum ad senectam pervene-
rint, jugulatos devorant, rectius esse dicentes, ut à se po-
tius, quàm à vermibus comedantur. *Strabo* amplius annum
addit, quem egredi senes suos *Derbices* non permiserunt. Qui,
inquit, LXX. annum exceſſerunt, eos jugulant: carnes ge-
nere proximi abſumunt, vetulas ſtrangulant, inde ſepeliunt:
qui intra LXX. annum moritur, non editur, ſed humatur:
confer. *Alian. lib. 1v. var. cap. 1.* De Maſſagetis vid. *Herodot.
lib. 1. Theodoret. de legib. Chryſoſtom. homil. x. in Matth. Euſeb.
Preparat. Euangel. lib. 1. c. 3.*

III. Porro observandum, quosdam fuiſſe, qui mortuos
quidem comederint ſed *excepto capite, quod inaurabant*: quem
morem *Sidonibus* tribuit *Zenobius cent. v. Proverb. Οἱ Σιδῶ-
νες*, inquit, *τὰς γονεὺς ἐσθίσι, χωρὶς τῆ κεφαλῆς, τὴ δὲ κεφαλὴν
χευοῦσι.* i. e. *Sidones* parentes devorant, *exceptò, quod inaurare
ſolent, capite.* Et *Effendonibus.* *Herodot. lib. 4.* Iſſedones vel
Effendones talibus moribus uti feruntur: Quoties pater alicui
deceſſit, omnes ejus propinqui pecora adducunt, quæ ubi
maſtaverunt concideruntque, concidunt & mortuum patrem
illius, à quo in convivium accipiuntur, commixtiſque om-
nibus carnis convivium exhibent. Caput autem deſuncti
pilis nudatum purgatumque inaurant, eoque pro ſigillo utun-
tur, agentes illi quotannis majores hoſtias ceremonialesque: conf.
Pompon. Mela lib. 2. & Solin. c. 25. In inſulis, quæ *Balearides*
à noſtris dicuntur, illud quidem moris eſt & fuit, ut ejus, qui
deſiit, lignis quibuſdam corpus membratim in fruſta conci-
derent,

derent, & mox concisum in vas componerent, dum demum faxorum & lapidum acervo accumularent, id quod *Diodor. Sicul. Biblioth. hist.* scriptum reliquit.

IV. De *Hyrcanis* & *Caspiis* hæc scripta relicta sunt. De *Caspiis* *Strabo lib. 11.* in hunc scribit modum: *Caspii* eos, qui septuaginta amplius annos vixerunt, fame enectos in solitudinem ejiciunt, eminusque spectantes, si à feretro detrahi eos ab avibus videant, prædicant beatos: sin à feris aut canibus non item infelices; si omninò non detrahantur, infelices: conf. *Porphyr. lib. 4.* *ἐπὶ τῇ ἐμψύχων σκοπῇ*, qui unà cum *Hieronym.* de *Hyrcanis* idem profert: vid. *Kirchman. de funer. pag. 450.* *Bactriani* etiam parentes & amicos morbo seniove confectos canibus dilacerandos projiciebant, qui ad hunc usum enutriti *Sepulchrales* appellabantur canes, ut auctor est *Onesicritus* apud *Strabonem lib. xi. pag. 131.* & *Porphyr. lib. 1v. de non edend. animal.* & ut *Cicero* loquitur *lib. 1. Tuscul. Quæst. fol. 69.* Magorum mos est non humare corpora suorum, nisi à feris sint antea laniata, in *Hyrcania* plebs publicos alit canes, Optimates domesticos, nobile autem genus canum illud scimus esse: sed pro sua quisque facultate parat, à quibus lanietur: eamque optimam illi esse censent sepulturam: conf. *Genf. de victim. human. pag. m. 416.* Qui de his & aliis ritibus *Sepulchralibus* Gentilium plura legere desiderat, ille evolvat *Gyrالد. lib. de vario sepeliendi ritu cap. xvii.* & *animadv. celeb. Johannis Faës edit. Helmst. Tr. nostr. de Theolog. Gentil. ex Script. pag. 108. 109.* *Kirchman. de funer. Roman. Quensted. de antiquis ritib. Sepulchral. & Balth. Bonifac. Rhodigin. Histor. ludicr. edit. Bruxell. 1656.*

C A P U T IX.

De Sepultura vivorum quarundam Gentium.

I. Statim hîc in antecessum monemus, quod per vivos intelligamus & eos qui vivi prope Sepulcrum immolantur & simul sepeliuntur, & illos qui vivi simul cum defuncto terrâ obteguntur. Ita *Thracum* conjuges admodum olim exsul-

exultabant, si per sortem illis contigisset, UNA CUM VIRIS SEPELIRI, cum illi fato concessissent. De iis *Pompon. Mela de situ orbis lib. 11. c. 2.* ita loquitur: *Nec fœminis* quidem segnis est animus super mortuorum virorum corpora interfici, simulque sepeliri votum eximium habent. *Herodotus lib. v. pag. 248.* de Thrausis. Singuli plures uxores habent, quorum ubi quis deceffit, disceptatio magna fit inter uxores, acri amicorum circa hanc rem studio, quænam dilecta fuerit à marito præcipuè. Quæ talis judicata est, & hunc honorem adepta, ea à viris & mulieribus adornata ad tumulum pro propinquissimo mactatur & immolatur, unaque cum viro humatur. De iisdem forte Thracibus & Thrausis loquitur *Lucianus de luctu pag. 789.* Sunt, qui equos & concubinas, rursus alii, qui pincernas etiam in funere mactarint. In Africa hodie etiam populus est, qui cum Rex moriatur, ejus uxores, ministros, clientes, amicos & etiam equum, omnia corporis membra illis abscindendo, & in mortario pistillis contundendo, jugulat, & eodem cum Rege sepulchro defodit; sicut docet *Dapperus in descript. Africa pag. 369.* Sed apud Americanos infantem cum defuncta matre vivum sepelire mos obtinet, teste *Martyre in descript. Novi orbis, decade 1. cap. 10. pag. 526.* Apud Septentrionales gentes amicus amici manibus spontanea morte parentare, simulque cum eo contumulari non abhorrebat. Nam *Saxo lib. v.* refert, Asmundum ob amicitiae jusjurandum vivum se cum Asviti cadavere (quod cum cane & equo terreno mandabatur antro) contumulari sustinuisse, cibo quo vesceretur illato. Cum in terra *Nigritiarum* in regno *Benin* Rex rebus humanis eximatur per mortem, in aula tam profunda effoditur fovea, ut fossores ipsi, aquis undique ex terra prorumpentibus nonnunquam submergantur: in hanc regium cadaver ab amicis & clientibus præcipitatur. Hi, quos Rex vivus adhuc maximo amore & honore profecutus fuit (qua de re non exigua inter eos rixa nonnunquam exardescit) tunc se etiam in fossam demittunt, se ipsos ejus manibus immolant & ita cum Rege moriuntur.

II. Cum jam illi animam exhalaverint omnes, fovea rursus terra oppletur & obruitur, cui operi intentis fossoribus,

magna hominum multitudo ubique per plateas & domos obtruncatur. Quæ cædes repetitur, cum novus Rex memoriam prioris celebrare velit, sed tunc in reos & mortis damnatos sævitur, qui quotannis ad hoc festum servari, numero ferè quingenti crudelissimè immolantur, singulis tamen diebus non ultra viginti quinque occisis. Sed cum tot reorum numerusque facinorosorum deficiat, quidam alta nocte aut obscuris vespers per plateas ambulantes unumquemque obvium arripiunt, & prædictæ lanienæ devovent. In regno *Lovango* inferioris *Æthiopiæ* cum Rege defuncto in subterranea spelunca omnis ejus supellex, multique servi necati & immolati collocantur. Hos servos in ora quæ vocatur aurea vulgo in excavatis arboribus vel *vivos* vel *occisos* cum Regis cadavere concludunt.

III. In *Guinea* qui servi huic sacrificio, cum eorum Rex decesserit, sunt destinati, multos dies & noctes funeri assidere debent, & interim tam pretiosis ornamentis, quàm tobacco, oryza, & id genus aliis fructibus & frugibus, & tandem gallina cocta donantur, quam, si lubet, comedere possunt; cum jam verò cadaver Regis sepeliendum effertur, fruges acceptas in ignem conjiciunt. Sed donatis pretiosis vestibus & monilibus, atque armillis fastuose compti & exornati *funus* ad tumulum prosequuntur, ubi statim strangulantur. Antiquis etiam temporibus in regno KONGO duodecim virgines pretiosissimis ornamentis excultæ VIVÆ in Sepulchrum Regis desilire, & unà cum ejus funere contumulari consueverunt. Quos ritus diligenter descripsit *Dapperus* in descriptione Regionum istarum.

IV. Eo modo antiqui *Scythæ* etiam suos hominum defossionibus post mortem honorarunt. *Herodot. lib. 111. pag. 241.* Quem (Regem defunctum) postquam super torum in loco (*Scythæ*) posuerint, hastis hinc atque hinc defixis, desuper ligna disponunt, deinde pallio contegunt. In reliqua loculi spatioſitate aliquam ejus pallacam strangulatam sepeliunt, & eum, qui vinum miscebat, & cocum & equisonem & ministrum, & eum, qui erat à nunciis, nec non equos & aliarum rerum omnium primitias, quin etiam phialas aureas. Sed etiam illi captivis ad hanc immolationem usi fuerunt, cum aliquis

DE SEPULCHRIS VARIARUM GENTIUM. 67

liquis ex popularibus suis mortuus esset, & terræ mandaretur. Quo de ritu hoc modo *Nicetas Choniata in Annal. de Balduini Imperio* scribit, cujus verba Græca Latine expressa recensemus: Scythæ qui Orientem vastabant, aliquot Romanos VIVOS (neque enim quisquam erat, qui eos vel redimeret vel conservaret) cum popularibus suis vel naturali morte defunctis, vel bello cælis terra obruerunt, sepultis unâ equis velocibus, quibus infederant, corneis arcubus & ancipitibus gladiis.

V. Eodem etiam modo cum Rex regni KAROUS in *Guinea* in prælio occubisset, cum sex hostium captivis humatus est, teste eodem *Dappero* in descriptione *Africa pag. 423*. Quæ omnia facta sunt tam honoris causa, quàm ut his victimis humanis supra memoratorum Regum & Principum manes placarentur & quiescerent, & non solum captivi per defossionem mortuorum umbris morte sua satisfecerunt, sed etiam alium in finem, nempe ut ira divina expiaretur, *Roma* Græcus & Græca, Gallus & Galla in foro boario VIVI defossi sunt, victimarum instar, sicut testantur *Plutarchus in Marcello pag. 299. Livius lib. xxii. pag. 474. M. Felix in Octavi. Virgines* etiam Vestales apud Romanos, cum corruptæ & vitiatæ deprehenderentur, & ita sese, æternum ignem, Deam Vestam, sacrum ejus penetrale, ipsam urbem Romam, totum Romanum imperium, imò terram incestasse crederentur, VIVÆ pro victimis terra obruebantur, ut hac defossione scelus hoc expiaretur, & divinæ viæ reatus hoc flagitio contractus solveretur; nam ejusmodi libidinosa corpora purgari credebant, ut existimant *Jacob. Durantius Caselius lib. ii. Variar. Lection. cap. 2. Clemens Alexandrin. Pedagog. iii. Has virgines ita* temeratas & corruptas IN TERRA DEFODI consuevisse testatur *C. Plinius libr. iv. epist. 13. Andr. Tiraquell. in Alexandr. ab Alexandro lib. v. c. 12. Genial. Dier. Euseb. Chron. Olymp. lxxiiii. Guiliel. Canter. novar. Lection. lib. vii. cap. 6. ex Scholiast. Sophoclis, Ovid. lib. vi. Fastor. Sil. Ital. lib. xiii. Juvenal. Satyr. iv. v. 10. Propert. lib. iv. eleg. 4. pag. 793.*

VI. Adjungemus hîc, quod ab aliis observatum non reperimus, totum scil. puniendi modum ex *Halicarnasseo* & *Plutarcho* erutum. Ita autem *Dionysius Halicarnass. lib. ii. cap. 86.* scribit:

Delatæque (virgines Vestales damnatæ) ad Collatinam portam intra muros in subterranea cella cum SEPULCHRALIBUS ORNAMENTIS inhumantur, nec monumento dignatæ, nec parentatione, aliisve solennibus defunctorum honoribus. Plutarchi verba per Hermann. Cruesium & Guilielm. Xilandrum translata hîc adponemus, cum Græcus textus nimis prolixus sit. Ita autem *Plutarchus* loquitur in *Numa* pag. 67. Stupri verò comperta, juxta portam, quæ dicitur Collina, VIVA defoditur. Tumulus ibi intra muros terreus est in longum porrectus (agger Latino sermone vocatus) in eo ædícula subterranea exstruitur modica, gradus habet, quibus descenditur superne. In ea lectus ponitur stratus & lucerna accensa, eorum quoque quæ ad victum sunt necessaria pauca, ut panis, aqua in ampulla, lac, oleum, quasi corpus abominentur maximis consecratum cæremoniis fame conficere: damnatam lecticæ indunt, atque undique obnubunt eam, vinciuntque loris, ut ne vocem quidem mittere ista, quæ valeat exaudiri, queat. Ita eam per forum devehunt. Decedunt autem via omnes taciti, prosequunturque sine voce atque ingenti cum mœstitia. Neque est spectaculum illic ullum magis horrendum, nec tristior facies civitatis ulla alia est die. Ubi ad locum illum est lectica delata, apparitores ei vincula demunt, Pontifex Maximus ante supplicium preces quasdam arcanas tensis ad cælum manibus peragit. Inde ducit obvolutam, atque in scalis qua descensus est, in domunculam constituit, tum avertit se cum aliis Sacerdotibus. Postquam illa descendit, retrahuntur scalæ, & ædícula multa injecta desuper humo contegitur, donec complanatum solum aggeris est. Haftenus *Plutarchus*.

VII. De *Dumetis* refert *Porphyr. lib. II.* aliquid parum dissimile. *Dumetii* quoque in Arabia singulis annis puerum sacrificabant, quo sub ara sepulto utebantur simulachri loco. Hodie etiam *Japonia* incolæ se VIVOS terræ defodi & obrui curant, & ita Dæmonio suo *Xaca* immolantur. Geugues secretis stimulis incitati Diabolum vocantem illos sequuntur, qui in profundissima antra & speluncas à Dæmonibus præcipitati occumbunt, & quasi Diabolo immolantur, sicut recenset *Arnold. Montan. in descript. Legat. Holland. ad Japan. Imp. pag. 122.*

Et

Et *Jesuita Ludovic. Frojus in Epistol. Japan. ex Miaco anno 1565.* scripta. Sic quoque *Canidia* venefica scelerata apud *Horat. Epod. v.* puerum prætectatum furtim raptum necare intendit, ut ex ejus cadavere sua maleficia adimpleret, sicut scribit *Bond ad epod. v. pag. 110.* Et hæc de defossione vivorum & sepultura illorum dicta sunt. Plura quidem de Sepultura Gentium dicenda, scil. Arabum, qui Reges defodiunt in sterquilinio, de quibus *Strabo lib. xvi. Geogr. p. 618. §. 14.* Scythis apud *Herodot. iv. c. 127.* Thracibus, vid. *Mela 2. Geogr. 2.* Germanis, vid. *Quensted de sepult. vet. c. 16. p. 355.* Hispanis Gallis & Danis, vid. *Quenst. cap. xiv. pag. 331.* Sed de his fuse egit *Gyraldus* de vario sepeliendi ritu; quare hic subsistimus, & Lectorem ad citatos Scriptores remittimus.

CAPUT X.

De Sepulcris in Asia.

I. **H**actenus perlustravimus varios Gentilium sepeliendi ritus, de quibus plura adhuc proferenda essent, nî hoc fecisset sæpe citatus *Gyraldus*, ad quem B. L. remittimus. Nos his missis ad *Sepulchra* ipsa progredimur, & ea quæ in *Asia* fuerunt, percontamur, inter quæ *Affyrriorum* Regum prima, de quibus *Arrian. lib. vii.* asserit, quod in palude non procul à *Babylone*, multa *Affyrriorum* Regum SEPULCHRA exstructa fuerint. Videatur *Matth. Theatr. histor. 111. pag. 35.* confer. *Gyrald. de vario sepeliendi ritu cap. xviii.* An autem statim ab initio *Sepulchra Regum Affyrriorum* in palude illa exstructa fuerint? meritò dubitatur. Non ante Cyri obsidionem nil quicquam de hac re legitur, qui teste *Herodoto lib. i. c. 190.* Euphrate obstructo paludem quasi effecit. Bene ergo Anglus nobil. *Joh. Marsham. in Can. Chron. Secul. xviii. pag. m. 628. 629. ex Arriano* refert: *Alexander* per *Pallacopam* vectus, per lacus navigavit usque in Arabum regionem, rursusque per paludes navigans & *Babylonem* habens à sinistra, dum ipse esset triremis suæ gubernator, ventus obortus est, qui pileum & diadema ei alligatum abripuit: Diadema adhæsit arundini.

I 3.

cuidam.

ex iis, quæ Sepulcris veterum Regum adnatæ erant. τῶν βασιλέων ἔ' Αἰσυρίων τὰς τάφους ἐν ταῖς λίμναις τε εἶναι τὰς πολλὰς καὶ ἐν τοῖς ἔλεσι δεδομημένους, *Multa Assyriorum Regum Sepulcra in iis paludibus exstructa esse*, temerè & fortuito contigit, per infaustum illud diluvium quod induxit Cyrus: cui nullum unquam repertum est remedium.

II. Sepulcrum *Beli* describit *Strabo Geograph. lib. 16. in princ.* his ferè verbis: Flumen, inquit, mediam urbem interluit, ejus latitudo stadium occupat, horti super flumine (Euphrate) sunt, ubi etiam *Beli* Sepultura est nunc eruta, quam *Xerxes* eruit, ut fertur. Ea *Pyramis* quædam erat quadrata, ex latere coctili structa stadii altitudine, cujus quoque latus stadium obtinebat, &c. Hæc *Strabo*. Hujus etiam meminit *Herodot. lib. 1. c. 181. 182. 183.* Jovis *Beli* templum in altera urbis parte situm æneis portis figura quadrata, duorum undecunque stadiorum amplitudine; cujus in medio turris solida exstructa longa & lata stadium, cui alia turris rursus imposita est: & huic subinde alia, ad octavam usque: in ultima hac fuit fanum ingens, in quo lectus splendide stratus & mensa aurea; statua autem nulla. In inferiore autem fano magnum fuit Jovis simulacrum sedens ex auro & magna mensa aurea, cujus scamnum & sella ex auro sunt. Confirmat hoc etiam *Arrian. lib. VII. de expedit. Alexandr. M. edit. Amstel. 1668. curante Nicolao Blancardo Medic. celeb. pag. m. 480. & lib. IIII. confer. Ælian. Var. histor. lib. XIII. cap. III. pag. m. 659. edit. Argentorat. qui hæc recenset: Xerxes Darii filius effosso vetusti Beli monumento vitream urnam reperit, ubi jacebat in oleo cadaver, non tamen plena fuit urna, vacuumque è summis labris ferè palma spatium habuit. Adjacebat urna columna exigua, in qua scriptum continebatur, eum qui Sepulchrum aperuisset, neque replevisset urnam, pessime habiturum. Quo lecto, Xerxes expavit, & oleum celerrimè jussit infundi, non tamen impletum est, &c.* Ex his & aliis testimoniis constat, quod *Beli* monumentum superbissimum fuerit, quod ex descriptione *Herodoti* patet: conf. *Freinsheim. in Curt. v. 1. 24. ad vocem regia.*

III. *Semiramidis* Sepulcrum habes apud *Plutarchum in Apophthegm. & Stobæum serm. 10.* Describit quoque hoc *Herodot. lib. 1. Clio, fol. m. 77.* his verbis: Supra portas urbis celeberrimas,

Fig. 70.

mas, loco edito atque conspicuo sepulcrum sibi exstruxit, atque his literis inscripsit: SI CUI REGUM BABYLONIS POST ME FUTURORUM FUERIT PECUNIÆ PENURIA, APERTO SEPULCHRO SUMITO, QUANTUMCUNQUE LIBUERIT PECUNIÆ, NE TAMEN, NISI INDIGUERIT, ALIOQUI APERITO. NON ENIM IN REM EJUS FUERIT. Hoc Sepulcrum tamdiu fuit immotum, dum regnum pervenit ad *Darium*. Is indignum esse ratus se neque uti quippiam his portis (ideò autem non utebatur, quod supra caput ipsius transeuntis mortuus situs esset) neque sumere pecunias repositas, & eas quidem ipsum provocantes, reſeravit monumentum, in quo non quidem pecunias invenit, sed literas ita dicentes: NISI PECUNIÆ ESSES INEXPLEBILIS ET TURPIS LUCRI CUPIDUS, DEFUNCTORUM SEPULCRA NON APERUISSES.

IV. *Sardanapali* Sepulcrum habes descriptum apud *Camera-rium Hor. Subcis. cent. 1. c. 97. pag. 450. seq.* quod ad *Anchialen* fuisse prodit *Aristobulus* apud *Strabonem lib. xiv.* & lapideam imaginem hominis conferentis dextræ manus digitos acsi crepitum digitis editurus esset, hoc modo: ✱ Literis *Assyriis*, ut ibidem tradit *Strabo* hæc Monumento *Sardanapali* inscripta sunt: Σαρδανάπαλις ὁ Ἀνακυνδράξειω παῖς Ἀρχιᾶλην ἢ Τάρσον ἔδειψε ἐν ἡμέρῃ μιῇ. Σὺ δ' ὦ ξένη ἐσθιε, πῖνε, παῖζε. ὥς τ' ἄλλα τέττε ἐκ ἄξια & ἀποκροτήματι. i. e. *Sardanapalus Anacyndraxe F. Anchialen & Tarsum unâ die adificavit. Tu autem hospes, ede, bibe, lude: cetera enim ne hujus sunt digna.* Crepitationem intelligit digitorum. Postrema Inscriptionis verba apud *Suidam* explicantur hoc modo: ὥς τάγε ἄλλα τὰ ἀνθρώπινα ἐκ ἐν- τὼ τέττε ἄξια, τέττει, & τὸ δακτύλων ἀποκροτήματι: Nam cætera humana ne hujus quidem (digitorum videlicet crepitationis) sunt digna. Insistebat enim, ut ibi notat *Suidas*, monumento simulacrum, manibus supra caput tensis velut con- crepitantibus digitis. Ita intelligi debet hic gestus tendentis manus supra caput, non ut fieret manuum complosio, sed ut tribus digitis erectis crepitatio ederetur, medio in pollicem incumbente & feriente indicem exstantem, ad significandum contemptum, ut monet *Andreas Schottus*. Eandem Inscriptio- nem

nem paulo aliter *Arrianus* recenset verbis his, quæ leguntur *lib. 2. de Expedit. Alexand. pag. m. 91. edit. Amstel.* ΣΑΡΔΑΝΑΠΑΔΟΣ Ο ΑΝΑΚΥΝΔΑΡΑΞΟΥ ΠΑΙΣ, ΑΓΧΙΑΛΟΝ ΚΑΙ ΤΑΡΣΟΝ ΕΝ ΗΜΕΡΑ ΜΙΑ ΕΔΕΙΜΑΤΟ. ΣΥ ΔΕ Ω ΞΕΝΕ ΕΣΘΙΕ, ΚΑΙ ΠΙΝΕ, ΚΑΙ ΠΑΙΖΕ, ΩΣ Τ' ΑΛΛΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΟΥΚ ΟΝΤΑ ΤΟΥΤΟΤ ΑΕΙΑ. i. e. *Sardanapalus Anchialon & Tarson uno die condidit. Tu verò Hospes ede, bibe, lude, quum cetera res humana tanti non sint.*

V. Hoc Epicedium *Sardanapalus* ipse sibi composuit, ut ait *Diodorus*, & successoribus SEPULCHRO suo post mortem inscribendum mandavit: quod è lingua Barbarica Græcus aliquis transtulit. *Athen. lib. xii.* hanc Epigraphen ex *Clitarcho* refert. *Chærilus* Poëta (ut ex *Strabone* colligas) *Sardanapali* Epitaphium versibus expressit. Apud eundem Geographum hi versus hodiè leguntur, quos ex *Chrysippo* protulit:

Εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς, σὸν θυμὸν ἄζε
 Τερπόμενθ' θαλίῃσι· θανόντι τοι ἔτις ὄνησις.
 Καὶ ᾗ ἐγὼ σποδὸς εἰμι, Νίνα μεγάλης βασιλεύσας·
 Ταῦτ' ἔχω, ὅσσ' ἔφαγον ἢ ἐφύβησα, ἢ μετ' ἐρώτων
 Τερπν' ἔπαθον· τὰ δὲ πολλὰ ἢ ἔλβια κῆνα λέλαιπλαι.

Id est:

*Cum te mortalem nôris, presentibus exple
 Deliciis animum: post mortem nulla voluptas:
 Namque & ego, cinis ecce, Nini rex maximus olim
 Hæc habeo, quæ edi, quæque exsaturata libido
 Hæsit: at illa jacent multa, & præclara relicta.*

Illa Epitaphii verba, Ταῦτ' ἔχω, ὅσσ' ἔφαγον, Philosophi tum *Stoici*, tum οἱ ἐν περὶ πάτε, deriserunt. *Cicero lib. 2. de Finib.* Corporis autem voluptas, inquit, si etiam præterita delectat, non intelligo cur *Aristoteles Sardanapali* Epigramma tantopere derideat, in quo ille Rex *Assyriæ* gloriatur, se omnibus seculi libidinum voluptates abstulisse. Idem, *Tuscul. Quæst. lib. 5.* *Sardanapali* opulentissimi *Assyriæ* Regis error agnoscitur, qui incidi iussit in busto, Hæc habeo, quæ edi, &c. Quid aliud, inquit, *Aristoteles*, in bovis, non in Regis SEPULCHRO inscriberes? hæc habere se mortuum dicit, quæ ne vivus quidem diutius habebat, quàm fruebatur.

VI. Pro

VI. Pro *Cyri* Sepulcro commendat *Barnab. Briffon. de regno Persico Freinshemius in Curt. 10. 1. 30.* Quo mortis genere diem suum obierit *Cyrus* non convenit inter Auctores, ut prolixè monent *Matth. Theatr. histor. & Cluver. Epitom. hist. in Cyro.* Cui parti nos addicamus, non satis videmus. *Xenophontis* in ista re auctoritatem elevavit pridem *Joh. Bebm Chronol. Manud. dec. 2. obs. 1. f. 236. seq.* Ac *Sepulcri* quanquam manifestissima vestigia non præbent tutum argumentum pro morte, ex causis naturalibus, contracta. Quia potuit cadaver è *Scythia* vel furto relatum, vel pecunia redemptum esse. Potest funus imaginarium factum fuisse, ad velandam tantæ cladis turpitudinem, *cl. Frideric. Muller. Profess. quondam Gissen.* asserit, cui opinioni non adstipulamur, quippe ex testimoniis claris Scriptorum, *Cyrum* in Sepulcro conditum fuisse. Nam *Alexander Magnus* in *Pasargadas* veniens *Cyri Sepulchrum* in hortis vidit: in quod *Aristobulus* jussu Regis introiit, seque vidisse ait κλίνην χρυσήν, ἣ τέχπεζαν σὺν ἐκπώμασι, ἣ πύελον χρυσήν, ἣ ἐσθῆτα πολλήν, κόσμοντε λιθοκόλλητον, i. e. lectum aureum & mensam cum poculis aureumque alveum, vestem plurimam ac mundum gemmis ornatam. Testatur hoc *Arrian. lib. vi. de expedit. Alexandr. pag. m. 435. seq. edit. Amstel. 1668.* curante *Nicolao Blancardo*: cujus locum ex interpretatione *Bonavent. Vulcan. Brug.* recensēbimus: *Esse enim, inquit, Arrianus, apud Pasargadas in hortis regis Cyri Sepulcrum, & circum id, lucum omnis generis arboribus consitum, aquisque irriguum atque alto gramine hortum ipsum refertum esse: Sepulcrum ipsum ab una parte saxo quadrato structum, quadrangularem formam præ se ferre. In editiore parte ædiculam esse lapideo fornice contactam portulamque habere, quæ in eam ducat, ita angustam ut ægerrimè unus aliquis, neque is magnæ staturæ, ingredi possit. In ædícula solium aureum esse positum, in quo Cyri corpus conditum servatur: ubi obfervandum, quod Græci πύελον χρυσήν præferant, quæ Curtio præeunte mutavimus, solium aureum.* Principio decimi: coronâ aureâ imposita amiculo, cui adsueverat ipse, solium, in quo corpus jacebat, velavit. Idem de loculo *Alexandri* cap. x. *Ægyptii Chaldaique purgavêre corpus, repletumque est odoribus aureum solium, & capiti adjecta fortuna ejus insignia.* Eodem

tenſu *Plinius lib. xxxv. cap. xii. Quin & defunctos ſeſe mul-
ti ſiſtilibus ſoliis condi maluere.* Et *Florus de Cleopatra lib. iv.
cap. xi. In differto odoribus ſoliis, juxta ſuum ſe collocavit An-
tonium.* Solium arcula erat, aut locus, ubi defunctorum
corpora condebantur. *Arrianus* paulo poſt, ἐν μέσῳ δὲ τῶν κλι-
νης ἢ πύελῳ ἔκειτο, ἢ τὸ σῶμα ἐν κύβῳ ἔχουσα. Unde *Hesychius*
τῷ πύελον exponit λάρνακα. *Suidas* verò θήκην interpretatur.
E quibus efficitur, falli interpretem, qui hîc & ſeptenis ſe-
quentibus locis τῷ πύελον urnam reddit, quaſi is genti mos fue-
rit, ut cineres reliquiæque corporum crematorum in urnis
reponerentur. At ea conſuetudo *Romanorum*, non *Perſarum*
fuit, aut *Græcorum*, qui fuorum cadavera non comburebant.
Unde in funere *Poppææ* velut inſolens notat *Tacitus Annal. lib.
xvi.* Corpus non igni abolitum ut *Romanus* mos, ſed Regum
externorum conſuetudine, differtum odoribus conditur, tu-
muloque *Juliorum* inferitur. De *Perſis* autem & *Ægyptiis* *He-
rodot. lib. iiii.* refert, quod non cremarint, ſed melle circum-
litos mortuos condierint. Solium igitur *Cyri* ita exſtructum,
ut quadraret & magnitudini corporis reſponderet, quod de lo-
culo *Alexandri Diodor. Sicul. tradit lib. xvi iiii.* neque urne apta-
ri poteſt.

VII. In deſcriptione Sepulcri *Cyri* pergit *Arrianus*: lecti-
cam ſolio adſtare, cujus pedes ex ſolido auro fabrefacti ſint,
hanc tapetis *Babyloniis* ſtratam, ſtragulis purpureis ſubſtra-
tis: lecticæ candyn regiam aliaſque veſtes *Babylonii* operis
impoſitas eſſe. Quæritur autem num addendum ſit purpurâ
inferſis. Non enim dicit τάπητα βαβυλωνία, ſed ἐπιελημάτων
βαβυλωνίων. At ἐπιελημα notat inferſam in fine veſtis purpu-
ram. *Hesychius* λῶμα interpretatur. Quare tapetia illa *Baby-
lonica* fuere inferſitia ſive ἐνερράμμένα. Nam ut quædam intexi
& immitti & inſui veſtibus dicebantur, ita & inferi decantatiſſi-
mum eſt. *Plutarchus Caton. Major.* habet ἐπιελημα τῷ ποικίλῳ βα-
βυλώνιον quod fuit ſtragula *Babylonico* opere acu picta. Quid per
καυνάκας *Arrianus* intelligat? doctè oſtendit *Blancard* in annot.
ad h. l. ex *Hesychio*. Notanter addit *Arrianus* Candyn, quæ
vox *Perſica* eſt, quam retinuit interpres, & per tunicam red-
dere licebit. Imperitè autem à quibuſdam vertitur per cida-
rim, nam ea capitis tegumentum fuit. Nos *Curtii* verbo ami-
culum

culum reddimus, haut nescii vestem superiorem plerumque significare. Pari ratione ut apud Græcos tunica ἐπενδότης dicebatur, quæ pallio suberat, & supra interulam sumebatur; ita & Persæ CANDYN ex humeris suspendebant, ut medio esset loco inter subuculam & pallam, quæ suprâ omnia vestimenta injiciebatur.

VIII. Hæc & alia reperta sunt, quæ ad alium locum transferimus, modò hic addentes, quod in medio lecticæ solum corpus Cyri continens fuerit. Esse præterea intra ambitum in ipso ad Sepulchrum ascensu exiguum quandam ædiculam, Magis exstructam, qui quidem Sepulchrum custodiebant, jam inde à Cambyse Cyri filio custodiæ munere à patribus in filios transmissio. Atque his quidem ovis in singulos dies à rege dabatur vinique & farinæ certus modus: singulis etiam mensibus equus unus, quem Cyro sacrificarent. Titulus Sepulcri Persicis literis inscriptus hoc significabat: Ω ΑΝΘΡΩΠΕ, ΕΓΩ ΚΥΡΟΣ ΕΙΜΙ Ο ΚΑΜΒΥΣΟΥ, Ο ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΠΕΡΣΑΙΣ ΚΑΤΑΣΤΗΣΑΜΕΝΟΣ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΣ, ΜΗ ΟΥΝ ΦΘΟΝΕΙ ΜΟΙ ΤΟΥ ΜΝΗΜΑΤΟΣ, h. e. O MORTALIS, CYRUS EGO SUM CAMBYSIS F. QUI PERSIS REGNUM CONSTITUI, ASIÆQUE IMPERAUI, ITAQUE NE MEO MONUMENTO INVIDEAS. Confer. huc annotat. *Nicolai Blancardi pag. m. 438*, qui ex *Plutarcho* quoque aliam ἐπιγεγραφήν recitavit in vita *Alexandri*, quam *Aristobulus* quoque retulit his verbis: Ω ΑΝΘΡΩΠΕ ΟΣΤΙΣ ΕΙ ΚΑΙ ΠΟΘΕΝ ΗΚΕΙΣ (ΟΤΙ ΜΕΝ ΓΑΡ ΗΞΕΙΣ ΟΙΔΑ) ΕΓΩ ΚΥΡΟΣ ΕΙΜΙ Ο ΠΕΡΣΑΙΣ ΚΤΗΣΑΜΕΝΟΣ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ, ΜΗ ΟΥΝ ΦΘΟΝΗΣΗΣ ΜΟΙ ΤΟΥ ΜΝΗΜΑΤΟΣ, h. e. O HOMO, QUISQUIS ES, ET UNDECUMQUE VENISTI (NAM VENTURUM NOVI) EGO CYRUS SUM, QUI PERSIS IMPERIUM ACQUISIVI, ET REX ASIÆ FUI, NE IGITUR MIHI MONUMENTUM INVIDEAS. *Onesicritus* tradidit, *turrim* fuisse δεκάστεγον, in supremo autem tabulato jacuisse *Cyrum* cum hac Græca Inscriptione Persicis literis exarata:

Ενθάδ' ἐγὼ καίμαι Κύρου βασιλεὺς βασιλέων.

Id est:

Cyrus ego Rex olim regum conditus hic sum.

De *Darii* Sepulcro pauca habet *Sirabo lib. xv. Geograph.*

IX. Celebratur in Asia quoque *Halyattis* patris *Cræsi* Sepulchrum splendidum & superbum à *Cræso* parenti exstructum: vid. Angl. *Johann. Marsham. Can. Chron. pag. m. 604. edit. Lips. 1676.* quod ab *Herodoto lib. 1. Clio, cap. xciii.* eleganter descriptum reperimus. Verba *Herodoti* ab *Henrico Stephano* recognita *fol. m. 4c. edit. 1613.* ita sonant: Ibi est *Alyattis* *Cræsi* parentis Sepulchrum, cujus basis è grandioribus est lapidibus: reliqua Sepulchri pars, aggestio est terræ. Quod Sepulchrum construxisse feruntur homines emptitii atque operarii, & una cum his adjuvantes ancillæ. Ceterum ad nostram usque ætatem in summo tumulo quinque termini stabant, quibus literæ insculptæ indicant, quæ singuli elaborarint: apparebatque ex mensura, ancillarum opus esse maximum. Sepulchri hujus ambitus stadiorum est sex & duorum jugerum, latitudo jugerum tredecim: conf. *Nicol. Lloyd. Dictionary. Geograph. pag. m. 83. edit. Genev.* Ex his tatis elucet, quàm magnificum fuerit Sepulchrum. Nec minus celebre est *Hephæstionis* *Ecbatanis* Sepulchrum, de quo *Justin. 12. 12. 11. Freinshem. in Curt. 10. 4. 13.*

X. *Mausoli* Sepulchrum in *Caria* ab *Artemisia* exstructum magnis extollitur laudibus, ita ut inter septem miracula mundi relatum. Defuncto enim marito *Mausolo*, uxor *Artemisia* molita est ingenti impetu operis conservandæ mariti memoriæ causa Sepulchrum illud memoratissimum dignatumque numerari inter VII. miracula vel spectacula omnium terrarum. Videantur Scriptores gravissimi de hoc Sepulchro differentes, & omnes uno quasi ore profitebuntur, illud stupenda elegantia formatum fuisse. Audiamus *Balthas. Bonifac. Rhodigin. in histor. Ludicra lib. 111. cap. xxxvii. pag. m. 88. edit. Bruxell. 1656.* loquentem: Ceterum ad *Artemisiam* revertor, quæ carissimo conjugii Sepulchrum mirandum excitavit, de quo quacunque opere & sumptu magnificenissima censerentur, *Mausolea* dicta sunt. Erat autem *Mausoleum* *Artemisium* quadrata moles è marmore fulgidissimo, in circuitu pedes quadringentos & undecim habens, quæ quinque & viginti cubitis atollebatur in altitudinem, & columnis triginta sex circumcingebatur, undique statuis nobilissimis

DE SEPULCHRIS VARIARUM GENTIUM. 77

simis referta, in cuius apice erat quadriga marmorea Regem vehens. Confer. huc annot. Henric. Salmuth. ad Guidonis Pancirolli rerum memorabilium librum Tii. xxxii. pag. m. 109. edit. Francof. 1660. Adstipulatur his Nicol. Lloydus in Dictionar. Geograph. pag. m. 626. edit. Genev. Eduard Simson in Chronic. Cathol. part. iv. fol. m. 112. edit. Oxon. Vitruv. vii. archit. pag. 290. Unde Martial. epigr. 1. in amphitheatr. Caesar.

Aëre nec vacuo pendentia Mausolea

Laudibus immodicis Cares in astra ferant:

id est, Nec Cares suum Mausoleum velut in aëre suspensum supra aërem & ætherem extollant. Propter altitudinem operis pendentia Mausolea dicuntur; quippe hujus, uti paulo ante diximus, altitudo sublata erat moles, vel quia concamerata erat, vel quia columnis impendebat, vel ob nobilem illam quadrigam marmoream à Pythi summo pyramidis cacumini impositam, quæ velut in aëre pendere, & suspensis alis & equis volare videbatur. Copiosius Mausoleum depinxit *Plin. lib. xxxvi. c. v.* plures passim mentionem fecere. *Cicer. Tuscul. 3. Strab. lib. xiv. Herodot. lib. vii. Gell. lib. x. 18. Valer. Maxim. lib. iv. c. 6. Cassiodor. Antipat. lib. i. ep. Grac. & alii. De Arati Sepulcro in Cilicia, vid. Mela i. Geograph. 13. pag. 38. De incolis Zeilan, vid. B. Geier. de luctu Hebr. cap. vi. pag. m. 101.*

C A P U T X I.

De Sepulchris in Africa.

I. **V**aria etiam celeberrima *Sepulcra* in Africa reperiri extra omnem dubitationis aleam ponimus. In Ægypto apud Memphim **SEPULCRA** *Cheopis & Chephrenis* in Pyramidibus demonstrantur apud *Herodot. lib. 2. fol. m. 157. cap. 124. & 127.* qui evolvatur, & statim pyramidum splendor & magnificentia, sub quibus Reges sepulti, patebit. Has proprio nomine Ægyptii appellabant **ΝΣΕΤΥΛΛΑΔΕ ΝΦΤ** *E-*rantque moles maximæ, sive lapideæ strues ita erectæ, ut è lato in acutum mira altitudine tenderent: dictæ ab ipsa fi-

gura, quæ flammam imitatur igneam, πῦρ enim Græcis ignis est; unde & pyramis. Ignem certe pyramidis formam habere, Plato testatur: propterea quod cum in imo latus sit circa materiem & fomentum, quo pascitur, in acutam flammam, quæ cælum spectat, definit. Nam per basin, materia concreta significatur; per reliquum corpus, materia jam ad formam recipiendam parata & quasi fermentata: per punctum ipsa informis & simplicissima substantia, ut est apud *Pierium lib. LX. Hieroglyph.* Tam altæ verò in Ægypto Pyramides fuisse traduntur, ut magna omnium admiratio fuerit, quæ ratione in tantam altitudinem subvecta sint cæmenta. Ideoque *Martialis* eas pro miraculis habet: *Barbara Pyramidum si- leat miracula Memphis, Epigr. 1. Herodot. lib. 11. octo plethrorum, h. e. octogenum ait pedum. Diodor. Sicul. lib. 1. paulo amplius sexcentorum. Strabo lib. xvii. σαδιαίαις, ait, singulas, h. e. singulas pyramides singula stadia altas. Stadium autem, ut Columella & Plinius docent, continet pedes sexcentos viginti quinque. Plinius altitudinem non exprimit. Mela ad quatuor jugera in altitudinem erigi affirmat. Solinus prodigiosè Pyramides, inquit, turres sunt in Ægypto fastigiatae ultra excelsitatem omnem, quæ fieri manu possit. Itaque mensuram umbrarum egressæ, nullas habent umbras. Epigrammatar. Græc. lib. iv. epigr. εἰς τὰς ἐν Μέρμφει πυραμίδας, ποιητικῶς, ait illas sidera contingere: conf. Ammian. Marcell. lib. 22. Cassiodor. form. 15. lib. vii. Auson. Edyl. 111.*

II. Cur autem Ægyptiorum Reges Pyramides exstruxerint, variæ dantur rationes. *Joseph. lib. 2. c. 5.* inter ταραίπαι- είας Israelitarum in Ægypto, dicit illos in exstruendis Pyramidibus laborasse. Israelitæ quidem regnante Nitocre, juxta *Marshamium*, habitabant in *Goshen*; in servitutem autem non sunt redacti ante adventum Pastorum: post tempus illud nullæ exstructæ sunt Pyramides, nisi ævo longe inferiore in Mœridis insula, aut Labyrintho. Alii ineptissime existimarunt, illas fuisse ὡρῆα βασιλικὰ σιτοδόχα, ἃ κατεσκευάσε Ἰωσήφ, horrea regia frumentaria extructa à Joseph Patriarcha; nomenque δὲ πύρῳ, non δὲ πύρῳ deducunt, uti *Autor Etymolog. Stephan. & Gregor. Nazianzen.* cujus verba adduxit *Balthaf. Bonifac. Rhodigin. lib. 111. Histor. Indier. cap. xxxvi. pag.*

DE SEPULCHRIS VARIARUM GENTIUM. 79

m. 88. *edit. Bruxell.* quam opinionem refutatam habes in notis *Henric. Salmut. ad Guid. Panciroll. pag. m.* 104. Alii alias addunt rationes, inter quas & hæc est, quâ asseritur, Reges Ægyptios primum excogitasse id genus ædificii ad stultam ostentationem in pecuniis erogandis: live ne pecuniam successoribus præter modum relinquendo, insidiandi sibi causam præberent: live ne plebs ocio torperet. *Plin. lib. xxxvi. cap. 12. Chassan. in catalog. glor. Mund. part. 12. consd. 74.* quamquam & alia hujus rei possit dari ratio, ut scil. sub tam regio & admirabili ædificio terrâ conditi, immortalitatis famam consequerentur. Ægyptii enim primi putantur scribente *Herodot. lib. 2. c. 123.* qui animam hominis immortalem esse dixerint & docuerint ejus transmigrationem in alia animalia terrestria, marina, volucra, rursusque in corpus humanum intra 3000. annos fieri. Hinc tantum condiendi cadaveris studium, tantæ in struendis repositoriis impensæ. Unde *Diodor. Sicul. lib. 1.* scribit de illis: De structura domuum minus sunt solliciti, in Sepulcris verò omnem superant magnificentiam. Sane Regum Sepulcris Pyramides fuisse superpositas ex illo *Lucani* colligitur,

*Quum Ptolomeorum manes seriemque pudendam
Pyramides claudant.*

Nec verò ob temporis duntaxat perpetuitatem, aut nominis immortalitatem, ut diximus; sed vel ideò magnifica Regum Sepulcra Ægyptios sub ingentibus Pyramidibus fecisse *Pierius lib. 60. Hieroglyph.* existimat, ut testarentur, corpore soluto & corrupto animam superesse, &c.

III. De Pyramidibus summa magnificentia erectis legatur *Athanas. Kircher. class. viii. fol. m. 292. seq.* qui ex *Herodoto, Diodoro, Strabone, Plinio, Petro Bellonio, Marco Grimano, Petro de Valla* plurima testimonia retulit, quæ testantur de illarum splendore, quæ adducere supervacaneum existimamus; sed in id incumbimus, ut probemus Reges Ægyptiorum sub his reconditos fuisse. Hic testem oculatum ex *Radzevilio* adducimus, qui *fol. 161. histor. Itin.* expresse scribit: *Intrinsècus habet artificiosos & peramplos gradus, quibus aque ac extrinsècus ad ipsam usque summitatem adscenditur; habet & concamerationes, quarum duæ majores, una super alteram erecta, quæ SEPULCHRA*

CHRA Regum *Aegypti* continebant: in inferiori extat etiam hodie SEPULCHRUM satis magnum, in quo corpus aliquod fuit repositum. Confirmat hoc Tito Livio Burattini, referente Kircheri in *Oedip. Aegypt.* fol. m. 305. edit. Roman. his verbis: Da questi Piramidi sino a quelle di Giza, che sono circa dieci miglia Italiane poste verso Tramontana, era già la famosissima Città di Memfi, & hora ancora sono li SEPOLCRI delli antichi Egipzii, volgarmente chiamati le Mumie. Sei di questi SEPOLCRI qui sopra hò disegnato, con l'arena all' intorno, che cavano dalla bocca quando vogliono entrare. Ichnographiam cryptarum & Pyramidum circa Memphim nobis exhibet Athanas. Kircher. fol. m. 403. Syntagm. XIII. ex delineatione Burrattini Regis Poloniae architecti, quam citato loco evolvere licet.

IV. In Labyrintho *Aegyptiaco* SEPULCRA Regum aliquot reperiuntur, uti Strabo XVII. Geograph. pag. 662. seq. pag. 697. seq. testatur. Hunc describit Herodot. lib. 2. Euterp. cap. CXLVIII. fol. m. 147. cujus verba ex Valla interpretatione hæc sunt: Regnantibus in *Aegypto* duodecim Regibus, placitum est eis aliquod relinquere commune omnibus monumentum, ex coque placito fecerunt Labyrinthum paulo supra Mœridis stagnum, maxime urbem versus qua dicitur Crocodilorum, quam ego aspexi fama majorem. Ubi in his verbis Herodoti observandum esse putamus, quò architecto usi fuerint, quippe probabile non est, ipsis Regibus directoribus hoc ingens opus confectum. Architectum ergo hujus Labyrinthi nobis sistit Pompon. Mela lib. 1. 9. qui in hæc erumpit verba: Psammetichi opus Labyrinthus domos ter mille, & regias duodecim perpetuo parietis ambitu amplexus, marmore exstructus ac tectus, unum in se descensum habet, intus penè innumerabiles vias, &c. Porro eundem Labyrinthum asserit paulo supra Mœridis stagnum fuisse, quod Ptolemao palus ingens à Memphi 72. m. vid. Nicol. Lloyd. Dictionar. Geograph. pag. m. 651. edit. Genev. Situm optime descripsit & exhibuit Athanas. Kircher. in *Oedip. Aegypt.* Additur versus urbem Crocodilorum, quæ in Nomo xv. dicta Crocodipolites. Copticè Τ&ΒΙΡΝCΔΧΙ, quia in hac urbe Crocodilorum cultus viguit. Arsonem hanc quoque civitatem dictam ex Strabone ostendit citatus Athanas. Kircher. fol. m. 35. Syn-

cap. i. Chorograph. Egypt. Sed iterum ad *Herodotum* nos conferimus dicentem: Si quis enim ex Græcorum narratione muros & operis speciem ratiocinetur, minus concipiet, quam pro labore & sumptu hujus Labyrinthi: tametsi enim Ephesi templum memoratu dignum est, & in Samo; tamen pyramides erant narratione majores, quarum singulæ multis & magnis operibus Græciæ æquiparandæ sunt. Sed eas quoque Labyrinthus antecellit. Etenim duodecim ejus aulæ sunt tecto opertæ, portis oppositis altrinsecus: sex ad Aquilonem contiguæ, totidem ad Austrum vergentes, eodem extrinsecus muro conclusæ. Bifaria in eo sunt domicilia, una subterranea, altera superiora illis imposita; utraque tria millia quingenta: quorum ea, quæ superiora sunt, ipsi vidimus, & quæ aspeximus, enarramus; subterranea verò auditu percepimus: nam qui Labyrintho præpositi Ægyptiorum, nolebant illa ullo pacto monstrari, quod dicerent illic SEPULCHRA esse tum eorum Regum, qui ædificandi Labyrinthi fuerunt Auctores, tum sacrorum Crocodilorum: ita de inferioribus docti comperimus: superiora ipsi aspeximus humanis operibus majora, nam anfractus seu egressus per tecta & regressus per aulas, uti erant diversissimi, ita infinita me admiratione afficiebant. Ex aula in conclavia transitur, ex conclavibus in cubicula, è cubiculis in solaria alia, è conclavibus in aulas alias. Horum omnium lacunar, quemadmodum & parietes, lapideum est, sculptilibus passim figuris ornatum: singulæ aulæ maxima ex parte digestæ albo lapide, columnarum ambitu redimitæ; angulo, quo finitur Labyrinthus, adhæret pyramis quadraginta passuum, in qua grandia animalia sunt insculpta, ad quam iter sub terra fit.

V. Hæc est descriptio ab *Herodoto* curioso rerum omnium inspectore & admiratore observata, cujus descriptionem secuti, libenter hîc totius fabricæ rudem saltem quandam & superficiale Ichnographiam exhibuissêmus, si per tempus licuisset, ut de præstantia ingenii talium operum Architecti conjicere posset Lector. Audiamus etiam *Athanasium Kircherum*, qui *fol. 307. class. VIII. §. 3. Oedip. Egypt.* ita disserit: Situs est *Labyrinthus* ad lacum Mæridis versus Crocodilopolim, teste *Herodoto* & *Plinio*, quod *Sepulchrum Mæridis* esse volunt.

Dividitur id primum in duodecim juxta *Herodotum*, & *sedecim* juxta *Plinium*, domicilia; tot videlicet aulas, seu potius ampla receptacula vastissimaque ædificia, quot olim Ægyptus universa in præfecturas, quas *Nomós* vocant, dividebatur: continebat prætereà omnium Ægyptiorum Numinum templa; quibus complures quadragenûm ulnarum pyramides includebantur. Erant autem, teste *Strabone*; singulæ aulæ *Nomorum* columnis ambitæ, invicem continuæ; viæ vero quæ ad eas tendunt ex adverso sunt muri, qui aulas ordine positas cingunt. Ante ingressam verò portam Cryptæ sunt multæ & longæ, quæ inter se tanta & tam mirifica tortuositate vias implicatas tenent, ut nemo ingredi aulam ullam possit, nec egredi sine duce, inexplicabili illo viarum errore deceptus. Sunt hîc & cœnacula altissima, porticusque nonagenis gradibus singuli exstructi, columnis ex porphyrite lapide fulciti, quos inter Deorum simulacra Regum statux, & summa monstrosarum imaginum congeries. Quarundam verò domorum talis est, ab ingeniosa Architecti inventione, situs & dispositio, ut mox atque fores earum aperiuntur, formidabile tonitruum audiri videatur. Hæc & alia recenset *Kircher. l. c.*

VI. An autem Labyrinthus ab uno Regum exstructus fuerit, haut probabile videtur, uti benè observavit Anglus *nobil. Johann. Marshamius in Canon. Chron. pag. m. 426. edit. Lips.* quando ita disserit: Neque est vero dissimile, opus illud non unius Regis fuisse, non unius seculi, sed hisce inchoatum temporibus, vix ultimis perfectum fuisse. Et *pag. 415. inquit: Sesostris* successit *Lachares*, qui Labyrinthum sibi Sepulcrum paravit, *Sync. pag. 59. Eusebio* Labaris, *Diodoro* Mendes sive *Marrus* vocatur, qui (aliquanto post Sesostris tempora) Labyrinthum condidit in *Nomo Arsinoite*, postea dicto. Portentosissimum humani ingenii opus durat etiam nunc, ait *Plinius lib. xxxvi. c. xiiii. in Ægypto* (in *Heracleopolite* *Nomo*, qui factus est ante annos (ut tradunt) 3600 à *Petefuco*, sive *Tithoe*. Quanquam *Herodotus* totum opus Regum esse dicit, novissimaque *Psfammetichi*. *Plinio* consentit *Strabo lib. xvii. de Labyrintho* agens: qui recensitis aulis, tandem ita concludit: In fine hujus ædificii, quod plus stadio occupat, est Sepultura quædam pyramis quadrangula, cujus quodlibet latus

tus quatuor fere jugerum & altitudo par. Sepulti nomen est *Simandes*. Dicunt, tot aulas ibi factas esse, quot præfecturæ. Eadem fere narrat *Abenephius* de *أبن عبيد* Ainschemes, i. e. *Heliopoli*.

VII. In *Minervæ* templo, quod est in urbe *Sai* indicantur non tantum Regum, sed & alia Sepulcra. *Sais* autem erat sexta præfectura *Saitica* dicta, Copticè ΠΙΤΑΒΙΡ ΝΤΕCΥΔΞ in qua *Minervam* cultam docet *Strabo*: Καὶ ἡ Σεβηννητικὴ δὲ πόλις, ἢ ἡ ΣΑΙΣ Μητρόπολις τῶ κάτω χώρου, ἐν ᾗ τιμῶσι τὴν Ἀθηνᾶν ἐν δὲ τῷ ἱερῷ αὐτῆς ἡ Θήκη κείται τῆ Ψαμμητιχῆ. i. e. *Inde Sebennitica urbs, & Sais inferioris Egypti Metropolis, in hac Minervam colunt, utpote in cuius templo PSAMMETICHI SEPULTURA est.* Meminit etiam hujus templi *Palladis Clemens Alexandrinus lib. iv. Strom. conf. Angli Johann. Marshamii Canon. Chron. Secul. xvii. pag. m. 568.* In eodem templo *Minervæ Sepulcrum* Regis qui *Apries* dictus est, uti prodit *Herodotus lib. ii. fol. m. 155. seq. cap. CLXIX.* cuius verba ex versione *Vallæ* hæc sunt: Eum isti ubi strangulavere, paternis in monumentis sepeliverunt, quæ sunt in templo *Minervæ*, proximè coenaculum ad lævam manum intranti. Nam *Saitani* cunctos qui tribules eorum fuere Reges intra templum sepelierunt. Sunt enim, pergit *Herodot. cap. LXX.* SEPULCRA apud *Sain* in templo *Minervæ* post totum delubrum prope parietem, atque in fano stant ingentes obeli. In hoc ipso itidem templo conspicitur SEPULCRUM *Amasis*, uti *Herodot. lib. iii. Thal. cap. x. xvi. xxxvii. tradit: Defunctusque, inquit, & sale conditus est, & in SEPULCHRIS quæ ipse ædificaverat situs intra Templum (Minervæ) conf. Kirchman. lib. 3. de funer. Rom. 16. p. 447.*

VIII. In *Alexandria* locum, ubi Regum Sepulturæ sint, ostendit pluribusque describit *Alexandri Sepulcrum Strabo lib. xvii. pag. 636.* De hujus *Alexandri* sepultura & sepulcro vid. *Stat. 3. Sylvar. 2. v. 117. seq. Justin. xiiii. 4. 6. Curt. x. 10. 20. Freinsheim. in Curt. l. c. & in Curt. x. 1. 32. Elian. lib. xii. cap. LXIV. pag. m. 642. 643. edit. Argemor. & annot. Joh. Scheffer. in h. l. & lib. xiii. c. 30. Diodor. Sicul. Bibliothec. 18. f. 592. Sueton. in August. 18. Casaubon. in h. l. Xiphilin. in*

Sever. f. 411. 46. Herodian. iv. 98. f. 549. Suid. excerpt. in Severo & Caracalla f. 870. Breviter omnia comprehendit Angelus Eduard Simson in Chronic. Catholic. part. v. fol. m. 5. edit. Oxoniens. cujus verba, quia Auctor in paucorum manibus, hic adscribemus: Arideus, inquit, qui Alexandri Regis funus accurabat, postquam biennium propemodum consumsisset in magnifico funeris apparatu, tandem ad iter institutum se accingit, corpus Alexandri, prout ipse jusserat, in templum Jovis Ammonis deportaturus, Ptolomaus Lagi Filius in honorem Alexandri, cum exercitu ad Syriam usque obviam processit, & acceptum corpus maximâ curâ profecutus est. Illud autem in præsentî non ad Hammonem transvehere, sed in condita nuper ab ipso Alexandro urbe Alexandria scil. deponere fecum constituerat. Quapropter ibi fecit delubrum augustissimum, in quo regium cadaver exsequiarum justis & sacrificiis Heroicis, ludisque magnificentissimis veneratus est.

IX. Cleopatra monumentum, cujus janua ita præparata erat, ut semel clausa aperiri denuò nunquam potuerit, disserit *Strabo lib. xv. fol. 513. & 515. confer. Sueton. in August. 17. Flor. 4. 11. 11. Sepulcra Regum in speluncis circa Thebas advertit Strabo lib. xvii. Geogr. pag. 677. De Memnonis tumulo apud Thebas consignavit nonnulla Plinius Histor. natural. lib. x. 26. pag. 483. lib. xxxvi. 7. p. 389. & mira de sepulchro Memnonis comminiscuntur Auctores, Plin. l. cit. refert, Memnonidas aves quotannis advolare Ilium ex Æthiopia, & configere ad Memnonis tumulum; & quidem in Troade supra Æsopi ostia tumulus est, inquit *Strabo lib. xiiii. pag. 587. in quo ostenditur sepulchrum Memnonis, Tithoni filii. Simonides (vel potius Σήμῳ ὁ Ἡλεῖς vel ὁ Δῆλιος testib. Strabone lib. xv. p. 728. & Casaubon. in loc.) ait Memnonem sepultum esse circa Paltum Syriæ, juxta flumen Badam. Josephus lib. 2. c. 9. bell. Judaic. id magis ad austrum collocat: Duobus, inquit, stadiis ab urbe Ptolemaide est fluvius perexiguus, qui Beltus vocatur, juxta quem est Memnonis Sepulchrum.**

X. Facetus in ea re nobis videtur *Strabo lib. xvii. Geograph. qui inquit: Creditur semel in die sonitum quendam istu haur magno effici a parte, qua in sede ac basi est. Atque cum ego ibi cum Elia Gallo adessem & cum reliqua multitudine amicorum ac mili-*

DE SEPULCHRIS VARIARUM GENTIUM. 85

militum, qui cum eo erant, circiter horam primam sonitum audiui, seu à basi, seu à colosso, seu à circumstantibus de industria. Id enim hand quaquam affirmarim, cum propter incertam causam, omnia magis subeant, ut credam, quam ex lapidibus compositis sic crepitum edi. Hujus statuæ meminerunt Plinius, Tacitus, Pansanias, Lucianus, Philostratus, Tzetzes, Scaliger in Euseb. n. 400. quorum testimonia & verba citavit nobil. Angl. Johannes Marsham. in Canon. Chronic. pag. m. 425. 426. conf. Eduard Simson Chronic. Cathol. part. 1. fol. m. 29. edit. Oxon. Ignoravit ita Strabo, beneficio Solis, aëris & aquæ excitari crepitum facile posse. Hujus Statuæ imaginem magica arte elaboratam pluribus descripsit Athanas. Kircher. in Oedip. Egypt. Tom. 2. fol. m. 315. edit. Rom. Interim tamen fol. seq. ostendit, quomodo naturali modo ejusmodi statua confici posset.

XI. De *Apis* Sepulchro videatur *Camerar. Hor. subcissa. cent. 1. c. LXXII. pag. 331.* Porro memorabile est *Osimandis Sepulcrum*, quod inter magnifica Regum Thebanorum SEPULCRA refertur. De hoc audiamus Diodorum, qui ex *Hecateo Abderita* prodit: Sepulcra quoque, inquit, Regum priscorum mirabili opere, & quæ minimè æquari à posteris possint, fuisse ajunt. Referunt Sacerdotes XLVII. Sepulcra regia, quorum usque ad Ptolomæum Lagum XVII. tantum supererant, in eorum libris scripta contineri, eorumque etiam plurima, quo tempore ad ea loca accessimus, absumpta erant, Olympiade 180. Non solum verò ab Ægyptiis Sacerdotibus hæc traduntur, sed Græci complures, & in his Hecatæus, qui Ptolomæi Lagi tempore Thebas profecti, historias Ægyptias scripserunt, nobiscum sentiunt: de prioribus enim Regum SEPULCHRIS, in quibus traditur Jovis pellices conditas fuisse, recensens singula, Regis monumentum, qui Simendius est, tradit fuisse stadiorum decem, &c. & quæ alia sunt, quæ apud *Marshamium l. c. pag. m. 427. 428. 429. & Kircher. in Oedip. Egypt. fol. m. 309. 310. videnda sunt.* Ex quibus omnibus patet, magnificentissima fuisse in Africa Sepulcra.

CAPUT XII.

De Sepulchris in Europa.

I. **H**actenus satis diu in describendis Sepulchris in *Africa* occupati fuimus; nunc ad *Europam* nos convertimus & Sepulcra illius perlustramus. Antiquissimis temporibus domi defunctos sepelivisse Græciam testis est *Plato in Minoë* parum à fine fol. 45. Postea verò, cum certis in locis homines mortuos sepelirent, plerumque eos locos eligeabant, qui ad sepulchra apti erant. Qui nunc hos scire desiderat, ille evolvat *Platonem lib. XII. de Legibus* sic statuentem, cujus verba Latina à Græco translata ita sonant: Nullum in loco foecundo & agro ad culturam apto Sepulchrum fiat. Sed is locus corpora defunctorum recipiat, qui ad cætera inutilis, & ad id tantum commodus viventes minimè lædit. Nec enim à vivis, neque à mortuis, terræ matris foecunditas impedienda est. Habuisse autem & totas familias sua certa Sepulcra constat ex *Demosthenis Orat. advers. Eubulid.* ubi ait: Εἰς τὰς εἰς τὰ πατρῶα μνήματα: Sepeliit eos in patriis monumentis, quæ quotquot è familia sunt participant. Hinc Sepulcra familiaria Cajo dicuntur, quæ quis sibi familiæque suæ constituit. Ubi itaque apud Græcos corpora integra condere cœperunt, HYPOGÆA fuerunt. Omnes itaque mortui in illis HYPOGÆIS in sua quisque arca positi jacebant: vid. *Tr. nost. de Luctu Græcor. pag. m. 155. edit. Marpurg.*

II. In Græcia de Megarensibus & Atheniensibus scribit *Plutarchus in Solone* his verbis: Terra autem mortuos Megarenses condunt ad Orientem obversos; ad occasum Athenienses, cui reclamans Hereas Megarensis ait, Megarenses quoque cadavera in occasum versa collocare. Sic apud *Ælianum lib. v. var. histor. cap. XIV. pag. m. 325.* legimus, ut ad occasum spectet, sepeliat. Et *lib. VII. cap. XIX. pag. m. 389.* ostendit, quomodo *Solon Megarenses* verbis & stratagemate vicerit, nempe, referatis antiquis monumentis ostendit, omnes Athenienses versus occasum patrio more jacere: *Megarenses vero*
teme-

temerè & sine discrimine sepultos esse: vid. plur. *Tr. nostr. de Luciu Gracor. pag. m. 160. edit. Marpurgens.* De Lacedæmoniiis *Plutarch. Lycurg. & Agefila. Alian. vi. 6. Heractid. de Republ. Lacedam.* De Thracibus *Herod. lib. v. 8.* Hi & alii populi Græcorum magnam Sepulcrorum curam habuerunt, impium esse putantes non insepultum relinquere. Imò adeò receptus apud Græcos mos & veluti necessarius fuit, ut cadauera quamvis ignota in viis reperta mandarentur Sepulturæ, uti pluribus ostendit *Petrus Moll. in not. & animadvers. ad Longi Pastoral. De Daphnide & Chloe, edit. Franequer. 1660. pag. m. 32.*

III. Hinc tot & tanta celeberrima monumenta vel Sepulchra apud ipsos extant. In via quæ Corinthum ducit, Laidis ostenditur SEPULCRUM, cui leæna insculpta est, prioribus pedibus arietem tenens: vid. *Gerhard. van Etöfsen Amœnitat. histor. s. rerum selectar. Centur. 2. pag. m. 669. edit. Norimberg. 1658.* In suburbano agro urbis Tritææ Achæorum, SEPULCRUM visitur candido lapide exstructum. In sella sedet eximia specie puella, adsistit puellæ ancilla cum galerico, & adolescentulus plane impubes, tunica amictus & supra tunicam punicea chlamyde: sequitur eum servulus cum jaculo venaticos canes ducens: vid. cit. *Gerhard van Etöfsen Amœnitat. pag. 676.* Homero Sepulcrum splendidum exstructum fuisse testantur Scriptorum testimonia. Est præterea insignis locus i. *Corinth. xv. 29.* qui de Corinthiorum Sepulcris loqui videtur non paucis, nec iis ignobilibus Interpretibus. De hujus loci interpretatione videantur cl. *M. Daniel. Grade dissert. de baptismo super mortuis. Henric. Muller. diss. de baptismo super mortuis. Tarnov. Exerc. Bibl. pag. 645. Gerhard. T. 4. de Bapt. Frider. Muller. diss. de Sepulcris edit. Giff. ad quos Scriptores Lectores remittimus.*

IV. De Sepulcris Romanorum, videantur *Munster. iv. Cosmograph. 4. f. 394. seqq. Annot. Philandr. in Viruv. 2. arch. 8. p. 73. seq. Stat. v. Sylvar. 1. v. 225. seq. Virgil. vi. Aeneid. v. 175. & 212. seq. Kirchman. de funer. Rom. 2. 22. pag. 273. lib. 111. 15. p. 434. seqq. & cap. xxvii. pag. 540. Henric. Kipping. antiq. Rom. Gyraldum de vario ritu sepeliendi variis in locis. Quare his missis ad alios Europæ populos progredimur & Sepulchra illorum consideramus. De Siculis confer. Cicer. 5.*

Tuscul. 64. *seq.* De Scythis *Herodot.* 4. 71. De *Kiovia* lege *Cammerar.* *Hor. subciv.* cent. 2. 70. p. 283. De his itaque populis, ut eo melius de ipsorum moribus constet, fusius paulò agemus. Europæ enim regiones (1) Hispania, cujus partes sunt Bætica, Lusitania, Provincia Tarraconensis. (2) Gallia, cujus partes sunt Gallia Transalpina & Cisalpina. Transalpinæ partes sunt (1) Gallia Comata, cujus partes sunt Aquitanica, Celtica, Belgica. (2) Braccata. (3) Britannia major & minor. (4) Hibernia. (5) Germania superior & inferior. (6) Dania. (7) Norwegia. (8) Suedia. (9) Italia. (10) Pannonia, (11) Illyricum. (12) Græcia. (13) Thracia. (14) Mœsia. (15) Scythia Europæ & (16) Sarmatia Europæa. Hæ regiones iterum in certas dividebantur partes, quarum quælibet certum Sepulcrorum ritum habebat. Quorundam ergò populorum Sepulcra adducemus.

V. Germani cadaveribus combustis Sepulcra non pretiosa erigebant, sed, teste Tacito, *Sepulcrum cespes erat*; imò Regibus etiam ac Principibus non splendida mausolea ex cavato marmore, aut sculpto affabre ligno, sed tumulum tantum nudo stratum cespite crexerunt. Quales tumulos Regum ac Magnatum cadaveribus excitatos, prope veterem Upsaliam conspici hodie adhuc, Sueci Scriptores memorant. Interdum etiam tumuli corona lapidum, silicumque ingentium rudi incultaque arte sibi invicem incumbentium præcingebantur: qualia Monumenta in *Westphalia* & *Drentia* *Picardus* reperit ac descripsit. De horum & aliorum moribus videatur *Paul. Hachenberg. dissert. XII. de re funebr. veter. German. pag. m. 416. 417.* Cum autem Christianismum reciperent, mortui vestiti in arcis sive capsulis ligneis, quas postea Principes in stanneas sive æneas mutarunt, reponebantur, & terræ mandabantur, qui ritus adhuc viget. De *Kioviarum* Sepulcris evolvendus est *Herbinus*, qui elegantem librum de *cryptis Kioviensibus* edidit *Regiomont.* 1675. De aliorum populorum Sepulcris plura possemus adducere, nî opus nimium cresceret. Remittimus tamen curiosos Lectores ad illos Scriptores, qui de his populis libros ediderunt.

VI. Priusquam autem huic capiti de *Sepulcris Europa* colophonem addamus, pauca quædam de SEPULCRIS MAGNA-

GNATUM per Europam adjicere. Quemadmodum enim Orientales Reges certa sua Loca vel civitates Sepulturæ destinatas habebant; Ita & Reges & Principes Europæ horum vestigia præferunt, & quilibet horum certum sibi elegit locum Sepulcris ipsorum aptum. *Castella Veteris Reges* Legionis in Hispaniis: *Gallia Reges* in Cœnobio Dionysiaco: Angliæ, ad Londinum totius Angliæ epitomen, in templo Westmonasteriensi, quod Henrici VII. sacrario maxime celebre est: Scotiæ, Bursiæ: *Suecorum Reges, Stockholmia: Danorum, Barsholmia & Roeschildia.* Apud Danos antiquos locus Sepulcrorum erat *Lethræ*, in medietullo Selandiæ, non longè ab oppido Roeschildia sitæ, ubi hodie ab incolis monstrantur vestigia & Sepulcra *Haraldi Hyldebran.* & Regis *Olai* ostenduntur diversa forma exstructa. *Polonia Reges, Cracovia: Electores Saxonia, Freibergæ; Palatini, Heidelbergæ; Brandenburgici, Colonia ad Suevum: Duces Austriaci, Vienna: Principes & Duces Wurtembergici, Tubingæ,* ubi splendidissima monumenta conspectui dantur: *Megapolitani, Sverini: Pomerani, Wolgasti: Hollati, Slesvici, &c.* vid. *Melchiorum Junium quest. polit. cix.* Locum Sepulturæ Imperatoriæ certum destinatum non reperio, scribit *Limna. Tom. 1. lib. 2. de jur. publ. cap. XII. in fine.* Quod res ipsa docet. *Carolus* enim cognomento *Magnus & Otto III. Aquisgrani* tumulati sunt. *Arnolphus Imperat. Oetingæ. Cunradus I. Fulda. Henricus Au-* cept, *Quedlinburgi, Lotharius II. in Ducat. Brunsvic. & unigs-Luttiv.* Nunc sepulcra in AMERICA sequi deberent; verum de his inspiciendus *Camerar. Hor. subcis. cent. 1. c. xcvi. pag. 458. & c. xiv. pag. 87.*

CAPUT XIII.

De Ornamentis Sepulchrorum internis.

- I. **M**agnatum & Regum Sepulchra non solum erant magnifica & admirandæ artis & operis, uti ostendunt *Hypogæa.* Tale Regum *Judæ* à *Salomone* exstructum describit *Drexel. in Salom. c. 15. §. 1. & Erasmi. Francisc. Acerra Exotic. c. xxxiii. p. 461.* ubi hic eadem opera *Egyptiorum Regum*
- M
- quam-

quamplurimis Scriptoribus collatis recenset. *Henrici VIII. Regis Angliæ sumptuosissimum monumentum idem refert part. 111. Ocsaub. fol. 926. Conditorium Imperatoris Friederici Viennæ ad D. Stephan. laudat Zeller in Spanebuch P. 11. p. 496. Duces Saxonia Conditorium quondam suum Misene ad templum cathedrale habuerunt, unde hodie locus quoque iste Capella Ducum audit visu maximè digna. Ab Henrico tamen Alberti filio, qui Anno M. D. XLI. obiit, Freiberga fuit substituta, ubi splendidissimum conditorium; ita etiam de aliis; sed etiam variis Epitaphiis exornata erant, uti ostendunt hoc Epitaphia Tubingensia, quæ fatis splendorem & magnificentiam declarant, quæ in Tract. nostr. de *Donariis* antiquis dedimus.*

II. Inter hæc ornamenta non minimam laudem merentur statuæ & columnæ, quibus defunctorum nomina, facta & beneficia inscribebantur, ut diu post fata illorum memoria remaneret. Nec illud veterum institutum improbamus, quo Sepulcris symbola quædam addebant, quibus defuncti virtus aut studium vitæ indicaretur. Sic Leonida tumulo Leonem, Diogenis canem, Laidis Leenam, Aristomenis Messenii & Platonis aquilam imposuerunt. Archimedis cippo Sphæræ figuram & cylindri impressam fuisse, testis est Cicer. Tom. IV. Oper. Quæst. Tuscul. L. V. p. 259. De pio monumentorum inter Christianos usu, vid. Cas. conscient. Dunt. c. XXII. quæst. 21. Confer. Aringh. Rom. subterræn. Similiter Statuas erectas fuisse probant Obelisci & Pyramides Egyptiorum, de quibus Erasmus Francisc. Acerr. Exot. cap. 32. fuisse egit: confer. Athanas. Kircheri Obelis. Pamphil. edit. Roman. de his in sequentibus agemus, hoc capite tantum de ornamentis in Sepulcro & loculo contentis dicemus.

III. Quod igitur ad ornamenta Sepulcrorum attinet, varia consideranda veniunt. Nam in loculis vel ligamentis conspiciamus cadavera, quæ apud varios populos varie fuerunt ornata. Egyptiorum ritum circa cadavera si consideremus, tunc illi non tantum unxerunt cadavera, sed etiam linteo purissimo involuta fasciis certa arte circumligarunt, uti hoc ostendit Athanasius Kircher. in Oedip. Egypti. Syntagm. XI. fol. m. 396. cap. 111. Exactis septuaginta diebus cadaver, ubi abluerunt, sindone byssina incisissimis loris involvunt gummi illi-

nen-

DE SEPULCHRIS VARIARUM GENTIUM. 91

nentes; quo Ægyptii glutinis loco plerumque utuntur. Fasciæ hæ, quibus involvebantur, variis hieroglyphicis ornatae erant, quibus peculiaria vel singularia significabant: vid. cit. *Kircher. Oedip. fol. m. 421. 422. seq.* Ita involucra cadaverum hieroglyphicis notata erant: vid. *fol. 418. 419.* imò & ipsa capsula vel loculus, cui imponebatur, vel quo recondebantur, hieroglyphicis prædita erat, uti Burattinus in epistola quadam Italica testatur, quam *Kircher. fol. 400.* citavit, & sequentia verba retulit: *Tutte le casse di questi cadaveri hanno dal capo un Idolo è da piedi un uccello, che pure adoravano nel muro poi sopra cassa, in alcune di queste cave sono delli gieroglifici, &c.* confirmat hoc *Petr. a Valle in Itinerar. suo fol. 372.* cujus verba Italica recitavit *Kircher. fol. m. 406.* in quibus testatur cadaver vestibus seu pannis lini vestitum, auro & gemmis ornatum caputque opertum fuisse: vid. *fol. 406. 407.* Constat hoc quoque ex Mumia Principis Ægyptiaci ante mille octingentos annos, quam *D. David de Wilm Ordinibus Hollandiæ & West-Frisiæ* dono dedit inscriptione elegantissima, quæ legitur in *Collectionibus Monumentorum Belgii Fœderati edit. Amstel. 1684. pag. m. 165.* sequentibus, super thecam sive capsam, in qua hæc reponitur:

VIR EMINENTISSIMUS

VIRTUTIS NITELA ET DOCTRINÆ EXCELLENTIA CULTISSIMUS

PER ORIENTEM ET ÆGYPTUM INFERIOREM

AC SUPERIOREM LONGA PEREGRINATIONE FULGENTISSIMUS,

AD ERUDITIONIS ET ABDITÆ ANTIQUITATIS DECUS EXORNANDUM

STUDIOSISSIMUS

DEDICAVIT MONUMENTUM HOC

VENERANDÆ ÆGYPTIACÆ ANTIQUITATIS,

CORPUS HUMANUM INTEGRUM

MIRANDA ÆGYPTIORUM ARTIFICIOSA

ENCHEIRESI ANTE ANNOS CIO CCC.

ET FORTE CIO. CIO. CIO. CONDITUM

CONTRA OMNEM PUTREDINIS INJURIAM

AROMATIBUS ET MULTIPLICI LINTEAMINUM INVOLUCRO

MUNITUM ET IN MUMIAM SOLIDATUM

IN PECTORE HIEROGLYPHICIS NOTIS INSIGNITUM

AC THECÆ LIGNEÆ INCLUSUM.

M 2

Ex

Extrinfecus collocatus est cippus Ifidis effigie insignitus, si-
ve operculum loculi Ægyptiaci Mumiam hanc continentis.

IV. Imprimis autem ius cadaveribus, quæ in Mumiam con-
dienda erant, apponebant aut inferebant effigiem ligneam vel
æneam *Osiridis* vel *Ifidis* linteis multiplicibus involutam, ut
indicarent terræ & materiali causæ principioque rerum altero
(quod per *Ifidem* denotabant) & Soli; rerumque altero prin-
cipio & causæ efficienti (quam per *Osiridem* designabant)
corpora deberi, utpote à quibus nutrita vegetata & producta
sunt. Plures autem & magis speciosæ inveniuntur in Mu-
miarum Sepulcris, *Ifidis* quàm *Osiridis* icunculæ; quia po-
tius terræ quam Soli cadavera debentur: Idcoque teste *Plu-
tarcho* libr. de *Ifide* & *Osiride*, consecrata simulacra *Osiridis*
amiculis induta erant splendidis nulla variegatione exornatis,
&c. Vel solebant Mumii icunculam æneam *Osiridis* appone-
re Ægyptii sacerdotes, quia existimabant, mortuis imperari
Osiridem, & quod idem sit, quem Græci & Romani *Pluto-
nem* & *Ditem* nuncupant: vid. *Collect. monumentor. Belgii Fœder.
edit. Amstel.* 1684.

V. Græci quoque linteo tenui involvebant corpus defun-
cti à muliere vel alio amico comparato. Quod linteum fue-
rit, testis est *Homerus Iliad.* 18. fol. 338. de *Patrocli* funere,

In lectis vero componentes linteo subtili texerunt

Ad pedes à capite, desuper autem veste albâ.

Plutarchus in *Arato* ad fin. Continuo, inquit, ex Ægæo cada-
ver veste albâ in urbem intulerunt *Sicyonii*. Solebant autem in
hunc usum peculiariter texere, ut ait *Penelope* sua illa tanto-
pere laudata tela, *Odyss.* 2. *Homer.* cujus verba ex versione *Se-
bastiani Castalionis* ita sonant:

Juvenes mei proci, postquam mortuus est divinus Ulysses,

Sustinete urgentes meas nuptias, donec textum

Perfecero, ne mihi vana fila pereant,

Laerti Heroi Sepulchrale, quando tandem ipsum

Fatum malum tollet aspera mortis

Ne aliqua me in populo mulierum Achivarum culpet,

Siquidem absque tegumento jacuerit multa possidens.

Pausanias in *Messen.* l. iv. asserit, quod *Messenii* optimates suos
coronatos & candida veste obvelatos efferant. Id etiam af-
fir-

firmat *Artemidorus lib. 2. c. 3.* Plutarchus *Quæst. Roman.* rationem reddit, cur vestibus albis involverint sepeliendos, inquit: *Solum album sincerum est*, & tinctura non imitabile, ac proinde convenit iis, qui sepeliuntur. Mortuus enim simplex quippiam factus est impermixtum ac purum. Interim tamen non negandum apud Græcos, mortuos splendide sepultos fuisse i. e. vestibus pretiosissimis. Patet hoc ex *Enripide*, qui de *Alceste* ita canit, cujus verba ex versione *Philippi Melanconihon. edit. Francof. 1562. pag. 338.* recensebimus:

*Postquam sensit fatalem diem
Adeffe, fluviali aqua candidum corpus
Lavit, & accipiens ex cedrinis arcis
Vestem & ornamenta, decore induebatur.*

VI. Similem ritum observarunt Romani, qui togis involverunt mortuos, uti hoc docet *Juvenal. Satyr. III.*

*Pars magnâ Italia, si verum admittimus, in qua
Nemo togam sumit nisi mortuus.*

Et *Martial. lib. IX. Epigram. LVIII.*

Et pallens toga mortui tribulis.

Apulejus lib. I. Florid. Nam illic quoque viderat hominem præsidere, hominem depugnare, togam quoque parari & voto & funeri: item pallio cadavera operiri & philosophos. Ad quem locum *Colvius*: Toga voto paratur cum virilis sumitur: funeri, cum eâ cadaver involvitur. Hinc lucem capit *Paulus juris-consultus in L. XIX. D. de in rem verso*: *Filius familias togam emit, mortuo deinde eò pater ignorans & putans suam esse, dedicavit eam in funus ejus.* Nam togam in funus alicujus dedicare, nihil aliud est, quàm in id eam dare, ut eâ mortuus involvatur: vid. *D. Quensted. de rit. antiq. sepeliendi*, pag. 88. ubi simul monet, quod non omnes eadem toga amicti fuerint mortui, sed ditiores pretiosissimis vestibus induti fuerint: vid. *Kirchman. de funeribus Roman. pag. m. 79. 80. Kipping. de funer. in antiquit. Roman. Goodwin. Antholog. Roman.*

VII. Apud Germanos varius mortuorum vestitus fuit. Ablutum conditumque aromatibus corpus candida veste induebatur: vide pluribus differentem *Paul. Hachenbergium Profess. quond. Heidelberg. in dissert. XX. de re funebri German. ubi quoque adfert testimonia, quod vestis hæc in vestimentum Mona-*

chale mutatum pag. 421. *Prussi* cadaver ablutum aqua calida VESTIBUS ALBIS & CALCEIS indutum collocabant in sella, & quidem erectum, ipsi propinantes: dicentes, EGO TIBI PROPINO: vid. *dissert.* XIII. pag. 189. de *funer. veter. Prussor.* Christoph. Hariknoch. edit. Francof. 1679. Dani veteres mortuos vestibus pretiosissimis indutos quas habuerunt in tumulos inferebant, quemadmodum de *Norvegia* Rege Hacquino memorat *Sturlesonius*: Sepeliverunt Regem cum armatura plena & optimis vestibus: & de *Egillo Eigla*, cum egrogis vestibus indutum ministerio Grimi, tumulo illatum. His vestimentis conspiciendos se in altera vita credidisse, ex *Saxone* colligimus, apud quem *Hadingus* in ea loca vivus adductus, quæ morienti petenda essent, pretextatos amictosque ostro proceres conspiciatur. Ita etiam alii populi vestibus induti dicuntur à Scriptoribus.

VIII. Cadavera quoque coronis & floribus exornata fuisse testatur *Anglus Francisc. Rous in Archaeolog. Attic. lib. v. c. 22. edit. Oxon.* his verbis: *Having thus clothed him with winding sheet and his πέπλα, next they trim'd him with garlands.* Confirmat hoc *Suidas*. Dabantur autem mortuis coronæ, ut vitæ certamine perfunctis. Hunc ritum respiciens *Eustathius* patrem ob mortem filii his verbis introducit: Quomodo te lacrymis coronabo. Exemplum praxeos hujus in *Euripide* videre licet, ubi *Talhybius Hecubam* alloquitur, ut *Astyanaci* hoc præstet, absente matre. Ita etiam eodem Auctore in *Hecuba Talhybius* loquitur, cujus verba ex versione *Melanchthon. pag. m. 12.* hæc sunt: Sed alii eorum mortuam ex manibus frondibus conspergebant. Et in *Troad. pag. m. 686.* Habet enim coronas quemadmodum inferis convenit. Et in funere filix *Virginii, Halicarnass. lib. xi.* Quare ædibus exsiliabant & mulieres & virgines, casum illum lugentes, atque aliæ flores & coronas in lectum jaciebant. Valde itaque antiquus mos coronandi mortuos, & videtur hæc consuetudo originem traxisse à Græcis, de quo ritu & coronis Græcorum mortuis datis fusc egimus in *Tr. nostr. de Luctu Græcor. pag. m. 73. 74. 75. cap. VII. edit. Marpurg.* Unde ritus hic adhuc inter Christianos viget, quo defuncti coronis & floribus, inprimis virgines & juvenes, exornantur. Plura de floribus & coronis defun-

defunctis datis recensere nolumus, sed Lectores ad cit. Tr. Kirchmann. *Quensted.* & alios remittimus.

IX. Multis etiam Gentibus usitatum, ut *armilla*, *annuli* & *clenodia* simul sepelirentur cum cadaveribus. Apud *Danos* antiquos exornabantur variis cadavera clenodiis. *Armillis* nempe; quomodo *Egillus* fratri *Thorolfo* exequias faciens, illati in tumulum manus aureis exornavit armillis, testante *Egils Saga*, apud *Thomam Bartholin. in Antiquitat. Danic. edit. Hafniens. 1689. lib. 2. cap. x. pag. m. 500.* his verbis: *Egillus* ad campum prælii contendit, & fratrem suum *Thorolfum* ibidem reperit cæsum. Cadaver ejus sublatum sepulturæ solito more adornavit. Tunc Sepulchrum effoderunt, & in illo *Thorolfum* cum universa sua armatura atque vestibus posuerunt. *Egillus* prius quam discederet, utramque manum fratris ARMILLIS AUREIS circumdedit. Soti cadaver aureâ armillâ spoliassê *Hordum*, eamque rapinam acerbè tulissê defunctum, ita memorat *Holmveria Saga*, testante *Bartholino in Antiquit. Danic.* his verbis: *Hordus* è manu Soti auream armillam abstraxit, quod tantum clenodium erat, ut tam insignem armillam in Islandiam nunquam delatam esse, traditum sit. Cumque *Sotus* armilla spoliaretur, carmen cecinit:

Hordus me spoliavit
armilla illa egregia
multo minus volui
eam amittere
quam universum
Grani onus (aurum)
hæc fiet
neci
tibi & omnibus
qui eam possident.

Hordus cecinit:
Quamvis scirem
rata futura
omnia verba
bonorum actum destructoris, (Soti)
non tamen
contemptus senex
diutius frueretur
maris igne (auro)

Certe scias, ait Sotus, hanc armillam tibi neci fore, omnibusque possessoribus, nisi possideant scæminæ.

X. Cum autem apud antiquos *Danos* exequiæ alicujus magni viri insignes ducerentur, armillæ feretro præferrebantur, uti colligi potest ex præcepto *Hastingsi Dani*, qui simulatis exequiis

quibus suis Lunam urbem, eventu voto respondente, capere disponens, post acceptum baptismum, mortem subitam fingit, & ab Comite & Episcopo civitatis, in urbe eum sepeliri permissum est, militibus itaque congregatis ordinem celebrandi funeris sui exponens, & hoc recensente Dudone S. Quintini Decano mandavit: *Mihi modo facite feretrum, & superponite me quasi mortuum. Armillas & baltheos fieri ante feretrum facite.* Neque ille ritus Christianos animos offendebat, cum & ARMILLAM capulo simul cum defuncto inclusam, ad pios deinde usus translatam, celebre suppeditet exemplum historia *Halfrodi*, uti iterum *Bartholin. in Antiq. Danic. pag. m. 502. 503.* recenset, qui ita loquitur: Hæc clendia tibi à me donata accipies, trabeam è panno pretioso, armillam & galeam. His te unquam privari non patere, tecum enim in Ecclesiam inferentur, cum te mortuo includentur capulo, si in itinere navali obieris. Halfrodus (cum ex Suecia in Islandiam trajiceret, defunctus) capulo inclusus, unà cum cimeliis ipsius trabea armilla & galea in mare projicitur. Cadaver Halfrodi (ab Hebridenfibus repertum) ad templum deportatum, honorificè traditum est sepulturæ. Calix facta est ex armilla: palla altaris ex trabea: candelabrum ex galea.

XI. Romanos nonnunquam ARMILLAS in Sepulchro secum inferri voluisse, Auctor Scævola in lege Medico xl. ff. de auro & argento legato, citata à celeb. *Thoma Bartholin, in lib. de armillis veter. edit. Amstel. 1676. pag. m. 84.* Funerari me arbitrio viri mei volo, & inferri mihi quæcunque sepulturæ meæ causa feram ex ornamentis, lineas duas ex margaritis & viriolas ex smaragdis. Quod ad annulos attinet, sunt, qui dicunt, signatorios detractos fuisse, nec tumulo injectos fuisse, quibus se opponit *Kirchmann. lib. 2. c. 20.* qui affirmat, signatorium anulum eam ob causam detractum, ne in pollinctorum manus perveniret; sed deinde redditum & cum cadavere combustum fuisse. Quam opinionem merito rejicit celeb. *Thom. Barthol. in Antiquit. Danic. pag. m. 504.* & probat, annulos, exceptò hóc, tumulo injectos & in illo sepultos fuisse. Antiquitus autem consuevisse cadavera cum annulis in digito sepulcris condi, multæ nos admonent historiar.

riæ. Celebris ea inprimis est, quam *Plato lib. 2. de Republ.* proposuit, inquiens: Gygen fuisse ferunt mercenarium pastorem ejus, qui tunc *Lydio* imperabat: magna autem imbrum tempestate exorta, motaque terra, ferunt, terram hiatum fecisse in ea regione, ubi ille armenta pascebat. Quæ cum vidisset mirabundus, in hiatum descendit, conspexisseque & alia quæ fabulantur miranda, & equum æneum concavum, & per fenestram cadaver in alvo equi animadverterit, majus quidem humana forma, hoc nihil aliud habebat, præter aureum in digito annulum: quo sublato abiit. Novimus etiam ex *Egesippo l. 1. c. ult. Ptolemaum* ex *Alexandri* mortui digito detraxisse annulum, quem in concionem protulisse scribit *cl. Hieronymus Bardius* ante paucos menses in literis ad *Fortunat. Licetum* datis, quarum meminit in *libr. de annulis Antiquorum cap. LXIII. pag. m. 243. edit. Bonon. 1644.* quæ hæc sunt: Oedipus etiam antiquitatum studiosissimus mihi sis quæso in tenebricoso annulo aureo, invento in nostræ sepulturæ fundamentis, dum de novo construi, & in ampliorem formam educi curarem. Is habet intus has sic literas descriptas,
 ✠. D. I. A. ✠. D. I. Z. ✠. S. A. B. ✠. Z. ✠. H. G. F.
 ✠. B. F. R. S. ✠. Z.

XII. Non ignoramus consuetudinem antiquitus viguisse & adhuc vigere, quod nummi aurei, argentei certis characteribus insigniti positi fuerint cum primo lapide inter fundamenta molium, potissimum Sacrarum, cujusmodi sunt templa & Sepulchra. Cum ergo constet, quod prisca gens Bardiorum crucis fuerit studiosissima; hinc notis illis, efformatis in aureo annulo, in sepulcri fundamentis condito, Sanctæ crucis præsidium imploravit, in hanc sententiam solutis & explicatis: *Cruce Domini Janversum Adjutrix: Cruce destrue insidias (o) Zabuli: Cruce salva animas Bardiorum: Cruce Zelotis: Cruce hanc gentem fore: Cruce benedicta fuga rebelles Spiritus: Cruce Zelare.* Præterea *Bernardino Scardeonio lib. 2. c. vi. de Patavinis Antiquitatibus* agenti, *Ludovicus Patavinus* Cardinalis creatus ab *Eugenio IV.* Romæ obiit, quo die sepultus est, noctu effracto sepulcro, cadaver ejus annulum & veste spoliatus est; quod scil. cognovissent fures annulum pretiosiore gemma, vestemque pariter constare pretiosa materia. Fatetur quoque *Fortunat.*

runatus Licetus pag. m. 244. sibi ejusmodi annulum à *Comite Jacobo Zabarella* argenteum ostensum fuisse in Sepulcro reperi-
tum, quando in hæc erumpit verba: *Dum hæc exararem, ostendit mihi Comes Jacobus Zabarella Patavinus annulum argenteum, inventum anno M. DC. XI. in antiquissima Urna marmorea cineribus plena, tunc effossa Ateste, municipio Patavino in vico Casalis appellato: cujus annuli superficies interior orbicularis est: in pala fuit imaguncula, propter vetustatem nunc ignorabilis: non ita procul à funda superficies exterior extuberat in duas eminentias triangulares; à quibus ad palam usque characteres vetustate pariter nobis ignobiles visuntur adhuc obscuro vestigio, nempe characterum apparent adhuc tenuia quædam rudimenta. Ex his allatis elucet, quod antiquissimus mos annulos recondendi cum cadaveribus in sepulchris vel urnis.*

XIII. Confirmant hoc quoque Scriptores Romanenses. *Roma* enim in vinea *Santarelli S. Mariam Majorem* inventum est *Cor alabastrite*, diu servatum apud *Hieronymum Brunum de Gualdo Nobilem Vicetinum*, Antiquarum rerum cultorem eximium; apud quem est inventa *Lucerna* vetus unâ cum annulo, in quo descriptum erat *MESSALINA*. *Sebastianus Munsterus* etiam in sua descriptione *Italiæ pag. 148.* literis tradit in Sepulcro *Mariæ Honorii Imperatoris* conjuge reperta fuisse monilia aliaque muliebria ornamenta. Testimoniis probant hoc multi Scriptorum asserentium quod annuli in Sepulchris & Sepulchralibus urnis reperi, quæ adducta leguntur apud *Fortunatum Licetum libr. de annulis Antiq. edit. Bonon. pag. m. 245. 246.* Confirmat hoc quoque de *Danic* antiquis *Bartholinus* in *Antiquitat. Danic. pag. m. 505. edit. Hafniens.* His & aliis pretiosis clenodiis cadavera in sepulchris ornata fuisse evidentissimum; quare his missis ad alia nos conferimus, & nostra perlustramus tempora, in quibus ferè simile offendimus, ubi sæpissimè pretiosa clenodia cum cadaveribus Principum Sepulchris adduntur, de qua re experientia loquitur.

CAPUT XIV.

De pecunia, armis aliisque rebus confepultis.

I. **N**on solùm armilla & annuli confepeli bantur, sed etiam *N*alia res plurima, quæ Sepulcris injiciebantur, hoc loco considerandæ veniunt. Adeò tenax & pertinax hæret humanis cordibus habendi cupiditas, atque flagrans & vehemens urget mortalium animos rerum suarum amor, ut eas vel post obitum possidere nitantur, secum pretiosissima quæque tepe-lientes. Hinc Principum consuetudinem eam fuisse legimus, ut vim auri maximam, gemmalque & cimelia, thesaurumque omnem in Sepulchris suis collocarent. Videantur *Balthasar. Bonifac. Rhodigim. Histor. ludicr. lib. xx. cap. 111. pag. m. 569. 570. seq. edit. Bruxell. & celeb. D. Quensted. in Tract. de sepultura Veter. pag. m. 333. seq. edit. Witteberg. 1660.* Romanis quoque hunc ritum usitatum fuisse patet ex *Ulpiani* responso, quod prohibet, quod pecunia cum defunctis non sit condenda. Et vix gentem reperire datur Gentilismi tenebris obcæcatam, quæ non defunctis pecuniarum vim apposuerit, neque de Turcis minus attestatur *Petrus Tudebodus lib. 3. de Hierosolymis. itin.* BYSANTIOS AUREOS cum mortuis sepelivisse. Id moris apud Majores inolevisse indicat etiam arguta & perquam faceta *Pseudoli* impostura apud *Plantum* in *sc. iv.* Is enim servus senem divitem ac tenacem Sepulchrum vetus *Metaphoricôs* appellans, corrasurus ex eo per *sycophantiam* quampiam argentum, quo scortillum herili filio conciliaret. *Ex hoc, inquit, Sepulchro vetere viginti minas effodiam ego hodie.*

II. Testatur hoc quoque *Nicolaus Oresmius Episcop. Tr. de mutation. monet. cap. 11. inquit: Theodoricus Rex Italia aurum & argentum. quod more gentium in Sepulchris mortuorum erat reconditum, jussit deponi; & usui moneta ad utilitatem publicam fecit afferri; dicens, culpa genus esse inutiliter in abditis relinquere mortuorum, unde sic vita potest sustentari viventium.* Inde obcupiditatem opum passim fracta Sepulchra, indicat *Isidor. Pelusiot. epist. 146. lib. 2.* Effossa etiam è Sepulcris mortuorum orna-

menta docet *D. Hieronym.* inquires: Solebant juxta antiquum morem aurum & quædam ornamenta vel mulierum vel viro- rum in Sepulchris condere: hæc quoque frangebat & effodie- bat avaritia, ut cœlo & luci proderentur. Verum hanc con- suetudinem prohibuerunt *Spartani*, quorum lex fuit: NIHIL CUM MORTUO INHUMETUR. Et apud Athenienses etiam aurum addi mortuis lege vetitum fuit, ut scribit *Cice- ro 2. de Legib.* conf. *Barthol. Keckerman.* de *Republ. Spartan.* fol. m. 1650. cap. xii. Canon. 3.

III. Ut autem hæc quarundam Gentium exemplis & testi- moniis probemus, Prussos veteres producimus, qui hunc ri- tum tenacissime exercuerunt, referente *Hariknochio in dissert.* xiiii. pag. m. 193. qui in hæc erumpit verba: Cum denique defunctus erat tumulo inferendus, primo pyrae impositus com- burebatur, deinde optimæ quoque vestes rogo injiciebantur, ut & canes venatici, equi, &c. Post hæc omnes, qui funus illud efferebant, NUMMOS injiciebant SEPULCHRO, tanquam viatico mortuum donantes: videatur *Waiselius fol.* 26. Hæc quæ de Prussis diximus, *Gothis* etiam aliisque *Ger- manis* fuerunt in usu. Quod enim primo de pretiosis rebus combustis aut Sepulchro illatis diximus, illud *Suecos* itidem fa- ctitasse comprobat *Johannes Schefferus*, qui in *Upsalia cap.* xviii. pag. 306. scribit, tempore *Gustavi Adolphi* Regis maximè prope *Upsaliam* cum pretiosis rebus multis, aurea quoque vasa cum NUMMIS fodientes accolæ invenerint. Plura etiam fortassis erui potuisse, nisi Rex religiosissimus spe lucelli cujus- cunque quietem defunctorum interpellare vetasset.

IV. Apud Danos hic mos usitatus & frequens fuit, usque dum Christiana religione invec̃ta ille abolitus, docente *Saga Bua*, referente cl. *Bartholino in Antiquit. Danic.* pag. m. 432. edit. *Hafn.* qui ita: Quoniam Boobaptizatus fuerat, neque idolis unquam sacrificaverat, *Helya eum ad australe templi latus sepeliri fecit, nullâ ipsi appositâ pecuniâ.* Antea prodiga erat præpostera hæc in defunctos liberalitas. In rogam, quo *Haraldus Hyldetand Dania* Rex crematus, proceres aurum & quodcunque opimum esset, liberaliter in nutrimentum conjecerunt, *Saxone* scriben- te. Pecuniæ vim in *Sori* tumulo deprehendit & abstulit *Hordus*, ut in historia ab ipso conscripta legitur. Huc refero, disserit

Bartholin. pag. 432. Antiq. Danic. quod in Sogu af Droplaugar sonum offendi: *Arneida Ketillum salutavit*, & indicavit se illic carbonem invenisse. Illi junctim terram effodientes, scrinium argenti plenum invenerunt. Sagaciter enim conjecerant, carbonem ex pyra fuisse, qua mortui cujusdam cadaver crematum, non sine thesauri adjectione.

V. *Biarmenses* etiam, egentissima aliàs natio credita, tumulis honoratiorum in sylvis exstructis opum partem inferebant, quæ *Carolo* ejusque fratri *Gunstenio* atque *TORO Hundio* ditandis succederunt, à quibus tumulos dites exspoliatos historia *S. Olai* narrat, cujus verba Latina à *Bartholin.* reddita recensemus: *Cum vero Thorerus, Gunstenius & Carolus in altum devecti essent, concilium nauticum habuerunt. Thorerus tunc interrogavit, an pecuniam acquirere desiderarent? respondebant singuli, se ad hoc paratos esse, si opes facile acquiri possent. Regessit Thorerus, pecuniam fortunæ adjumento acquiri quidem posse, sed vix citra periculum. Omnes verò dixerunt, se ad subeundum periculum paratos esse, si spes prædæ aliqua esset. Dixit Thorerus, consuetudinem ibi esse, ut morientibus viris opulentis, relictæ mobiles opes inter mortuum & hæredes ejus dividerentur, adeo ut interdum dimidia pars, vel magis, interdum tertia pars, vel minus, mortuo cederet; hancque pecuniam in sylvas remotas efferri; aut quandoque tumulo vel domo operiri debere, argentumque cum pulvere terræ miscendum esse. Jussit itaque Thorerus, ut sero diei huic itineri se accingerent, ut & quod nemo alterum deferreret, nec quisquam jubente gubernatore regredi differret. Deinde viris aliquot ad custodiam navium relictis, terram ingressi sunt; ubi primo campus planus, ac deinde ingens sylva occurrebat, Thorerus primus incedebat, fratres verò (*Gunstenius & Carolus*) ultimi. Thorerus jussit, ut sine strepitu progredierentur, arboresque decorticarent, non longius à se invicem dissitas, quàm ut una apud alteram videri posset, ut eo facilius eandem viam remetirentur. Deinde in locum quendam spatiosum, arboribus vacuum venerunt, in quo sepimentum quoddam ligneum altitudinis magnæ erectum erat; januam, quæ tum clausa erat, habens. Sepimentum hoc ligneum quavis nocte lex è terræ incolis custodire debebant,*

duo quavis tertiâ parte noctis. Cumque *Thorerus* cum suis ad sepimentum veniret, vigiles domum redierant, nec adveniant iis successuri. *Thorerus* ad sepimentum accedens, cacumini ejus securim impingit, ejusque adjumento adscendens, ad summum tandem pervenit, sepimentumque hoc modo transcendit. *Carolus* similiter sepimentum ab altero latere transcendit, adeò ut uterque ad portam simul venirent. Claustris deinde ac vestibulis remotis, apertâque januâ, socii sepimentum intrarunt, tum *Thorerus* dixit: Intra hoc sepimentum tumulus extat, auro argento & pulvere terræ sibi invicem admixtis constans, eum accedite, nolite tamen vos ita onerare, ut celerem reditum præda impediat. Deinde tumulum adscendebant & pecuniâ, quantum regere poterant, vestes replebant, comitante simul non exiguâ pulveris parte, cum pecunia raptim auferretur.

VI. Non absimilis erat *Holgi* tumulus, quem *Edda Mytholog.* LXV. depingit, quam nunc versione *Bartholini* sæpe laudati integram dabimus: *Dicitur Regem quendam Holgum fuisse, à quo Halogia denominata est. Ille pater erat Thorgerda Holga-brudæ Holgi filia, uterque religiose colebatur. Holgi defuncti tumuli unum stratum erat ex argento, vel auro ipsi oblato: alterum ex terra & lapide. Sic cecinit Skulo Thorsteinn filius:*

Cum gladium

rorarem ante Svoldam acquirenda pecunia
bellacis congeffi Holgi

tumuli teetum, annulis.

Porro cum integra cadavera sepelirentur, sub humeris præsertim & genibus thesauros hujusmodi deponere cura fuit, observante *Stephano in Saxon. lib. 3.* quam observationem *Grettis Saga* confirmat de *Grettero* tumulum *Kari* animose intrante tractans: *Sub pedibus, inquit, terricola arculam invenit argento repletam.* Eò autem id factum conjecturat *Stephaniaus*, quò tutior esset thesaurus à malis *Harpyiarum* manibus. Verum hæc *Stephanii* ratio non tanti ponderis est, ut assensum præbeamus. Potius hæc fuit *Septentrionalium*, ut cum his *Valhallam* opibus introirent, ibi enim se accepturos iterum thesauros, quos injecissent tumulo, putabant. Verum hæc de his dixisse sufficiant. Plura qui legere desiderat, evolvat *Edda & Bartholin. Antiquit.*

VII. Ad arma nos conferimus, quæ simul tumultu injecta, qui ritus multis frequens fuit Gentibus, inter quas paucas recensemus, si prius hanc quæstionem resolverimus: an res pretiosas cum defunctis cremandi sepeliendive consuetudo sit probanda? Cui *negando* respondemus ob rationes, quas colligere est ex *Cassiodori Epist.* iv. 34. in qua Theod. Rex Dardæ Saioni mandat, thesauros in sepulchris repertos usui publico deputare. Sic autem ille: Prudentiæ mos est, in humanos usus terris abolita talenta revocare commerciumque viventium non dicere mortuorum: quia & nobis in fossa pereunt, & illis in nulla parte profutura locantur. Metallorum quippe ambitus solatia sunt hominum. Nam divitis auri vena similis est reliquæ terræ, si jaceat: usu crescit ad pretium: quando & apud vivos sepulta sunt, quæ tenacium manibus includuntur. Atque ideò moderata jussione decernimus, ut illud locum, in quo latere plurima suggeruntur, sub publica testificatione convenias: & si aurum, ut dicitur, vel argentum fuerit tua indagatione detectum, compendio publico fideliter vindicabis, ita tamén ut abstineatis manus à cineribus mortuorum. Ædificia tegant cineres, columnæ vel marmora ornent sepulchra: talenta non teneant, qui commercia vivorum reliquerunt. Aurum enim Sepulchris justè detrahitur, ubi dominus non habetur: imò culpæ genus est, inutiliter abdita relinquere mortuorum, unde se vita potest sustentare viventium. Non est enim cupiditas eripere, quæ nullus se Dominus ingemiscat amississe. Hæc ille.

VIII. Quid proficit Sepulchrorum superbia? damna sunt potius viventium, quam subsidia mortuorum. Culpa itaque ritus illorum populorum, qui aurum argentumve cum cadaveribus terræ mandant, uti hodierno adhuc tempore Reges regni *Bene* regionis *Nigritarum* in *Africa* post mortem cum auro & argento in flumen immittuntur, ut à nemine inveniri possint, teste *Dapperi in descript. Africa pag. 372.* & *Serra Leone* incolæ unà cum aureis suis ornamentis sepeliuntur. Quem ritum è contrario multi nihili habuerunt. *Persis* certe morem defunctos pretiose condendi haut usitatum fuisse ostendit *Cyri* sepulchrum ab *Alexandro* apertum, *Curt.* x. i. 30. Nec obstat, quod interdum testamento talia fieri jubentur.

bentur. Cum enim sanitas mentis vel præcipuè requiratur in testatore, si testamentum facere parat, *l. 2. & 17. ff. de his qui test. fac. poss.* tales ineptas defunctorum voluntates circa sepulturam servandas *Papinianus* recte negat *l. 113. §. ult. ff. de legat. 1.* Adde *l. 14. §. impensa. ff. de religiof. & sumpt. fun. l. ult. ff. de auro & argent. leg. 4. §. non sit locus ff. ad L. fæl. pecul.* Quare injustum esse putamus, si aurum & argentum Sepulcris injiciatur, quod aliàs ad conservandam vitam inservire potuisset. Huic etiam quæstioni lucem dare poterunt *Kirchman. de funer. & Besold. class. 2. disp. 4. th 44. not. 2.* Sed ad alia progrediendum.

IX. Arma quoque & clypeos tumulo injectos fuisse *Silius Italicus lib. x.* exhibet, quando ita canit:

*Huic citus ad tumulum donataque funera Paulo
Ibat, & hostilis lethi jactabat honorem,
Sublimem eduxere pyram, molesque virenti
Stramine composuere toros superaddita dona
Funereum decus expertis, invisus & ensis
Et clypeus, terrorque modo, atque insigne superbum
Tum lateri fasces, captaque in Marte secures.*

Germanis hoc frequens fuisse testatur *Tacitus cap. xxvii. 2.* inquiens: Struem rogi, nec vestibus, nec odoribus cumulant. Sua cuique arma, quorundam igni & equus adjicitur. Hos imitati sunt veteres *Dani*, de quibus multa testimonia apud Scriptores Septentrionales occurrunt. Audiamus quæ habeant *Stephani Johannis Stephani nota in Saxon. lib. 111. Histor. Dan. fol. m. 91.* Tumulis verò suis non solum cadavera aut cineres inferebant veteres, sed ARMA, HASTAS, EQUOS, AURUM, ARGENTUM, aliaque defunctis charissima *Κεμήλια*. Nec planè abludit ab eo funerandi ritu, quem describit *Virgil. 2. Aneid.* Et apud *Homerum Elpenoris* umbra *Ulyssiem* rogat, ut se cum armis comburat, *Odysf. λ.*

X. Ornamenta verò & varia *Κεμήλια* tumulis Regum una cum cadaveribus illata fuisse, testatur historia *Olai Tryggonis Norvegiæ Regis*, qui multa Antecessorum suorum demoliri curavit busta ac tumulos, ut inclusos thesauros in meliores converteret usus. Ex quibus grandem ipsum corrasisse auri argentique summam, relicta loquuntur monumenta. Et ante

DE SEPULCHRIS VARIARUM GENTIUM. 105

ante annos haut ita multos intumulo prope *Leithram Selandiæ* magna denariorum argenteorum copia *Urne* cum aliis pretiosis inclusa, à rustico quodam reperta est. Ex quibus nonnulli hanc ostendunt *ἐπιγραφὴν*: CNUT REX ANGLOR. Item: ETHELRED REX ANGL. Quem ritum aliis quoque populis frequentem fuisse testantur urnæ inventæ argenteis nummis repletæ. Imò apud Septentrionales moris fuisse refert celeb. *Bartholini in Antiquit. Danic. cap. VIIII. lib. 2. pag. m. 412. edit. Hafni.* ut non solum equi, sed etiam calcei lethales conssepelirentur. De his & aliis testimoniis legatur *doct. D. Quensted. in lib. de ritu sepeliendi.*

XI. Alii quoque instrumenta, quibus usus in hac vita, tumulo injiciunt, arbitantes, illis opus habere in altera vita ad sustentationem vitæ. Quem ritum observasse legimus veteres *Prussos*, uti refert celeb. *Hartknoch. diss. XIII. de funeribus veterum Prussor. pag. m. 193.* inquiens: Si scæmina erat igne cremanda, COLUS insigne texus scæminici solebat simul comburi. Si vir Nobilis moritur, arma, equi, servi & ancillæ, vestes, canes venatici, aves rapaces & alia, quæ spectant ad militiam: Si ignobilis, comburebatur id, quod ad officium suum spectabat. Credebant, quod res exustæ cum eis resurgerent & servirent eis sicut prius. Imò panem & lagenam cerevisia plenam ad caput cadaveris in sepulcrum illatum ostendit Johannes Meletius, & ex eo *Hartknoch. pag. 194.* qui evolvatur. Rutheni autem alia signa Sepulchris addebant, ex quibus facile conjicere poterant, qualem professionem vel artem exercuissent in hac vita. Nemo enim ex nudis cadaveribus cognoscere poterat, an nobilis, an ignobilis, an Metropolita, an Episcopus fuisset, nisi signa addita fuissent. Ejusmodi signa nobis exhibet Auctor *Cryptarum Kioviensium Herbinus in elegant. libell. de religiof. Kioviens. Crypt. edit. Regiomont. 1675.*

hoc modo: Episcopus hæc notâ significabatur . Erosch.

Monach. . Diaconus A. Clausus . He-

ros R. Konarchister K. Jejunus Π. Thaumatur-

O

gus

4. Senex C. Laboriosus T. Vel Metropolita
. Episcopus . Ihumen . Sacerdos
 Diacon. Δ . Martyr . Princeps . Pistor Prof-
 phor . Pictor inaurans 3. Afflictus M. Medi-
 cus Y.

XII. Russos quoque literas commendatitias defuncto dare, ut citissime in cœlum intromittatur, patet ex epistola D. *Conradi Lagi Dantis. Legati ad illos, quam mense Febr. Ann. 1542. ex Wilda retulit, & Germanicè versa ita sonat: Daz Keussische Passport ins Himmelreich / welches die Keussische Pfaffen / einen Jeden Keussen der reich ist und viel gutes darumb gibt / in das grab fur einen Passport zu geben pflegen / auf das er als bald / soo er fur die Pforten des Himmels kompt von St. Peter als den Pfortner eingelassen werde.*

Macaria von Gottes gnaden Ertz Bisschof zu Riosa und Kalitz / und in gantzen Keussen Lande / unsern Herrn und Gruind / St. Petre / einem Pfortner Gottes des Allmachtigen.

Wier gebieten wier und zeigen wier an daz in dieser zeit verschieden ist ein diener Gottes / ein Fürst Sedor Solodor Mißseft / daz du ihn rechtschaffen ohn alle ver hinderung und verzug gerecht einlasset in daz reich Gottes wier haben Ihm entlediget von allen sunden / und Ihm geben die Benedeyung / und das du in dem entlichen nichts ubertretest auf das Ihm nichts anders geschehe / haben wier Ihm geben diesen unseren Brief der Absolvierung / Geben in unseren Hogsten Closter Riosa im Jahr 1541. den 30. Juny. Confer Olearium in der Beschreibung der Muscovitische und Persische Reise Lib. 111. Cap. xxx1. Von bestatigung der Leichen bey den Keussen. Hanc epistolam Latinis verbis expressam reperies quocumque apud D. *Quensted. in lib. de Sepultura Veter. pag. m. 367. Quam Episcopus ex singulari privilegio Papæ cuivis sed pecuniis redimenti communicare solet, quamque deinde velut commeatum quendam in Sepulcrum mortuo apponunt. Miramur itaque arrogantiam Papæ, qui non solum Petro imperare conatur; sed etiam Angelis, uti ex diplomate quodam, quod in Bibliotheca Helmitadiensi reservatur, constat, ubi his verbis sententia exprimitur: Mandamus Angelis, ut hujus animam, quamprimum corpus reliquerit, deportent in sinum* Abra-

DE SEPULCHRIS VARIARUM GENTIUM. 107
*Abrahæ: quod MSum sæpe mihi communicatum à B. Christo-
phoro Schradero Præceptore & Fautore meo post fata etiam vene-
rando. Verum ne ob prolixitatem molesti simus, finem huic
capiti imponimus, & ad externa ornamenta nos conferimus.*

C A P U T X V.

De Ornamentis Sepulcrorum externis.

I. **V**aria quoque externa Sepulcrorum ornamenta apud alios
reperimus populos, quorum pauca hîc adducere operæ
pretium esse putamus. Inter hæc igitur (1) referimus *statuas*,
quas erigere licebat ex *leg. vii. Cod. Just. de religiof. & sumpt.
Funer.* cujus hæc sunt verba: *Statuas sepulcro superimponere, vel
monumento, quod à te exstructum profiteris, ornamenta quæ putas
superaddere non prohiberis, cum jure suo eorum, quæ minus pro-
hibita sunt, unicuique facultas libera non denegetur.* Hoc itaque
Edictum non prohibebat unicuique ponere statuas. Ita pa-
rentes liberis, liberi parentibus, discipuli Præceptoribus,
Clientes patronis, Liberti & interdum Servi Dominis erige-
bant, uti ex Inscriptionibus vetustis probare possemus, nisi
Gruterus in vasto volumine & *Johan. Baptista Ferretio in Musis
Lapidar.* hoc fecissent. Id communiter observatum reperimus,
ut hæredes quicunque id officium præstarent, nec semper
sponte, sed sæpe jussi testamento coacti fuerint, ut statuas cum
aliis, tum sibi ponerent, *Paul. l. c. leg. inter §. ult. ff. famil.
hercisc.* Testamentum Græcis verbis ex tabula marmorea *Ve-
netiis* descriptum, quod hanc rem optime illustrat, exhibet *Gru-
ter. Inscript. p. ccxvi.* Latina hic tantum compendii causa affe-
remus, prout ibi adjuncta sunt: *Ephoris existentibus Phæbotele,
& collegis ejus testamento hac constituit sciens & intelligens Epicteta
Crinni, una cum Domino Hyperide Thrasyleontis F. assentiente quo-
que filia Epicteta Phœnicis. Utinam mihi liceat salva sanaque de
bonis meis disponere. Quod si verò humani quidpiam mihi acci-
derit, relinquo ea juxta præceptum mariti mei Phœnicis, qui &
Musejum construxit pro defuncto filio nostro Cratesilocho, & anima-
lia ac statuas, suam ipsius & Cratesilochi, & Heroia intulit, qui-*
que

que etiam me rogavit, ut *Musejū exornem*, inque eo collocem tum *Musas*, tum etiam *statuas & Heroia*. *Exactis* verò annis duobus, cum reliquus mihi adhuc filius *Andragoras*, vitam hanc morte commutaret, præcepit mihi, ut persicerem mandata patris sui *Phœnicis*, poneremque & pro ipso & pro patre ac fratre suo, tum statuam, tum *Heroium*. Hoc sufficienter probat *Emundi Figrellii* elegans liber de *statuis illustr. Roman. edit. Holm. 1656. cap. x. pag. m. 81.* ubi quædam *Inscriptiones* afferuntur, quæ luculenter hoc ostendunt.

II. Notandum autem hoc loco, quod interdum non proprias tantum statuas posuerint, sed etiam amicorum in *Sepulcris*, singularis affectus causa. Legitur enim *Ennii* statuam in *Scipionis* monumento positam fuisse ex mandato & jussu *P. Scipionis*, uti *Plin. lib. vii. 30.* refert his verbis: Prior *Africanus Q. Ennii* statuam tuo *Sepulcro* imponi jussit, &c. vid. *Cic. pro Arch. Plut. Scip. cap. li. & Valer. Max. viii. 14.* Non solum autem *statua*, sed cum ipsius defuncti effigie ponebatur, uti *Festus* de *statua Ludii* testatur. Quæ verò *Sepulcra* Statuas ejusmodi non haberent, *PAGAS* appellabant, uti est in *Glossar. Isidori: Page memoria sine Idolis*. Cum autem positæ erant, non licebat magis eas revellere, quam ipsū sepulcrum, quia videlicet erat res religiosa. *Ulpian. juriscons. l. 2. ff. de sepulc. violat & Paul. lib. 1. sentent. de Sepulchr. & lusingend.* Qui monumento inscriptos titulos eraserit, vel statuam everterit, vel quid ex eodem traxerit, &c. *Sepulcrum* violasse dicitur. Sæpe etiam non *hominum* solum, sed & alia signa imponebantur, eaque vel *Deorum*: de *Herm.* test. *Cic. 2. de LL.* ubi de *Sepulcris Atheniensium*: *Nec Hermas* hos, quos vocant, licebat imponi. Vel *aliarum rerum* cum *inanimatarum*, tum *animatarum*, puta quæ vitam cujusque studia & mores denotarent. Sic in *Archimed.* *Sepulcro* posita erat *Sphæra* cum *Cylindro*, teste *Cic. v. Tuscul.* In *Phylagri lapideus corvus* collocatus erat: vid. *Plutarch. in Cic. c. 36.* contule de his *Meursium de funere cap. xxxi. & Kirchman. de funer. Rom.*

III. Si verò privatim hoc est domi suæ & intra privatas possessiones statuas ponere vellent privati, id propria & nulla interveniente aliena auctoritate facere poterant. Solenne enim antiquis fuit, ut eos, cum quibus arctior aliqua vitæ fan-

sanguinis aut beneficiorum officiorumque necessitudo intercesserat, sic exprimerent, ut semper eos, quantumvis mortuos aut peregre agentes, in oculis haberent. *Plin. Jun. Epist. lib. 11.* Defunctorum imagines domi positæ dolorem nostrum levant. Quemadmodum & hodie moris est, ut pictis imaginibus vultus asservemus eorum, quorum memoriam veneramur & diligimus. De his & speciatim viris doctis Seneca *Epist. LXXIV.* id prodit. Sic itaque conjuges sibi invicem ponebant, Maritus uxori, *Stat. Sylv. v.* uxor Marito, *idem 11. Sylv. Genethliac. Lucan.* de ejus effigie, quam Polla uxor coluit ipso mortuo: confer. *Hygin. Fabul. civ. Ovid. epist. Heroid. Sil. Ital. lib. viii.* Ponebant etiam parentes liberis, *Plin. Nepos l. 1v. ep. 7.* & liberi parentibus apud *Statium 111. Sylv. in lachrym.* Hetrusci, filius statuas patri destinat. Plura qui legere desiderat, evolvet *Figrel. pag. 85. 86.* Hæ statuæ Dīs Manibus dedicabantur, uti fusc ostendit citatus *Figrel. pag. m. 251.*

IV. Veteres quoque Sepulcra (11.) columnis ornasse constat. Id observatum est à *Servio ad lib. xi. Æneid. Virgil.* cujus verba talia sunt: Apud Majores nobiles aut sub montibus altis, aut in ipsis montibus sepeliebantur, unde natum est, ut super cadavera aut pyramides fierent, aut ingentes collocarentur columnæ. Et huc trahere solent interpretes illud quod *lib. xi.* habetur:

— — — fuit ingens monte sub alio

Regis Dercenni terreno ex aggere bustum.

Antiqui Laurentis opacæque ilice tectum.

Ubi *Ilex* per metonymiam materiæ pro materiato accipitur loco columnæ ex ilice factæ. Sic *populus Romanus* in honorem *Julii Cæsaris Sepulcrum* ejus columna lapidis *Numidici* ornavit: vid. *Sueton. in. vit. Jul. Cæsar. cap. LXXXV.* confer. huc doct. *Faes annot. ad Gyrald. pag. 204. edit. Helmst.* Græcis etiam hunc ritum usitatum fuisse ex *Lycophrone Poëta* constat, qui ita canit:

Ἀγάλμα σήλας ᾗ Ἀμυκλαίων τὰ Φων.

Columnas imposuit ornamentum Sepulcrorum Amycleorum.

Ita etiam *Pindarus od. x. Nemeonic.* columnam ornamentum Sepulcri appellat. Ex his allatis testimoniis clare elucet, quod non minimum fuerit Sepulcri ornamentum, quando su-

per illo columnæ erigebantur, quæ interdum tam altæ, ut merito mirari liceat. Jesuita Jacobus *Masen. in Palastra styli Rom. lib. iv. cap. xix. §. xiiii.* tradit, columnas *Severi* tanta altitudine eminuisse, ut in *Africam* navigantes, unde ipse oriundus erat, demortui illic cineres in apice collocatos intueri sua in urna atque adorare potuerint.

V. Ornamentum (111.) fuerunt pyramides, de quibus in hoc libro pluribus egimus. Plura qui legere desiderat, evolvat celeb. *Johann. Faës animadvers. in Gyrald. pag. m. 206. 207. seq.* Non solum autem pyramides, sed etiam (iv.) *Obelisci* erigebantur, quos *Watsonius in Excerptis Tit. xxxi. pag. 37.* ita describit: *Obelisci* sunt columnæ hieroglyphicæ quadrilateræ, sensim versus apicem gracilescentes, & deinde in parvam pyramidem truncatæ. Originem horum cognoscere qui vult, adeat *Athanas. Kircherum*, qui totum de *Obeliscis* volumen composuit lib. i. c. vii. *Polydor. Virgil. lib. iiii. de invent. rerum cap. xi.* *Ægyptiis* originem tribuit *Diodor. Sicul. lib. i. Biblioth. histor.* Conf. sæpe laudatus *Faës* in animadvers. qui ex pluribus probatis Scriptoribus plurima testimonia in lucem protulit pag. m. 211. 212. Nondum autem in hisce ornamentis Sepulcrorum acquiescebant veteres; sed (v.) etiam *Colossos* Sepulchris imponebant. Hunc Scholiastes *Juvenalis ad Satyr. viiii.* describit, quod sit statua ultra mensuram. Hujusmodi *Colossi* in honorem Imperatorum sunt erecti. Ita *Josephus lib. i. Halos. cap. xvi.* *colossi* ab *Herode Augusto Cæsari* positi mentionem facit.

VI. Ne aliquid omittamus, quæ ad ornamenta externa Sepulcrorum pertinent, observandum, quod (vi.) *Sacella* tumulis imposuerint, quæ re singularem pietatem & religionem significare volebant. Sic juxta *Ophelti* Sepulcrum ædícula quædam & ara conspicua fuere, *Pausan. lib. ii. refert: & Statius lib. vi. Thebaid.* idem quoque testatum facit, sic enim ille canit:

*Mirum opus accelerasse manus, stat saxea moles
Templum ingens, cineri, rerumque effectus in illa
Ordo docet casus.*

Advertit hoc ipsum *Caspar Barthius* in animadvers. ad *Stat. p. 341.* ubi sic ait: Templum seu fanum inædificatum. *Valerii* Sepulcrum similiter erat juxta templum *Æsculapii*, quemadmodum testatur inscriptio *Hispanensis*:

Os-

DE SEPULCHRIS VARIARUM GENTIUM. III

OSSA NOSTRA POSSE MELIUS ADQUIESCERE

QUAM PROPE TEMPLUM ÆSCULAPI.

Sepulchra (VII.) Altaribus ornata fuisse, argumento huic quamplurima loca esse possunt, in quibus hujus rei fides invenitur. Apud *Virgil. lib. 3. Æneid.*

————— *stant manibus ara*

Caruleis mœsta vittis atraque cupresso, &c.

Et quibusdam interjectis hæc de ara Sepulchrali occurrunt:

Et geminas causam lacrymis sacraverat aras.

Germanus *Comment. ad Æneid. vi. Virgil.* sic advertit: *Aram* Sepulcri dixit, quod non solum secundum ipsa Sepulchra, sed & in ipsis Sepulcris aras antiqui sternerent, in quibus Diis Manibus Sacra fierent. Ejusmodi aram exhibet *Boissard. Antiquit. Rom. part. 3. tab. LIX.* de hac canit *Ovid. lib. VIII. Metam. vid. Sil. Ital. lib. XVI.* Sic de Sepulcro Scipionis Africani *Seneca Epist. LXXXVI.* refert, quod ara ipsi imposita fuerit. Certum enim est, veteres hujusmodi aras inædificasse Sepulcris, ex hac adducti causa, quia ad aras somnum capiebant, iidemque velut fanis religiosum cultum deferabant, ex somniis futura ominantes: vid. plur. *Faës in animadvers. ad Gyrald. p. 202.*

VII. Addebant porro (VIII.) *Epitaphia*, quæ vel prosa vel ligata oratione concipiebantur: vid. *D. Quensted. de Sepultura veter. pag. 305. Kirchman. de funer. Roman.* Hunc ritum observarunt tam Græci, quam Romani. De Græcorum Epitaphiis egimus in *Tract. nostr. de Luctu Græcorum*, qui evolvetur. De Romanorum Epitaphiis evolvantur *Gruter. in vastissimo Inscriptionum libro, Johann. Baptista Ferretio in Mus. Lapidar. Antiquor. edit. Veron. 1672.* conferantur huc etiam animadvers. celeb. *Johan. Faës ad Gyrald.* qui & Græca & Latina Epitaphia recensuit. Nostra si perlustramus tempora omnibus constat, quod adhuc hodiè in usu sint Epitaphia, uti testantur monumenta in Templis & Cœmeteriis erecta; quare cum omnibus notum hoc, non operæ pretium esse duximus, illorum copiam recensere. Quibus & finem huic secundo imponimus libro.

FINIS LIBRI SECUNDI.

LIBRI

JO. NICOLAI TRACTATUS
LIBRI TERTII
CAPUT I.

De Sepulcris Hebræorum ante diluvium.

I. **C**um de Hebræorum Sepulcris occupati sumus illorumque descriptione, ante omnia distinguenda esse tempora, judicamus. Nam quædam ante-diluviana, quædam post-diluviana fuisse deprehendimus. Arduum quidem est de rebus incertis aliquid certi statuere; jam autem omnia incerta sunt ante-diluviana, nisi ea, quæ Deus in verbo suo revelare voluit; quis igitur audebit aliquid certi ex iis eruere. Quominus tamen hæc omitterentur, effecit pridem cum animi curiositas, tum Interpretum quorundam nimia propensio in allegorias. Elegans est de Abelis sepultura consultatio in *Nich. Johansen Tragœd. de Caini fratricidio*. Tragœdia ea est omnium Christianorum oculis & auribus dignissima. Ita verò *Adam* hic pag. 59. loquitur:

Wo ist mir wohl ein raum / dem ich dich an vertraue?
Hier hab ich abermahl zu leid und sorgen fug.
Soll ich dich liebster Sohn in laub und gras bedecken?
Da lassen dir viel leicht die Schlangen keine ruh.
Soll ich dich etwan den in einem wald verstecken?
Da Furcht ich wilde thier. Ich weis nicht was ich thu.
Auf hohe baum und berg ist rab und geyr zu scheuen.
Wo laß ich dich dem wol / da du am besten seyst?
Wie zeitlich Fällt mir ein / des Hochsten billge drawn
Das mirer bequemen ohrt zu deiner leichen weißt
Du warest / sprach er / Erd / und solt zur Erden werden:
Wo an so kom ich dan des harten zweiffels ab/
Wo kan men besser Erd / als in den Grabe werden.

II. A primo itaque Satore generis humani *Adamo* initium facimus & quærimus, ubi illius sepulcrum fuerit? Et si veterum opiniones examinemus, dicunt, Sepulcrum *Adami* in civitate *Arba* fuisse, uti non pauci interpretes volunt. Audiamus verba excerpt. *Gemara capit. 1.* versione Latina & commentario nobis data à *Magnific. D. Christophoro Wagenseilio Hebrai-*

braicarum literarum facile Principe pag. m. 289. אמר רבי יצחק קריה ארבע ארבע וזונו היו אדם והיה אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולארה i. e. Uti R. Isaac explicat: *Civitatem Arba dici, quia quatuor paria ibidem fuere sepulta, Adam & Eva, Abraham & Sara, Isaac & Rebecca, Jacob & Lea.* Quibus verbis prælaudatus celeberrimus Auctor addit pag. m. 293. locus desumptus est ex *Erubin fol. 53. a.* Fere consonat istis S. Hieron. in *Tradit. in Genes. scribens: Dicitur Civitas Arbe, hoc est quatuor, quia ibi Abram & Isac & Jacob conditus est & ipse Princeps humani generis Adam.* Eadem repetit in libro de *Locis Hebraicis & in Paulæ epitaphio.* Aliter Menasse ben Israel in *Concil. Josua quest. 11.* ex *Bereschit Rabba: Esta ciudad sellamó קריה ארבע Ciudad de quatro, por aver caydo a quatro en suerte.* Hæc doctissimus *Wagenseilius* ex veterum Rabbīnorum scriptis recenset, non ut fidem his habeat, sed ostendat, quàm male interdum Rabbīni & Hebræorum Doctores sentiant de re aliqua.

III. Paria refert celebr. *Johan. Andreas Quensted. in Tract. de Sepulchra veterum edit. Witteberg. 1660. pag. 2. 3. seq.* cujus verba licet prolixiora recensere non pigebit: Existimat *Hieronymus*, inquit, Hebronem per anticipationem ארבע Arba quatuor, seu civitatem ἡ τεσσαρῶν dictam esse *Gen. xxi. 11. 2.* à quatuor Patriarchis. *Adamo, Abrahamo, Isaac & Jacobo* ibidem sepultis. Verba ejus in libro de *Locis Hebraic. in Arbah* hæc sunt: *Corrupte in nostris Codicibus Arbah scribitur, cum in Hebræo legatur Arbee i. e. quatuor, è quod ibi quatuor Patriarche, Abraham, Isaac & Jacob sepulti sunt & Adam magnus, ut in Jesu libro scriptum est, licet eum quidam in monte Calvarie conditum suspicentur.* *Nicolaus Lyranus* eandem fovet sententiam, scil. vocatam esse illam civitatem *Arbe* propter quatuor jam dictos Patriarchas ibi sepultos cum conjugibus suis, *Eva, Sara, Rebecca & Lea.* Eadem habet statuitque *Alphonsus Tostatus Episc. Abulens. inc. xxi. 11. Genes.* Sententiam hanc confirmat ex *Josua c. xvi.* ubi *Vulgata* habet: *Adam maximus ibi* (Hebrone ceu civitate Arba) *inter Enakim situs est.* Unde *quest. x. ad h. l.* ait *Abulensis: Adam maximus i. e. primus homo, qui est maximus, cum sit pater & origo totius speciei, est situs inter Enakim i. e. sepultus fuit in urbe Hebron in terra gigantum. Et iste est verior & communior sensus, quem ferè omnes Catholici tenent: confer.*

Nicol. Lloyd in dictionar. Geograph. in voce Arbe, edit. Genev.

IV. Eadem quoque protulit cl. *Johan. Henric. Heideg. in hist. Patriarch. Exercit. IV. pag. m. 160.* cujus verba ita sonant: *Egesippus in descriptione Terra Sancta, Jarchius & alii commemorarunt, sepultum esse Adamum Hebrone, quæ alio nomine vocata fuerit קריית אברע Kiriath-Arbe, civitas quatuor virorum ibi sepultorum, Adami, Abrahami, Isaaci, Jacobi. Quod cum de tribus posterioribus verè dicatur, de Adamo etiam conantur probare ex Josuæ XIV. 15. Et Doctores Cabbalistici in nomine ישראל Israelis observant contineri omnes Hebrone sepultos, Isaacum, Jacobum, Saram, Rebeccam, Adamum, Abrahamum, Leam. Verum enim vero hanc sententiam ut erroneam merito rejicit celebr. D. Quenstedius in Tract. de Sepultura veterum edit. Wittenberg. 1660. pag. m. 4. his verbis: Verum sententia illa, Adamum Kiriath-Arbe sepultum fuisse, licet propter quorundam Veterum auctoritatem temere rejicienda non sit, ex adducto tamen loco Josuæ probari nullo modo potest. Nam nec in Hebræo, nec in Chaldeo, nec apud LXX. Interpp. verba illa (ibi situs est) habentur. Et per Adam non necessario intelligitur hominum primus, sed homo quidam, & quidem ille, de quo sermo fuerat, nempe Arba. Hæc & alia plura citatus Quenstedius recenset, ex quibus clare elucet, graviter Vulgatum Interpretem errasse: vid pag. 5.*

V. Consentientes hîc plures adhuc habemus Scriptores, qui hac in re optime cum Quenstedio conveniunt, inter quos cl. *Johannem Christianum Isingium in exercitat. historico-Chronologico-Geograph. & Philologicis edit. Francofurt. ad Moen. 1683. pag. m. 36.* erudite differentem citamus, cujus verba §. 3. quæst. xxv. hæc sunt: qui cum de Hebrone verba fecisset, in hæc erumpit: Obiter hîc, non inconvenienter tamen, notare lubet, circa antiquiorem Hebronis appellationem, quæ exprimitur Jos. XIV. vers. ult. ubi dicitur, eam antea vocatam esse קריית אברע, quod Rabbini in suo *Breschit Rabbah* & cum iis ex parte Hieronym. in Loc. Hebr. denominationem hanc magis Appellativè explicantes, eam Kiriath-Arba i. e. Urbem quatuor scil. virorum nuncupatam velint, quod olim IV. insignes viri Aner, Eschle, Mamre & Abraham ibi habitarent, quatuor etiam Patriarchæ ibi sepulti jaceant, utpote Adam, Abraham, Isaac & Jacob

Jacob cum iv. suis uxoribus. Verum Rabbinicam hanc Etymologiam nos non magni æstimamus. Cæterum quod ad *Hieronymum* attinet, duo ejus assumere placet effata de *Hebrone* urbe, quæ ad minimum dubitationem pariunt rem deterrius consideranti. Prius quod in citat. loc. Hebr. dicit, est: *Hebronem* urbem nomen sortitam esse ab uno filiorum *Caleb*, ut legere est 1. *Paral.* 2. v. 42. cum contra constet, diu ante *Hebronem* hunc *Calebi* nepotem, ita nuncupatam esse urbem, ab ipso *Mose* in *Genes.* loco, nisi quis effatum hoc salvare velit ex usitata Scripturæ prolepsi & recapitulatione. Deinde illum *Calebi* pronepotem non imposuisse de se *Hebroni* appellationem, argumento esse potest, quod dicto in loco *vers.* 21. *Machir* vocetur pater *Gilead*, qui tamen terræ *Gilead* nomen non imposuit. Posterius *Hieronymi* effatum valde dubiæ fidei est, quo *Hebrone* *Adami* constituit monumentum, malè reddens verba *Jos.* xiv. *Adam maximus ibi inter Enakim situs est.* Quo ipso uni atque alteri imperitiori ansam dedit opinandi, *Adamum* monstrosa & gigantea proceritate à Deo esse creatum. Contra fons fluit longealiter: homo magnus inter *Enakim* ipse (*Arba*) atque sic vox *Adam* accipienda est, non ut nomen proprium, denotans protoplastum nostrum, sed ut Appellativum, ut ita *Kiriath-Arba* dicta sit à quodam homine *Enacino* *Arba* dicto.

VI. Ita etiam cl. *Joh. Henric. Hottinger.* in notis ad libellum de *Cippis Hebraicis* edit. *Heidelberg.* 1659. ubi auctor ejusdem libri ita disserit: חבֿרון בארץ כנען והיא קריית ארבע שם מערת המכפלה בה קבורים אבות העולם אדם והוא אנרם ושרה יצחק ורנקה יעקב ולאה i. e. *Chebron*, in terra *Canaan* est *Kiriath Arba*, ubi spelunca duplicata, in qua sepulti Patres Mundi *Adam* & *Eva*, *Abraham* & *Sara*, *Isaac* & *Rebecca*, *Jacob* & *Lea*. Ad quæ verba citatus *Hottinger.* pag. m. 5. sequentia (cum prioribus nostris similia) refert: Sic vulgò, inquit, Auctores veteres, recentiores, Christiani, Judæi. Existimant autem plerique natam esse opinionem ex *Jos.* 14. ubi juxta Vulgatum: Nomen *Hebron* autem vocabatur *Kiriath Arba*, *Adam* maximus inter *Enakim* ibi situs est, pro; Nomen autem *Hebronis* olim erat *Kiriath Arbe* (i. e. civitas *Arbe*) homo ille magnus inter *Enakim* ibi erat. Hinc, inquam, natum errorem inter ipsos

Pontificios quidamasserunt. Vid. *Antibarb. Sixtin. Amam. pag. 615. &c.* Quare etiam *Thomas Fuller. in Pisgah-sight of Palestine edit. Londin. 1650. fol. m. 273. cap. 13.* in hæc prorumpit verba: *But i wonder any should delight in their own wild conjectures, when the text tendereth us a certainty herein assuring us that this Arba (from whom Kiriath-Arba or Hebron was named) was a great man among the Anakims.* Confer. *Henric. Ainsworth. Comment. in Gen. xiii. fol. m. 54. edit. Londin.* qui eadem confirmat.

VII. Alii tamen reperiuntur, qui Sepulcrum *Adami* in alio quærent loco, nempe in *Golgatha* seu *Calvarie* monte. Audiamus iterum prælaudatum *Quenstedium pag. 3.* de Sepultura veterum ita disferentem: Alii, inquit, humani generis parentem circa *Calvarie* montem, in quo *Salus* nostra crucem passa est, non sine ingenti mysterio reconditum esse arbitrantur, ut *Augustin. serm. 71. de tempore.* Spectant huc etiam verba illius in *quæst. super Genes.* ubi inquit: Ubi sepelienda erant cadavera Patriarcharum significantia peccatum, nisi in ea terra, ubi ille postea crucifixus est, cujus sanguine facta est remissio peccatorum. *Cyprian. serm. de resurrect. Christi, Athanas. de passione Salvatoris, Ambros. lib. 5. Epist. 19. Origenes tract. 35. in Matth. Theophylact. in Joh. c. 19. Chrysost. hom. 84. in Johann. Epiphan. hæres. 46. Basil. in Esai. c. v. & ipse Hieronymus in Paula ad Marcell. epist. qui tamen in Matth. c. 27.* Favorabilis, inquit, opinio (scil. de *Calvaria Adami* in *Golgatha* sepulti) & mulciens aurem populi, nec tamen vera. Prolixe etiam ex Patribus hanc opinionem illustrat *Hispanus Johannes de Carthagina lib. x. homil. xxi. de acerbissima passione Christi pag. m. 577. 578.* ubi quidem multa more Pontificiorum absurda profert, testimonia tamen Patrum sincere recenset. Dicit enim *Calvariam* montem dictum à *calvaria Adami*, quod falsum esse deprehendimus. Sed audiamus Patrum testimonia, quæ citatus Auctor in medium profert, asserens: ita *Athanas. sermone de cruce domini*, cujus verba hæc sunt: Non alibi patitur, neque in alio loco crucifigitur, quàm in *Calvarie* loco, quem Magister Hebræorum dicit esse sedem sepulchri *Adæ*, ibi enim post maledictionem eum humatum esse asseverat. Deinde *S. Basil. in c. v. Esaiæ*: Obtinuit fama quædam in Ecclesia memoriam

riam conservans, non quidem scripto proditam, quæ talis est, quod prima utique Judæa hominem habebat accolam, nimirum Adam simul atque excidit deliciis Paradisi in hac terra collocatum ad mitigandam jacturam bonorum, quibus fuerat exutus. Prima igitur etiam mortuum hominem excepit, qui & illic eam, cui addictus erat, sententiam condemnationis plene est executus. Itaque insolens ac novum videbatur illius ætatis hominibus spectaculum, os capitis defluente carne nudum: ac illi recondentes cranium, loco illi indiderunt Cranium, i. e. Calvariam. Addit Origenes *tract. 35. in Matth.* Locus Calvariæ dicitur non qualemunque dispensationem habere, ut illic, qui pro hominibus fuerat moriturus, moreretur. Venit ad me traditio quædam talis, quod corpus Adæ primi hominis ibi sepultum est, ubi crucifixus est Christus. Adjicit Origenes causam hujus: Ut sicut in Adam omnes moriuntur, sic in Christo omnes vivificentur, & in loco illo, qui dicitur Calvariæ locus, i. e. locus capitis, caput humani generis resurrectionem inveniat cum populo universo per resurrectionem Salvatoris, qui ibi passus. Unde *Tertullianus lib. 2. contr. Marc.* loquens de Golgatha:

Os magnum hic veteres nostri docuere repertum,

Hic hominem primum suscepimus esse sepultum:

Accedit ad hæc insigne testimon. D. *Augustin. serm. 71. de temp.* Idem habet *Augustin. sermon. de Oblat. Isaac. serm. 71. in fi. tom. 10. Cyprian. serm. de resurrect. Dom. in initio.* Eidem sententiæ adstipulantur *Anastasius Sionita l. 7. contemp. in Hexam. Theophylact. in cap. xxii. Matth. German. in Theoria veter. Eccles. Chrysostom. hom. 14. Baronius, aliique.* Hæc ex Patribus hætenus bene recensuit prædictus Hispanus Johannes de Carthagena.

VIII. Verum in sequentibus illorum sententiam apprehendit, quam in §. vi. rejecimus, asserens, Adamum illum esse, qui inter filios *Enakim* sepultus, confirmatque Adamum ibi nomen esse personale non commune, quod etiam asseruimus, quando scil. de homine quodam magno ibi sepulto intelligitur, non autem si de Adamo primo latore intelligatur, in quo fallitur Auctor, licet plurima testimonia coacervaverit, quæ nihil probant, uti pluribus demonstravit cl. *Johan. Christoph.*

Ising. loco supra citato. Non solum autem Patres ex pia intentione statuerunt, Adamum in monte Golgatha sepultum; sed etiam multi Nostratium. Sufficiat unum tantum testimonium adduxisse, quod nobis subministrat Anglus doctissimus Gr. Williams in libro vocato *the best Religion*, ubi fol. m. 912. edit. Londin. ita literis tradit: *And then placing the same in Golgatha, which was the place where Adam was buried (as S. Ambrose thinketh l. 5. ep. 19.) they nayled and fastened Christ unto it, upon that very day of the weeke that Adam was created; and (as is thought) he was hanged upon this Three, upon the same very houre of the day as Adam did eate of the for bidden tree.* Imò quidam sunt, qui asserunt, Adamum in duobus locis sepultum esse, uti in Chronicis scribit Honorius Augustodunensis. Et primo quidem Cariath-Arba, deinde verò in monte Calvaria. Memoriarum enim tradidit Jacobus Edessenus Sancti Ephrem præceptor (referente Masio Comment. in ult. cap. Josue) Noemum primi patris ossa religiose in arcam intulisse, & post siccatum ex aquarum eluvione terrarum orbem, cum ipso terrarum orbe ossa quoque illa filiis divisisse, & quem præ cæteris diligebat; Semo calvariam dedisse, cumque calvaria, terrarum partem, quam postea Judæam nuncuparunt. Affirmat hoc quoque Richard. Montacutius in *Annal. Eccles. Tom. 2. fol. m. 392. edit. Londin.* ita scribens: *Et certe si Sethum sepultum fuisse in valle Josaphat verum sit, cujus sepulchrum ibi inventum scribit Johannes à Leydis, verisimile esse potest Adamum in vicino Calvaria sepultum.* Et paucis interjectis lineis, asserit: *Si vera sunt, que narrantur, Adamum bis sepultum, ut & Josephum, primo apud Hebron: deinde translatum per Noachum in montem Calvaria, cum propheticè prævideret Christum Dominum ibi olim crucifigendum. Ibi & Jacobum obdormivisse volunt, supposito capiti lapide, & volum locum λιδέσπολον appellatum.* Explicant & exornant hanc opinionem Delrius in *B. Virginis panegyric. 7. & Villalpand. in Hierosolym. Urb. apparat. lib. 1. c. 9.* Ex his iterum pateret, Calvariam montem dici à calvaria Adami, id quod doctus Angl. Thomas Fuller. in *Pisgah-sight of Palestin. fol. m. 344. in the description of Jerusalem cap. 12.* refellit his verbis: *The mount Calvary that is a place of a skil is called either from the fashion thereof, because that hill was rounded up in the form of a mans head,*

head, or because mens bones were scattered thereabouts. Conf. *Swicer. Thesaur. Tom. 2. fol. 155.*

IX. Quamvis igitur S. S. Patrum auctoritas magna, qua nixi plurimi Doctores asserentes, *Calvariam* montem à calvaria *Adami* dictum, quod ibi sepultum, imo ipse *Adam* ibi conditus fuerit; attamen vix huic sententiæ calculum adjicimus, sed asserimus, quod quidam sepulcrum *Adami* frustra in *Kiriath-Arba* quæriverint, de qua re evolvatur D. *Quensted. de Sepultura veterum c. 1. pag. 2. seq. confer. Hotting. annot. ad tract. de Cippis Hebr. Johan. Lightfoot Chorograph. c. 49. pag. 93. edit. Lips. 1684. Drusius annot. ad h. locum*, nimiam & facilem credulitatem miratur Sanctorum Patrum. Nec in *Golgartha* quærendum *Adami* Sepulchrum, uti ad oculum monstrarunt B. *Gerhard. Harm. Evangelist. c. 197. f. 197. confer. Torniiell. annal. ad A. M. 930. n. 4. Salian. Annal. ad A. M. cit. n. 7. B. Gerhard. in Genes. xxiii. 2. q. 3. pag. 456.* Si igitur conjecturare licet ex situ *Paradisi*, quem bene descripsit *Huetius in lib. de Paradiso*, dicimus *Adami* Sepulcrum nec in *Kiriath-Arba*, nec in *Golgatha*, sed eo in loco fuisse, ubi post ejectionem è *Paradiso* habitavit. Probabile autem est, quod non procul ab ipso sepultus fuerit. Jam autem si aliquid probabiliter dicendum foret, statueremus cum *Pelargo*, *Oesnero* & aliis, tractum illum Orientalem fuisse circa *Babylonem* urbem, quod etiam vult *Huetius*, ita ut *Cain* habitaret versus orientem, *Adamus* versus occidentem *Paradiso* existente in eorum medio. *Seldenus in prolegom. c. 3. de Diis Syris pag. m. 45.* ex MSo Arabico refert quod Sepulcrum *Adami* fuerit in monte, ubi familia *Sethi* habitaverit. A quo autem sepultus fuit variant *Hebræorum* Scriptores. Funus curatum à *Setho* in *Juchasin*, ab *Enoch* in *Seder Olam* scriptum reperimus. Ab ipso verò Deo censuit *Rabbi Rachumai* terræ matri corpus mandatum. Penes quos fides esto.

CAPUT II.

De Sepulcrorum Hebræorum discrimine, & quidem inventorum & nocentium.

I. Cum verò Sepulcra Judæorum non unius generis fuerint, hinc ante omnia dispiciendum erit, quomodo illa distinguamus. Doctissimus Anglus *Johannes Lightfoot in Chorograph. cap. c. pag. m. 170. edit. Lips.* observat, Sepulchra quædam extraordinaria fuisse i. e. quoad locum situs ut (1.) קבר הנמצא *Sepulcrum inventum: Babyl. Sanhedr. fol. 47. 2. & Hieros. Nedarim fol. 57. 4. i. e. cum sepeliretur in agro cujusvis, eo nesciente; at tandem detegitur sepulcrum. Vel uti interpretatur Fridericus Muller. in diss. de sepulcr. lib. 3. c. 2. cum cadaver in agro detegitur ibi incio Domino defossium. (2.) קבר חוץ את הרבים *Sepulcrum publicè nocens i. e. effossum juxta locum publicæ ambulationis aut itinerationis; à cujus vicinitate contrahitur pollutio à prætereuntibus; vel ut cl. Muller. loquitur: cum cadaver propter viam publicam defossium, polluit transeuntes. Tenendum itaque hoc loco est, Sepulcra locumque omnem, ubi defuncti hominis cadaver jacebat, apud Hebræos polluisse, idque ex instituto Legis divinæ, quam consignatam literis exhibet Moses Num. xix. 16. כל אשר יגע על פני השדרה כחל חרב או נמח או בעצם אדם בקבר יטמא שבעת ימים i. e. Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis, aut per se mortui, sive os illius, vel sepulcrum, immundus erit septem diebus.**

II. Ut igitur discrimen horum Sepulcrorum recte intelligamus, prius sepulcrum dicitur קבר הנמצא à radice קצא unde נמצא invenit, quod casu seu fortuito fit: vid. *Buxtorff. Lexic. Rabino-Talmudic. fol. 1239. & dicitur de iis, circa quæ diu occupamur, ut inveniamus, uti venator feras invenit: vid B. Geir. comment. in Psal. xxxvi. pag. m. 632. edit. 4to. Hinc usurpatur etiam de iis, qui magno labore agrum fodiunt, & nesciunt, an Sepulcrum lateat. Cum autem invenerint præter opinionem, Sepulcrum inventum appellatur. Et hoc extraordina-*

rium

rium erat, quia Judæi Sepulcra sua signo signabant, ne aliquis imprudens accederet, & se pollueret. In hujusmodi speluncis abdita plerumque latebant privatorum hominum Sepulcra, quæ primo intuitu ab omnibus cognosci non poterant; unde accidebat, ut ejusmodi Sepulcra in agris vel aliis locis invenirentur. Ad hujus generis Sepulcra, ut & ad quævis loca, quæ ὑπὸ τῇ γῇ ex cadavere hominis demortui fovere credebantur, designatio requirebatur, uti colligitur ex *Gemari-starum* in *Codic. Moed Katon fol. η. 2. edit. Amstel.* verbis: *cujus verba Latina ex versione cl. Johann. Christoph. Roskeuscheri recitabimus sequentibus verbis: Non signabant, quæ manifesta erant (cum perspectissimum esset latere ibi immundum, & in confesso non deferre illuc locorum res mundas, Glossa) signabant verò dubia.*

III. Licet autem nullum sepulcrum in agro vel alio loco lateret, & tamen adessent signa dubia, quæ sepulcrum indicare credebant, sibi valde cavebant, ne ex improvviso accederent & sepulcrum invenirent. Inter hæc dubia referebantur (1.) arbor super terram expansa, quæ juxta viam ad cœmeterium tendentem sita est, uti *Gemariſta ad Codic. Niddah* asserunt. (2.) lapides grandiores in pariete prominentes, sub quibus sepulcrum latet, uti in *Misch. Cod. Oholor cap. 8. f. 2. fol. 71. col. 2.* habetur. (3.) locus expansionis, five ager immundus, cujus sæpe fit mentio in *Talmud. Codd. Ketubbot f. 74. Erubin fol. 5. Pesachim fol. 37. & alibi passim.* Unde necesse erat, ut duo priora signo notarentur, quandoquidem dubitandum erat utrum immundities sub illis esset, an verò non. Si autem accideret, quod sepulcrum sub his signis inveniretur, non *inventum sepulcrum* putabatur, quia ex signo conjecturare poterant, immunditiem latere; sed illud demum *sepulcrum inventum* æstimabatur, cum cadaver in agro defossum inscio Domino, nec signo dubio addito, detegeretur.

IV. Quod ad alterum nempe *sepulcrum publice nocens* attinet, quod prope viam effossum erat, tunc illud prætereuntes polluebat & immundos reddebat juxta legem §. 1. citatam Scripturæ: *Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis, h. e. teste Ainsworthio Comment. in Num. xix. fol. m. 122. in the open field where noitent is, there pollution is by touching alone.* In agro vel cam-

po, ubi viatores ambulabant & iter faciebant, & extra tentoria ultro citroque commeabant. Si itaque hic tetigerit cadaver hominis *occisi* vel gladio vel alio instrumento, immundus est. Imò Targum Jonathan addit; si tetigerit gladium, quo occisus est, pollutus est, quia juxta Canones Hebræorum gladius ut cadaver occisi hominis æstimatur, *Maimon. in Tumath meth c. 5. f. 3.* Cum autem pollutionis ex defuncti hominis cadavere oriundæ triplex daretur modus, & immundities ista contraheretur במגע באהל ובמשא *attactu*, in tentorio & denique *portatione*; hinc sola *attactione* homo se polluebat.

V. Cum ergo cadaver hominis mortui pollueret, merito causam quærimus, quam reddere dubii sunt Hebræorum Doctores, & sibi met ipsis non constant ex quo fonte deducere rationem velint. Omnes quidem dicunt, omnium pollutionum gravissimam eam esse, quæ ob mortuum hominem fieret; sed rationem variam fingunt. R. *Abarbanel in Levit. fol. ערוב הנפש בנוף הדם* esse עקר הטומאה רנ"ט. R. *Bechai in Legem fol. קפ"ו, col. 2.* eam proficisci ait è virtute mortifera. R. *Moses Alschech in Torath Moscheh fol. נצח. 2.* ad inquinamentum serpentis respiciens ad locum in *Cod. Jom. fol. כ"ה. 2.* provocat, à quo ut mortem ipsam ita etiam immunditiam ex mortui hominis cadavere resultantem oriri tradit. Alii hanc immunditiam רוחות הטומאה *Spiritibus immundis* attribuunt, è quorum numero *Tobias Levi* in Commentario, quem חן ש"כ vocat, *fol. דנ"ט. 3.* sequentem in modum differens, cujus verba prolixiora ex versione cl. *Joh. Christophor. Rosenuscher. in dissert. de Sepulcris calce notatis* recitabimus: *Modus pollutionis*, ait, provenit è viribus exteriorum קליפות (quo nomine Cabbalistas notare Spiritus impuros, & omnia quæ extra sanctitatem sunt, observat *Auctor Kabbala denudata part. 1. p. 674.*) uti *D. n. l. m.* ajunt: Unde sunt genua Doctorum defessa? à fricatione illorum (ita enim explicantur verba in Glossa ordinaria ad Gemaram, è qua hæc deprompta *Cod. Beracot fol. י. 1. lin. 10.* ומהתכנים בהם) Unde etiam attritæ Doctorum vestes? (vid. *itiner. Raschi*) à fricatione eorundem. Cum enim non possint attingere corpora illorum, vestimentis eorum adhærent, ut voluptatem inde percipiant. Ecce, quamdiu homo vivit, nihil quicquam in corpore ejus possunt attin-

attingere perstringente oculos eorum luce animæ..... à cujus discessu gaudent adhærere instrumento quo ante (anima) usa fuit sanctissime, è cujus lumine remanserunt scintillæ quædam, propter quas accedunt & in cadavere resident: Ex quo deinde consequitur illa pollutio ob hominem mortuum.

VI. Aliam rationem vel causam profert R. *Menachem* in *Num. xix.* qui immunditiem hanc *Angelo mortis* adscribit, cujus verba ab *Ainsworthio Comment. in Num. fol. m. 122. edit. Londin.* Anglicè tradita ita sonant: *The cause of the uncleannes of the dead is by meanes of the Angel of death (the devill) that brought poison into men.* Et hæc sententia propius accedit ad genuinam interpretationem Scripturæ N. Testamenti. Nonne hæc pollutio fructum & effectum peccati ostendit, mortem causantis, *Rom. vi. 23.* Præfigurabatur hac re status horum, qui mortui sunt in peccatis, qui mortui, cum adhuc vivunt, *Coloss. 2. 13. 1. Tim. 5. 6.* Sepulcrum patens enim est guttur eorum, *Psal. v. 10.* ita ut eorum verba corrupta & opera mala & peccaminosa alios infectent, *2. Tim. 2. 17. 18. 1. Cor. v. 6.* Ita etiam explicat *Martin. de Roa in singular. lib. vi. pag. m. 527.* Tu vero ejusmodi homines non minus tetros atque horribiles, quam sunt mortui, diligenter fugito, ne tetri aliquid haurias, aut corruptus te circumfusus aër inficiat. Hinc tu intelligas illud Regii Vatis, cum de ejusmodi loquitur hominibus *Psal. v.* quia isti sunt, qui mortuorum ossa effodiunt: dum ne mortuis parcunt. Hanc ob causam Plutarchus de his: Velut urbes portas quasdam habent infestas & sinistri ominis.

VII. Visâ causâ pollutionis, quæ à corporibus defunctorum hominum attrahitur, ulterius quærimus, utrum omnia cadavera hominum defunctorum polluant, de quibus Scriptura nullum discrimen facit *Num. xix.* absolute & in genere dicit: Si quis cadaver hominis mortui tetigerit. Nullum hîc cadaver excipitur sive sit Gentilis sive Judæi, quamvis aliquod discrimen Hebræorum Doctores sibi contra Scripturam fingant, asserentes, Gentilium cadavera hîc excipi: de quibus paulo post acturi sumus, si prius quædam de Sepulcris dixisse liceat, de quibus Scriptura: si quis tetigerit Sepulcrum, in quo situs defunctus conditus fuerit, sive Judæus sive Gentilis.

Hic iterum Scriptura de omnibus loquitur, nullaue sepulcra excipit, sed omnia polluere asserit. Audiamus hic *Maimonidem* in *Tumath meth* c. 2. f. 15. 16. loquentem, cujus verba ab *Ainsworthio Comment. in Num.* xix. fol. m. 122. Anglice referuntur & hæc sunt: *A grave all the while that uncleanes is within it, defileth by touching and by tent, as doth the dead person, by the sentence of the law, Num. 19. 16. And whether one touch the top of a grave is plowed up, and the bones of the dead are consumed into dust, that dust defileth by touching and by bearing.* i. e. Sepulcrum cui immundities adhuc inest, polluit per attactum & per tentorium, uti etiam cadaver defuncti hominis juxta sententiam legis Num. 19. 16. Sive quis nunc tangat summum seu verricem sepulcri, quod arando dispersum, & ossa & cadavera in pulverem redacta, attamen pulvis polluit per attactum & portationem.

VIII. Et licet hæc clarè in Scriptura extent, attamen Rabbini hîc nimis scrupulosi sunt, dicentes discrimen aliquod esse inter sepulcra & cadavera Gentilium, & inter sepulcra & cadavera Judæorum. Gentilium enim cadavera uti non nisi attactu & portatione polluere asserunt: ita etiam sepulcra à pollutione tentorii excipiunt Hebræi. Luculenta sunt verba *Maimonid. in Hilc. Ebel.* c. 3. fol. רעו. 2. *Tom.* 4. אין הגוים מטמאין באוהל לפי כן קברותיהם טהורים ומותר לכהן ליכנס לשם ולדרוך על קברותיהם ואינו אסור אלא שיגע בטומאה או *Gentiles non polluebant per tentorium, propterea etiam sepulcra eorum judicabantur munda, licitumque erat Sacerdoti illuc accedere, & super sepulcra ipsorum ingredi, nec prohibebatur, nisi ut ne immundum contingeret portareve.* Quam anxie Sacerdotes immunditiam & pollutionem à sepulcris vel cadaveribus contractam vitarent, patet ex illo: Cum enim vacca rufa comburi deberet, via ex templo ad montem Olivarum curanda & paranda erat; comburebatur quippe extra castra & Hierosolyma in loco excelsa ab ossibus, cadaveribus & sepulcris quantum fieri poterat remotiori. Non via ordinaria ad locum istum pergebatur, ne in via ista, *Sepulchra* occurrerent, quæ sacram ceremoniam & totum cultum istum polluerent & contaminarent. Via nova peculiaris sternebatur, agger novus densabatur & attollebatur, arcus & fornices sternebantur,

bantur, fornicibus & arcubus istis alii arcus & fornices superædificabantur, ut transeunte vacca, & comitantibus Summo Sacerdote & aliis Sacri istius ministris, ne vel minima suspicio subesse posset, *cadaveris*, vel *sepulchri*, vel *minimi offis mortui* contacti vel allisi. Ex quibus satis elucet Sacerdotes cadavera & sepulcra fugisse Judæorum, quia polluebant; sed cur non etiam Gentilium?

IX. Rationem cur hoc faciant excogitarunt hanc, sed imbecillum, uti patet ex *Sohar* antiquissimo Hebræorum libro, in quo *fol. 1. col. vsp.* Edit. Lublin. sequentia leguntur, cujus Hebraica Latino stylo ita sonant: Accede & vide, quidnam intersit inter Israëlitam & Idololatram (per hunc omnes Gentiles intelligunt). Israëlita, cum quis mortuus deprehenditur, contaminatur in quavis domo, & corpus (defuncti scil. Israëlita) polluit. At Idololatra non contaminatur alio, neque ipse, cum vita functus est, polluit. Quodnam hujus rei fundamentum est? Ab Israëlita ea hora, quâ satis concessit, tolluntur omnes sanctitates luminis ejus, separatur ab eo imago sancta, secedit ab eo Spiritus S. Quando autem sanctitates luminis ejus ab eo sublatae sunt, cadaver polluit. At Idololatra non item. Ipse in vita sua polluit, omnibus immunditiei lateribus, imago enim ejus polluit Spiritus ejus, & quandoquidem immundities in corpore ejus residet, polluit ipse in totum, vetitumque est appropinquare ad eum. Simulac autem vita excessit, secedit quoque ab eo omnis isthæc immundities, deprehenditurque cadaver expers immunditiei, neque contaminat. Etiam si enim corpus eorum tam vitale, quàm mortuum polluat, quandoquidem tamen, cum adhuc in vivis sunt, omne immunditiei genus apud eos reperitur, contaminant eum, qui ad eos propius accedit, at mortui, quoniam quæ polluebant ab eis omnia discesserunt, nequeunt inquinare alium. Sed quàm imbellis hæc sit ratio, quivis facile videre poterit. Nam quale discrimen inter Judæum & Gentilem? nullum. Omnes peccatores sunt & immunditie pleni: Hinc ratio, qua ex Scriptura huic asserto colorem addere conantur, nullius est momenti, cum ex *Ezech. xxxiv.* probare velint, Judæos tantum homines, extraneos non dici homines. Sed quisquiliæ Hebræorum sunt, & distinctio hæc nihili æstimanda.

CAPUT III.

De Sepulchris Hebræorum Vulgaribus.

I. **A**d aliud discrimen Sepulchrorum Hebræorum nos con-
ferimus, quo illi illa distinguunt in *Vulgaria* & *Nobilia*.
Quod ad *Vulgaria* attinet Sepulcra, (quæ Ciceroni in *Verr.* VI.
loci communes dicuntur) in quibus promiscuè cuilibet è ple-
be jus erat tumulari, probare ea multi conantur cum *Meno-*
chio lib. VIII. Reipubl. Ebræor. cap. IV. quest. 111. & Sanctio ad
Act. 1. 9. ex 2. Reg. XXI. 6. ubi Josia dicitur pulverem com-
buſti luci projecisse super Sepulcra בְּנֵי אֱמֹנִי *filiorum populi*, hoc
est, juxta *Sanctium*, ubi *vulgares homines tumulari soliti*. Alii
ex *Jerem. XIX. 11.* Sed quam benè & congruè ostendit *B. D.*
Geierus in Tract. de luctu Hebr. cap. VI. §. 10. pag. m. 124. seq.
edit. Lips. 1656. ita scribens: Verum non incongruè *Kimchi*
complenda hæcce monet ex *2. Paral. XXXIV. 4.* ubi dicitur
sparsisse super sepulcra עַל הַבְּנוֹת sacrificantium in iis, i. e.
juxta eundem Rabbinum, super sepulcra istius populi, qui
servierat illis, dum viveret, & quidem in ignominiam ipso-
rum, q. d. videte, quid colueritis in vita vestra? hinc etiam
in loco *Paralip.* substantivum prius *Sepulcra* in fontibus habet
præfixum ה *emphat. contra morem*, nimirum quia inter hæc
duo substantiva supplendum ex *textu 1. Reg. א. קברי בני א.* *Sepul-*
cra filiorum populi sacrificantium &c. *Chaldaus reddit: in sepulcra*
filiorum בְּנֵי אֱמֹנִי, quod *Kimchi* ait esse nomen idololatricum, quo-
modo in Rabbinorum Scriptis בֵּית עֲזַרְיָה vocetur *י. e. Ec-*
clesia vel templum, de quo prolixius agentem vide *Buxtorff.*
Lexic. Talmud. fol. 1086. seq. Quis vero opinabitur, (pergit)
solos plebejos in locis illis Idololatricis olim sacrificasse, &
non una etiam Magnates? adeoque pro sepulcris publicis vix
faciet aliquid citatus textus. Ita de altero adducto loco nil
certi concludi posse judicat.

II. Majus robur autem videtur locus habere apud *Jerem.*
capit. XXVI. 23. ubi *Uria* gladio interfecti cadaver, dicitur
projectum ad *sepulchra filiorum populi*: ut sc. h. m. cum ignobili
obscu-

obscuraque plebe ejus simul periret nomen, nihilque honoris aliàs consueti Prophetæ huic obtingeret post mortem. Ita etiam *Munsterus* in annotat. ad hunc locum Jeremiæ transfert ex *Jonathane* & dicit, quod per sepulcra filiorum populi, *sepulcra publica* sint intelligenda. Ita *Varablus Filiorum populi* בני הצי sepulcra exponit sepulcra vulgi ignobilis. Chald. *sepulcra publica*. *Grotius* asserit Prophetam gladio percussum jactum fuisse in *sepulchris vulgi ignobilis*. Hæc vulgaria Sepulcra teste *Johanne Lightfoot in Chorograph. pag. m. 170.* plerumque erant in cœmeteriis publicis, sicut apud nos adhuc moris est, & *Francosuri Judæi* proprium Cœmeterium possident; ast ea erant extra urbem in illis locis, ubi non publica via, nec pascua, nec aqua, uti ex *Massech. Semabboth cap. 14.* adduxit *Lightfoot l. c.* qui ita: *Ac per istum locum non derivandus erat canalis aquarum, non ducenda per eum via publica, non pascenda illic pecora, nec colligenda illic ligna. Nec erat inter sepulcra ambulandum cum phylacteriis capiti affixis, nec libro Legis brachio appenso. Babyl. Berac. fol. 18. 1.*

III. Tale autem Cœmeterium ubi vulgus & inopes sepeliebantur, Hierosolymis *vallem Cedron* fuisse, quæ contigua civitati Sanctæ eam totam ab Oriente cingebat, quidam asserunt. Ita *Cornelius à Lapide Comment. in Jerem. cap. XIX. v. 6.* sentit, hæc proferens: *Commune Judæorum Sepulcrum erat in valle Cedron, in ea parte, qua Gehenna seu Tophet appellatur, ut patet ex 4. Reg. 23. 6. Indequæ hæc vallis dicta est Cadaverum, Cineris, Calvaria & regio mortis.* Ita etiam sentire videtur *Anglus Johann. Lightfoot pag. m. 77. cap. 39. Chorog.* quando sic disserit: *Erat (vallis Hinnon חנוך א pars vallis Kidronis) commune urbis Sepulchretum (si modo intra tantillam ab urbe distantiam jam sepelirent.)* Testimonio suo approbat hanc sententiam celeb. *D. Quensted. pag. m. 192. lib. de Sepultura veterum edit. Witeberg. 1660.* ibique jam Turcas sepeliri ex *Adrichomio in descriptione Jerusalem n. 204.* recenset. Verùm hac in re à *Cornelio à Lapide* & iis qui cum eo faciunt, divortium facimus. Nam sepulchreta non erant prope urbes: vid. *Othon. Lexic. Rabbin-Philolog. pag. m. 598.* ubi ex *Gloss. in Kiduschim fol. 80. 2.* A civitatibus Leviticis cœmeteria distabant bis mille cubitis: ab omnibus civitatibus si non eodem spatio, sal-

saltem non multo minori. Id quod de Sepulcris vulgaribus intelligendum. Repugnat etiam hoc locis sepulcretis aptis, vid. §. 2. Probabile tamen est, quamvis civitatem habuisse Sepulchretum commune, ubi cadavera condebantur, patet hoc ex *Matth. viii. 28.* & *Luc. vii. 12.* Hoc Sepulchretum, inquit *Drusus Prater. lib. 1. ad cap. Matth. xxvi.* Hebraicè dicitur *Domus sepulchrorum.*

IV. *Vulgaria* itaque *Sepulcra* erant, in quibus promiscuè plebeji condebantur, quibus sepulchrum proprium non erat. Bene *Adrian. Turneb. lib. v. Advers. cap. xvi.* Cum olim, inquit, qui locupletes erant, in suis fundis aliquid loci sepulturæ ponerent, & privata haberent ibi sepulcra sibi familiæque suæ, aut hæredibus, plebs, quæ agris fundisque carebat in loco aliquo communi sepulturæ destinato humabatur: SEPULCHRUMQUE COMMUNE vocabatur, ubi sepeliebatur. Ex quo scripsit *Horat. lib. 1. Satyr. 8.*

Hoc misera plebi stabat commune sepulchrum.

Sic *Lucretius* Terram, mortuos omnes gremio suo reptantem, COMMUNE SEPULCRUM appellat *lib. v.* Et *Catullus* *Trojam* commune sepulchrum Europæ Asiæque i. e. heroum belli Trojani tempore ex Europa & Asia occumbentium vocat. Breviter. In Sepulchreto vulgari & communi omnes condebantur è civibus & hominibus, quibus proprium Sepulchrum non erat.

C A P U T I V.

De discrimine Sepulcrorum vulgarium scil. hominum bonæ famæ.

I. **V**ulgaria Sepulcra non erant apud Hebræos ejusdem census: Nam alia destinata erant *hominibus bonæ famæ, cum indigenis tum peregrinis:* Alia *homuncionibus ultima supplicia passis.* Honestorum ordini hominum accensent Scriptores illud quod à LXX. vocatur πολυάνδρην. Πολυάνδρην verò vel πολυάνδρην, uti *Hesychio* in *Lexico fol. cccccxi.* effertur, est τάφος, πολυχώρητος, μνήμα. *Suidas* autem in *Lexico* ea
uti-

utitur terminatione, qua Gyraldus in lib. de vario sepeliendi ritu cap. ix. Nobilissimus Caspar. Barth. lib. XLIII. cap. XIII. Advers. illud ita exponens ait, Polyandrum est cœmeterium, locus ubi Sepulcra sunt. Gyraldus autem dicit POLYANDRION dici, quod nos Christiani Cœmeterium vocamus. Quæ plane conveniunt cum illis, quibus Antonius Nebrissen- sis in Quinquagena cap. XII. pag. CII. utitur: Locus in quo mor- tui sepeliuntur. Angl. Thom. de S. Quercu Polyandrium usurpat de Sepulchreto, ubi multi sepulti, quia πλείονες Græc. sepulti: a place where many common Sepulchres are. Quod Latine tum Sepulcretum, tum Conditorium adpellatur, à Græc. πολυάνδρειον, ut est in Ezechiele, & nostra in reli- gione κοιμητήριον. Inde verò adpellationem habere videtur, quod multos, i. e. mortuos habeat. Hujus nominis enim πολὺς comparativus πλείονες mortuos significat. Hesychius πλείο- νες, οἱ τετελευτηκότες. Quo sensu accipitur ab Oraculo Taren- tino, Ἀμεινον ἢ λώιον ἔσεσθαι σφίσι ποιημένους ἢ οἴκωσιν μᾶλλον πλείο- νων. Petrus Victor. lib. II. Var. Lect. c. VII. Aristides Sophi- sta idem significatum suum facit. Verba ejus sunt hæc Latine reddita: Hæc eos locutos arbitror facile ad plures, mor- tuos, si modò etiam illo cum pluribus jacere existimandi sunt, quod mihi sanè non videtur. Eodem modo loqui Jo- hannem Catacuzenum in histor. Matth. cap. ix. & xvi. Johan- nes Lorinus ad cap. VII. Sapientie fol. 100. animadvertit.

II. Quo sensu Latini quoque nomine plures similiter utun- tur. Liquidum id ipsum esse putamus ex Plauti Trinumo Act. II. sc. I.

Lacrimas hæc mihi cum video

Ejiciunt, quia ego ad hoc genus hominum duravi;

Quin prius me ad plures penetravi.

Hoc sensu LXX. Interpretes locum Ezechiel. xxxix. 15. גַּל הַמִּן הַגַּל הַכְּבֹדִים & גִּלְגָּל: Targum verò גַּל הַמִּן הַגַּל הַכְּבֹדִים vallem multitudinis efferunt. Johannes Piscator Gorgæ Hvusten thall, ad eundem modum quo Lutherus eum extulit. Lactant. de opific. Dei c. 11. de posterioribus temporibus loquens: Tunc, inquit, fient terræ motus & scindent se montes & subsident in latitudine vallis profundæ, & congregabuntur in ea cor- pora mortuorum, & vocabitur nomen ejus πολυάνδρειον. Ob-

servat quoque Philologus celebris Johannes Drusus in *Ezech.* המונה Hamona *multitudinem* significare ; nam descendit à radice מנה, quæ turmatim coire & congregari significat : vid. *Buxtorff. Lexic. Rabbinico-Talmud. fol. m. 620.* המונה Græci vertunt πολυάνδρον. *Hieron.* Nomen autem civitatis appellari Amona, quæ Græcè dicitur πολυάνδρον. h. e. multitudo hominum sepulcrorum. Rursum Hieronym. Sepulcrum Gog non erit in montibus, sed in depressis vallibus. Denique *Drusus* addit: Et nos, Nomen autem civitatis ubi sermonum Domini victoria est, & jacent adversarii & omnis inimicorum ejus multitudo prostrata est, appellabitur AMONA sive POLYANDRION.

III. Hoc nomine Polyandrion etiam prisci Ecclesiæ primitivæ Patres utuntur. Ex iis *Gyraldus cap. ix. Hieronymum* laudat: ejus verba, ad quæ collimat, in Commentario ejusdem in *Ezechielem* comparent. *Dorotheus*, qui vitas Prophetarum & Apostolorum brevi stylo persecutus est, id nomen in *Michea* simili pacto usurpat: *Sepultus est*, inquit, *in terra sua prope Polyandrum Enakim.* Sequior ætas relicto Polyandrion in usum accepit *Polyandrum*, ceu ex *Glossario Copiæ* videre est, qua voce *Gregor. Nazianzen.* usus est. Cœmeteria hinc POLYANDRIA dicebantur à multitudine sitorum. Erant enim publica monumenta apud Romanos, in quibus ii locabantur, qui honoris ergò de publico sepeliebantur: *Meurs. lib. iiii. c. xx.* Erant & alia peregrinis vel in bello cæsis structa, eaque πολυάνδρεια dicebantur, qualia Athenienses illis, qui in bello pro patria occubuissent in Ceramico extra urbem publico sumptu constituebant: vid. *Meurs. cap. xxxv. Kirchman. de funer. Rom. lib. ii. cap. xxv.* Ex his satis elucet, neminem huc conditum fuisse, nisi bonæ famæ fuerit. Huic honestorum hominum ordini accenset cl. *Mullerus* illud *Jerem. xix. 6. & Ezech. xxxix. 11.* quam sententiam B. *Geier. in Tr. de lulu. Hebr. pag. m. 125.* merito in dubium vocat, ita disserens: De hoc loco itidem dubito, num *Topheth* idololatrarum locus propterea polyandrion sit vel communia Sepulchra.

IV. Aliter sentiendum est & alia res est, quæ *Matth. xxv. 7.* de peregrinorum traditur Sepulchreto, quod Summi Sacerdotes in peregrinorum usum emerunt, ad sepelienda illorum cadavera. Corpora defunctorum humi recondenda esse
divi-

divino jure præceptum est. Ita enim divinum Oraculum habet *Genes. 111. 19. Terra es, & in terram reverteris.* Et *Eccles. xii. 7.* dicitur, *homo pulvis reverti in terram*, quemadmodum erat. Videatur de hac re cl. *Johan. Henric. Heidegger. dissert. de Sepultura mortuor. edit. Tigur. 1670.* qui fule de his egit. Neque verò ex divino tantum mandato, sed etiam ex jure gentium voluntario corporibus vita defunctis sepultura debetur. Unde Dio Chrysostom. inter mores sive ἔθη, quæ scripto juri apponit, post legatorum jura commemorat *μη κωλύειν τὰς νεκρὰς θάπτειν*, non prohibere quò minus sepeliantur mortui. Seneca quoque l. 1. *Controv.* inter jura non scripta, sed omnibus scriptis certiora ponit, *humum porrigere cadaveri*, *Lucanus hominum ritus*, *Papinius Terrarum leges & mundi fœdera*, *Tacitus Sortis humani commercium*, *Lyfias spem communem* vocant. Quique id juris aliis exsolvere detrectant, eos *hominem exuere* Claudianus, *natura dedecus facere* Léo Imperator, *fas violare* Isidorus Pelusiota, dixere. Plura ex hoc jure gentium voluntario qui cognoscere avet, adeat licet *Hugonem Grot. de J. B. & P. l. 11. 19. 1.* Sane etiam apud *Athenienses* sepulturæ tanta cura fuit, ut Dux cæsos sepeliri negligens morte mulctaretur.

V. Hebræi igitur & mandato divino & jure Gentium impulsî magnam curam gerebant de *Sepulcris* peregrinorum procurandis: Hinc agrum cujusdam figuli ad *Sepulturam peregrinorum* emebant, i. e. eorum, qui ex variis Orbis terrarum partibus annuatim ad solennia Hebræorum festa venirent, adoraturi Dominum. Si itaque quidam ex his mortem obirent, necesse erat, ut sepelirentur; quare hunc agrum ut *peregrinis* proprium ad illorum sepulcra destinabant. Per *peregrinos* autem hoc loco non intelligunt *ἄλλοφυλές*, quorum cura minime tangebatur Sacerdotes & Hebræos alios; sed *ἐξέως hospites* *Judaos*, qui ex longinquis regionibus Hierosolyma adventabant religionis ergo, ac morte occupati non habebant, ubi sepelirentur. Credibile tamen est & ante prospectum fuisse eorum sepulturæ. Sed ingens confluentium & subinde morientium multitudo plus loci desiderabat. Peccabant hinc Judæi & contra mandatum divinum & jus gentium, cum hunc agrum emerent, tantum ut peregrini Judæi ibi conderentur exclusis aliis, qui sepulchri beneficio haud fraudandi. Hu-

manitatis enim officium est sepelire, negare sepulturam inhumanum. Ut igitur humanitatem ostenderent Sacerdotes erga Judæos peregrinos, locum hunc eligebant *to the buriall of strangers* scribit Angl. *Thomas Fuller. in Pisgah-sight of Palestin. lib. 3. cap. 13. edit. Londin. fol. m. 348. Here their dead corps, inquit, had an Hospitall, wherein their lodging and cloathing was freely bestowed upon them.* Rationem addit citatus *Fullerus ex Sands his Tra. pag. 187. cur cadavera huc sepulta? As for the confident report, that the earth in this field will in forty eight hours consume the flesh that is laid therein, quia cadavera ibi condita intra quadraginta octo horas consumerentur.*

VI. Quod autem Sepulcretum istud tantum adventantibus Judæis commune fuerit patet ex cap. 11. *Aët. vers. 10.* ubi advenarum Romanorum mentio fit. Græcus ἐπιδημῶντες Πρωαίως vocat, ortos ex πρῶ addit *Grotius ad h. l. Gualperius Profelytos* appellat, quos Latine advenas vel peregrinos dixeris, qui scil. ex Paganismo ad Judaismum erant conversi: seu qui ex Ethnicis legibus Moſis & ceremoniis initiati Judaismum profitebantur, non illi quidem gente, sed adoptione Judæi. Apud Syr. est vox ܒܝܬܐ peregrinus, ex radice ܒܝܬ peregrinatus est. De Profelytis multa tradiderunt *B. Clodius Orient. LL. in Alma Giss. quondam. Profess. in dissert. de Profelyt. vid. Godwin. Mos. & Aaron, & annot. nostr. ad c. Auct. Alting. de Profelyt. qui fuisse de hac materia disseruit. Drus. in loc. Aët. 11. 10.* Unde facile patet, ἐπιδημῶντες advenas non incolas fuisse. Hi propter festum, vel alterius negotii causa Hierusalem venerant, tantisper in urbe mansuri, donec id, cujus rei gratia adveniant, peregrissent: videatur de his *Baldwin. Walaus Comment. in Aët. Apost. pag. m. 1053. 1054.* His constitutus erat locus sepulturæ seu sepulcri in agro figuli emto. Et hæc de Sepulcris peregrinorum sufficiant.

CAPUT V.

De Sepulcris vulgaribus datis ultima supplicia passis.

I. **M**axima fuit apud Judæos habita sepulturæ cura atque ratio, quare etiam hostes suos sepeliebant, ut constat ex *Josepho lib. III. αλωσ.* Unde fiebat, ut affectos supplicio eodem die terræ mandarent, & cruci suffixos ad occasum Solis depofuerint atque sepelierint, uti testis est *Joseph. 4. bell. Jud. 16. f. 882. conf. Balduin. Wala. Comment. ad Marth. v. pag. m. 47. Quensted. de Sepult. Veter. c. 3. pag. 47.* Ex mandato Dei Judæi obstringebantur ut suspensos tollerent de cruce vel patibulo. Illud mandatum habetur *Dent. xxi. 22. & 23.* Quando peccaverit homo, quod morte plectendum est, & adjudicatus morti appensus fuerit in patibulo, non permanebit (sive juxta Hebraicam veritatem pernoctabit, *LXX. & ἐπικοιμηθήσεται* non indormiscet) cadaver ejus super ligno, sed sepeliendo sepelies eum in die ipsa. Quamvis hæc lex de non relinquendo cadavere in cruce aut patibulo satis quidem clara sit; attamen multas quæstiones peperit apud Interpretes, quarum non postrema est: An inter Hebræos supplicii crucis locum habuerit, cum in lege expressè mentio fiat suspensionis? Unde quidam hanc sententiam & quæstionem affirmant: ut *Baron. in Annal. ad ann. xxxiv. n. 92. Just. Lips. lib. 1. de cruc. c. xi. Jacob. Greiser. lib. 1. de cruc. c. xix. Menoch. lib. viii. de Republ. Hebr. c. ii. q. iii.* Negant vero *Casaubon. in Exercit. Anti-Baron. Exercit. xvi. §. lxxvii. Bonfrer. Comment. in Dent. xxi. Joseph. Scaliger*, alique, de quibus videantur *annor. nostr. ad Carol. Sigon. de Republ. Hebr.* Altera difficultas est circa Legis rationem, quam alii aliter referunt. Illud fabulam putidissimam olet, & à prudentibus Rabbiniis negligitur, quod quidam *Darschanim* ad deliniendos plebejorum animos finxerunt, quasi ante cadaveris suspensi sepulturam, anima ad quietem suam venire nequeat, nec possit ab Angelis duci in Dei thalamum, sed interim à turmis dæmonum vexetur & affligatur, quam fabulam ipsis Judæorum verbis narrat *Munster. ad Dent. xxi. fol. 184.* quam

rejectionem videbis à B. Carpzov. in not. ad Schickard. משפט המלך pag. m. 245. & D. Quensted. de Sepultura Vet. pag. m. 47.

II. Alii alias rationes ex Rabbinis & Scriptoribus Christianis adducunt, & dicunt, de his tantum legem loqui facinorosis, qui lapidibus seu lapidatione necati fuerint vel suspensi, ita Anglus Henric. Ainsworth ex Maimon. Sanhedrin fol. m. 88. edit. Londin. vult, sed hanc rejecit prælaudatus Carpzov. pag. m. 246. Alii ob imaginem Dei factum esse asserunt, quod de cruce suspensus tolleretur, ita ex Rabbinis plures statuunt, R. Bechai fol. ccxxvii. col. 4. R. Simeon in Jalkut. part. 1. fol. ccxc. col. 3. Zennoremma fol. cxxi. col. 2. atque hinc Coccej. in Excerpt. Gemar. Sanhedr. pag. 252. Raymund. Martin. part. 3. Pag. fid. dist. iii. c. xvi. §. xxv. fol. 667. Wilhelm. Schickard. in משפט המלך pag. 246. 247. Alphons. Tostat. Comm. in Deut. xxi. Hugo Grot. lib. 11. de Jure bell. & pac. cap. xix. §. iv. Verum rectè R. Abarbanel huic opinioni objicit fol. ccclxxvii. col. 2. cujus Latinam versionem ex B. Carpzovii annotatis referimus: *En!* inquit, *si quæ alia, hac admodum debilis est ratio. Nam juxta hac nullus omnino hominum suspendendus esset neque uno die, neque biduo: siquidem transgressio non est mala per sui continuationem, sed propter patratiorem omni tempore quo existit. Addit igitur rationem ex lege de קללה אלהים maledictione Dei, quorum verborum sensus hic est, quod maledictio & pœna, quam Deus in hujusmodi peccatorem ac reum decrevit, neque perpetua esse debeat, neque certi & determinati temporis, sed simpliciter suspensio tantum. Postquam ergo Deus ipse suspensionis pœnam ita suspendit, ut non decerneret longo illam tempore futuram, quare in prolongabis & addes pœna illius, diutius eum in patibulo relinquendo. Altera ratio est ob pollutionem terre, de qua pag. 248. in not. cit.*

III. Et licet hæc Abarbanelis ratio fundamentum habeat juxta leges Hebræorum forenses & ceremoniales, attamen aliquid mysterii sub hac latere asserimus. Nam quemadmodum quævis lex ceremonialis umbram habuit futurorum; ita hæc typicè præfiguravit Christum in cruce aliquando pendentem, qui revera maledictio pro nobis fieri, & eodem, quo in crucem agebatur, die sepeliri, suaque hac sepultura omnem terræ peccatis pollutæ immundiciem auferre debebat. Quem typum allegavit Apostol. ad Galat. 111. 13. Id quod eleganter exposuit Anglus Henricus

Ains-

Ainsworth Comment. in Deut. xxi. fol. m. 89. edit. Londin. ita differens; And herein the ut most rigour and severity of the Law God fore ... signified the riches of his grace towards sinners in Christ, who redeemed us from the curse of Law, being made a curse for us, as appeareth in that he was hanged on the tree. Et paulo post ad verba: And the land shall not be defiled, which might be by the monument of Gods curse remaining upon it visibly. So the buriall was to abolish the curse from appearing in the Lords land. A figure of the fruit and effect of our Saviours buriall, where by the rigour of the Law was declared to be satisfied, and all our sinnes defaced and removed out of Gods sight, that they shall never be imputed unto us. Ex his satis patet sepulturam suspenso respexisse Christum, qui in cruce non pernoctaturus foret.

IV. Interim tamen Hebræi affirmant, duo sepulcreta à Synedrio parata fuisse, unum occisis gladio & strangulatis; alterum lapidatis & combustis. Ne autem hæc sine testimoniis dicta videantur, operæ pretium duximus quædam in medium proferre. Audiamus Anglum doct. *Johannem Lightfoot. in hor. Hebraic. ad Matth. cap. xxvii. pag. m. 499. edit. Lips. Suspenso, inquit, non permilla est pernoctatio in ligno, Deut. xxi. imo nec pernoctatio absque sepultura. Sanhedr. c. vi. halac. 5. כל המלין את מנו עיבר בלא חשק* *Quicumque mortuum pernoctare facit insepultum, violat præceptum prohibitivum. Atque humanitas interfecti a Synedrio non fuit in Sepulchris patrum ejus; sed DUO SEPULCHRETA erant parata à Synedrio, unum occisis gladio & strangulatis, alterum lapidatis (qui etiam suspendebantur, uti plur. reverend. Dassovius in dissertat. Philolog. erudit. de suspend. homin. lapid. edit. Witteberg. & Henric. Ainsworth. ex Maimonid. fol. m. 88. edit. Londin. probant.) & combustis. Consentit Seldenus lib. 2. de Synedriis Hebr. cap. 13. pag. m. 890. edit. Francof. 1696. ita scribens: Sepulchris patrum non condebantur morte sic plexi. Sed ex disciplina veteri BINA habebantur, quæ à Synedriis præstituta SEPULCHRETA; alterum lapidandis & comburendis; alterum gladio puniendis & strangulatione. Ossa tamen licuit propinquis colligere & in Sepulchris patrum condere: confer. B. Geieri cap. vi. pag. m. 126. edit. Lips. 1656. Maimonidis verba, quæ Seldenus adduxit, in H. Sanhedrin c. xiv. §. 9. ex versione B.*

Geieri ita sonant : *Interfecti à domo judicii vel Synedrio, hanc quam sepeliuntur in majorum suorum monumentis, verum DUO SEPULCRA à domo judicii ordinata sunt pro iisdem, unum pro lapidatis & combustis (seu ignis supplicium passis) aliorum pro decapitatis atque strangulatis, id quod institutum, vel quæ consuetudo per traditionem ad nos devenit. Consumpta malefactorum istorum carne, colligunt demum ossa, eademque in Majorum reponunt sepulcris, spectatque ad propinquos, ut comparent arcam lintheaque sepulcralia.*

V. Atque hinc factum subjicit laudatus jam Geierus, quod Josephus pius ille Christi sectator, iniquissimum ratus, tantum Dei virum communi Nebulonum Sepulcro inferri, abiverit ad Pilatum, ibidemque ambiverit indultum, suo liceret sibi inferre sepulcro. Quomodo verò conjecturam suam probare velit *Samuel Petit. lib. 1. Var. Lect. c. v.* quam defendit quoque *Baldwinus Walrus Comment. ad Matth. c. v. pag. m. 47.* ubi omninò insepultos scribit, abjectos fuisse illos, quos sævitum ire vellent judices, non perspicimus. Id negari quidem non debet, *Jehojakimo* hoc evenisse, sed non ex sententia judicum Hebræorum, sed regis Babylonici, ut impleretur vaticinium *Jerem. c. xxxv. 1. 30.* Addendum & hoc, quod in tract. *Sanhedrin c. xv. §. 9.* legitur, & à *Wilhelm. Schickardo* citatum legimus in suo משפט המלך cap. 1v. *Theor. xiv. pag. m. 248.* quod arbor, ex qua suspensus quis fuit, unà cum suspensio sit defodienda, itemque gladius, quo quis decollatus, nec non sudarium, quo quis strangulatus, & lapis, quo lapidatus & cuncta instrumenta sepulta fuerint, non quidem in Sepulcro ipso, uti quidam putant, sed in loco, ubi reus supplicio affectus, teste *Maimonide* ita dicente : *Omnia illa instrumenta supplicii sepeliri in illo terre spatio, in quo reus supplicio affectus est, non in ipso ejus sepulcro.* Conferantur huc annotationes *B. Carpzovii ad Schickardi משפט המלך pag. m. 250. edit. Lips.* legitur enim ibi כתבתי, videbis *Buxtorff. Lexic. Talmudic. fol. 2622.* ob interfecti contactum, non tamen in ipsiusmet interfecti sepulcro.

VI. Ne autem Christus tali ignominiosa sepultura afficeretur, *Josephus* accessit ad *Pilatum* & postulavit corpus Christi, *Matth. xxvii. 58. Marc. xv. 48. Luc. xxiii. 52. Johann.*

XIX. 38. Refert *Petrus Faber lib. 2. Semestrium pag. m. 102. cap. 9.* Imperatorum temporibus durasse morem illum, ut animadvertorum cadavera, non modò cognatis, sed quibuslibet petentibus darentur, ex illo Pandectarum titulo, qui de cadaveribus punitorum est: *Eorum*, inquit *Ulpian. ff. tit. de cadaver. punit. in quos animadvertitur, corpora non aliter sepeliuntur, quam si fuerit petitum & permissum.* Faciles autem in hanc rem Romani Magistratus. *Ulpianus dicto loco*, Corpora eorum, qui capitis damnantur, cognatis eorum neganda non sunt. *Diocletianus & Maximinianus, Obnoxios criminum digno supplicio affectos sepulturæ tradi non vetamus: confer. Grot. Comment. in h. l. Matth.* Probat etiam prædictus *Faber pag. 103* morem hunc apud *Lacedæmonios* viguisse, ut cadavera petentibus darentur. Verùm hoc factum potius more Hebræorum & ex legibus illorum *Deut. xxi. 23.* quibus vetitum erat cadaver infepultum relinquere, ne terra pollueretur. Conf. *Grot. cit. loc.*

VII. Hæc cum ita se habeant, sequitur & ipsam antennam Christi, in loco ubi supplicio affectus, cum aliis sepultam esse, quæ postea ad nullos alios usus usurpari & adhiberi potuit. Notatu itaque dignum, quod *Maimonides* habet *C. xiv. Effel. §. 21.* prohibitum est ulla re ex demortuo (vel ulla ejus parte) uti h. e. ad usus suos. Atque sic loculo etiam cunctisque linteis sepulcralibus &c. de quibus videatur *Geier. de luctu Hebr. cap. vi. §. 16. pag. m. 144.* qui fuse egit de his. Hinc falsa esse deprehendimus, quæ de inventione crucis sub *Constantino Magno* jactitant *Baronius not. ad Martyrolog. Rom. pag. 298. seq. Greiser. lib. de cruce cap. LXII. LXIII. & in Apologia contra Junium pag. 86. seq. Polydor. Virgil. lib. v. de rerum invent. cap. vi.* Dicunt Helenam terram effodi jussisse, tresque cruces reperisse; ex miraculo quodam facto agnovisse crucem Domini, quæ cum veritate non conveniunt. Primus igitur omnium, qui de hac inventione scribere potuit, *Eusebius* fuit; At nullam is mentionem facit reproductæ è tumulo crucis. Helenæ pietatem, quam illa declaravit in repurgando monte Calvariæ, beneficentiam in pauperes & alias virtutes accurate describit, cæterum de Cruce nihil commemorat. Quod in Chronico ejus aliquid tale occurrit, ab aliena manu

S

est,

est, quæ licenter admodum grassata in plurimis veterum libris, opinionum monstra peperit. Mirari verò lubet, quod crucem refossam non uno loco ostendant, aut saltim maximas ejus particulas inter reliquias.

VIII. Quis credat post trecentos & amplius annos Crucem Servatoris, per omne illud tempus coopertam ruderibus & in terra defossam, aut aliis modis subversam, non computruisse? Si miraculum obtendunt, quid dicent de crucibus latronum, quas eandem habuisse prærogativam testantur ipsi tam male coherentium relationum patrom? Nam addunt illico: *Contigua quæque ac vastissima ruinarum purgari jubet, mox pretium fidei & laboris tres pariter cruces, sicut olim Domino ac latronibus fixæ fuerant, reperiuntur.* Quilibet Cruciaris suæ portabat crucis partem, ANTENNAM. Sublato cruciario una tollebatur antenna, & crucile quidem perstitit uti potuit, non etiam tot seculis; quando si caderet à putredine erosum non renovabatur, nova crucilia potius erigebantur. Si ergo plures post Christum & duos latrones ibi crucifixi fuerunt, novis *antennis* in vetus Crucile elevati, quomodo non erit superstitio mera, ne dicamus, impietas aliqua, de ligni sanctitate contendere & mundo imponere in tanta veritatis luce? Et quomodo tres solum cruces reliquæ inveniebantur loco illo, ubi plurimos supplicio affectos esse negari non potest? Golgatha enim erat, i. e. mons damnatorum pœnis exigendis destinatus. Supplicium crucis ad Constantini ævum duravit in omnibus Romanorum præsidiis, & quis velit negare, dicto loco Golgathæ CRUCILIA multa existisse, dum veteribus collapsis nova succederent? Rursum cum urbs à Tito Imperatore obsessa & capta est, cumque *Adrianus* Cæsar vicinos Hierosolymorum agros novis depopulationibus affligeret, non probabile est, Crucilia permansisse locis suis. An aliquo casu, Deo ita providente, ut conservaretur crux sua, tres illæ cruces terra opertæ latuerunt? Cur igitur duæ reliquæ simul conservatæ fuerunt, & non unica illa? Quis velit negare, in eodem *Crucili*, sed in diversis *antennis*, plures damnatos sæpe vitam finivisse? Et si crux Servatoris è cedro, cupresso, olea fuit, quare non facile distingui poterat à latronum crucibus? Nam quis credat, latrones & servos fugiti-

vos cedrinis & cupressinis crucibus suspensos? Ex his & aliis argumentis firmissimis, quæ jam præterimus, satis patet, falsam esse Pontificiorum opinionem de inventione crucis. Sed hæc in antecessum sufficiant.

IX. Sed regrediamur à quo digressi & dicamus, Singularia infamium Sepulcrorum exempla Scripturam tradere. Meminit enim infamis Sepulcri *Achanis* *Jos. vii. 26.* ubi hæc leguntur verba: Et erexerunt super eum *acervum lapidum magnum*, ad indicandum sepulcrum ignominiosum: vid. Munster. annot. ad h. locum. Recenset quoque infame Sepulcrum Regis *Ai* *Jos. viii. 29.* quod etiam acervo lapidum in ignominiam notatum fuit. Fortassis huc etiam pertinet locus *Thren. i. 53.* Ita de quinque Regibus *Josua x. 27.* legimus, quod ignominiose sepulti in Spelunca lapidum acervo cumulado, id quod etiam Absoloni evenit *2. Sam. xviii. 17.* Absolon enim sceleratis suis artificiis affectans amorem populi, enormibus suis flagitiis commune odium contra se concitavit, quamprimum fuit mortuus, Judæi certatim supra ipsum accumularunt *ingentem acervum lapidum*, ut vel monstrum illud enorme sepelirent sub saxorum cumulo, sicque Israëlitas facerent securos se non amplius ab hoc perduelli homine molestatum iri, vel demonstrarent extremam abominationem erga filium contumacem ac proprio patri perduellem. Quod attinet securitatem ex cadavere lapidibus obruto canit *Virgilius*:

Monte sub hoc lapidum regitur Ballista sepultus

Nocte dieque tuum carpe viator iter.

Quod autem attinet abominationem; solebant Gentiles projicere lapides vel contra cadaver, vel contra sepulcrum hominis scelerati. *Propert. lib. iv. eleg. v.*

Quisquis amas, scabris hoc bustum cadito saxis,

Mistaque cum saxis adjice verba mala.

Addit *Simones Abbes Gabbema* in annot. pag. m. 807. edit. *Træjett.* 1659. Cædere & saxis busta eorum solebant, qui invisi fuerant. Bene quoque *Scaliger* in h. l. scribit: Prætereuntes busta eorum, qui in publica detestatione erant, lapidibus petebant. *Anon.*

————— crimen ob istud

Timon Cecropiis olim lapidatus Athenis.

i. e. publice diris incessitur & ejus Sepulcrum lapidibus petitur. Unde, ut scribit *Cornel. à Lapid.* etiam nostri temporis *Turca* ac peregrini, qui coram Absolonis Sepulcro prætereunt, projiciunt in illud lapides, cum dicto: *Maledictus sit parricida Absolon & quicumque injuste parentes suos persequuntur, maledicti sint in aeternum.* Videatur de hoc Absolonis Sepulcro D. *Quensted. de Sepultura Veter. pag. m. 44. edit. Witteb. 1660.*

CAPUT VI.

De iis quibus Sepulcrum denegatum.

I. **H**actenus vidimus Sepulcra vulgaria hominum facinororum, quæ ignominiosa & infamia erant. Nunc nos accingimus ad illos, quibus plane sepultura denegata fuit. Inter hos referunt Scriptores *αὐτοχέρες* qui seipso occiderant. Audiamus *Egesippum lib. 111. de Excidio Hierosolymitano cap. xvii.* ita scribentem: *Hæc non solum moribus hominum, sed etiam legibus interdicta accipimus.* Namque alii insepultos projici jubent eos, qui se in ferrum dejecerunt. Dignum est enim, ut qui Patris imperium non expectaverunt, priventur quasi quodam matris gremio, terra sepulcro. Alii dextram manum abscindunt defunctis, ut separent à membris sui corporis, quod adversus corpus suum vesano militavit furore. Pertinet huc, quod *Josephus lib. 3. Bell. Jud. c. 14.* adducit: *Si qui se occiderint, apud nos quidem ad Solis occasum insepultos abjici decretum est: cum etiam hostes sepeliri fas esse ducamus, apud alios autem & dextra jubentur abscindi ejusmodi mortuorum.*

II. Cum igitur *αὐτοχέρεα* pessimum crimen sit, & à Deo in lege Divina prohibita: *Non occides*; ille autem occidit, qui seipsum occidit; ita merito inter crimina referendum hoc, quod omnia alia superat. Manet ergo firmum fixumque *αὐτοχέρεα* prohibita esse ob sequentes rationes. (1.) Quia dilectio nostri nobis æque est præcepta, ac proximi, quando dicitur: *Diliges proximum tuum sicut teipsum.* Si dilectio nostri regula quasi & norma esse debet, ad quam exigamus dilectionem proximi, certe vitæ nostræ sine hujus præcepti violatio-

ne vim nullam inferre possumus; vel dicendum foret, si id juris in nos haberemus, idem nos habere in proximum, quod est absurdum. *Proximus* non tantum est homo alius, sed & quisque sibi, קרוב לעצמו אדם ajunt Hebræi. (2.) Vitæ nostræ conservatio & custodia nobis est mandata, ut Hebræi volunt, *Deut. iv. 15.* quando dicitur קָדַר לְנַפְשֵׁיכֶם קָדַר וְנִשְׁמַרְתֶּם *Custodite ergo diligenter animas vestras.* Sic *Jerem. xvii. 21. Jos. xxi. 11.* Hæc verba illi non tantum de animabus purè & sanctè custodiendis, sed & conservandis accipiunt. Quibus affine est *Ephes. v. 29.* (3.) Quia ea quæ Deus conjunxit, homo separare non debet. Atqui Deus est, qui conjunxit animam cum corpore, Ergò separare illa homini non licitum est. Est enim depositum illud divinum homini concreditum, ac proinde sine Domini voluntate id ei alienare non debet. (4.) Quia occisio sui ipsius est æque destructio imaginis Dei, ac hominis alterius. Hæc verò ceu maximum scelus, prohibita *Gen. ix. 6.* (5.) Quod *Gen. ix. 5.* dicitur: Verùm sanguinem vestrum de animabus vestris requiram, id Hebræi exponunt de Cæde sui in *Talm. Bava Kama fol. 91. 2.* unde ibi ajunt אין אדם רשאי לחבל בעצמו *Non licitum homini est, vim sibi ipsi inferre.* R. Bechai, *Nachmanides*, R. Salomon & Chaskuni idem volunt, licet *Aben Ezra* hoc rejiciat, quod & nos cum cl. *Buxtorffio* in *dissert. in precept. Decalog. sextum* non satis firmum existimemus; & quæ aliæ sunt rationes, quas cit. *Buxtorffius* attulit.

III. Excludebantur igitur ab honore sepulturæ; qui sibi ipsi violentas manus intulerant. Non solùm apud *Hebræos* mos hic usitatus fuit; sed etiam *Atheniensium* lex erat: Ἀνὴρ ὁ ἑαυτοῦ τὸν ἑαυτοῦ *Qui manum sibi met ipsi admoverit insepulnus esto.* Ita Hebræi istis qui semet ipsos occiderant sepulturam denegabant, sed & amputata dextra inhumatos projiciebant, uti *Jacob. Pontanus Progymn. Lat. lib. iv. in annot. progymnas. 63.* utrumque conjungens ait: *Apud Hebræos qui semet ipsos interfecissent, amputata dextra inhumati projiciebantur.* Conf. *Lil. Gregor. Gyrald. de sepeliendi ritu cap. xi.* Tali modo animadvertēbant in eos, qui spontanea morte se educebant è vita. Nec id mirum, cum in hos aliud supplicium constitui non possit, qui mortem pro supplicio non habet, ut ait *Grot. de Jure Bell. & Pac. lib. 2. cap. xix. n. 5.* Nonnulli tamen, inquit, hoc

ipſo loco *Grotius*, Hebræorum de lege ſe non interficiendiu-
nam cauſam excipiunt, ſi quis videat ſe deinceps victurum
in probrum ipſius Dei, vel ſi per αὐτοχρησίαν Dei intendatur
gloria & divini nominis ignominia declinetur. Jam cum non
nobis, ſed Deo in vitam noſtram juſ ſit, exiſtimant aliqui,
præſumptam Dei voluntatem ſolam eſſe, quæ mortis anticipan-
dæ conſilium abſolvat. Et huc referunt Exempla *Saulis*, *Sam-
ſonis* & *Razia* Senatoris Hieroſolymitani.

IV. Hebræi, quamvis factum hoc improbent in theſi; ta-
men *Saulem*, qui ſibi ipſi mortem conſcivit 1. *Sam.* xxxi. 4.
eā in re à peccato abſolvunt. Sic enim ad hunc locum ſcribit
R. D. Kimchi: Etiamſi ſcriptum ſit; Veruntamen ſanguinem
veſtrum ab animabus veſtris (h. e. à vobis ipſis) requiram; ſi
ſcilicet occidatis voſmet ipſos כִּן לֹא חַטָּאת tamen non pecca-
vit Saul: (1.) Quia ſciverat, ſe in bello certò occubiturum;
id enim Samuel ipſi nuntiarat (1. *Sam.* 28. 19.) & ex iſtius va-
ticipinii in filiis ſuis impletione de proprio quoque fato certus
erat. (2.) Quia vidit, ſe à Sagittariis eſſe ita oppreſſum & cin-
ctum, ut elabi ex illorum manibus non poſſet, melius fuit,
ut ſeiſpſum occideret, quàm ut ipſi incircumciſi illuderent &
cum dedecore atque ignominioſe ab ipſis interficeretur. Et
ſic à Regula generali, de non occidendo ſeiſpo, excipitur
Saul, in *Bereſhit Rabba* ad *Gen.* 1x. 5. Id quoque probat *R.*
Abarbanel & *R. Mardocheus* וְהָיוּ לְבוֹשׁ עֲטָרָה וְהָיוּ Verum
ad hæc Rabbinorum dicta reſpondemus (1.) Qui hoc *Sauli*
prædixit, non verus fuit *Samuel*, ſed ſpectrum potius diabo-
licum, à Pythoniſſa artibus illicitis, ſub ſpecie *Samuelis* re-
præſentatum; unde non ita certè huic vaticinio credere po-
tuit vel debuit: notum enim eſt, Diabolum ad ſeducendos
homines, aliquando vera falſis miſcere. (2.) Prædictio hæc quia
illicitis artibus erat elicitæ, ſuſpecta ipſi eſſe debuit, ceu eò
directa, ut ipſum ad deſperationem adigeret, & ſic peccatis
peccata cumularet. (3.) Quia eā non jubet ſeiſpſum occide-
re, ſed dicitur ſimpliciter illum craſtino die moriturum, nec
quicquam aliud. Debuit ergo mortem expectare, non eam ſi-
bi accelerare & inferre. Qui ſic moritur, non moritur, ſed
occidit. (4.) Quia ſic facile concludi poſſet, cuivis vel ad
mortem damnato, vel præſentem mortem præ oculis habenti,
lice-

licere sibi ipsi manus inferre. Atque hic nec Christus, nec Apostoli & Discipuli (Juda excepto) nec sancti Martyres fecerunt, sed expectarunt ut ab aliis juxta voluntatem Dei occiderentur. (5.) Qui in has angustias rediguntur, debent cogitare, se à Deo tradi in manus hominum, & propterea vel fortiter pugnando occumbere, vel si evitare nequeant, hostibus se tradere, & quò Deus eos vocat, patienter ferre. Confer. de *Saulis αὐτοχρεία* differentem cl. *Jonam Conradum Schramm.* in not. ad *Abarbanel.* edit. Helmstad. 1700.

V. Posito autem aliquem certò prævidere, se posthac in probum Dei victurum, uti *Grotius* vult, *αὐτοχρεία* tamen non est medium legitimum, malum illud præcavendi, cum expressio Dei mandato sit prohibita, mala verò nunquam perpetranda sunt propter bonorum proventum. Quin potius eventus Deo permittitur vel permittendus, qui miris modis innocentiam nostram potest asserere, talem hominem vindicare & gloriam suam demonstrare. Certa quoque prævisio, se victurum in probum Dei, non statim dat præsumptionem sufficientem voluntatis divinæ de semetipso interficiendo. Præsumptio ex certo signo provenit, quod cum hîc desit & contrarium potius ex præcepto de non occidendo colligi possit, itaque una alteram tollit. Ad Exemplum *Samsonis* quod spectat, ubi ille suæ mortis auctor, *moraliter* tamen non fuit *αὐτόχρη*, sed fortiter agendo pro vindicta divinæ gloriæ occubuit, uti pluribus ostendit celeb. *Christian. Rohrensee* in *dissert. morali de cade hominis in hominem* edit. Witteberg. 1675. §. 12. conf. cl. *Buxtorffii* *dissert. ad præcept. sexti.* edit. Basil. 1663. Quod ad tertium exemplum *Razia* attinet, nihil hoc probat, uti firmis argumentis probavit prælaudatus *Buxtorff. l. c.* qui evolvetur. Huic adjungatur celeb. *Rohrensee* *Disput. cit.* §. 12. & cl. *Jonas Conrad. Schramm. de Saulis αὐτοχρεία*, qui omnes ad oculum falsitatem demonstrarunt.

VI. Verum propositi nostri non est, diutius huic controversiæ inhærere & *Saulis αὐτοχρεία* defendere, cum apud Judæos illa fuerit tam odiosa, ut hominem sepulturâ priveret, ut ex *Josepho* & *Egesippo* supra probavimus. Omissis enim nunc obstantibus præceptis, de non occidendo homine, generalibus, absque ulla subjectorum, jura ad id non habentium, exceptione, secun-

secundum *Augustin. de C. D. cap. xx.* propositis, qualia sunt *Exod. xx. Gen. ix. 6.* constat quoque ex *Iosepho lib. 3. de Bell. Jud. c. 25.* in ipsis Judæis adeo fuisse nefandum hoc facinus, ut factis iustis funeralibus non fuerint sepulti, qui se è medio morte violenta sustulerant. Quod *Sauli* quoque contigisse, quanquam à *Philistæis* divinæ voluntatis instrumentis, non possunt negare Judæi; sic aliis populis frequens fuit hic mos, ut αὐτοχέρες insepultos relinquerent: vide *Alexandrum ab Alexandro Genial. Dier. lib. v. c. 18. in fin.* Ita *Calchas* apud *Philostratum* putabat, ἔχ' ὅσιον πρὸς θάνατον οἱ ἐαυτοὺς ἀποκτείναντες, non decere cos igne comburi, qui seipsos interfecissent: vid. *Kirchman. de funer. Rom. lib. 1. c. 3.* Hodie quoque iusta & solennis sepultura iis, qui sibi ipsis manus violentas intulerunt, ægre conceditur juxta *Canon. in c. placuit 23. q. v. arg. c. ex parte 11. 10. de Sepultura*; sed hac privantur, eorumque cadavera per fenestras dejecta vel sub domus limine extracta in locum infamem cadaveribus destinatum projiciuntur. *Everhardus Jun. 11. consil. XXI 111. Schneidewin. ad §. religiosum. Beust. ad l. admonendi num. MCLXXIX. ff. jure jurando & Glossa im Landrecht lib. 11. art. xxxi. num. 3. lit. 6.* Man soll sie / αὐτοφόνους, zu recht auf seinen kirch hof begraben / noch fur sie bitten / quæ dicitur canina & Asinina sepultura: vid. *Philipp. Knipschild. de jur. Civit. Imper. l. v. c. xx. num. xxxv. Speidel. in Specul. tit. Begrabnis. Christoph. Falckner. de αὐτοχέρεσσι cap. 3. §. 4.*

VII. Et licet 1. *Samuel. cap. xxxi. v. 13.* dicatur, quod habitatores *Iabes Galaad* cadaver *Saulis* sepeliverint; attamen solennis sepultura Regia non fuit. Unde *Kimchi* eum non fuisse integrum sepultum putat, quod parum videtur honestum, corpus ejus unà cum vermibus sepelire. Recte ergò cremationem factam dicit *Abarbanel*, quod caro *Saulis* vermibus fere fuerit exesa, cum aliàs non fuisset cremata, sed humo pro more Judaico tecta. Dignus ergo *Saul* non fuit, ut corpus ejus totum, & quidem iustis exequiis sepeliretur, aut utensilia in ipsius honorem, quod cæteroquin regibus gloriosum, igni mandarentur; id quod pœnam manifestam involvit, quam Scriptura non reliquit intactam, ut cognoscamus quam abominanda horum facinororum cadavera sint & coram Deo & hominibus. Quod autem in textu ossa sepulta dicantur; in-

telli-

telligendum esse putamus sine susceptis regalibus exequiis aliis usitatis. Id quod etiam celeberrimi Jurisconsulti paulo ante citati testimoniis satis approbarunt. *Josephi* verba, quæ §. 1. adduximus & à *Grotio* male adducta legimus, quoniam in hoc loco nihil tale reperitur, ita intelligenda putamus, quod non simpliciter tales insepultos abjici velit, cum addat *usque ad Solis occasum*, & sepulturam ipsis æque ac hostibus indulgeat. In hodierno Jure Hebræorum non legitur, quod insepulti sint abjiciendi; sed quod non ea solennitate & pompa, ut cæterorum, vel mors lugenda, vel corpus condendum sit: *Qui sibi ipsis mortem inferunt, ajunt, super eo nec lugent, nec plangunt, nec vestes lacerant, nec pedes discalceant, nec quicquam eorum faciunt, quæ in honorem mortuorum aliis fieri solent. Funus tamen comitatur, sed unam tantum precationem super eo recitant, quæ vocatur ברכת אנלים precatio Lugentium, in honorem & solatium vivorum, non mortuorum, qui nullo honore digni sunt, quia peccatum magnum commiserunt.*

VIII. Refert *Gyraldus de vario sepeliendi ritu cap. XI.* hoc supplicium in patricidas & matricidas, sacrilegos, antiquos irrogasse, *Josepho* & *Egesippo* testibus. Ægyptiorum leges parricidas articulatim præacutis calamis cæsos jubebant vivos supra spinarum acervum comburi, maximum inter mortales judicantes scelus. Vid. *Diodor. Sicul. De pœna parricidarum jure Romano, videatur citatus Gyraldus, qui ita literis tradit: Quos tamen parricidas Romani in culeum cum simia, gallo & vipera infutos in mare vel flumen projicere solebant. Quod supplicium hodiernum vigere cum Berlichio Conclus. Practic. pag. IV. conc. VI. n. VI. Daniel Moller. ad Confist. Elect. III. p. IV. n. XI. Dominus Benedict. Carpzovius prax. Crim. p. I. q. IIX. n. XV. adserit. Plura qui de hac pœna legere desiderat, evolvat differt. Juridico-Philologic. de pœna parricidii celeb. Zacharia Huberi Isti quæ prodiit Franeker. 1702. confer. doctiss. Joh. Faes annot. ad Gyrald. pag. m. 342. edit. Helmst. ad. qui etiam de aliis personis egit, quibus sepulcrum denegatum. De his etiam fuse disserit D. Quensted. de Sepultura Veter. pag. m. 50. 51. seq. edit. Witteberg. 1660.*

IX. Constat hinc, quod maxima ignominia sit, si cadaver insepultum relinquatur, testantur hoc & Sacri & profani Scriptores, quorum testimonia longa serie produxit sæpe lau-

datus *Quenst. cap. iv. de Sepultura Veter. pag. m. 56. 57.* Confer. Tract. nost. de luctu Græcorum, ubi quoque varia referuntur testimonia. Testantur etiam hoc Jurisconsulti gravissimi, quod pœnarum gravissima sit omnium insepultum manere in ignominiam. Unde etiam apud Judæos insepultum abjici aut relinqui pro summa habebatur ignominia & infelicitate. Est enim inter pœnas *Jesabeli* comminatas atrox illa: *Non erit qui sepeliat eam*, 2. Reg. 1x. 10. Apud *Ecclesiast. cap. vi. 3.* Et sepultura non est ei, dixi, melior esteo abortivus. Evolvantur hîc annot. doctiss. B. Geieri, & lectu digna reperiet lector pag. m. 210. 211. Non enim pars minima infelicitatis erat sepultura carere, ut annotat ad hunc locum *Drusus in Præterit. lib. x. ad Apocal. cap. xi. v. 9.* Notæ sunt graves illæ comminationes Dei apud *Jerem.* *Non colligentur & non sepelientur, in sterquilinum super faciem terra erunt*, *Jerem. viii. 2.* id quod Grotius benè explicat dicens: *Non colligentur* i. e. Eorum qui tum moriuntur corpōra, non deferentur ad monumenta Majorum. *Et non sepelientur*; imò ne commune quidem omnibus, quale pauperibus dari solebat, sepulcrum contingeret. Ita quoque apud *Jeremiam capit. xxi. 19.* Deus *Joacimo* minatus erat sepulturam asini, quod dignior esset confortio bestiarum, quam hominum, qui ab illis etiam post mortem humatione separantur. Hinc adagium: Sepultura asini sepelietur, i. e. sine sepultura relinquetur. Græci ἀσίνιον sepulturam asini vocant, & juxta *Ciceron. Philip. 1.* dicas insepultam sepulturam. Est autem asini sepulcrum fordidus aliquis locus & apertus, qui neque tegat cadaveris horribilem & obscœnam speciem, neque canes aut volucres à laceratione prohibeat, uti B. *Carpzovius* ex *Kimchio* in notis ad *Schickardi משה חתן* pag. m. 251. edit. Lips. bene explicat, cujus verba Latine donavit sequentibus: *Sepulturam asini sic intelligit: quemadmodum asinus non sepelitur, ita etiam ille non sepelietur. Quomodo enim fit sepultura asini? trahunt enim & projiciunt in sterquilinum. Similiter trahunt cadaver Joakimi & projicient illud extra portas Jerosolymorum.* Hoc ipsum exemplum allegat *Samuel Petrus lib. 1. Var. Lect. c. v. pag. 25.* ut confirmet, commune quidem jus fuisse apud Hebræos, ut sepelirentur suspensi; sed non omnino dubitandum, quin insepultos abjecerint illos.

illos, in quos gravius sævitum ire volunt Iudices. Id quod ex eo etiam confirmat *Balduin. Wal. Comment. in N. T.* & negat *B. Geier. in Tr. de luctu Hebr.* Nec videtur firmo stare talo, quod asserat ad hanc projectionem destinatam vallem Hinnon esse, uti suspicatur ex verbis Davidis *Psal. xxvii.* *E quibus verbis*, inquit Petitus, *colligimus*, primo in hanc *γέενναν* Hinnonis vallem projecta fuisse insepulta cadavera; secundo, ubi cadavera putrissent, ossa illorum fuisse igne combusta, qui huic fini perpetuo ardebat in hac valle. Verum vix probabit Petitus, quod voluit. Asseritur quidem cadavera & inquinamenta in vallem Hinnon projecta fuisse, uti *Kimchi.*, at non hominum supplicio affectorum, de quibus ne *γέν* quidem; sed brutorum cadavera intelliguntur. Sensus verborum Rabbini, ad quem provocat Petitus, hic est, *Gebenna fuit prope Ierosolymas & locus quidem fœdus, quò sordes & cadavera abiciebant, ac fovebatur ibi ignis perpetuo ad comburendum sordes & ossa.* Et hæc sufficiant de iis, quibus Sepulcra denegata.

CAPUT VII.

De Sepulcris Nobilioribus Familiarum.

I. **H**actenus actum fuit de Vulgaribus Hebræorum Sepulcris, nunc pedem movemus & nos conferimus ad *Nobiliora Sepulcra.* Erant autem illa constructa pro hominibus nobilioribus ejusdem familiæ in eodem loco sepeliendis. Dicebantur hæc à familia, quæ quis sibi familiæque suæ constituerat. *Familiale* ergo sepulcrum ad familiam, etiamsi in ea nullus hæres esset, ac hæredes etiam extraneos pertinebat ex *leg. 13. C. de Religios.* non verò ad affines aut cognatos hæredes non institutos. His enim nullum inferendi jus fuit ex *leg. 8. C. de Religios. & sumpt. Fun.* Sed hæc sibi invicem contrariari videntur, igitur respondet *Trentler. Conf. 58. n. 249.* procedere, quando in ultima voluntate dispositum reperitur, aut in contractibus per instrumenti tenorem, vel per pacta Majorum sic conventum sit, ut *Sepulcrum familiare* sit toti *Familia* commune in aliquo loco religioso; & tunc omnes habere jus sepeliendi,

liendi, qui censentur de familia, nec per divisionem ad unum posse devenire. Secus autem esse, si sepulcrum sit destinatum ei soli, cui universitas bonorum loci obvenit, vel qui domicilium ibi habet cum jure Patronatus, tum enim id ad alios cognatos non pertinere ex l. 8. confer. *Jac. Guther. de jure Manium lib. 3. pag. m. 464. edit. Lips. 1671.* Hinc apud Romanos sepulcris familiaribus hæ literæ inscribebantur, H. M. H. N. S. i. e. *hoc monumentum hæredes non sequitur.* Familiæ autem significatio ad liberos quoque refertur, & communi jure familiam dicimus omnium agnatorum, qui sub unius potestate fuerunt ex eadem domo & gente prodiiti.

II. Hæc juris Romani dicta & ritus optime cum Hebræorum ritibus & juribus conveniunt. Nam si *Patriarcharum sepulcra* consideramus, illa etiam *familiaria* erant, in quibus cadavera ejusdem familiæ condebantur & sepeliebantur; quamobrem *Abraham* pretio emebat locum sepulturæ, ut postea totius familiæ suæ cadavera illuc conderentur. Recte hinc *Ainsworth.* commentatur, quod *Abraham* speluncam & agrum emerit *for a monument to posterity*, quod clare indicatur *cap. XLIX. Genes. v. 31. L. 13. Jos. xxiv. 3. Act. vii. 16.* Calculum his addit *Thomas Fuller in Pisgah-sight of Palestin. lib. 2. cap. 13. fol. 274. edit. Londin.* ita differens: *Near Hebron was the cave of Machpelah, purchased by Abraham of Ephron the Hittite with the field about it, and all the tree therein at the price of four hundred shekells of silver, for the burying of Sarah, him self and his family.* Quibus verbis expresse significat locum hunc ab *Abrahamo* emptum fuisse, ut sit futurum Sepulcrum totius suæ familiæ. Hinc *Jacobus* in *Ægypto* moriens in nullo alio loco sepeliri voluit, quam in *Sepulcro familiari.* Cur autem *Jacob* & *Joseph* in eodem sepulcro familiari seu familiæ sepeliri voluerint, rationem dant *Rabbini* hanc, quod crediderint *terram Israël* esse *terram viventium*, de qua in *Psalm. cxvii. 9.* dicatur: *Ambulabo coram Domino in terris viventium.* Hinc *Patres* operam dedisse, ait *Abarbanel*, ut corpus suum veluti *מִנְיָן מִשְׁמֵר* ministerium sanctitatis benè custodirent: Quare pergit: *Quoniam traditione acceptum tenebant, quod terra Israël esset terra viventium, in qua speranda sit resurrectio mortuorum, & quod omnes Israëlita extra hanc terram mortui per terra cavernas revolvendi sint in tempus resurrectionis,*

Etionis, donec in eam perveniant, propterea eò laborarunt, ut sepelirentur ibi.

III. Communis hic est Judæorum de גלול המתים *revolutione mortuorum*, quam & *revolutionem cavernarum* vocant, error; quasi omnes, qui extra terram Israël mortem obirent, per subterraneos meatus ad terram Israël non sine angustia revolvantur. De qua passim agunt Hebræorum Doctores, quorum testimonia diligentissime conquisita exposuit plur. Reverend. Daffov. de *resurrect. Mort. cap. vi. p. 187. seqq.* Idem ergo sanctissimos Patriarchas Jacobum & Josephum in animo habuisse, in Cananæa idè sepeliri cupientes, ut angustiam revolutionis cavernarum averterent, neque ex *Agypto* per penitissimos terræ meatus, instar dolii vinarii eò devolvi cogerentur, vulgus Judæorum credunt, à suo Raschi sic edocti, qui ad Genes. XLVII. 29. mandatum Jacobi Josepho de corporis sui translatione datum expositurus diserte hoc inter causas allegat, quasi dixisset Patriarcha: שאין מתי חוצה לארץ חין אלא בצער גלול מחלומי *Quia qui extra terram promissam moriuntur, non reviviscunt, nisi per dolorem revolutionis cavernarum.* Alias quoque rationes & figmenta Rabbiorum adduxit cl. Joh. Benedict. Carpzov. in *dissert. de Sepultura Josephi Patriarchæ edit. Lips. 1697.* quæ omnes desiderium Patriarcharum falsò exponunt, cum altius conscendisse putandus sit sanctissimus Patriarcha cum cæteris familiæ suæ.

IV. Non itaque hujus desiderii causa fuit tam naturalis affectus, quàm (1.) terræ Canaan promissio. (2.) Ecclesiæ conjunctio. (3.) Messiae expectatio. (4.) sperata cum Christo resurrectio & resuscitatio, docente B. Gerhardo in h. l. Bene quoque D. Calixtus in *Genes. Locum.* Naturæ aliàs consonum est desiderium, ut cupias, corpus tuum vita functum ossibus Majorum, eorumque quos amaveris, conjungi. Hoc tamen non tam respexisse videtur Jacob, quàm testatum ivisse fiduciam suam de adimplendis divinis promissionibus. Quæ sane rationes Rabbiorum figmenta longe lateque superant. Voluerunt ergo Patriarchæ in uno familiari Sepulchro condi, ut tam naturalem, quàm mysticam conjunctionem significarent. Judæis quoque quoad naturalem affectum moris erat & consuetudinis, ut scil. uno sepulchro conjuges & qui fide & amore inter se mutuo insigni fuissent, clauderentur. Unde Jo-

sepheus Gen. XLVII. 29. mandat: Ne sepelito me in Ægypto, sed ubi cubuero cum patribus meis reportabis me; & sepelies me in sepulchro eorum. Dicit postquam cubuero, i. e. in mundo animarum, ubi erit anima mea cum animabus eorum, & ero in tabulato eorum, æquum est, ut nunc corpus meum statim eubet cum corpore eorum. Et sepelies me, &c. ut nempe corpus ejus esset cum corpore eorum, sicut anima ejus erat cum animabus illorum. Ergò *Cubatio cum patribus* dicitur de conjunctione animarum & *sepultura* de corpore: vid. *celeb. Joh. Meyer. annot. ad Seder olam pag. m. 685.* Ita docet *Abulens. 2. Reg. xv. 9. 14.* & ex eo *Lorin. in cap v. Actor. v. 10.* Et probant hoc exempla. Nam *Abraham & Sara Genes. xxv. 10. Isaac & Rebecca Gen. XLIX. 31. Jacob & Lea eodem tumultu clausi sunt.* Hinc *Sanctius in cap. 11. Act. p. 79.* In sepulcra illa (Hebræorum familiaria) non unum tantum ferebatur cadaver, sed tota familia in illa jus habebat quasi hæreditarium, quare in Sepulcro Abrahami conditi sunt postea Isaac & Jacob, & sæpe posterius inclusi dicuntur in parentum monumentis. Et inde natus est dicendi modus: Dormire cum patribus suis & apponi ad parentes suos.

V. Familiarium Sepulcrorum nomine veniunt etiam Sepulcra *Regum Juda & Regum Israel.* De priorum Sepulcris extat *2. Par. XXI. 20.* quod *Joram sepultus quidem fuerit in civitate David; veruntamen non in sepulchro Regum.* De hoc rege itaque Scriptura affirmat, quod dignus habitus non sit regum Judæ sepulcris. Ita de *Ozia* legimus *2. Par. cap. xxvi. 23.* quod sepultus fuerit in agro Regalium sepulcrorum non in ipsis regis sepulcris. Ex his clare elucet *Reges Juda* peculiariter habuisse sepulcra; sed ubi hæc fuerint, disquiritur? Scripturam si evolvamus constat, *Reges Judæ* sepultos fuisse in civitate *David 1. Reg. 2. 10.* intra civitatem Jerusalem ad *montem Zion 1. Reg. xi. 43. xiv. 31. xv. 8. xxiv. 22. 2. Reg. viii. 24. ix. 28. xii. 21. 2. Chron. ix. 31.* & quæ alia loca plurima sunt. De hoc autem *Davidis* Sepulcro, quod in civitate *David* (vel juxta *Quares. lib. iv. eluc. terra S. peregr. c. vi.* in pomœrio civitatis *David*) magnificè in sublimi collocatum erat (& quidem ut videre illic est) in extremitate montis *Zion* seu propè mœnia, in quod *Salomon* maximas intulisse dicitur divitias, consuli potest *Adrichom. theatr. ter. S. fol.*

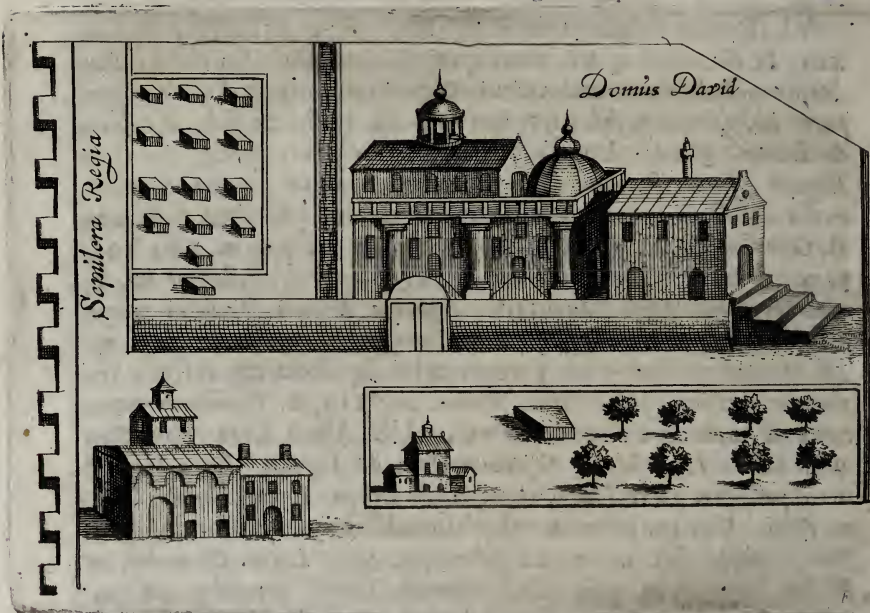

152. n. 22. & *Quaresmius* tanquam oculatus testis, (qui tamen id extare adhuc negat) l. c. & c. viii. item *Villalp. r. 2.* nec non *Pineda l. 8. rer. Salom. c. 3.* Quæ *Benjamin Tudel. itiner. p. 45. 46. edit. l' Emper.* affert de duobus viris ætate sua ostium speluncæ reperientibus &c. cum Judaicam fabulam spirant, auctori relinquimus.

VI. Potius inspicere poterit *Josephus lib. viii. Antiq. Jud. c. xii.* & *lib. xvi. c. xi.* item quæ de duratione sepulcri hujus deque occultatione cadaverum regionum conjicit *Villalp. appar. part. lib. 3. c. 17. fol. 195.* qui ipse *fol. 196. ex Joh. Zuallardi hodoep. Hieros. lingua Italica conscripto* refert, *Sepulcra Regum Juda partim in Sion; partim prope portam Ephraim extra civitatem reperiri.* Videatur de his pluribus differens *B. Geier. in Tract. de luctu Hebræorum cap. vi. pag. m. 120. 121. §. 9.* Nos ex *Thoma Fullero in Pisgah-sight of Palestine lib. 3. cap. vii. fol. 335.* asserimus, *sepulcra Regum Judæ in monte Sion fuisse.* *Johannes Lightfoot in Chorograph. cap. xxii. pag. m. 46.* montem Zionis ad partem urbis aquilonarem refert, nixus rationibus quibusdam *Psal. xlviii. 2. Gaudium totius terra est mons Sion à latere Boreali.* Ubi *Aben Ezra Mons Sion est à latere Hierosolyma Septentrionali:* & *Lyran. Mons Sion est in Aquilonari parte Hierusalem:* conf. *Othon. Lexic. Philolog. pag. m. 606.* Verum hîc non calculum addimus doctissimo *Lightfoot*, quippe hic mons ad Meridiem: vid. *Lorin. Comment. in Psalm. hunc fol. m. 963.* conf. *Martin. Lexic. Etymolog. fol. m. 3653.* & inde probari nequit ad partem aquilonarem urbis referri posse montem. Recte *B. Geier. comment. in h. l. pag. m. 948.* scribit: *Monti (ad meridiem sito) annectitur vel adhæret infra ad radices montis versus Septentrionem urbs Jerusalem.* Videatur hîc mappa *Thom. Fulleri in Pisgah-sight*, & res clara evadet. In hoc monte *Sepulcra Regum Judæ* erant, uti ex aliis recenset *cl. Hottinger. in annot. ad Cipp. Hebr. pag. m. 25. Edit. Heidelberg. 1659.*

VII. Juvat hoc loco recensere, quæ doct. *Thom. Fuller. in Pisgah-sight of Palest. lib. 3. cap. vii. fol. 335. edit. Londin. literis tradidit:* *And now, scribit, to shew the frailty of human happiness, pass we from the palace of these Kings to their BURYING PLACE seeing SION in a double respect may be called the West-*

Westminster of Jerusalem, because the Kings thereof resided there while living, and rested when dead. En tibi Benevole Lector hoc loco non totam Topographiam montis Sionis sistimus, sed domum Davidis, ut ex ea faciliè cognoscatur, ubi Regum Judæ sepulcra sita fuerint.

Ita quoque peculiaria Sepulchra habuerunt *Reges Israel*, uti constat ex 2. *Paral.* xxviii. 27. 2. *Reg.* xiii. 13. xiv. 61. de quibus in sequentibus.

VIII. Horum nobiliorum sepulcra alia fuerunt quoque *ſolitaria*, cujus generis fuit (1.) Sepulcrum *Rahelis* Gen. xxxv. 20. in honorem à Jacobo ipſi erectum. Cum nunc & Rahel ſepeliri debuiffet in loco, ubi Familiare ſepulcrum majorum fuorum; nihilominus nobile ipſi parat monumentum *Jacob*, quod eleganter Moſes deſcripſit. Nam מצבה hoc loco non nudam ſtatuam ſignificat, uti multi volunt, ſed monumentum ex variis lapidibus conſtructum, ſtatuâ ſuperimpoſitâ. Bene

Lutherus exponit: ein grabmahl. Confer. *Frider. Muller. Tract. de statuis lib. 2. cap. iv. pag. m. 9. edit. Giff. 1664.* qui per monumentum ex pluribus lapidibus collectum exponit, cui assensum videtur præbere *Benjamin Tudelens. in Itinerar. pag. 47.* hoc *Rachelis* sepulchrum ita describens: quod nimirum excitatum fuerit è duodecim lapidibus pro numero filiorum *Jacob*, & testudine quadam, quæ columnis quatuor innititur, tectum, in cujus cippi lapidibus omnes Judæi, quotquot transeant, nomina sua inscribant. Ejus formam quoque ab *Adrichomio in descript. Terr. sanct. fol. 19. n. 101. Quaresm. lib. vi. peregrin. 1. cap. xi.* & aliis exhibetur: vid. *Brocard. Monach. in 1. part. descript. Terra sancta cap. vii. pag. 56. Thomas Fullerus in mappa Terra Moria*, hoc ita conspectui nobis exhibet sepulcrum seu monumen-

tum, quod veritati magis accedit, quam Auctor cipporum ex *Benjam. Tudelens.* ostendit, quam vis negare non velimus, fieri potuisse, ut sequioribus temporibus Judæi illud splendidius ædificarent sepulcrum. Audiamus ipsa verba Auctoris cipporum *Hebraic. pag. m. 10. seq. edit. Heidelberg. 1659.* Prope eam (Bethlehem Jehuda) sepulchrum *Rachelis*, matris nostræ p. m. in via, cui imposita est structura pulcrâ, cujus hæc est figura:

Quis ita crederet hanc structuram à Jacobo exstructam fuisse, cum forsân ille ex rudibus & impolitis lapidibus monumentum erexerit, id quod illis temporibus usitatum. Accedit etiam hoc, quod festinando hoc monumentum erectum, aliàs non opus habuisset, quia *Sepulcro familiari* mandari corpus potuisset. Hinc recte doctus Anglus *Thom. Fuller. in Pish-gah-sight of Palestine lib. 2. cap. 14. fol. m. 298. edit. Londin.* concludit: *it seems, dyng in child-bed her corps required speedy interment: other wise (no doubt) Jacob would have conveyed them*

154. JO. NICOLAI TRACTATUS
 te the CAVE OF MACPELAH the solemn sepulcher of his
 family.

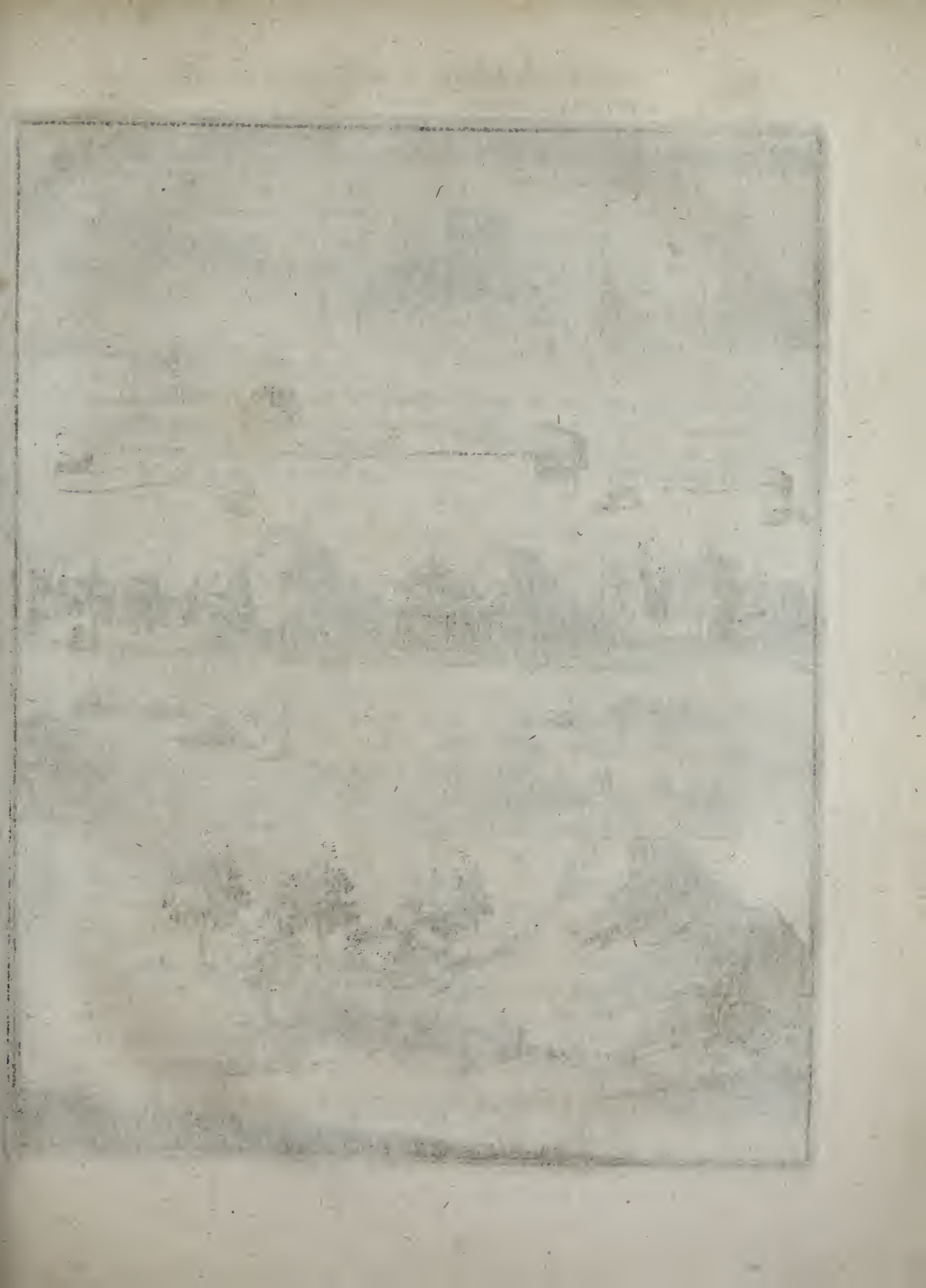
IX. Hinc referendum (scil. inter solitaria sepulcra) quoque
 putamus *Sepulcrum Aaronis*, de quo legimus *Deut. x. 6.* Se-
 pultus fuit Aaron extra terram Canaan ob transgressionem
 committam: vid. *Ainsworth. Comment. in h. l. fol. m. 37. edit.*
Londin. Similiter *Sepulcrum Moſis Deut. xxxiv. 6.* Moſen
 ſepultum eſſe in terra *Moabitarum* & quidem à Deo conſtat
 citat. loco. Hinc Scriptores nonniſi generaliter locum deſi-
 gnant; ita enim *Zeilerus Centur. iv. Var. Quaſt. 9. 2.* ſcribit:
Moſes iſt auf den hochſten gipfel des bergs Nabo / pfafge genant geſtiegen /
daron ez das gantze gelobte land überſehen / hernach geſtorben / und gegen
Phogor begraben worden / iſt ſo derjenige berg / auf welchen der warſäger
Balaam von den Moabitern. König Balack geführet worden im 4. buch
Moſ. am 23. Similiter *Eutyeb. Patriarcha Alexandrin. in Annal.*
Et mortuus eſt Moſes in regione Moab, & ſepultus in valla in terra
Moab. Errat verò *Hornius*, quando in *Comment. ad Sulpit. Se-*
ver. Saido. Batric. tribuit, quaſi de Moſe ſcribat: *Et ſepultus*
eſt in monte Hur: cum manifeſtum ex toto contextu ſit, de
Aarone, haut quaquam verò de Moſe, à *Saido* iſthæc dici. *Mo-*
ſen itaque mortuum & ſepultum non ſolum Scriptura teſta-
 tur, ſed ex pluribus teſtimoniis illuſtravit *B. Joh. Ernest. Ger-*
hard. in diſſert. de Sepultura Moſis. edit. Jenenſ. 1684. cap. III.
 & *iv.* ubi rejectis Rabbīnorum figmentis miniſterio Ange-
 lorum conditum affirmat in valle. Conf. *Ainsworth. Comment.*
in Deut. xxxiv. fol. m. 167. D. Quenſted. de Sepultur. veter.
pag. m. 262. 263. edit. Witt. 1660.

C A P U T VIII.

De Sepulcris Hebræorum Communibus hereditariis.

Multa etiam Sepulcra apud Hebræos communia erant,
 quæ tamen Communio non ubique eadem fuit. Alia
 enim erat hereditatis: alia honoris. Communia appellabantur
 respectu familie, aut heredum, aut posterorum, qui inferendi jus
 habebant commune. Hinc *Ausonius Epitaph. xxxvi.*

pl. 55

*Me sibi & uxori & gnatis, commune sepulcrum
Constituunt, seras Carus ad exequias.*

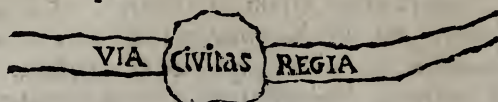
Communia hæc Sepulcra erant etiam hæreditaria, quæ auctoribus *Cajo & Ulpiano*, quis sibi hæredibusque suis paraverat, vel jure hæreditario acquisiverat. In his (quæ & Gentilia aut Gentilitia, vel patria, avita & Majorum monumenta nuncupantur) hæredibus & qui hæredum loco erant sepeliri licebat, etiam illis, quibus hæreditas tanquam indignis ablata, ut docet *Ulpian. D. de Religios. & sumpt. funer. l. 33.* confer. *Jacob. Guther. de jure Manium lib. 3. pag. m. 470. edit. Lips. 1671.*

II. Horum sæpe in Scriptura Sacra fit mentio; unde Sepulcra patria; quale fuit *Gideonis*, *Judic. viii. 32.* *Mortuus est Gideon filius Joas in senectute bona, & sepultus est in Sepulchro Joas patris sui in Ephra de familia Ezri*, jure scil. hæreditario: vid. *Thom. Fuller. Pisgah-sight of Palestin. lib. 2. cap. 8. fol. 175. edit. Lond.* Huc pertinet quoque Sepulcrum *Samsonis*, *Jud. xvi. 31.* Postquam enim ille ædificium, ubi Philistæorum Principes hilariter vivebant, subvertisset, & ipsemet cum illis mortuus esset; descenderunt fratres ejus & universa domus patris ejus & tulerunt eum — *sepelierunt inter Zarea & Esthaal in sepulcro Manuah patris sui.* Locus *Samsonis* clare hoc loco indicatur, quod fuerit inter *Zorah & Estaal* duas civitates in tribu *Dan*. Hic *Simson* natus & educatus & post obitum sepultus in sepulcro patris. Vid. *Thom. Fuller. Mapp. ad trib. Dan.* ibi Sepulcrum *Simsonis*

hoc modo conspicitur. Nec dubitatur quin sequentibus temporibus fratres hoc ipsum patris sepulcrum occupaverint. Refertur hoc sepulcrum *Asahelis*, *2. Samuel. 2. 32.* *Et tollentes Asaelem sepelierunt eum in sepulcro patris sui in Bethlehem.* Non quidem in ipsa urbe, quia Judæis prohibitum erat cadavera in ipsis urbibus condere, sed extra urbes; Ita asserimus cum aliis Sepulcrum *Asaelis* non in ipsa urbe Bethlehem, sed paulo à via tendente ad Hebronem dissitum fuisse juxta sylvam quamquandam, uti ostendit *Anglus doct. Thomas Fuller. in Pisgah-sight of Palestin. in mapp. Terr. Moria.* Nam Bethlehem Ephrata in via regia sita erat, ut per illam adscendentibus Hierosolyma.

156 JO. NICOLAI TRACTATUS
eundum fuerit. Ut igitur eò melius de sepulcro Asaelis con-
stet, tabella quadam hîc situm depingemus:

Sepulcrum Asaelis

Sylva.

Unde citatus Anglus *lib. 2. cap. 14. fol. m. 301. edit. Lon-
din.* hæc addit verba : *South-ward we finde Asabels sepulcher
buried in the grave of his Father.* Simili modo pessimus ille
consiliarius *Ahitophel* consilio irritò factò abiit & suspendio
fauces fregit, qui postmodum sepultus est in sepulcro pa-
tris sui, *2. Sam. xvii. 23.* Ita *Barsillai* dixit ad Regem *2. Sam.
xix. 37.* *Liceat quæso servo tuo ut redeam, utque moriar
in civitate mea apud sepulchrum patris mei & matris mea.* Re-
spuebat *Barsillai* honores oblatos à Rege modò ut in sepulcro
Parentum hæreditario sepeliretur: hoc præ aliis omnibus ipsi
desiderabile erat. Quid dicemus de *Saule* Rege, cujus ossa in
sepulcro *Kis* patris sui sepulta sunt, *2. Sam. xxi. 14.* Non se-
pulcrum regum exstruebat ipsi, sed patris sepulcro ossa man-
dabat *David.* Observandum autem hoc loco est, quod vi-
ri ex civitate *Jabesch-Gilead* ossa *Saulis* in sepulchro *Cis* patris
non tumularint, sed sub quercu sepeliverint, uti constat ex
cap. x. v. 12. 1. Paralip. Ita etiam *R. David Kimchi* ad h. l. re-
ferente *Schickardo* in *חזקוני* *cap. vi. Theor. xix. pag. m. 424.*

III. Maxima erat injuria, quâ *Philistai* *Saulem* post mortem
afficiebant; siquidem cadaver suspendebant, ut vermibus &
avibus esset in escam; qua crudelitate moti cives in urbe
Jabes-Gilead, profecti sunt *Beth Schan* & abstulerunt Cada-
ver Regis, igne combusserunt carnem & ossa subter quercum
terræ mandabant. Ordine recenset doct. Anglus *Thom.
Fuller.* in *Pisgah-sight of Palestin. lib. 2. cap. 2. fol. m. 82. edit. Lon-
din.* his verbis: *Out march all the valiant men in the City in the
night*

night over Jordan: Sauls and his sons corps they took down from Bethshan, bring them home, burn the flesh, and bury the bones thereof under a tree neare the City. The Jews generally interring their dead under some Oak, pleased perchance with the parallel, that as those plants seemingly dead in winter, have every spring an annuall resurrection: so mens dry bones shall have new sap put into them at the day of judgement. h. e. *nocturn exhibant omnes viri fortes trans Jordanem; Saulis & filiorum ejus cadavera intulerunt, attuleruntque domum, carnem cremabant & ossa sepeliebant subter quercum prope urbem. Judai plerumque mortuos subter quercum sepeliunt, forsan hac ratione moti, quod cum hac arbor tempore hiemis videtur mortua, attamen singulis annis quasi resurgat & virere incipiat: ita hominum ossa torrida tandem habitura sint succum novum in die judicii.* Hoc facto David postea ossa hæc Saulis & Jonathanis sepeliri curavit in sepulchro Kis patris in Zelah in Contrey of Benjamin addit Fuller. l. c. non procul à monte ubi septem ex Saulis familia suspensi fuerunt, & Kis sepulcrum habuerit. Videatur hujus schema in Mappa Geograph. Terr. tribus Ephraim. Alia etiam communia Sepulcra erant illa, quæ honor communia faciebat, quale fuit Josephi cum Christo, quod commune fecit cum illo *Matth. xxvii. 60.* De quo uberius alio in loco dicturi sumus.

CAPUT IX.

De Regum Hebræorum Sepulcris.

I. **H**actenus de variis Sepulcris egimus & etiam quædam de Regum Sepulcris adduximus in antecessum. Nunc de his in hoc capite pauca quædam tradere nobiscum constituimus. Observandum autem quod post regni divisionem etiam sepulcra distracta fuerint; Hinc diversa legimus Sepulcra, Regum *Juda* & *Israel*. De horum sepulcro nihil, quod hîc spectet, reperimus: De illorum erudit. *Thomas Fuller. in Pisgah-sight of Palestin. lib. 3. cap. vii. fol. m. 335.* asserit in monte Sion fuisse. Itaque in hæc erumpit verba, quæ huc adscribere non pigebit, quando ita tradit: *The reader*

shall pay nothing but his pains in following me, whilst I shew him these royall remains. We may observe four gradations of honour in these interments.

(1.) Wicked Amon 2. Chron. xxxiii. 24. was burried in his own house (not under the roof, but within the verge of the wall thereof) and so was Manasseh, 2. Chron. xxxiii. 20. in the Garden of Uzzah, whose true but late repentance was effectuell to save his soul, but not his Kingdome from destruction.

(2.) Cruell Joram, who had not compassion whilst living, and therefore no bowels 2. Chron. xxi. 20. when dying, was burried by himself in the city of David and neither fire nor water, neither burning nor mourning made for him.

(3.) Godly, but leproous Uzziah, being ceremoniously unclean, was interred in the field of the buriall which belonged to the Kings, understand it, within the suburbs, but without the walls of their solemn sepulchres.

(4.) All the rest were intombed in a stately place set a part of that purpose.

II. Ex his ultimis Fulleri verbis elicitur, fuisse sepulchrorum Regiorum (1.) certum locum, communem Regibus sepeliendis. Vide historiam de Joramo 2. Paralip. xxi. 20. Joaso 2. Paral. xxiv. 25. Ahaso 2. Par. xxviii. 27. (2.) vicinum agro, patet hoc ex 2. Paral. xxvi. 23. ubi dicitur Asaria seu Ufia sepultus in agro sepulchri regii. Josephus quidem scribit, 9. antiq. ii. f. 320. in hortis suis sepultum; sed alii plures, prope sepulchra Regum communia, extra tamen sepultum opinantur, teste Sanctio in 2. Reg. xv. 7. n. 8. Aliàs non ignoramus ex prælaudati Fulleri verbis & Scriptura Sacra, fuisse in horto Use Reges Manassen & Ammonem sepultos: vid. 2. Reg. xxi. 18. 26. (3.) valdè pacem. Leguntur enim hîc sepulti Reges, David 1. Reg. ii. 10. Salomon 1. Reg. ii. 43. 2. Par. ix. 31. Rehabeam 1. Reg. xiv. 31. 2. Par. xii. 16. Abia 1. Reg. xv. 8. 2. Par. xiv. 1. Josaphat 1. Reg. xxii. 51. 2. Par. xxi. 1. Amazia 2. Par. xxv. 28. 2. Reg. xiv. 20. Jotham 2. Par. xxvii. 9. 2. Reg. xv. 38. Pontifex Joadas. Ita etiam recenset prælaudatus Fuller. fol. 335. edit. Londin. Here was intombed David, the holy, the man after Gods own heart. Salomon the wise, when old, beseeled by his wives: Rehabeam the simple, whose rigour

rent

rent ten Tribes from his Kingdome. Abia the wicked but valiant and fortunate in fight, 2. Chron. xiii. 15. Asa the upright whose heart was perfect all his days, 2. Chron. xv. 17. Josaphath the just, whose heart was lift up in the ways of the Lord, 2. Chron. xvii. 6. Ahaziah the idolater, whose onely commendation was that he reigned but one year, 2. Chron. xxii. 2. Joas the backslider, the lease of whose goodness determined with his uncles life, 2. Chron. xxiv. 2. Amaziah the rash, worsted in a needles war against the King of Israel, 2. Chron. xxv. 21. Joatham the peaceable, who built the highest gate to the house of Lord, 2. Reg. xv. 35. Ahaz the profane who in the time of his distress, yet trespassed more against the Lord, 2. Chron. xxvii. 22. Hezekiah the pious who destroyed the high places. Josiah the tender-hearted, who melted at Gods threatnings, 2. Chron. xxxiv. 27. denounced against the people of the jews.

III. Examinabimus hæc Fulleri dicta, & videbimus an omnes Reges Judæ in sepulcro Davidis sepulti fuerint? Notandum autem & observandum est, quod aliud sit sepeliri in sepulcro Davidis; aliud sepeliri in sepulcris Regum Judæ. Sepultura Regum proprie dicta est, sepeliri in spelunca à Davide facta, in qua sepultus etiam Salomo dicitur. Sepeliri autem in sepulcris Regum est, ubi Reges Judæ alii conditi sunt. Hinc Joas non sepultus dicitur in sepultura Regum, quia in morte non est honoratus, sicuti in vita sua: vid. annot. celeb. Johann. Meyer. ad Seder Olam pag. m. 941. Et Assa in suo sepulcro, quod sibi paraverat, 2. Paral. xvi. 14. conf. 1. Reg. xv. 24. Si igitur Assa sepultus fuisset in sepulcris Regum factis & paratis, non opus habuisset, ut aliud sibi proprium sepulcrum pararet, jam autem textus clare testatur posterius, quando ita 2. Paral. xvi. legitur: *Et sepeliverunt in sepulcris, qua pro se exciderat in civitate David.* Ergo colligitur aliud fuisse sepulcrum Assæ à sepulcris Davidis & Salomonis distinctum. Verum hinc nihil obstat, ut affirmemus & Joas & Assam sepultos in sepulcris Regum Judæ esse, quia additur in civitate David, quæ mons Zion fuit & civitas David appellatur & ἡ ἄνω πόλις civitas superior: vid. Eduard. Simson. Chronic. Cathol. part. 3. fol. m. 9. edit. Oxon. Non pugnat hoc cum aliis locis Scripturæ. Potuit enim Assa sibi parare sepulcrum.

crum in loco isto in civitate Davidis sepulcris destinato Regum, ut ipse & familia sua ibi sepeliretur: Hinc in plurali numero Sepulcra legitur c. l. quasi dicat in sepulcro illo amplissimo & multorum cadaverum capaci sepultus. Ita etiam de *Ahasia* affirmandum 2. *Reg.* ix. 28. cui loco quidem repugnare videtur 2. *Chron.* xxii. 9. ubi dicitur, quod Ahasias se absconderit in *Samaria*. Sed respondet celeb. Meyer. pag. m. 934. in annot. ad *Seder Olam*; *Ahasiam servi currus imponentes abduxerunt Hierosolymam, ut eum sepelirent cum patribus ejus, cum quibus sepeliri merebatur, quia erat filius Josaphati, qui Deum timebat.* Reliqua objectionis ibi videnda. Et ita bene *Fullerus* asserit, hos omnes sepultos fuisse in sepulcris Regum.

IV. Legitur hic sepultus *Hiskias* supra sepulcra filiorum David 2. *Paral.* xxxii. 33. ubi alius interpretes reddit in insignioribus sepulcris filiorum Davidis. In loco editiore constitutum fuisse *Hiskia* monumentum agnoscunt *Cajetan.* *Torniell.* *Annal. A. M.* 3337. n. 1. & *Luc. Osiand.* in h. l. §. 4. Verum refertur in *Hottinger.* *Cippis Hebr.* pag. m. 24. edit. *Heidelb.* 1659. Reges Judaicos in SPELUNCA esse tumulatos, ibidemque esse elegantem & formosam structuram ad hunc modum:

Similiter in spelunca hoc sepulcretum ostendit *Benjamin Tudelens.* *Itinerar.* pag. 45. Nec abnuat *Joseph.* xvi. ant. ii. f. 563. B. 6. Speluncam illam delineavit *Serlius*, cujus verba recensuit D. *Quensted.* de *Sepultura Veterum* pag. m. 257. edit. *Witt.* 1660. "Sub præcelso & marmoreo, inquit, monte
"tres omninò cellæ excavatæ distinguuntur suis testudinibus,
"in eodem nativo saxo excisis. In primo ingressu seu prima
"cella quatuor delubra, bina ex utraque parte, quasi qua-
"tuor reconditoria singula hominis capacia cernuntur. In
"medio, i. e. secunda cella, quæ amplissima est, sunt delu-
"bra octodecim ex alterutra parte novena: testudo verò
"quæ maxima est, incumbit quatuor pilis aut parastratis aut co-
"lumnis, ex ipso eodem nativo marmore formatis, & in ma-
ximæ

“ximæ longitudinis Basilicæ seriem rectâ dispositis, quas aliæ
 “duæ minores præcedunt: in ultima verò cella, quæ magni-
 “tudine respondet primæ, duo item alia sunt reconditoria,
 “è regione verò objicitur figura januæ sed obstrusæ, qua for-
 “te aditus ulterior dabatur. Hoc ipsum quod jam descri-
 pfit *Serlius* subterraneum ædificium, vestibulum tantum fuisse
 sepulcri Davidis & Salomonis, non ipsum Sepulcrum, existi-
 mat *Villalpandus in Ezechiel. tom. II. part. II. lib. v. dist. 4.
 capitul. 61.* atque per illam, quæ obstrusa dicitur porta, pa-
 tuisse forte aditum ad Davidis sepulcrum interius. Ita etiam
 celeb. *Joh. Meyer. in annot. ad Seder Olam pag. m. 945.* asserit,
 Davidem & Salomonem in aliqua spelunca sepultos esse, quæ
 vocata sit Sepultura Regum.

V. Verum enim verò his obstare videtur locus *Act. cap.
 11. 29.* ubi *Petrus de Sepulcro Davidis* loquens in hæc prorum-
 pit verba: Et sepulcrum ejus (Davidis) est apud nos usque in ho-
 diernum diem. Ad quæ verba *Beza*: Prodigiosum est tot bar-
 baros & crudelissimos hostes, qui urbem postea everterunt,
 Regis sepulcro pepercisse: & fortassis non vana est eorum
 conjectura, qui instaurata urbe putant fuisse quoque Regum
 monumenta renovata. Si itaque tunc temporis Davidis sepul-
 crum notum & conspectui omnibus datum, *Johannes de Pine-
 da Hispal.* infert Petrum loqui de monumento non quidem
 abdito & inviso, sed quod ab omnibus videri potuisset. Nisi
 forte dicas locutum de illo, quod dicebat *Joseph. lib. xvi. An-
 tiq. c. xi.* in aditu alterius interioris & reconditoris monu-
 menti ab Herode, candido marmore & impendiis sumtuosissi-
 mis exstructum & sepulcrum Davidis dicebatur, ut quod esset
 alterius interioris & verioris sepulchri testis & index. Nam
 neque de illo subterraneo & penitus abstruso reconditorio Sa-
 lomonis, sed alio externo & sublimi intelligi posse videtur,
 quod Dio Cassius in Adriano scribit, quod Salomonis sepul-
 crum sponte & nullo impellente discustum corruerit. Fabu-
 lam hinc Judaicam spirant illa, quæ *Benjamin Tudelens. in
 Itiner. pag. 45. 46. adducit.* Sepulcrum Davidis fuisse ma-
 gnum palatium asserens, columnis marmoreis inædificatum.

VI. Observatione dignum quoque judicamus, quod domos
 sepulchreti regii à *theais regum* (Θηαῖς ῥ βασιλέων) distinguat,

domumque aliam ab Hyrcano, aliam ab *Herode* apertam fuisse doceat *Josephus lib. vii. Antiq. 12. f. 251.* ὅτι generaliter est in quo aliquid conditur & reponitur ἀπὸ τοῦ τιθεῖος. Apud *Johannem cap. xviii. 11.* sumitur pro *vagina*, quæ *Homero* est κολέος. Usurpant etiam de loco in quem reconditur pecunia apud *Euripid. Hecub. v. 1145.* Frequentiori verò significato de loculo emortuali & conditorio legimus. *Plutarch. Solon. p. 83.* ait, singulos loculos habere *Athenienses*, at *Megarenses* contra ternos & quaternos ἐν μιᾷ θύκῃ condi: adde *Sophocl. Oed. Colon. v. 1766.* Porro easdem domos indicat generali voce sepulcri (τάφρος) *Joseph. lib. 13. antiq. 16. f. 450.* & *16. ant. 11. f. 563.* B. Thecas autem illas fuisse in sepulcri inferiore secessu, & in thecis corpora *Davidis* & *Salomonis*, docet *Joseph. lib. xvi. Antiq. 11. f. 563.*

VII. Valde magnifica de sepulcreto hoc Regum Judæ narrat Benjamin in Itiner. Sed ea inter fabulosa rejicit Pr Emper. in not. ad h. l. pag. 175. seq. *Quensted. de Sepultur. Veter.* Illi ipsi thesauri quoque, quos in sepulcro hoc fuisse jactitat *Josephus*, videntur suspecti. Multi quidem reperiuntur, qui testimonio *Josephi* moti statuerint, magnum Thesaurum reconditum fuisse in Sepulchro *Davidis*. Vult hoc cl. *Schickardus cap. 3. theor. xi. pag. m. 210.* in מִשְׁכַּן הַמֶּלֶךְ inquiring: ingentes gazæ in privato ejus sepulcro reperta sunt, ipsaque *Josephi* verba sub fin. lib. viii. antiq. c. ult. adducit: Post annos MCCC. *Hyrcanus Pontifex* oppugnatus ab *Antiocho* apertâ cellâ monumenti *Davidis*, & prolatis inde tribus talentorum millibus &c. Ac rursum post multos annos elapsos *Herodes Rex* aliâ cellâ apertâ magnam pecuniam sustulit, ad loculos tamen, qui regum cineres continent, neuter eorum pervenit. Addit *Abarbanel*, quem citat celeb. *Joh. Meyer.* in annot. ad *Seder Olam pag. m. 685.* ex *Josephi Antiquit.* *Davidem* in loco sepulchri & monumenti sui jussisse parari ingentem cellam, qua abscondiderit immensas opes, & super qua magna arte ædificium extruxerit, ut inde eas nemo efferre posset, nisi qui perspectam & exploratam haberet figuram operis. Quam opinionem tuetur quoque *Quensted. pag. 335. de Sepultura Veter.* confer. *Menoch. l. 8. Reip. Ebr. c. 5. q. 9.* Verum quam suspecti sint hi thesauri ostendit B. *Geier. cap. vi. pag. m. 145. 146. de luctu Hebr. Carpzov. in no-*

ris ad Schuckard. pag. 210. Beza cit. à Balduin. Waleo Comment. in Act. 2. Sanctus in Act. 2. 29. n. 72. & in 3. Reg. 2. 20. n. 26. 24. Jeqq. confer. Ursin. Arboret. c. 2. 7. pag. 18. Multa de hoc Regum sepulcro nervose contraxit in pauca Adrichom. theatr. Terr. S. f. 152. 22. Citantur pro descriptione Sepulcreti regii Vullalpand. Pineda de reb. Salom. Quaresm. Zuallardus, Cotovicus, Admiranda Sina & Europ. Geier. de luct. Heb. Hotting. in Cipp. Quensted.

CAPUT X.

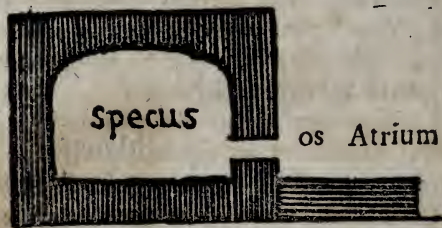
De Forma Sepulcrorum Nobiliorum ex Scriptura Sacra.

I. In hoc negotio vitandæ, instar scopulorum, erunt structuræ, quas religio Phariseorum Matt. xxiii. 29. & ceteriorum seculorum, cum excitavit, tum interpolavit; ne ex præsentium operum facie, Sacra Scriptura temere iudicetur. Nam hæc omnia fiebant ex ostentatione & sanctitatis simulatione, uti probant Cameron. Zegerus, Erasmus, Grot. Comment. in h. l. & alii. Horum sane vestigia acerrime premunt hodie Pontificii, qui insanis substructionibus profiteri reverentiam, quâ memoriam Sanctorum Martyrum persequi se simulant. De forma itaque Sepulcrorum agemus, quatenus ex Scriptura Sacra nobis constet.

II. Undiquaque igitur accipimus, placuisse honestioribus è populo Judaico viris Speluncam, quæ commodaret receptaculum cadaveribus numerosæ familiæ. Cur autem speluncas elegerint homines Nobiliores ratio hæc est, ut cadavera à feris tuta essent? Nam speluncæ inserviunt & ad conservandam & tuendam vitam, & reservanda illæsa cadavera à brutis. Quod speluncæ ad conservationem vitæ profuerint, constat ex Scriptura Sacra variis in locis; imò Arabes in cacuminibus montium speluncas cavabant, ut contra hostium incursiones possent esse tuti & securi. De his Joseph. lib. xiv. Antiq. cap. xxvii. ita loquitur: Erant hæ speluncæ sitæ in montibus abruptissimis, ac in media circiter altitudine, angustos & præcipites habebant

bant aditus, acutis undique cinctæ rupibus. In harum igitur latibulis sese abstrudentes, cum domesticis suis delitescabant. De iisdem speluncis iterum *Joseph. lib. xii. c. 6.* vel natura vel arte aut industria hominum factis dislerit hoc modo: *Hyrca-nus* oppositi montis prominentem Petram perforans, speluncas in ea fecit multorum stadiorum longitudine &c. Speluncarum verò ora non amplius aperuit, quàm ut unum cape-re, idque de industria factum est, securitatis ac tutelæ gra-tia. De talibus speluncis in Sacra Scriptura frequens est me-moria: videatur *Jos. x. 16. Judic. vi. 2. 1. Sam. xxii. 1. & xxiv. 3. 1. Reg. xviii. 15. Esai. xi. 15.*

III. Deinde etiam Speluncæ aptæ erant ad sepelienda cada-vera, uti ex Scriptura patet. Exemplo enim nobis est spelun-ca illa, in qua sepulti Abraham, Isaac & Jacob cum uxore quisque sua, *Gen. xlix. 31.* Ideam talis sepulcri parient nobis observationes congestæ ex S. Scriptura, & ex *Mischn. Bava Batra 6. 8.* cum *Rabbinicis Commentis.* In Sacris extant huc facientia Sepulcra *Abrahami Gen. xxiii. Elisei 2. Reg. xiii. Lazari Joh. 11. & Christi apud Evangelistas.* Singula pande-mus, quo nominavimus ordine. Ut autem Lectoribus clare rem ob oculos ponamus, petimus ut oculis suis subji-ciat imaginem speluncæ, quam hic sistimus hoc modo, & subjicimus

statim ea, quæ B. Geier. de *luctu Hebr. c. vi. §. 12. pag. m. 133.* ex *Quaresmio* adduxit. Quantum *αὐτόπτης* testatur *Qua-resmio* in opere suo Anno 1639. *Antverpia evulgato l. 4. peregr. 4. c. 7.* duo inprimis in sepulcris Ebræorum animadverti pos-sunt, unum quod à natura, & alterum quod ab arte accepe-runt. Illud quod speluncæ essent nativæ in rupibus ad qua-rum imitationem aliæ fodiebantur: hoc verò quod postea arte & labore perficerentur. Evidens enim est, montanam istam regio-

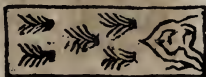

regionem nativis & artificiosis speluncis abundare, in quibus Hebræi suorum corpora sepeliebant. Huc usque Geierus citato loco.

IV. Hinc patet morem antiquissimum esse, ut mortui in cavernis speluncisque sepelirentur, ita enim *Conlon* in *Lexico Homeric.* pag. 33. inquit: *Veterum Nobilium moris fuisse, primo in montibus sepeliri, deinde in cavernis, quas dixere Putcolos.* Forte quod duces heroibus ad puteum laudare erant soliti, uti testatur *Heliodor. lib. 1. pag. 35.* ἐπειδὴ καὶ τὸ βόθρον ἐγένετο τὸ ἐν ἀκαδημίᾳ (πάντας γινώσκεις ἐνθα τοῖς ἥρωσιν οἱ πολέμαρχοι τὸ πάτερον ἐναγίζουσιν) *Cum ad puteum qui est in Academia, pervenisset, (notus est tibi locus ubi Heroibus duces more & instituta patrio parentant)* Vide notas *Bourdelsii.* Nec mirum quod selegerint speluncas, quia ipsis in more erat balsamo condire corpora, ne tam facile putrescerent; quod avertere nulli potuissent, si cadavera tam arctis inclusa capsulis terræ imposuissent, quemadmodum nos facere solemus, excepto cum Rex vel Princeps sit mortuus; quin imo ea sæpius respicere & invisere sive amoris sive cultus gratia solebant. Hæc loca ut plurimum dum viverent veteres sibi eligebant, quod docemur in hac Abrahami historia, & nigro lapide super terram eminente exornabant, ut notat celeb. *Johannes Meurs.* *Auctar. Philolog. c. xx1.* atque hæc monumenta verè dicebantur, distinguit enim *Freherus Parerg. L. 1. c. xx111.* & quidem recte inter Sepulchra & monumenta; sepulchrum dicens in quo cadaver deponeretur, quod erat arcula lapidea, quales è terra defossas aliquoties vidi, & tanquam Sepulchra Principum refert **Soeteboom in syn Zaanlandse Arcadia.** Nos itaque his prælibatis accingimus ad Speluncam illam Abrahami.

V. Hanc Spiritus Sanctus ita describit, quod (1.) sita fuerit in margine agri *Gen. xx111. 9.* Angl. ita reddit: *Which is in the end of his field:* quam *Thomas Fullerus in Pisgah-sight* ita depingit in *Mappa Geograph. Tribui Benjamin* addita:

enim Abraham in terra in qua tum tabat, nec volam nec vestigium pro possideret, adiit *filios Chetib*, eosque, ut sibi concederent in terra sua *נחם נחם* hæreditatem, jus sepulchri, quo in eo mortuum suum condere posset. Postulat justo pretio speluncam

Cum habi-
suo

in fine agri (2.) arboribus confiti: vid. *Gen.* xxiii. 17. Amabant enim Veteres ejusmodi loca sepulcris apta, quæ arboribus obsita erant, ne forsan radii solares ardore corrumpere lapides, vel ut is locus propterea sacer haberetur. De arboribus legatur 1. *Sam.* xxxi. 13. 1. *Chron.* x. 12. *Gen.* xxxv. 8. Plura suppeditat *Ursinus in Monument. Patavin.* pag. 44. quem, ni prolixior esset, describeremus. Unde postea factum à Gentilibus, ut Lucos suos Heroibus tanquam *Sepulcra* consecrarent. Inde Sepulcrorum cum Lucis in Scriptura frequens mentio, nempe 2. *Reg.* xxi. 15. 16. *Esai.* lxxv. 3. 4. Eos in Lucis heroum sepulcra posuisse probant Poëtæ *Virgil. Aneid.* lib. 9. vers. 3. verba:

— — — *Luco tum forte parentis*

Pilumni Turnus sacrata valle sedebat.

Cum instituto hoc conjuncta lex est ea, quæ inter Etruscorum veterum statuta numeratur in *Etrusc. Fragment.* l. 3. p. 176. *Si quis sepulcrum proprium non habuerit, in nemorosa sylva sepeliatur.* Apud Ethnicos animæ Heroum Lucos tenere credebantur, nam *Virgil. Aneid.* 6. ita canit: *Nulli certa domus, lucis habitamus opacis.* Itaque Nicolaum Perottum in not. ad *Martial.* lib. 2. Lucorum legem & ritum probe tenuisse constat, qui ita: *Lucus nequaquam caduus est, ut sylva, sed potius manu consitus religiosusque & alicui Deo vel alicujus hominis cineribus consecratus.* Ideoque vel circa delubra Deum vel circa Sepulchra positus est: conf. *Joh. Spencer. de legib. Hebr. part. 1.* pag. 370. *Christian. Worm. in antiquit. Hebr. corrupt.* pag. 129. edit. *Hafn.*

VI. Dicebatur Spelunca *Machpelah* v. 9. 17. emta cum agro. Quid autem sit מַכְפֶּלֶח in diversas abeunt partes tam Hebræorum quam Christianorum Interpretes, quorum opiniones adduxit *Magnif. D. Wagenfeil, Fautor noster æstumat.* in not. ad *Excerpt. Gemar. cap. 1. pag. m. 291.* inquit: Quid sit Machpelah mire æstuant Interpretes tam Christiani quam Judæi, estque ipsis *Sepulcrum Abrahami* Labyrinthus inextricabilis. *Cl. Salmasius in Exercit. Plin. pag. 2008.* simplicissimum existimat, Speluncam duplicatam accipere de ea, quæ duplicem habeat aperturam, & ex duabus partibus ingressum, veritatque quærere aliam duplicis speluncæ interpretationem.

Daniel Heinsius in Arist. p. 522. Fossam & Speluncam fuisse arbitratur, ut per fossam aditus ad Speluncam patuerit, in qua jacebat mortuus. Aliis placet מכפלה proprium nomen esse, quomodo acceperunt Junius & Tremell. eaque opinio probatur *Theodor. Hackspan. in Interpret. Errab. p. 153. & Vorstio in not. ad Pirke Eliezer p. 179.* Addimus cl. *Joh. Henric. Heidegger. in histor. Patriarch. exercit. 3. de Abraham. pag. 131. part. 2. Muller. diss. de Sepulcr. pag. 22. edit. Giff.* Talmudistæ in eo fere consentiunt, inquit *doct. Wagenfeil*, fuisse Speluncam duplicem, sed an alia ante aliam, an verò una supra alteram extiterit, id definire non potuerunt. Refert etiam Rabbiorum testimonia, quæ citato loco videnda & perlustranda sunt. Videatur quoque *Hottinger. in Cippis Hebraic. edit. Heidelberg. 1659. pag. m. 4.*

VII. Inter has varias opiniones unam eligere periculosum esse putamus, sed ut dicamus, quid sentiamus, optimam illam arbitramur illorum dicentium מכפלה nomen proprium loci esse, in quo sunt ager & spelunca. Adstruitur ista observatio his argumentis. Dicitur (1.) Spelunca Machpelæ, *Gen. xxi. 11. 9.* (2.) ager esse in *Machpelah, v. 17.* (3.) ager hammachpelah, *Gen. xlix. 30.* (4.) Spelunca agri hammachpelah, *Gen. l. 13.* Audiamus *Henric. Ainsworth. in Comment. ad h. l. fol. m. 88. edit. Londin. it appeareth to be the name of the place: cui calculum adjicit album cl. Joh. Henric. Heidegger. in histor. Patriarchar. pag. m. 132. Exercit. 3. de Abraham. part. 2. his rationibus:* Etenim, inquit, uti spelunca, ita quoque ager nuncupatur שרה המכפלה ager *Machpelah v. 19.* Quod si igitur ob quancunque harum causarum spelunca dicitur מכפלה, quo quæso sensu ipsum agrum dicemus מכפלה Machpelah? Tum & *vers. 17.* spelunca dicitur fuisse מכפלה לפני מרר in *Macpela coram Mamre*, hoc est in tali loco, qui erat è regione Mamre, uti hoc benè illustravit Anglus eruditus *Thomas Fullerus in suo Pishah-sight in Mappa Geographic. Juda Tribui tributâ.* Unde apparet מכפלה nomen loci fuisse. Igitur tum ager tum Spelunca *Macpela* appellatur, quia utraque in eo tractu fuit, qui *Macpela* dicitur. Hæc & alia citatus *Heidegger. in probationem sententiæ hujus profert.*

VIII. *Stephanus le Moyne in Var. Sacr. not. edit. Lugd. Batav.*

1685. pag. m. 518. putat, ideò forsan *Abrahami* speluncam כְּכֶלֶה duplicatam vocari, non quod duas portas & duos exitus haberet, vel quod una in altera contineretur, primaque major inferiorem minorem comprehenderet; sed quod duo in illa fuerint foramina corporibus condendis parata & destinata, quæ sententia non caret probabilitate. Nam si spelunca ista plura habuisset foramina, cur Jacob ipse confitetur *Genes. l. 5.* quod in ea spelunca sibi foderit sepulcrum. Non ignoramus alios aliter verbum כָּרַת exponere, & dicere significare, *emi*; ita *Grotius*; sed probabilius ex ipsis verbis *Jacobi* patet, quod ipse foderit. Extat enim אֲשֶׁר כָּרַתִּי לִי quod fodi mihi: & rectè *Lutherus*, das ich mir gegraben; aber nicht gesaußet habe. Cui adstipulatur *Angl. Interpr. Which i have digged for me.* Etenim non *Jacobus* sed *Abrahamus* sepulcrum ab *Ephron Hitthao* sibi comparaverat; falsum itaque dixisset sanctus *Jacobus*, si pecuniâ suâ emtam speluncam affirmasset; sed dicebat, quod fodisset forsan tum temporis, cum ibi *Leam* uxorem sepeliret. Quis hinc non videt clar. *Stephan. le Moyne* sententiam etiam locum habere posse?

IX. Sequitur nunc *Sepulcrum Elisai 2. Reg. xiiii. 21.* Circa hoc animadvertimus duo, alterum quod ita clausum fuerit, ut multa vi longaque mora opus habuerit ejus reseratio, & tamen in fuga constituti leguntur, qui funus suum in hoc projecerunt. Alterum quod nihil occurrat uspiam in toto textu de cadaveris descensu, quem hic quidam è verbo יָרַד extorquent. Verbum enim hoc significat simpliciter successum motus quoquo versus tendentis. Quod habuerit Sepulcrum magnificum beneque clausum confirmat *Josephus lib. 1x. Antiquit.* ita disserens: *Sepulcro etiam honoratus magnifico, quale decuit hominem Deo acceptissimum.* Qui igitur fieri potuit ut homines properantes illud cito reserare potuerint? si eo modo fuit excavatum, ut in כָּן foramine lateris hujus conditum corpus Elisai. Impossibile etenim fuisset, ut ossa seu corpus Elisai tangi potuissent in כָּן *Koc* uno delitescantis; & tamen Scriptura hoc affirmat hoc modo asserens: *Et factum est cum quidam sepelirent hominem, & viderent turmam, projecerunt hominem in sepulcrum Elisa, & ille homo devolutus tetigit ossa Elisai: & hoc alio modo fieri non potuit, quam sublato tegmine,*

mine, quo fossa sepulchralis *Elisæ* fuisset tecta, quod contra morem Judæorum, qui nulla ejusmodi sepulchra habebant, ut mox tegi, mox opercula removeri potuerint. Audiamus tamen ea, quæ *Sebastianus Munster*. in h. l. annotavit *fol. m. 351*. Cum enim illi proprium facere vellent Sepulchrum, supervenerunt hostes, ut non licuerit tantum infumere temporis, donec sepulchrum foderent, & idcirco aperientes tumbam *Elisæ*, projecerunt cadaver illud in speluncam illam, in qua corpus Prophetæ quiescebat, & devolutum cadaver in profundum, vel ut Hebr. habet, vadens & contingens homo ille ossa viri Dei revixit, & stans super pedes suos egressus est foras atque illic vita defunctus est. In his *cl. Munsteri* verbis satis & clare indicatur, quod fossa illa non facile aperiri potuerit, quod pugnat cum *Josephi* verbis & consuetudine Judæorum quam tenacissime retinuerunt, quod corpora mortua sint tumulanda. Et non videmus, quo modo hæc conciliari possint, nisi statuamus varia fuisse Sepulchrorum Hebræorum genera. *Joseph*. l. supra citato asserit, quod à latronibus cadaver sepeliri voluerit, quando ita scribit: *Contigit autem ut latrones quidam occisi cadaveris à se in Elisæi monumentum abderent, quod mox à Propheta corporis contactu revixit.* Quæ verba nobis ansam dant conjecturandi, quod cadaver *Elisæ* in spelunca quadam conditum, ubi os illius quidem firmatum, sed à latronibus vel aliis propter oris angustiam, vel aliud obstaculum, reſeratum & corpus intrusum, seu huc illucve motum tandem ossa *Elisæ* tetigerit, & vitam recuperarit, quod innuere videtur verbum *וַיִּחַי*, non quod superne delapsum, ut plures statuunt.

X. Hic porro curiose quærent Hebræi an corpus illud remanserit vivum, an verò iterum mortem obierit? *R. Abarbanel* ad 2. Reg. XIII. 21. *fol. 285. 2.* dubium movet circa miraculum, quod fecerunt ossa *Elisæ* post ejus obitum, vivificato mortuo apud ipsum sepulto 2. Reg. XIII. Prophetæ enim miracula patrabant, quia cum Deo conjuncti erant, tunc enim decernebant sermonem & præstabatur ipsis. Cessante autem post mortem eorum ista conjunctione, quomodo absque ea fieri poterat, ut ossa arida ejusmodi miraculum, quo mortui vivificantur, patrarent? Vides enim, quod *Elisæ*

& *Elisa* cum viverent, ad resurrectionem mortuorum opus habuerint multiplicare preces suas & facta signata patrare, dum se super eos expandebant, sicut eorum historia docet. Quomodo ergo his omnibus omissis ossa Prophetæ fecerunt hoc ipsum miraculum? eo magis hoc mirum videtur, quod hoc miraculum destitueretur sine & usu. Quid enim impediebat, quo minus jacerent ossa Prophetæ cum ossibus viri alterius? Etsi diversa eorum esset ratio respectu Sanctitatis eorum & prophetiæ, hoc totum erat respectu animæ eorum, sed respectu corporis pariter in pulvere jacebant & vermis obtegebat eos, quæ necessitas ergo erat hujus miraculi? Respondent Sapientes nonnulli in *Pirke Elieser* dixerunt, hunc virum fuisse *Schallum Tikna*, *Hulda Prophetissa* maritum, cum fuisse ex magnatibus istius ætatis & quotidie eleemosynas erogasse, & reviviscentem in pedes erectum stetisse, domumque abiisse, & posthac generasse Chananeelem filium Schallum commemoratum *Jerem. xxxii. 7. seq.* Alii hominem impium fuisse volunt & non alio fine revixisse, nisi ut staret erectus in pedes suos, ne sepeliretur cum *Elisa*. Hinc arguunt non abiisse domum, quod non alius miraculi scopus fuerit, nisi ut non attingeret ossa *Elisæ* & non sepeliretur prope eum. Hanc sententiam solidiorem affirmat celeb. *Meyer. in not. ad Seder Olam pag. m. 948.*

XI. Ad Sepulcrum *Lazari* progredimur, circa quod multa notatu digna eminent. De hoc legitur *Joh. xi. 38. seq.* quod fuerit spelunca lapide occlusa: Græc. σπήλαιον ἃ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. Erat Spelunca, & lapis erat ei impositus, vertit Interp. Vulg. non recte. Non enim erat, qualia nostra sepulcra, quibus, sic excavatis ut sursum pateant, cippus superimponitur. Sepulchra enim Judæorum scribit *Ludov. de Dieu Comment. in h. l.* speluncae erant ante se fossam habentes, in quam primum descendebant, deinde per ostium in antrum speluncae intrabant. Ideo *Erasmus* & *Béza*, Et lapis ei erat impositus. Id laudarem, si ostii facta fuisset mentio. Sed quia tantum facta est speluncae, non videtur satis apte dici, lapidem impositum fuisse ipsi speluncae. Malim ergo & lapis appositus erat ad eam, quod optime *Syrus* dixit: Et lapis positus erat ad ostium ejus. Hæc de *Dieu*. Verum hic quæritur, an in

in spelunca hac fuerint כַּיִם foramina in latere cavata, in quarum una cadaver Lazari repositum fuerit? ad quod respondemus negando. Nam quomodo Lazarus in tali foramine conditus capite obvelato, manibus pedibusque revinctis, potuisset videri & in isto cavo à fasciis suis & tota sua pollincturaliberari? Hinc constat, Lazari sepulcrum speluncam, non superius patentem, sed in latere os habentem fuisse, cui admotus fuerit lapis, quo revoluta facile à quovis conspici potuerit, quod verbum ἐπικεῖν indicat, uti ex *Luc. v. 1.* observari potest. Non assentimur *Thomæ Fullero*, qui in *Pisgah-sight of Palestine*. sepulcrum Lazari pingit terræ superinstructum in monte Oliveti hoc modo:

alias contra
tem lapidem

cum potius pingendum fuisset
Scripturam esset, confirman-
ad os cavernæ fuisse appo-
situm.

XII. Denique *Sepulcrum Christi* quoque perlustrabimus, de quo legitur, *Matth. xxvii. 60. Marc. xv. 46. Luc. xxiii. 53.* quod fuerit in excavata petra. Hic variae sunt Interpretum opiniones. Quidam volunt ex lapidibus politis sepulcrum hoc fuisse ædificatum, uti clar. *Salmasius* vult, cujus verba, licet proluxa, huc adscribemus. Monumenta, inquit, intra quæ recipiebantur corpora defunctorum arcis suis & lectulis, sine foliis condita fornicata erant & ex structura facta. Nec putandum est alius generis aut formæ fuisse cryptas Judæorum. Quale fuit *Lazari sepulcrum*, tale & Domini nostri fuisse, in crypta nempe ac specu defossio certum est. Cryptam vocat *Sidonius*: in sinistra autem parte est monticulus *Golgotha*, ubi Dominus crucifixus est. Inde quasi ad lapidis missum est crypta, ubi corpus ejus positum fuit, & tertia die resurrexit. Non alio genere structa hæc videtur crypta, nec alia forma quam illa Lazari. Subterranea quippe & saxo constructa & fornice tecta & foramine, quod lapide claudebatur, aperta. Quales omnes Cryptæ ædificabantur mortuis recondendis. Huc usque *Salmasius* vir celeberrimus, cujus vestigia non in omnibus sequimur. Quis enim fidem dederit huic quod omnes speluncæ fornicatæ & ex structura factæ. Spelunca sane illa in qua Abrahamus conditus non arte nec structura, sed natura facta, sic & de aliis speluncis natura factis

legimus in Scriptura; Ita non credimus *Lazari* sepulcrum fornicatum lapidibus fuisse, cum hujus structuræ nulla fiat mentio, sed speluncam in monte Oliveti fuisse asserimus. Putat celebris vir stabilire suam sententiam, quod *Sidonius Cryptam* vocet, ubi notandum, quod *Cryptæ* vox à Græca κρύπτη, ἀπὸ τῆς κρύπτειν occultare, descendat, & recte in sensu dextro *Fornicem hypogæum* Latine *subterraneum* notet, conclave subterraneum, meatum subterraneum, Germ. ein gewölb: ein heimlicher gang unter der erden. Observandum autem vocem *Cryptam* accipi. (1.) qualecunque antrum subterraneum ein bach oder gang unter der erden significat. (2.) *Antra* vel *specus* montium seu natura seu arte excavatorum, quales *Cryptæ* olim erant miserorum in persecutione receptacula, v. g. *Spelunca Cananæa*, in quam Reges *Cananei* à *Josua* victi se receperant, sed postea inde extracti, & à populo Israëlitis occisi sunt, *Jos. x.* Antrum *Davidicum ADULLAM* dictum, *1. Sam. xxii.* *Helianum*, *1. Reg. xix.* (3.) *Cryptæ* sunt Sepulcra, seu mortuorum dormitoria.

XIII. An nunc Sepulcrum Christi *Crypta* vocari possit, uti vult *Salmasius*, merito dubitatur. Apud Scriptores Ecclesiasticos quidem nullum frequentius occurrit nomen, præsertim *Euseb. l. 3. de vit. Constant. & Sozom. l. 2. hist. Eccl.* quam ἀντρον, σπήλαιον antrum sacrum, *Spelunca* sacra nimirum à forma, qua erant Sepulchra illa Judæorum veterum ab ipsismet ipsis dicta. Nam uti viri clarissimi suspicantur non pauci, Sepulcrum Christi in aliquam altitudinem supra terram elevatum fuit. Neque aliter sentire possunt, qui hodie ex ἐκτύπω multum mutato ἀρχέτυπον judicare præsumunt. Alii tamen in negativam abeunt sententiam, præsertim *B. Gerhardus & Isaac Causaubon.* Uterque in partes suas vocat *Cyrrill. in Catech. xiiii.* qui inter Christi & Regum sepulturas hoc ponit discriminis, quod Sepulcrum Domini non esset exaggeratum super terram, ut solent esse Regum monumenta. Verius tamen statuunt illi & judicant, rupem, in qua monumentum illud fuit excisum, aut nihil aut parum admodum supra soli superficiem eminuisse. Qui autem subterraneum plane fuisse censent, ita ut per gradus aliquot, tanquam in cellam descendendum, iis non accedimus; siquidem recto id intrare licebat pede, uti eleganter & docte ostendit *B. Geier. de luctu Hebr. cap. vi. §. 13.*

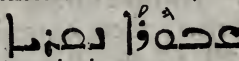

Hujus

Hujus situm nobis Anglus *Thomas Fuller. in Pisgah-sight of Palestine. in Mapp. Geogr. Terra Moria*, una cum horto ad radicem montis Calvariae dipinxit.

XIV. Verum nos iterum ad *Salmasium* revertimus; cujus verba sequentia ita sonant: Volunt tamen ex rupe excisam esse illam Dominicam *Cryptam*; inducti verbis *Marci*, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας quod erat excisum ex petra. Alii rupe interpretantur. Quasi & rupes in illo horto fuerit, ubi monumentum erat, in quo positum est corpus Domini. Sed fallit eos ratio. Veteri quidem Græciæ πέτρα idem quod rupem significat. At mediæ Græciæ idiotissimus πέτραν pro quolibet lapide usurpavit, etiam cœmiterio, & οἰκοδομῷ. Præterea dicendum fuisset λελατομημένον ἐκ τῆς πέτρας, si ex rupe excisum, quæ ibi erat, intellexisset. Norunt Græce periti, quid valeat illud absque articulo ἐκ πέτρας, idem quippe est, ac si dixisset, ἐκ λίθου. Nam πέτρα est λίθος. *Paulus Silentarius* Ambonem *Sanctæ Sophia* ἔδρῳ πετραῖον dixit, quod ex lapide constructus esset. Idem passim πέτρας appellat marmora cæsa & polita, quibus structum illud ædificium. Apud *Matthæum* πέτρα ponitur pro lapide fundamentalī. Denique fefellit eos significatio vulgaris verbi λατομεῖν, quod lapides ex lapidibus cædere significat: unde λατομίαι lapidicinæ. Atqui λατομοὶ etiam appellarunt, qui lapides quadrabant & polibant ad ædificandum. *Hesychius* λατομῶ, λιθόζωῶ. Igitur μνημεῖον λελατομημένον ἐκ πέτρας est monumentum ex lapide cæso ac polito constructum. Male igitur *Beza* vertit: *In monumento quod erat in saxo incisum*. Nec melius *Vulgatus*. Nullo modo hoc significare potest, vocabulum λαξευτὸν *Matthæus* hoc loco idem dixit, quod *Marcus* λατομητὸν ἐκ πέτρας. Locutio autem tralaticia, & qua Scriptores sacri sæpe utuntur ἐν πέτρᾳ λατομεῖν, pro ἐκ πέτρας vel πέτρᾳ lapide struere. Sic apud *Lucam*. Nihil tritius est hac locutione. Ceterum quidem vulgus & plebs infima, quæ per facultates monumenta sibi ædificare non poterat, in depressis fossis mortuos suos condebant, & terra obruebant. Nec hoc in Judæa tantum, sed apud Græcos Romanosque pariter obtinuit. Quibus verò facultates suppetebant, hi monumenta habuere structa sibi suisque. Monumentum igitur *Josephi*, in quo corpus *Christi*

jacuit, *spelunca* quidem fuit sive *Crypta*, & ex terra *cavata*, sed *lapide structa & concamerata*, ut solent hodie fieri omnes *Nobiliū* tumuli. Huc usque iterum *Salmasius*.

XV. Ut ut hæc à cl. *Salmasio* dicta sint, qui omnia ferè carpit, quæ cum assertionibus suis non conveniunt, non tamen ipsi hæc in re adstipulamur; quod *spelunca lapide structa & camerata* fuerit vel ex coctis lateribus, qualibus apud nos concamerari dormitoria functorum solent, nec ex cespitibus nudis; veluti olim *Germanis* solenne erat: vid. *Tacit. de morib. Germ. it. Virgil. lib. 3. Aneid. v. 303.* non fuerunt marmora & cæmentitiis operis accommoda materies alia, ex quibus passim *Mausolea* exsurrexerunt; sed *Petra* præbuit una, continua, grandis, loco commodo nata, ἐν τῇ πέτρᾳ enim ἐλάτοµησε monumentum suum, *Matth. xxvii. 60.* Hinc à *Syro* appellatur monumentum effossum à effodit excidit, nimirum ex *petra* excisum. Ex quibus ultro patet, *Sepulchrum* illud non ex multis lapidibus apte in se coagmentatis exstructum, sed ex sola rupe excisum fuisse. Nam solum circa *Jerusalem* ad sexagesimum usque lapidem ὑπόπετρον petrosum, saxosum, h. e. subtus lapidosum erat, uti ex *Sirabone* notavit *Casaubon. Exercit. in Annal. Baron. 2. n. 5. pag. 145.* Hinc scissis sub obitum *Servatoris* petris aperiuntur monumenta, *Matth. xxvii. 51. 52.* Quod etiam *Sepulchrum* hoc plurium corporum capax fuerit, cognoscitur ex *cap. xx. Johan. vers. 12. Luc. xxiv. 4.* de quibus fuse agemus cum de *Sepulcro Christi* verba facturi sumus.

C A P U T XI.

De Forma Sepulcrorum Nobilium ex Mischna.

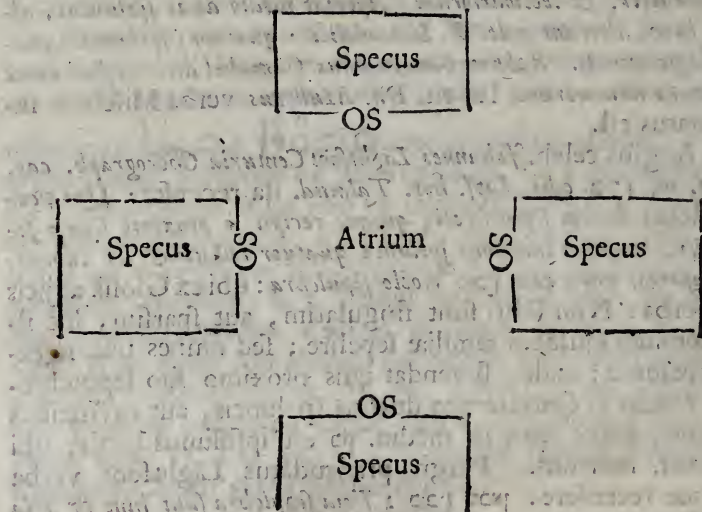
I. *Sepulchra* nobiliora excisa erant in *petra*, in propriis prædiis, non modico sumtu & artificio. Descriptam eorum formam legimus in *Mischn. Bava Batra 6. 8.* quæ his verbis tradit narrationem; quam retulit doct. *Frideric. Muller. Profess. quondam Gissens. in dissert. de Sepulcris pag. m. 24. sequentibus*

tibus verbis: *Vendens locum vicino, ut ei fiat sepulcrum: item emens à vicino locum, ut sibi paret sepulcrum, faciat spelunca: item quaternis cubitis secundum senos: & medio aperiat octo כוכי KOKIM; trina hinc, trina inde & duo è regione illorum. Fiat vero KOKIM longitudo quaternum cubitum: altitudo septenum palmum; latitudo, senum palmum. R. Simeon dicit: Faciat spelunca medium senis cubitis secundum octonos: & aperiat medio tredecim KOK; quaterna hinc & quaterna inde, tria è regione illorum, unum à dextris ostii, unum à sinistris. Atrium quoque faciat secundum (è regione oris seu ante) os spelunca senis secundum senos pro amplitudine lecti, & lecticariorum. Aperiat medio duas speluncas, alteram hinc, alteram inde. R. Simeon dicit: quatuor (speluncas) quatuor plagis mundi. Rabban Simeon filius Gamaliel dicit: istud omne pro ratione nummorum. Ita cit. Dn. Mullerus verba Mischnæ interpretatus est.*

II. Anglus celeb. *Johannes Lightfoot Centuria Chorograph. cap. C. pag. m. 170. edit. Lips. hor. Talmud. ita recenset: Qui vendit proximo locum sepulchreti, quique recipit à proximo locum sepulchreti, conficiat interiora spelunca quatuor cubitis & sex cubitis: atque aperiat intra eam כוכי נוסח sepulchra: ubi ex Glossa adjicit hæc verba: Non soliti sunt singulatim, aut sparsim, hic illic, homines ejusdem familiæ sepelire; sed omnes una in eadem spelunca: unde, si vendat quis proximo suo sepulchretum, vendat ei spatium pro duabus speluncis, aut cavitatibus utrinque, atque area in medio. כן est ipsissimus locus, ubi reponitur mortuus. Pergit prælaudatus Lightfoot verba Mischnæ recensere: כוכי נוסח Tria sepulchra sunt hinc & tria illinc, & duo juxta ea. Et sepulchra ista sunt longitudinis quatuor cubitorum, altitudinis septem, latitudinis sex. Ubi iterum quædam Johannes Lightfoot inserit, & tandem reliqua Mischnæ verba recitat his verbis: R. Simeon dicit, Concavum spelunca conficitur sex cubitorum atque octo cubitorum: atque aperit intra eam tredecim sepulchra, quatuor hinc, & quatuor illinc, & tria coram iis, unumque à dextera ostii, atque alterum à sinistra. Conficiturque area intra introitum in speluncam quadratura, secundum dimensiones feretri, ac subeuntium: atque aperit ab ea speluncas duas, hinc unam, aliam inde. R. Simeon dicit, Quatuor ad quatuor ejus latera. Rabban Simeon Ben Gamaliel dicit, Totum conficiendum est secundum conditionem soli.*

III. Hic Mischnæ textus duas in se continet partes, quarum prior formam sepulchri simplicis ostendit, cui sufficit Spelunca una cum suo atrio. Posterior vero pars proponit formam sepulchri compositi, ubi inter duas aut quatuor speluncas jacet unum, commune omnibus speluncis atrium. Hæc pars incipit in Mischnæ verbis, *Aperiat medio duas speluncas* &c. Et videtur *Rabban Simeon Ben Gamaliel* insinuare, quod quis speluncas multiplicare possit, quantum quis nummos in crumena haberet, ita tamen ut atrium in has speluncas jaceat hoc modo:

Notandum autem quod voces *לפי הסלע* reddat cl. *Lightfoot secundum conditionem soli*, cl. *Muller* autem de nummorum seu facultatum ratione exponit, quia *סלע* significat & petram & monetæ genus: confer. *Buxtorff. Lexic. Talmud. fol. 1489.*

IV. Prior itaque pars proponit nobis Judaicum sepulchrum simplex, ubi primo atrium, (2.) os intra specum, & (3.) specus cum suis *ככין* sistitur hoc modo:

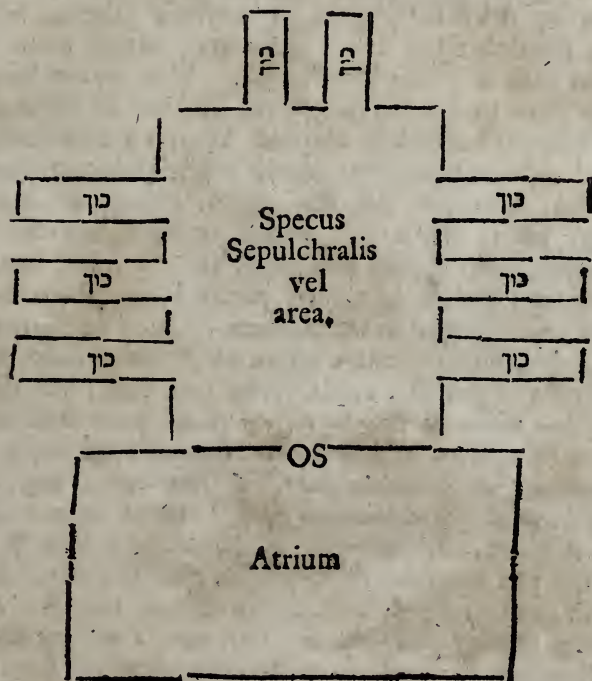
Non

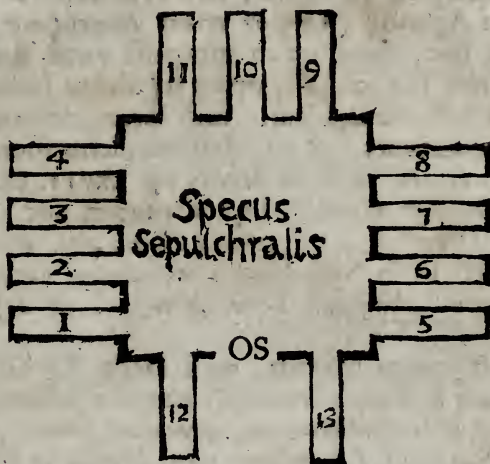

Non ergo natura speluncas sepulchrales Judæorum efformavit veluti antrum *Trophonium*, *Corycium*, *Themisonium* à Poëtis fingitur & celebratur, sed arte & sumtibus magnis. In Sepulcris Hebræorum enim, scribit celeb. *Stephan. le Moyne pag. m. 516. Var.* erat atrium, ostium, deinde area sepulchralis, & ad quælibet areæ latera erant כִּין foramina in pariete quatuor cubitis longa, quatuor palmis lata, & sex palmis alta, in quæ foramina loculi vel feretra mortuorum intrudi & condi solebant. Et hanc consuetudinem tempore Christi à *Josepho* observatam fuisse ex *R. Samuel Ben Meir Talmud. par. 4. seu Seder Nezibim l. 3. Bava Batra c. 6. Mos. Egypt. in Fad. l. 12. sive Mecira c. 2.* aliisque Scriptis probat magnus ille *Cassanbon. Exerc. 16. n. 78. p. 577. seqq. ad Baron. Annal.*

FOLD
OUT

aliquis introspicere potuerit, sed in latere specus brevior extitit, uti tradunt *Hebr. Doctor*. Patet etiam hoc ex Scriptura Sacra, quod Sepulcrum Christi os seu ostium habuerit: vid. *Matth. xxvii. 60. conf. Zeger. comment. in h. l.*

VII. Lapis quoque ille, quo os claudebatur, à volutatione nomen accepit & dictus fuit *גלגל Golel*. Confirmat hoc *Matth. cap. xxvii. v. 60. & περικυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ*. Concordant *Arabs, Vulgatus, Evangelistæ Marcus cap. xv. 46*. Solum Syrus mutavit in plurale: *Et volverunt lapidem, objecerunt ostio sepulchri & abierunt*. Explicuit textum Græcum, cujus mens est, fecisse hoc *Josephum* per alios vel adjuvantibus aliis: erat enim lapis permagnus in eum finem aptatus ut clauderet ostium, quod affirmat *Zegerus* ad h. locum *Matthæi* asserens: cujus speluncæ introitus grandi saxo intercludebatur. Verum qui cum *Baronio Tom. 2. Annal. Eccles. anno 34. num. 189. & Jansen. Concord. Evangelist. speluncam duplicem per amplam statuunt*, cujus pars anterior vestibulum, posterior seu interior pariete quasi interstincta specum sepulcralem exhibeat, statuunt, aut cum *Maldonato in Matth. xxvii. 3. & Barrad. Harm. Tom. 4. lib. 8. cap. 2. & 3.* necesse est, ut duos vel tres lapides diversis vestibuli, specus, conditorii ostiis occluden-

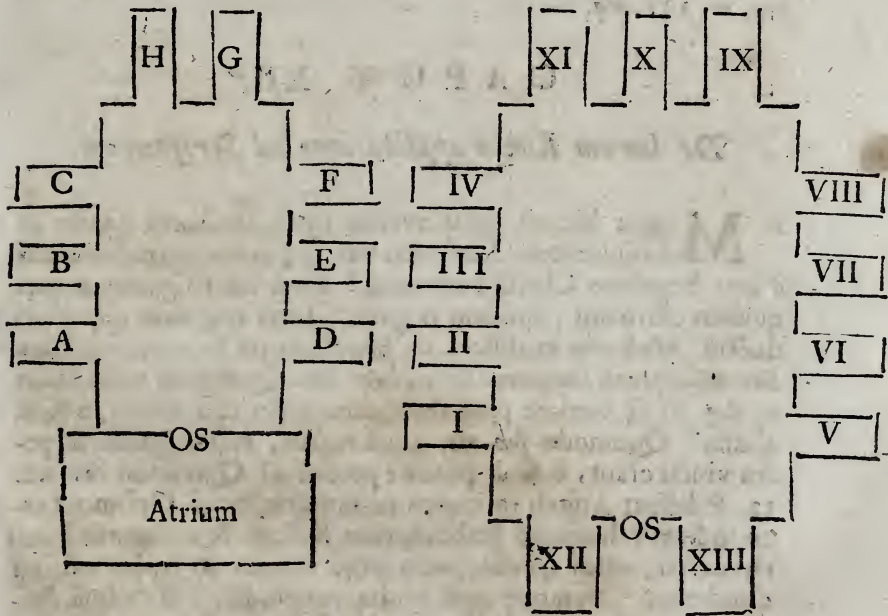
dendis confingant. At silent, imò contradicere videntur testes oculati Apostoli, *Cyrilius* etiam *Hierosolymit. Catech.* 14. non habet hoc, quod ex eo mutuasſe putat *Baron. l. d.* qui potius aſſerit, ſuo adhuc tempore ſepulchra Judaica ante aditum ipſum habuiſſe lapidem. Imò Evangelistæ unius tantum mentionem faciunt, qui ab Hebræis dictus fuerit גולל *Golel*. Vid. annot. *Hugon. Grot. ad Matth. cap. xxvii. cl. Car. Ortlob. diſſert. de Sepulchr. Chriſti.* Inprimis autem hoc loco videatur celeb. D. *Quenſted. de Sepultura Veter. pag. m. 248. 249. edit. Witteb. 1660.* qui horum opiniones accurate examinauit: confer. *Godefrid. Thilo. in diſſert. de Sepulcr. Chriſti §. 13.*

VIII. Ut autem ſciamus, quid fuerit גולל *Golel*, ſeu lapis ad oſtium ſepulcri advolutus, paucis videbimus. Eſt itaque גולל vel גולל *Operimentum*, *operculum ſepulcri*, ſeu *lapis ſepulchralis*. Sic apud *Talmudicos*: עד שיסתחם הגולל *donec obturetur operculum ſepulchri*. R. *Moses Maimonid. in Comment. ad Oboloth c. 2.* ſcribit גולל eſſe הכסוי אשר יכסו בו המתים *operimentum, operculum, quo tegunt mortuos, ſive ſit ex ligno, ſive ex lapide, aut alia materia.* Et mox; כסוי הקבר *operculum autem ſepulcri vocatur גולל* quod juxta illud ſit lapis מתגלגל *advolutus ſuper os ſepulchri.* *Obadiah de Bartenor. הגולל אבן גדולה ורחבה שכותמים בה פי הקבר מלמעלה מלשון וגללו את האבן h. e. גולל* *Golel eſt lapis magnus & latus, quo obturant vel claudunt os ſepulcri ſuperne, (lapis Sepulchralis)* Hinc illuſtrantur verba Evangelistar. *Matth. xxvii. 2. Luc. xxiv. 2.* Non licebat lapidem hunc ad os ſepulcri advolutum removere, quare Canon apud *Talmudic. Vetitum eſt aperire ſepulchrum, poſteaquam lapide גולל ſepulchrum eſt clauſum.*

IX. Viſo lapide propius ad ſpecum accedimus & per Os ſeu oſtium ingredimur. *Miſchna* internum hujus ſpecus inſignivit nomine (תוך של מערה) *medii*, quod eſt *ſpeluncæ*, ſeu in ſpelunca; ſeu *medium ſpeluncæ*. De hujus *medii* apparatione, forma & meſura hæc habemus. Apparationem ſignificat *Miſchna* verbis generalibus עשה פתח *faciat, aperiat*. Quia opus eſt pro terra, *effoſſione*; pro petra, *excifione*; alibi forte compositione ex fruiſtis; ut interius pateat, idonea ſpecui, cavitatis. Cavitatis hujus forma fieri quadrata debet ex *Miſchna* præ-

præscripto. Quatuor enim fuerunt specus latera, & fundi area sine dubio quadrata. De lacunari (uti quidam fingunt) nihil reperimus, arcuatum fuisse probabilius, quia est durabilius. Mensura in longum & latum variat, pro modulo angustioris aut angustioris sepulcri. Definitur in sepulchro angustiore longitudo senis, latitudo quaternis cubitis: in angustiore autem illa, octonis, hæc senis cubitis. Altitudo præfinitur per Rabbin. Additiones, quatuor cubitis; æqualiter, pro utroque modulo. Arrectus enim aliquis, stans in cuiusvis moduli specu non attinget vertice lacunar; quia didicimus, viri justam staturam esse intra tres cubitos. In Specu, de quo huc usque disponit sua כוכין *Kokin* nostra *Mischna*; Octo, in angustiore; Tredecim in angustiore modulo sepulchri:

X. Inter singula *Kok* faciunt intervallum unius cubiti, quin adeo sancte voluit observari *Comment. ad Mischn.* hoc intervalli dimensum, ut ab ostio etiam distare quodque *Kok* velit

intervallo unius cubiti, uti ex figura moduli angustioris sepulcri constat. Atque ob hanc causam distant in angustiore modulo *Kokin* i. & xii. iv. & xi. ix. & viii. v. & xiiii. In angustiore modulo *Kokin* C. & H. F. & G. à laterum angulis dimidio duntaxat cubito. Ob eandem causam nulla reperiuntur *Kok* in latere, quod pandit ostium specui angustioris sepulcri, ubi *Kokin* disponenda hinc inde dicit *Mischna*, id est è regione. Hoc accipit *Comment.* sub respectu ad latus, in quo est ostium, v. g. in angustiore modulo trina hinc & inde, hoc est in A. B. C. & in D. E. F. duo è regione, i. e. G. H. Similiter in angustiore modulo quaterna hinc & inde, i. e. in i. ii. iii. iv. & in v. vi. vii. viii. tria è regione, i. e. xi. x. ix. duo à dextr. & sinistr. ostii, i. e. xii. xiiii. conferatur huc quoque B. Geier. tract. de luctu Hebr. cap. vi. §. ii. pag. m. 131. seq.

C A P U T XII.

De horum Kokin applicatione ad Scripturam.

I. **M**agna hic est controversia inter Doctores, inter se disquirentes; An forma hæc Sepulcrorum nobiliorum etiam Sepulcro Christi conveniat? Inter has litigantes partes quidam affirmant, quidam negant. Inter negantes referimus doctiss. *Mullerum* in dissert. de Sepulcris ita loquentem: *Cum Sacra Scriptura componere Kokim bant scio.* Quomodo enim funus 2. Reg. xiiii. temere projectum contigisset ossa Elisæi in *Kok* abdita? Quomodo *Joh.* xi. 44. Lazarus, cujus manus & pedes vincti erant, è *Kok* prodire potuisset? Quomodo *Joh.* xx. 12. sedissent Angeli in capitis pedumque loco? Optimum ergo judicat relinquere Rabbiorum *Kokim* & contentus specu sepulchræ, ostio specus, atrio ante ostium & lapide ostium claudente. Denique post multa concludit: *Est* in ipsa specus area probe complanata jacuisse funera, sibi mutuo contigua, sine loculo suis tantum linteis involuta, iisdemque circa pedes & manus constricta ex figura hac cognosci poterit:

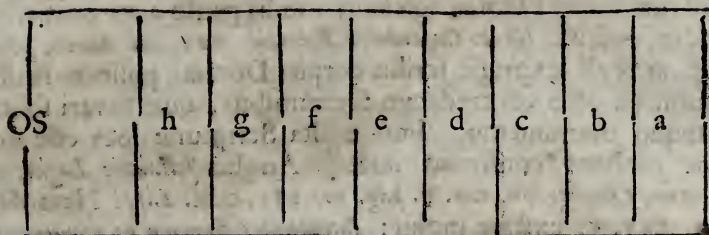
Ut

Ut ita cadavera ordine inferrentur, & primum primo loco litera a notato, secundum litera b & consequenter locarentur. Consistentem hic habet virum eruditum *Stephan. le Moyne pag. m. 517*. Varior. ita scribentem: Non tamen existimandum est, omnia Judæorum sepulchra istis foraminibus fuisse distincta. Nam contrarium passim occurrit ex variis *Judæorum cippis* & monumentis, quæ alia forma & sine istis variis cavis & foraminibus & כפן sunt exstructa & ædificata. Imo temporibus Apostolorum & ante, non omnia Judæorum sepulchra ista forma solebant adornari. Quomodo enim si perpetua fuisset ista sepulcrorum forma funus istud de quo *2. Reg. xiiii.* corpus *Elisai* in *Kok* uno delitescens potuisset attingere? Quomodo *Lazarus* in tali foramine conditus capite obvelato, manibus pedibusque revinctis, potuisset videri & in isto cavo, à fasciis suis & tota sua pollinctura liberari? Certe Sepulchrum Christi alterius formæ fuisse omnino patet ex sindone & ex linteis sepulchralibus, quæ in foramine videri non potuissent, & ex Angelis quorum unus ad pedes alter ad caput Sepulchri stabat. Quod innuit satis Angelos non in Cavo quodam apparuisse, sed in sepulcro, in cujus area media jacuerat corpus Domini nostri, & ejus sepulchri caput & pedes Angeli poterant faciliè occupare & fœminis ad ostium sepulchri plangentibus & spectantibus se conspiciendos præbere. Unde facile quis colligere potest varias fuisse formas sepulchrorum, & in quibusdam nulla fuisse cava seu foramina ad usum cadaverum condendorum.

II. Contrà sunt viri gravissimi, qui affirmant & Christi sepulchrum *Kokin* habuisse. Afferit *M. Car. Orilob. diff. de sepulcro*

pulcro Christi §. 10. *Josephum* eodem modo monumentum suum exstruxisse uti Hebraei solebant modis paulò ante citatis. Ita etiam doctiss. *Isaac Casaubon. Exercit. xvi. ad Baron. Annal. pag. m. 578.* expressè scribit corpus Domini positum fuisse in unum ex octo vel tredecim foraminibus, quæ cavari solita in quoquo monumento. Imò multa Scripturæ loca esse, quæ hæc probent, confirmat doctiss. Anglus *Johannes Lightfoot in Centur. Chorograph. cap. c. pag. m. 171. edit. Lips.* Nam *Marci cap. xvi. 5.* existare inquit: *Introeuntes fœmina in monumentum viderunt juvenem sedentem à dextris.* Ubi notandum, quod mulieres quidem ingressæ fuerint in monumentum, ipsum autem conditorium, quod unum erat ex octo vel tredecim illis cavatis foraminibus in quo repositum erat sanctissimum Christi corpus, tantum introspicere poterant: vid. *Quensted. pag. m. 249. de Sepultura Veter.* Viderunt Angelum sedentem in ipsa area illico post introitum in speluncam. Quid dicemus de loco *Luc. xxiv. 3.* Ingressæ non invenerunt corpus. *vers. 5.* Dum inclinarent faciem in terram. *vers. 12.* *Petrus* occurrit ad monumentum & cum se inclinasset, vidit lintea i. e. fœminæ *Petrusque* post eas in area (בְּחֹר) stantes, inclinant facies & deorsum spectant in locum, ubi erant ipsa sepulchra (למקרה הכובין) qui areâ profundior erat quatuor cubitis. *Johannes capit. xx. 5.* ——— & cum incurvasset se (in area stans, ut in ipsum sepulchretum despiceret) vidit lintea posita, non tamen introivit, at *Petrus* introivit &c. i. e. ab area descendit in ipsam speluncam, ubi (בִּכְן) sepulchrorum ordines: (in quæ tamen adhuc non recondita fuerant aliqua cadavera præter corpus Christi) vide de his pluribus disserentem *Lightfoot pag. 172.* quæ opinio non rejicienda videtur.

C A P U T XIII.

De Locis Sepulchrorum Hebræorum, intra & extra civitatem concessis.

- I. **S**acram Scripturam si contemplemur, varia loca fuisse deprehendimus, circa quæ quædam observamus, quod omni-

omnibus Judæis placuerit, sepeliri in Palæstina, quod falsum dogma ita illorum mentes occupaverat, ut non erubescerent credere גלות המים & profiteri, Judæis sepultis extra Palæstinam esse prius per longos telluris ductus commeandum sub montem Olivarum, quam possint fieri participes resurrectionis; hujus beneficio emergent à montis hujus pede: vid. *Buxtorf. Synagog. Judaic. pag. 35. seq. & ejusdem Lexic. Rabbinico-Talmud. f. 439. & Muller. Judaism. l. 1. 22. p. 939.* Sibi enim solis resurrectionem promittunt: conf. *Helvic. T. 4. Disp. Gissens. disp. 6. th. 19.* Hinc Rabbini Patriarcharum desiderium accersunt, quod optarint in Palæstina sepeliri. Ita R. Abarbanel expresse docet quando ita scribit: יען היתה קבלה בידם שארץ ישראל היא ארץ החיים שבה תחיה מתים וכל בני ישראל המתים הוצה לארץ יהיו מתגלגלים לזמן התחייה ער היותם בה. ולן היה שרחם לדיות נקברים שמה: *Quoniam traditione acceptum tenebant, quod terra Israël esset terra viventium, in qua speranda sit resurrectio mortuorum, & quod omnes Israëlita extra hanc terram mortui per terra cavernas revolvendi sint in tempus resurrectionis, donec in eam perveniant; propterea eò laborarunt, ut sepelirentur ibi.* Communis hic est Judæorum de גלות המים revolutione mortuorum, quam & המהלות גלות revolutionem cavernarum vocant, error, quasi omnes, qui extra terram Israël sanctam, in immunda Ethniconum regione moriuntur & sepeliuntur, per subterraneos meatus ad terram Israël non sine angustia revolvantur, ut revolutionis hujus beneficio beatè aliquando relurgant. Videatur de his plur. *Rever. Daffov. de Resurrect. Mortuor. cap. vi. pag. 187. seqq.* qui erudite & fuse de his egit. Imò & hodie eundem errorem ita amplectuntur, ut quidam sint, qui ad præcavendam revolutionis istius molestiam ante mortem eò proficiscantur, quod ante aliquot annos R. *Judam Selket* Archi-Synagogum Viennens. fecisse refert *Hilarius Prachius Pref. ad R. fedaja Bakkascham, à suo Raschi ita edocti, qui ad Gen. XLVII. 29. ita: שאן מתי הוצה לארץ חיים אלא נצער: גלות מהלות Quia qui extra terram promissam moriuntur, non reviviscunt, nisi per dolorem revolutionis cavernarum.*

II. Unde in eadem Palæstina tot reperiuntur Sepulcra, quæ facer Codex monstrat; quorum nonnulla in urbibus, reliqua extra urbes extiterunt. Non negamus Sepulcra He-

bræorum quandoque intra urbes fuisse, & Hebræos cadavera in urbibus sepeliisse, uti alii populi ritum hunc observarunt. De Græcis consulatur *Plutarchus in Lycurgo & Lacon* item *Polybius lib. v. 111. histor.* confer. *Tr. de luctu Græcor. pag. 158. 159.* Apud Romanos primitus quemque in suis ædibus terræ mandatum fuisse præter *Isidorum lib. xv. de Orig. c. 11. Alexandrum ab Alexandro lib. vi. Genial. Dier. c. 14.* testis est *Servius* nominatissimus ille *Virgilii* interpres in *lib. vi. Æneid.* qui ad hæc verba; *Ædibus hunc refer suis & conde sepulcro,* inquit, *Omnes homines in suis domibus sepeliebantur, unde ortum est, ut Lares co-lerentur in domibus.* Quod defunctorum cadavera intra urbem condita fuerint antiquissimo more testimonio *Virgilii* probatu facillimum est. Enimverò hic *Æneid. lib. xi.* non obscure id indicat, quando ita canit:

Innumeras struxere pyras & corpora partim

Multa virum terra infodiunt, avecta quoque partim

Finitimos tollunt in agros urbi que remittunt.

Qua fini remittunt urbi? nisi ut in urbe sepulturæ cadavera tradantur. Quod si extra urbem ea terræ commendare voluissent, quid remissione ad urbem opus fuisset? apparet itaque itidem antiquitus sepulturam intra urbem usu receptam fuisse. Et *Servius* Poëtæ mentem in eo feliciter assecutus est, ad hunc locum sic commentatus: *Urbi remittunt.* Deest unicuique, & meminit antiquæ consuetudinis, nam ante etiam homines in civitate sepeliebantur. Fallit ergò & fallitur *Alphonsus Tostatus* in expositione verborum *Genes. L. 13.* Sepeliebant eum in Spelunca duplici, quam emerat Abraham &c. *Signate dici,* ait, *Speluncam illam emtam in jus Sepulchri fuisse in agro & extra civitatem, quia nunquam fuit mos sepeliri corpora mortuorum intra civitates, nisi apud Christianos, qui intra civitatem prope templa habent loca in usum sepeliendi mortuos sacra, que adpellantur cœmeteria.* Cæterum quam à vero abeat hoc *Tostati* placitum ex antecedentibus patet. Quapropter *Benedictus Pererius Comment. in Genes.* illud placitum oppugnat hisce verbis: *Illud non rectè à Tostato, quod putat ante Christianos nullo tempore nullaque in gente morem fuisse sepeliendi mortuos intra civitates virorumque domicilia.*

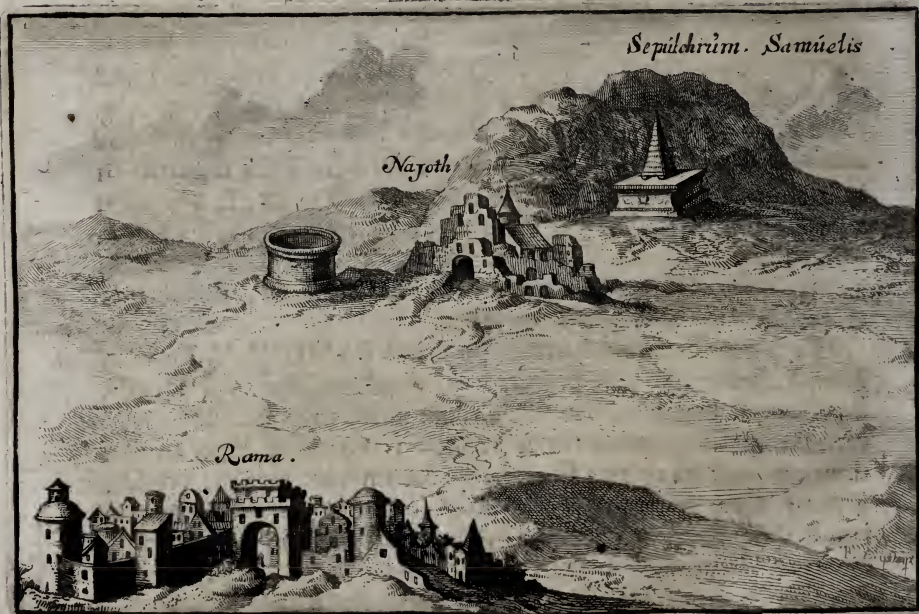
III. Nostros quod spectat Hebræos, iis intra urbem olim sepulcra

pulcra fuisse, manifestum est ex exemplis Regum in utroque populo. Inprimis perspicuus locus est 2. Reg. xxi. 18. 26. ubi *Sanctius* autumat, in horto illo illustre aliquod *mausoleum* dignum regio cadavere constructum fuisse ab ipsomet Rege adhuc vivo. De Sepulcris Regum Judæ vidimus cap. ix. quod illa fuerint in civitate *David* in monte *Sion*. Similiter patet ex Scriptura quod Sepulcra Regum *Israël* in *Samaria* fuerint. Quod *Hierosolyma* in arce *Sion* sepulchretum Regum Judaicorum fuerit, elucet ex 1. Reg. ii. 10. 2. Reg. xiv. 20. *Nehem.* iii. 16. confer. *Hottinger. pag. 35. & pag. 43. in Cipp. Quensted. de Sep. Veter. pag. m. 195. §. 6.* Præter Sepulcra domus *Davidis* in eadem urbe, inde à diebus Prophetarum priorum fuisse quoque Prophetissæ *Hulda* sepulchrum refert ex *Maimonide* doctissi. *Lightfoot in Centur. Chorograph. cap. xxi. pag. m. 44. edit. Lips.* Non permittunt in ea sepulcrum, exceptis sepulchris domus *Davidis* & sepulchro *Hulda* Prophetissæ, qua illic fuerunt à diebus usque Prophetarum priorum. Similiter sepulcrum *Jehojada* refertur inter sepulcra Regum 2. Chron. xxiv. 16. quod confirmat *Thomas Fuller. in Pisgah-sight of Palestin. lib. 3. c. 7. fol. 335.* his verbis: *We finde Jehojada admitted among the royall interments.* E Regum *Israelitarum* numero jacet sepultus in urbe *Samaria* *Amri* 1. Reg. xvi. 28. *Achab* c. xxi. 37. *Jehu* 2. Reg. x. 35. *Joahas* cap. xiii. 9. *Joas* cap. xiii. 13. 14. 16. in urbe *Thyrza* *Baesa* 1. Reg. xvi. 6. filius *Ferobeam* 1. Reg. xvi. 18. xvii. 13. confer. *Thom. Fuller. Pisgah-sight of Palestin. lib. 2. c. 9. fol. m. 187.*

IV. Volunt etiam plures Sepulcrum *SAMUELIS* fuisse in *Ramah*, inter quos est sæpe citatus *Mullerus*, qui pag. 33. *disp. de Sepulcris* ita literis tradit: Eadem enim urbs *Ramatha* præbuit *Samuelis* infantie cunas 1. *Sam.* i. 19. seqq. ætati adultæ domum cap. vii. 17. funeri sepulcrum cap. xxv. i. confer. *Hotting. Cipp. Hebr. pag. 50.* *Samuelis* ossa è *Palestina* *Byzantium* transtulisse & in templo regis sumptibus excitato, collocasse *Arcadius* Imperator legitur apud *Baron. A. C. 406. §. 5.* sed fides sit penes Auctorem. De hoc tamen dubitamus an *Samuel* in urbe *Ramah* habitaverit, cum probabile videatur prope urbem *Najoth* domicilium habuisse. *Najoth* scribit *Thomas Fullerus in Pisgah-sight of Palestin. lib. 2. cap. 9. fol. 185. nere Ra-*

mah was the name of his house, where David some time conversed with Samuel. Patet hoc ex Scriptura Sacra 1. Sam. xix. 18. Et abiit ipse (scil. David) & Samuel & habitaverunt in Najoth. Hic sanè clare indicatur, quod David cum Samuele ex Rama abierit Najothum, locum in agro Ramah situm, uti Hebræi volunt, vel vicinum Ramah, uti Junius & Tremell. in annot. bene explicant. Vocabatur נַיִם à נָיָם habitando, & denotat נַיִם אֲמָתִים habitaculum bonarum artium. *Alting. hist. Acad. Hebr. pag. 24.* quod eruditio & pietas hanc sibi sedem delegissent: vid. *Georg. Ursin. lib. de antiquit. Acad. Hebr. edit. Hafn. 1702. pag. m. 30.* Hinc meritò miramur viros aliàs doctos, quod statuunt Samuelem in ipsa urbe Ramah sepultum, cum extra urbem in agro Ramah Najothi habitaverit. Bene igitur Thomas Fuller. in *Mappa ad Trib. Ephraim Sepulcrum Samuelis extra Ramah & prope Najoth* posuit hoc modo:

Ita Abneri sepulcrum in media urbe Hebron fuisse statuit cit. Mullerus ex Hottingeri lib. de cippis: confer. 2. Sam. 111. 32. 14.

12. cum probabile afferat *Fullerus* extra urbem fuisse, uti in mappa situm ejus ostendit, quam Tribui Judæ tribuit. Interim tamen non negamus Sepulcra Hebræorum olim & extra & intra urbes fuisse. Ita etiam apud Romanos viri quidam clari ex speciali Populi Romani studio, eo quod de Republ. optime meriti essent, intra Urbem tumulati sunt, quod maximum decus fuit. Hoc accidisse *Publicola* & *Tuberto* *Cicerolib. 2. de legib. tradit.* Referunt hoc etiam *Dionys. 5. & Plutarch. problem. 79.* Quod & privilegium fuisse Imperatoris, qui Rempubl. armis auxisset, docet *Servius lib. 11. Aneid.* Ita Virginibus Vestalibus permissum ut intra urbem sepulturæ traderentur ex *Servio* tradit *Marcell. Donat. in Elucidat. ad Sueton. pag. m. 549.*

V. Plura tamen & frequentiora Judæorum Sepulcra extra urbes in locis à viventium domiciliis remotis, fuisse, ostendit evidenter Scriptura variis exemplis, tum ob nitorem & sanitatem, tum ne contaminarentur. Ut igitur exemplis Scripturæ probemus Hebræorum sepulcra extra urbes fuisse, locus ille *Matth. viii. 28.* ubi in regione Gergesenorum occurrerant Servatori duo Dæmoniaci e monumentis prodeuntes, in quibus domicilium habebant. Ad quæ verba annotat *Menochius*: Judæi, inquit, non in urbibus, sed extra urbes sepulcra constituebant. Viduæ Nainiticæ filius efferebatur extra civitatem, *Luc. vii. 12.* Lazari sepulchrum fuit extra Bethaniam, *Joh. xi. Josephus Arimathæus* monumentum sibi extra muros *Jerusalem* excidi curavit, *Matth. xxvii. 6. Marc. xv. 46. Luc. xxi. 53. Joh. xix. 41.* Et certum est, quamlibet civitatem habuisse peculiarem locum ad condenda cadavera extra civitatem; non enim sepeliebant mortuos suos in termino urbium suarum, monente ex libro *Præceptorum Quensted. pag. 193. de Sepult. Veter.* De Hierosolymis quoque *Maimonid. à Lightfoot cit. in Centur. Chorograph. cap. xxi. pag. m. 44.* Non pernoctare in ea permittunt mortuum, non portant per eam ossa mortui, non permittunt in ea sepulchrum. Et ita patet, Sepulcra Hebræorum plerumque extra urbes fuisse. Vid. *Jansen. Concord. Evangel. cap. 31. Drus. lib. 1. Præter. ad Matth. xxvii.*

VI. Horum vestigia preßerunt & alii populi, qui cadave-

ra extra urbes sepeliri iusserunt, ob varias rationes, quarum & hæc non minima, ne urbs tetra cadaverum odore inficeretur, de qua re erudite Dn. *Joh. m. Faes in animadversionibus ad Gyrald. c. 1. pag. 117.* egit, qui evolvatur. Sic Romæ legibus *xli. Tabular.* cautum fuit, ne intra urbem mortuus sepeliretur. Confirmat hoc *Cicero lib. 2. cap. 23. pag. 231. de legib. Andr. Tiraquell. ad Alexandr. ab Alexandro lib. 3. c. 3. fol. m. 205. Genial. dier. conferantur Geier. de luctu Hebr. cap. vi. Quensted. de Sepultur. Veter. Tr. nostr. de luctu Græcor. & plures alii.* Prohibet etiam hoc Synodus magna sub *Cuthberto*, uti videre est in *Constitutionibus & Legibus Ecclesiæ Britan. Henrici Spelmanii fol. m. 290.* Certum est, inquit, ante hoc *Cuthberti tempus nullum fuisse in urbibus Cæmeterium, nullum sepulturae locum.* Prohibitum quippe cum in *legib. xli. Tab. cap. 2.* tum ex more gentium. Et quidem (1.) ex perpetua consuetudine populi Dei, qui mortuos suos sepeliit non in urbibus & templis, sed in campis, sicuti videre est in historia Patriarcharum, qui omnes in campis sepeliri voluerunt, uti etiam constat ex exemplis paulo ante allatis: vid. *Martyr. in Loc. comm. class. 3. in loco de Sepultura.* (2.) ratio deducitur ex charitate proximi, cui plane adversatur iste mos sepeliendi mortuorum in urbibus & templis, tum nempe valetudini & vitæ vivorum nocetur per halitus, qui ex cadaveribus mortuorum in urbibus & templis tanto copiosiores exhalant, quanto locus est conclusior, & ob hominum frequentiam tepidior; quos quidem halitus, præsertim ex eorum cadaveribus, quæ peste extincta sunt, evaporantes, venenatos & contagiosos esse Medici testantur, inter quos *Lemnius in lib. 2. de Mir. nat. cap. 3.* ut non dicamus de arena, sive sabulo & terra, in qua cadavera mortuorum plura computruerunt, & quæ in templis solent pluribus annis retineri, quam nempe ea tota imbuta sit materia non tantum foetida, sed etiam venenata quasi, quam materiam exhalare ad vivos necesse est, quando monumentis apertis sabulum istud movetur & effoditur. (3.) est à causa efficiente & origine istius consuetudinis sepeliendorum mortuorum in templis, quam originem pessimam esse, vel id testimonio est, quod nempe Monachi, & præsertim Franciscani mendicantes, ex istis sepulturis, quæ in templis fiunt, non nisi

nisi quæstum quæſiverint. Vid. plur. *Barthol. Keckerman. pag. m. 1278. Oper. Philos.*

VII. Accedit aliud argumentum desumptum ex testimonio Juris civilis, de quo jure placet annotare verba Francisci Ripæ ex tractat. de peste *cap. 4.* ubi inquit: Ad removendum foetorem ex cadaveribus provenientes à majoribus nostris inventa sunt sepulchra non defunctorum causa, sed viventium gratia instituta, nam quia sepulchra ut plurimum foetent, ita tuit *D. Hadrian.* poenam 40. aureorum in eos, qui in civitate sepulcrum faciunt, locumque publicari jussit & corpus inde transferri *l. 3. §. Div. Hadrian. ff. de sepulchr. violat.* Id ipsum prohibuerunt Cæsares *Diocletian. & Maximin. l. mortuorum l. 12. de relig. & sumpt. fun. & Julius Paulus libr. 1. recept. sentent.* scribit: *Corpus in civitatem inferri non licet, ne funeliatur sacra civitatis.* Antoninus quoque Pius intra urbem sepeliri mortuos vetuit, teste *Julio Capitolino in vita ejusdem.* Refert *Dion Cass. lib. 48. ab V. C. cap. 76.* Romæ cautum edicto, ne mortui intra duo millia passuum ab urbe cremarentur. His, quæ diximus, calculum addunt *Canones sub Edgardo Rege dati circa Ann. Christi 967. fol. m. 451.* Conciliorum, quæ *Henric. Spelman. Eques aulat. Angl. edidit.* Verba hæc sunt: *Docemus etiam, ut nemo quempiam in Ecclesia sepeliat, quem non constat ex vita probitate Deo placuisse & ex eo judicetur hujusmodi sepultura dignus.* Confirmant etiam hoc *Capitula incerta Edition. ejusdem Auctoris fol. m. 590.* his verbis: *Antiquus in his regionibus in Ecclesiis sepeliendorum mortuorum usus fuit, ut plerumque loca divino cultui mancipata, & ad Deo offerendas hostias preparata, cœmeteria sive Polyandria facta sunt idem tumulis mortuorum. Unde volumus ut ab hac re deinceps absteineatur, & nemo in Ecclesia sepeliatur, nisi forte talis sit persona Sacerdotis, aut cujuslibet justi hominis, qui per vite meritum talem vivendo suo corpori defuncto locum acquisivit.*

VIII. Non solum Romanis & aliis jam dictis populis mos fuit, mortuos extra urbem sepeliendi suos; sed etiam Græcis fuisse *Æschines* docet, dum quendam *Timachum* universum patrimonium profudisse ostendens, ait, matrem ejus orasse filium, ne fundum certum alienaret, ut si nihil inde aliud commodi caperet, saltem mortua haberet, ubi sepeliri posset, nec

nec ipsum quoque prædio pepercisse *Aristophanes* in ἐκκλησιῶν
 ζῆσις five concionantibus idem docet. Et *Dares Phrygius* in
libr. de excidio Trojæ scribit Priamum, suorum more Hec-
 torem ante portas sepelivisse. D. *Chrysostom.* in *Psalm. v. tom. i.*
 ait: Si extra urbem corpora mortua sepelimus, multo magis, qui
 verba mortua, & qui talia proferunt, & ne iegere aut obumbrare
 volunt, longe amandare oportet. *Plato lib. xii. de legib.* osten-
 dit quoque olim extra urbes sepultos fuisse homines. Apud
Sicyonios lege cautum erat, ut nemini licuerit mortuum intra
 mœnia humare: vid. *Plutarch. in vit. Arati circa fin.* Plura qui-
 dem testimonia in medium proferre possemus, si occasio pos-
 tularet, sed hæc de his sufficiant.

C A P U T XIV.

De Sepultura in Domibus & Hortis vel Sylvis.

I. **I**n ædibus propriis & hortis Sepulturam locum invenisse
 patet ex Scriptorum testimoniis, & quidem primum
 apud Græcos morem hunc usitatum fuisse, uti *Plato* testatur,
 qui de eo in *Minoe* sic scribit: Οἱ δὲ αὖ ἐκείνων πρῶτοι αὐτῶ
 ἢ ἑταίρων ἐν τῇ αἰκίᾳ τὰς ἀποθανόντας, ἡμεῖς δὲ τῶν ἐδὲν ποιεῖ-
 μεν. Romanis idem memoriæ proditum est, uti §. 2. cap. *preced.*
 retulimus ex *Isidoro lib. xv. Origin. c. 11. Serv. lib. xi. Æneid.*
Alex. ab Alexandr. lib. vi. Genial. Dier. cap. xiv. & lib. 3.
cap. 11. confer. Kipping. lib. iv. antiq. Rom. cap. vi. Johan.
Mearf. lib. 3. Exercitat. Critic. cap. xx. Rader. Comment. ad
Mart. lib. 1. epigr. 115. Taubmann. ad prolog. Casin. pag. 313.
Don Philip. Picinelli in lumin. reflex. part. 2. n. 235. fol. 182.

II. Ex hac igitur domestica sepultura Idololatria & cultus
 Larium & Penatium exortus, quos domesticos Deos vocarunt.
 Confirmat hoc *Servius*, domesticos intra parietes terræ man-
 datos fuisse mortuos; unde *Larium & Penatium* religio. Et
 rursus in *libr. vi. Virgil.* *Ædibus* hunc refer ante suis, & conde
 sepulchro, inquit, ut supra diximus, omnes homines in suis domi-
 bus sepeliebantur, unde ortum est, ut Lares colerentur in domi-
 bus. Hinc *Alexander ab Alexandro lib. vi. Genial. Dier. c. 14.*

Sed

Sed cum à prima origine intra suas quisque ædes defossâ cada-
vera haberent, unde *Lares* in singulis ædibus colendos religio
pervasisit. Observandum hic quod *Penates* triplicis generis fue-
rint. (1) Provinciarum & regionum, qui *Penates* absolutè di-
cebantur. De his *Virgil. l. 1. v. 531. Æneid.* (2) Certarum
urbium, vocabanturque *Patrii Penates*, *Virgil. lib. 2. Æneid. v.*
717. lib. 5. v. 62. & lib. 14. v. 598. (3) Singularum
ædium, appellabanturque *Domestici*, quia unius saltem domus
habebant curam, quales intelligit *Virgil. lib. 8. Æneid. v. 122.*
Ita etiam de *Laribus domesticis*, qui putabantur Animæ eorum,
quos in gerenda Republ. præclara merita in Rempubl. fecissè
angebant.

III. Sunt qui affirmant, hunc morem mortuos sepeliendi
in ædibus etiam Hebræis usitatum fuisse, ita enim scribit *Fri-*
der. Muller. in diss. de Sepulcr. pag. 34. edit. Gissensf. & ex eo cl.
Godofred. Thilo. in dissert. de sepulcro Christi §. 6. aliique. In do-
mo sua scribit cit. *Muller. sepultus fertur Manasse, 2. Paral. xxxiii.*
20. Idem Samuel, 1. Sam. xxv. 1. Verùm rectè B. Geier. cap.
vi. §. 9. de luctu Hebræorum pag. m. 118. hoc negat, inquiring;
non existimaverim quod in ædibus sepulti, uti Romani fece-
runt, ob immunditiem sepulcris competentem, *Num. xix. 16.*
18. Quapropter Synecdochicè per domum intelligi potest om-
ne id, quod ad domum pertinet eidemque cohæret, ac proinde
etiam hortus, in cujus forte angulo exteriori tale quoddam ex-
truxerunt monumentum. Quare etiam in præcedentibus illo-
rum sententiam rejecimus, affirmantium Samuelem in urbe
Ramah conditum & quidem in domo sua, quod erroneum vi-
detur. Nam Judæis mandatum erat, ut sibi caverent maxi-
mè ab immunditie sepulchrorum seu cadaverum, à qua sibi
cavere non potuissent, si in ædibus suis tumulati fuissent.
Unde istis non adjicimus calculum, qui volunt, hunc ritum
sepeliendi mortuos in ædibus, Hebræis usitatum fuisse.

IV. Ad hortos nos conferimus, in quibus sæpe sepulchra ex-
structa legimus tam apud Sacros, quàm profanos Scriptores.
Ita Manassès in horto domui suæ contiguo sepultus dicitur
2 Reg. xxi. 18. In eodem horto jacet quoque Amon, 2. Reg.
xxi. 26. Sic Samuel dicitur tumulatus in domo sua, 1. Sam. xxv.
h. e. horto Samuelis domui contiguo, uti erudite explicat B.

Martin. Geier. de luctu Hebr. cap. vi. In horto extra Hierosolyma Salvatoris nostri sepulchrum erat, Joh. xix. 41. prope montem Calvariae, uti Thomas Fullerus in Pisgah-sight of Palestin. lib. 3. fol. m. 346. cap. xii. bene explicat his verbis:) Near mount Calvary was a garden, and in that garden a rock, and in that rock a grave, which Joseph of Arimathea had provided for him self. This was fashionable in that age to make their monuments in the gardens, so to retrench their wanton thoughts with meditations of mortality. Quem hortum cum sepulchro depinxit in Tab. Geograph. Tribu Benjamin praefixa, hinc illius situs optimè conspici poterit.

V. Gentiles horum vestigia presserunt, sepulchra in Lucis ædificantes. *Anton. Clar. in lib. singul. dicit, apud Antiquos perusitatum fuisse defunctos in Lucis tumulare, quia ibi Lares vitales animæ Heroum & piorum habitare dicuntur. Huc respexit Cicero pro Mil. in qua Albanos lucos & tumulos obtestatur, quod in illis sint tumuli. Augustus Mausoleo suo sylvas adjecit, uti Sueton. in illo c. 100. refert. Idem elicitur ex Martiali. de Fusco, Epigramm. 76. lib. 6.*

Et famulum vitrix possidet umbra nemus.

Sepulcris lucos sacros & nemora addebant religionis causa, quæ violare nefas erat. *Serv. ad 5. Aeneid. Johan. Scheffer. de Lapon. obitu cap. xxvii. pag. m. 314. refert ex Torneo: Antequam facti sunt Christiani, & aliquanto post, defunctos suos sepeliverunt in sylvis.*

CAPUT XV.

De loco Sepulturae in agro, montibus, vallibus, sub arboribus & ad vias.

I. Veterum quoque morem fuisse sepeliendi in agris docent & sacra & profana monumenta. Sacram Scripturam si evolavimus varia occurrunt testimonia, quæ probant, cadavera in agris fuisse sepulta. In agro Hebronensi fuit sepulchrum Patriarcharum & Matriarcharum, Abrahami, Saræ, &c. *Gen. xxiii. 11. 17. 19. Confer. Adrichom. in Trib. Jud. n. 100. f. 46. Gerhard.*

hard. in Gen. xxiii. 2. pag. 457. Imo sunt qui *Adamum* in agro Hebronensi sepultum affirmant. *Gosfriedus Viterbiens. pag. 70. lin. 34.* extertè dicit: *Locus, ubi creatus est Adam, vocatur Ebron, ubi postea de Paradiso ejectus habitavit, ibique mortuus est & sepultus.* Et iterum: *Tunc etiam Adam & Eva iuverunt in Ebron, ibique vixerunt & sepulti sunt.* *Marian. Scot. Chron. lib. 1. Etat. 1. pag. 278. in Tom. 1. Illustr. Vet. Script.* eodem collineat: *Adam, inquit, sepultus est in Kiriath-Arbe. Visitur ibi spelunca Ebrais כנפלה dicta, quia in ea Adamum & Evam, Abrahamum & Saram, Isaacum & Rebeccam, Jacobum & Leam sepultos volunt.* Ordinem hunc ex libro *Zohar* recenset *Schalsch. p. 10.*

אדם וחווה שרה אברהם

יצחק רבקה לאה יעקב

Idem jactitat *Hottingeri Judeus in Cipp. Hebr. testis oculatus*, qui Patriarchas ibi sepultos אבות העולם Patres mundi vocat. Quam insignem hi omnes errorem errent, demonstrat *Sixtin. Amama in Anti-Barbar. Bibl. lib. 3. ad Jos. xiv. 15. pag. 384. conf. cl. Samuel. Bochart. Phaleg. lib. iv. cap. xxxiv. pag. 339. lit. E. & 340. lit. A.* Verosimilius est & putatur *Damascum Adamum* placide obdormivissè: vid. *dissert. sub præs. Joh. Schiefferdecker. de Adamo, edit. Weisenfelsæ 1678.*

II. In eorundem Hebronensium agro, sepultos etiam Jacobii filios esse vult *Josephus lib. 2. Antiquit. 4. f. 54. A.* cujus verba hæc sunt: *Moriuntur verò & fratres ejus cum feliciter in Ægypto vixissent, quorum quidam corpora post tempus aliquod posterius eorum & filii Hebrone sepeliverunt.* Unde colligitur, scribit *de Dieu* in annot. ad *Act. Apostol.* undecim Patriarcharum corpora Hebrone & quidem ante migrationem ex Ægypto fuisse humata. Verùm *Josephus* contradicit *Stephanus*, qui *Act. vii. 16.* testatur, filios Jacobi esse in agro Sichemítico humatos, quemadmodum de *Josephus* id ipsum expresse asseritur *Jos. xxiv. 32. confer Hotting. pag. 52. Adrichom. in Trib. Ephraim n. 59. fol. 28.* Circa *Stephani* verba *Act. vii. 16.* inquit *Muller.* solent moveri quatuor dubia. An (1) *Jacobus* dicatur sepultus in *Sichem* cum filiis. (2) An *Abrahamus* rectè nominetur emtor agri *Sichemítico*. (3) An *Jacobi* ager emtus *Gen. xxxiii. 19. Jos. xxiv. 32.* sit unus idemque cum illo *Genes. xlviii. 22.*

Joh. iv. 5. (4) An conveniat *Mosi* & *Stephano* de natura pretii, *Gen. xxxiii. 19. Jos. xxiv. 32. Act. vii. 16?* Ad (1) respondet *Mullerus negativè*. Quia *Stephanus* accurate distinguit filios à *Jacobo Act. vii. 12. 15.* nec reliquit ullum, in tota oratione, vestigium evidentis necessitatis, quæ in nobis figat conceptum adversum *Mosi Gen. L. 15.* ad (2) *affirmativè*. Quia (1) potuit *Stephanus* hanc *Abrahami* emtionem habere ex traditione, sicut *Paulus* illam suam de *Janne* & *Jambre 2. Tim. 111. 8.* (2) conjecturæ ex *Gen. xii. 6* petitæ, non segniter militant pro *Abrahamo*. Ignorabat *Abrahamus* moram peregrinationis, de qua demum *Genes. xv. 13.* Potuit ergò opinari, se defunctum imperata peregrinatione, postquam transisset in *Sichem*, quippe in terras, à Deo monstratas *Gen. xii. 7.* Ideò applicuit animum ad paranda ea, quibus ad stabilem fixamque sedem opus est viro tanto. (3) circumstantiæ diversæ occurrunt in emtione *Abrahami Act. vii. 16.* & *Jacobi Gen. xxxiii. 19.* Emit locum *Jacobus Tabernaculo* à filiis *Emmor*, parente *Sichem: Abrahamus monumento* à filiis *Emmor*, filio *Sichemi. Emmorem* dico filium *Sichemi*, quia partic. & sic adhibetur *Luc. iii. 23. seqq. 6. 15. 16.* Moverit aliquis, *Josephum* in agri *Sichemitici* parte, quam *Jacobus* emerat, conditum dici *Jos. xxiv. 32.* Huic repono hoc. Sat est *Stephano*, multos jacere in ea parte agri *Sichemitici*, quam *Abrahamus* emerat, quia *Stephanus* promiscuè de filiis *Jacobi* loquitur *Act. vii. 15.* conf. *B. Gerhard. in Gen. xxiii. 8. pag. 463.* Ad (3) *distinguendo*. Quia mihi hac in re placet judicium illorum, qui apud *Gerhard. in Gen. XLVIII. 2. pag. 826.* statuunt, agri *Sichemitici* partem aliam emtione *Gen. xxxiii. 19.* aliam arcu & gladio i. e. jure belli *Gen. XLVIII. 22.* ad *Jacobum* pervenisse. Utrobique igitur de agro *Sichemitico*, at non de agri *Sichemitici* eadem parte, sermo est. Ad (4) *declinando*. Quia dubium istud me non tangit, qui diversas historias à *Mose* ac *Stephano* recitari, contendo. Adeat qui volè, *Santè. in Act. viii. n. 51.* & *Voss. 4. Instit. Orat. 8. 12. pag. 151.*

III. Hæc cl. *Mulleri* verba non in omnibus satisfacient. Lectoribus, qui quædam obscura in illis; quare alia via incedit cl. Dn. *Heidegger. in histor. Patriarcharum Exercit. xiii. p. m. 372.* & dicit, duo esse in *Stephani* verbis, quæ Lectorem retardare pos-

possent, quorum prius sit, quod monumentum illud emis-
 dicatur *Abrahamus*, cum id *Jacobo* tribuatur *Gen. xxxiii. 19.*
 Posterius quod dicitur emis-
 à filiis *Emmor* ἔσυχέμ i. e. filii *Sichemi*, ut quidam volunt, cum *Emmor* non fuerit *Sichemi* filius, sed
 pater, ut in *Genesi* & *Josua* clare docetur. Arripiunt hoc ἐναρ-
 τιοφανὲς Judæi, ut N. T. auctoritatem convellant. Et prius
 quod attinet, constat quidem ex *Genes. xxi. 16.* *Abrahamum*
 emis-
 sepulchrum, sed non à filiis *Emmor*, verum fi-
 liis *Ephron*; non *Sichemi*, sed *Hebrone*. Quomodo igitur *Ste-*
phanus dicit *Abrahamum* emis-
 monumentum à filiis *Emmor*?
Beza & *Masius* in *Josua* nomen *Abraham* suspicantur esse glos-
 sema à sciolo in margine scriptum. Scripsisse nempe *Lucam*
 existimant: descendit *Jacob* in *Aegyptum* & mortui sunt & ip-
 se & patres nostri, qui *Sichemum* translati sunt & positi in
 monumento, quod emit pretio argenti, nempe *Jacobus* repe-
 titus ἀπὸ κοινῆς. Id non satis animadvertentem semidoctum ali-
 quem putavisse, ante ἀνέστατο deesse casum, & in margine
 scripsisse *Abraham*, ac si eo loco esset res de sepulchro, quod
Abraham emis-
 dicitur *Genes. xxi. 16.* Et quæ alia sunt
 quæ citato loco adduxit, ubi simul *Junii* & aliorum opiniones
 legendæ, inter quas *Beza* laudat, qui reddit: à filiis *Emmor*
Patris Sichem: vid. pag. 373. Varias etiam opiniones disquiren-
 tium collegit *Baldwin. Wala. Comment. in Act. cap. vii.* qui e-
 volvatur.

IV. Objicit ad hunc locum *R. Isaac Ben Abraham* in suo munimine
fidei: Error, inquit, quod *Jacob* fuit sepultus in *Sichem*, qui
 tamen in spelunca *Macpelah* conditus esse legitur. (2) quod
 capita tribuum in terram *Canaan* translata, qui tamen in *Æ-*
gypto sepulti solo excepto *Josepho* *Gen. L.* (3) quod *Abraham*
 emit *Sichem*, qui tamen speluncam duplicem erasisse legitur
Gen. xxi. 16. (4) quod ab *Hemor* emis-
 dicatur, cum tamen
 ab *Ephrone Chitao* emerit *Gen. xxi. 16.* (5) quod *Emor* dicitur
 filius *Sichem*, qui tamen est *Pater Sichem*, *Gen. xxxiii. 19.*
 Ad has Rabbini objectiones nervose respondit vir *Excell. Bran-*
dan. Henric. Gebhard. Profess. Gryphiswald. ad h. l. edit. 1699.
 pag. m. 154. 155. ubi primo illorum opinionem rejicit, qui
 σφάλμα esse concedunt, quia nimis periculosa concessio, &

adduxit *Glassii* sententiam, qui Ἀβραάμ patronymice poni pro *Abrahamide Jacobo*, *Philol. l. 1. pag. 172.* asserit. Et hæc opinio à plerisque probatur. Aliam idem asserit *pag. 275.* ἡ δὲ τῶν Εὐμύδρ ita per ellipsin exponens: prater illud monumentum quod *Jacob a filiis Emmor emerat.* *Walaus* putat, ad Ἀβραάμ subintelligi debere τῶ h. m. quod emerat sc. *Jacob Abrahamo* ad designandum scopum, qui in primis hic fuit, ut ager ille emtus primitiæ quædam esset terræ *Canaan*, cujus hæreditatem *Deus Abrahamo* promiserat. His prædictis suam adjicit explicationem *Excell. Gebhard.* his verbis: Putamus difficultatem commode tolli posse, si ἐν τῷ μνήματι ad ἡδὲ τῶν de integro repetatur h. m. translati sunt in *Sichem*, & repositi in monumento, quod *Abraham* parato argento emit, & in monumento, quod juxta *filios Emor Patris Sichem.* Cætera quæ ad objectiones *Rabini* erudite responderit doctiss. *Gebhard. pag. m. 155. & 156.* videnda, cum fuse de his omnibus egerit. Verum cum hæc ab aliis nervose tradita fuerint, non ulterius morabimur in hac controversia; sed videbimus, an *Joseph* cum fratribus in agro *Sichemitico* vel *Sichemi* sepultus fuerit?

V. Ad hanc quæstionem ex *Rabbinorum* Scriptis erudite respondit cl. *Joh. Benedikt. Carpsov. in dissertat. Philolog. de sepultura Josephi Patriarchæ edit. Lips. 1697. §. 24.* ita disserens: Locum ergo sepulturæ selexerunt agrum *Sichemiticum* teste Scriptura *Jos. xxiv. 32.* ubi simul rationes *Rabbinorum* in medium profert præclar. Auctor disput. citatæ. Recte in agro *Sichemitico* vel potius *Sycharitico*; nam sepulchrum *Josephi* non prope *Sichem*, sed *Sychar* fuisse demonstrat *Angl. Thomas Fullerus in Pisgah-sight of Palestin. lib. 2. cap. 9.* Ex harum civitatum *Sichem* & *Sychar* situ facile patescit, ubi sepulchrum *Josephi* fuerit, nempe prope *Sychar*; quippe ibi fons *Jacobi* & altare ut ex *Evangelista Johanne* perspicue patet. Sed audiamus ipsum prius *Fullerum fol. 198. lib. 2. cap. 9.* loquentem: Near to *Schechem* was a parcell of ground which *Jacob* bought of the childern of *Hamor* for an hundred pieces of money whereon he spread his tent, and erected an Altar called God the God *Israel*, *Genes. xxxiii. 20.* Ubi tamen monendum, quod *Henricus Ainsworth. comment. in b. l. fol. m. 123.* asserat ex *Johann. iv. 5.* *Sichem* pro *Sychar* positum esse. Ita quoque *Nicol. Lloyd. in Dictionar. Geograph. ex*
Eu-

Eusebio & aliis probat pag. m. 94ⁱ. edit. *Genev. Euseb.* inquit: Σύχαρ πρὸς τὴν Νέαν πόλιν πλησίον τῆς χωρὶς, ἧς ἔδωκεν ἡ ἀρχὴ, ἡ ὁσὶν τῶν ὑπὸ αὐτῆς. vid. *Burchard.* & *Sanut.* *Torsell.* Hic quoque contentientes habemus *Vatablum* & *Iohannem Drusium*, qui ex aliis probatis Scriptoribus ita differit in annot. ad caput *Ioh.* iv. cuius verba producere non pigebit: *Sichar* urbs Samariæ, quæ & *Sichem*. Græce est Σύχαρ & Σύχαρ variantibus libris. Syrus habet *Sachar*. Ebraicè dicitur סַחַר quod scribunt *Sichem*. Id posterior ætas in *Sichar* mutavit. Non enim certe adduci possum ut credam errorem esse exscribentium *Sichar* pro *Sichem*. *Hieronym.* in *Nom.* ex *Iohan.* Corrupte autem pro *Sichem*, qua transfertur in humeros, ut *Sechus* legeretur usus obtinuit. Puto eum scripsisse, ut *Sichar* legeretur. Videtur *Sichem* medio ævo dicta fuisse *Sichar*, in quo & *Beliar* dicebant pro *Belial*, *Beelzebub* pro *Beelzebub*, immutatione ultimæ literæ tantum. Hanc *Eusebius* collocat ante *Neopolim*: alii eandem faciunt cum *Neapoli*. Hæc *Drusius*. Si ergo *Sichem* pro territorio accipimus, sub quo *Sychar* quoque continetur, itare quoque possunt verba *Stephani*.

VI. Verum his omnibus calculum non adjicimus album *Drusio*, qui *Sichem* eandem fuisse civitatem cum *Sychar*, cum tamen duæ distinctæ civitates, licet non procul à se invicem sitæ fuerint, uti ex tabula ex *Fullero* paulo allato cognoscitur. Expresse quoque *Gen.* xxxiii. dicitur, quod *Jacob* *Sichem* urbem non ingressus, sed intra *Sichem* & *Sychar* tentorium habuerit; quare potius *Eusebio* adstipulamur, qui *Sychar* ante *Neapolim*, quæ *Sichem* est, collocat. Sed iterum ad *Fullerum* nos conferimus: *Afterwards Jacob gave it as a portion to his son Joseph whose bones brought out of Egypt were buried therein.* Ubi autem hæc portio fuerit, ostendit. citat. *Fuller.* fol. 199. ita scribens: *Near to this parcell of ground which Jacob gave to Joseph, stood the city Sichar, wherein was the well, at which that excellent discourse passed betwixt our Saviour and the Samaritan woman.* Ex his sane clare elucet locum portionis & sepulturæ *Josephi* prope *Sychar* fuisse, à qua non longe distitam fuisse urbem *Salem*, id quod quidam ex textu Hebræo eliciunt, uti *Munster.* qui textum Hebr. ita vertit: *Et Jacob venit in Salem civitatem Sichem.* Et *Anglus*: *And Jacob came to Schalem a city of Sche-*

Schechem. Quæ opinio non ad eò improbabilis videtur quibusdam. Alii saluum advenisse exponunt: vid. *Fag.*

VII. In agro figuli destinatur *Sepulchretum peregrinis*, *Matth.* xxvii. 7. Hunc agrum nonnulli faciunt vicinum templo, sed his contradicit *B. Gerhardus harmon. c. 190. f. 115.* docetque agrum extra urbem fuisse. Ad latus australe montis Sion, jactu lapidis à piscina superiore collocat hunc *Adrichom. in descr. Jerusalem, n. 216. fol. 173.* Hic quoque *Thomas Fullerus in Pifgab-sight extra Jerusalem* prope agrum fullonum locavit agrum figuli, qui ita scribit: *Passwe from the north-west, to the south-east part of the City, where without the walls, we light on the Potters-fild where men of that trade made brutile plate in abundance.* Unde autem ager hic nomen traxerit operose disquiri *Sanctius in Act. Apost. c. 1. 19. num. 46. seqq.* Facile autem elucet. Dictus enim ager figuli, quia ibi vel figuli argillam effoderunt, ad conficienda vasa aptam; vel quod locus sterilis & nullius usus, quàm ut in illum fracta vasa conjicerentur, quod probabile videtur, quia vili pretio emtus est à Sacerdotibus: vid. *Fuller. lib. 3. cap. 13. fol. m. 348.* Rectè hic locus ad sepelienda cadavera aptus, quia etiam Gentiles arbitrati sunt, ut steriles agri sepulchris destinarentur. Hoc *Plato in legibus lib. xii.* jubet, & *Cicero lib. 2. de legib. vetat ex agro culto, eove, qui coli possit, ullam partem sumi sepulchro; sed qua natura agri tantummodo efficere possit, ut mortuorum corpora sine detrimento vivorum recipiat, &c. conf. Leonhard. Coquej. in not. ad Augustin. de C. D. cap. xxxiv. pag. CCCCCCII.* Platonis legi obsequitas esse gentes *Gyraldus & ex monumentis ipsis & eorum Inscriptionibus, & nota, quam ea adjuncta habuere, probat.* Ea est, IN AGR. P. de hujusmodi inscriptione agit *Valer. Prob. de not. Roman. pag. XXVII.* IN. AGR. P. XX. quod exponit: in agro pedes viginti. Sic IN. AGR. P. IIII. In agro pedes quatuor. Eò *Johannes Kirchman. lib. 2. de Funer. cap. xi.* locum *Horatii* trahit: qui habetur *lib. 1. Serm.*

Pantolabo scurra Nomentanoque nepoti

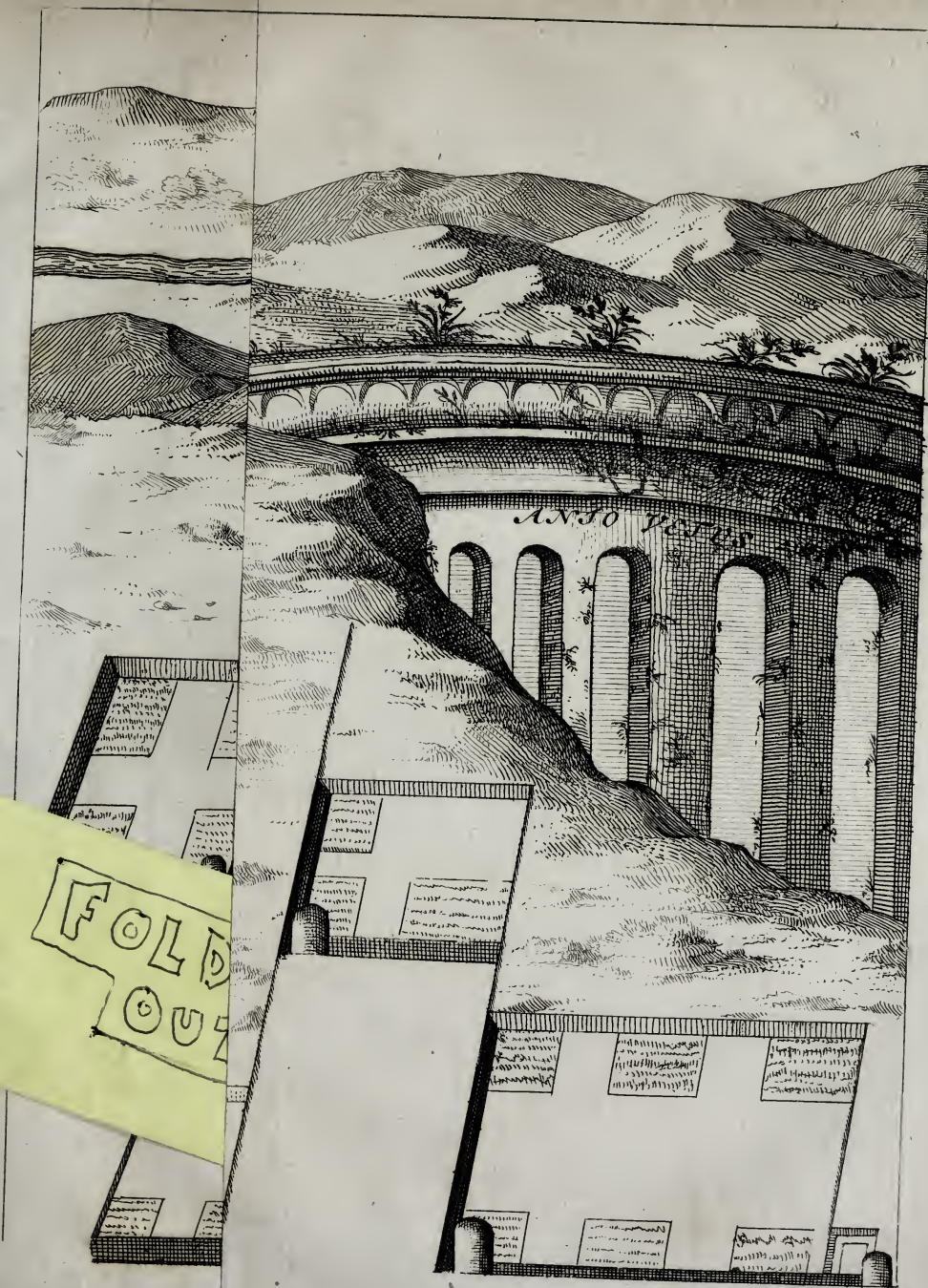
Mille pedes in fronte trecentos cippus in agrum

Hic dabar.

Ubi vetus Scholiastes in FRONTE interpretatus est, in latitudine, IN AGRUM in longitudinem. Ut autem Benevoli

Le-

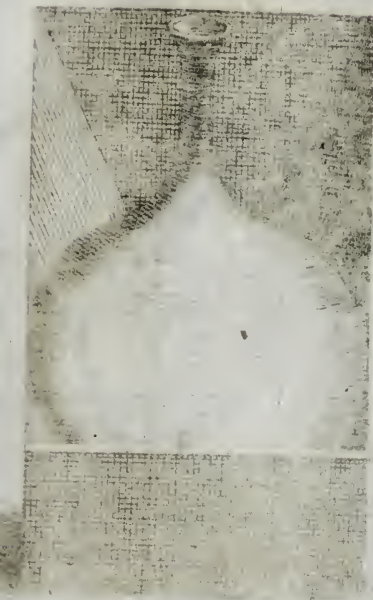
2.7

Fig. 2.

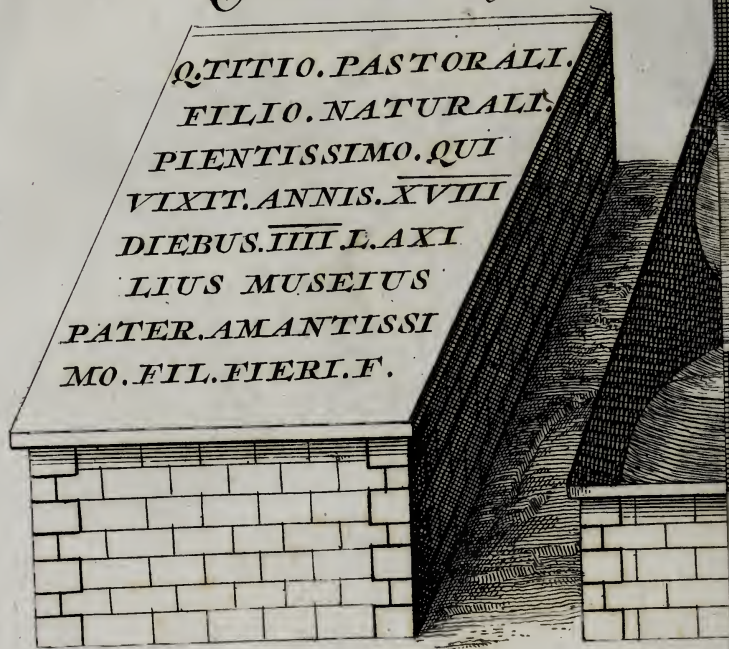
Fig. 2.

Fig. 2.

olla.

Conditorium clausum.

FOLD
 OUT

Lectores eò melius rem percipiant, ex *Radero Comment. in Martialem* figuras adpietas exhibemus, quæ à *Joanne Bairio* ipsi communicatæ sunt. Eruta, inquit, nuper in Italia via Nomentana illustria quædam monumenta - - quæ illa ipsa delineata mecum communicavit, conditoria, inquam, cippos, testas, cineres, lapides, inscriptiones, dimensiones tumulorum, quæ omnia cælo expressa tibi hic propono: sunt verba *Raderi*, ex quo & Benevolis Lectoribus dabimus.

Inscriptiones sunt numero XXXIII. quas ordine colloco.

A.

1.
C. LUCRETIO.

G. F.

PRIMIGENIO.

SIBI. ET. SUIS.

IN. FR. P. XXVII.

IN. AGR. P. XII.

2.

DIIS MANIBUS.

ATILIAE COMPSÆ.

VIXIT. ANNIS XXX.

C. JULIUS. HELIUS.

3.

DIIS MANIBUS

JULIAE PRIMIGENIAE

VIXIT ANNIS XXVII.

JULIUS. EY COSMUS.

CONJUGI. SUÆ

BENEMERENTI. FECIT.

4.

COMINIAE.

AGRÆ.

GALLIA

CAVILLA. MATRI

PIENTISSIMÆ

B. M. F.

Ff

5.

D. M.

LUCIO. VALERIO.

L. F. ANIESI

FORTUNATO

CREMON. MILI.

COH. $\overline{xv}$. RO.

CANDIDO. LEG.

VALERIAN. ANATOLI

Æ. NAT. COH. I. PR. 7. AVR.

6.

V A R I Æ.

T H A L E Æ.

7.

A M P U D I Æ

H E L P I D I.

8.

B.

LUCIÆ PAVLINÆ

CONJUGI. B. M.

9.

Q. PLOTI Q. F.

F E L I C I S.

IN. FRO. P. $\overline{xv}$ .IN. AGR. P. $\overline{xv}$.

10.

FL. ONESIMVS. MIM-

MIANÆ. VER. SV Æ.

FECIT Q. V. A. $\overline{m}$. M. X.

11.

D. M.

T. FLAVIO

SYMMACHO

FEGIT

T. FLAVIVS

ABASCANTVS.

LIBERTUS. B. M.

12.

D. M. S.
 PHÆDRO.
 T. FLAVIUS. PHIDIAS.
 ET FLAVIA. OSIME.
 FECERVNT. FILIO
 KARISSIMO
 PARENTES
 INFELICISSIMI
 V. * A. * XVIII.
 ME. * V. *

C.

13.

IN FR. P. IIX
 IN AGR. P. XII.

14.

Q. TITIO. PASTORALI
 FILIO NATVRALI.
 PIENTISSIMO. QVI
 VIXIT ANNIS XVIII.
 DIEBVS IIII. L. AXI
 LIVS MVSEIVS
 PATER AMANTISSI
 MO. FIL. FIERI. F.

D.

15.

C. JVLIVS.
 HILARIO.
 IN. FR. XII.
 IN. AGR. XII.
 D. M. S.

16.

D. M.
 C. SETONIO. DE
 PETILIA. SINTHRICH.
 BENEMERENTI. FEC.
 ANNIL. MENSOR.
 DIEBUS. VII.

17.

DIS MANIBVS
C. MUCIO. JANVAR.
C. MUCIVS JANVARIVS. LIB.
PATRONO. OPTIMO
FL. JVLIAE. SECVNDÆ. CONJVG.
M. ET SIBI. LIBERTIS. LIBERTA-
BUSQ. QVIQ. AB. IS. MANVMIS-
SI. MANUMISSÆVE. POSTERIS-
QVE. EORVM.

18.

DIS. MANIBVS. DIDIO.
ROMANO. ET DIDIAE. C. F.
VENVSTÆ. ET. DIDIO. VE-
NUSTO. C. DIDIVS. AGATHO
MEA. PATRONIS. OPTIMIS
FECIT. BENE. MERENTIBVS
ET. LIB. LIB. POSTERISQ. SUIS.

E

19.

M. COCCEJVS
CL. MEGORICIA
M. COCCEJVS
GL. MENICANO
COCCEIA. M. F. PHILVMINA
ELPIDIA. M. LASSO
IN. FR. P. $\overline{\text{XII}}$ X. IN. AGR. P. $\overline{\text{XII}}$.

20.

DIS
MANIBVS
M. MINATIO. M. F.
AVGVSTALI. VIX.
ANN. $\overline{\text{L}}$. MENS. $\overline{\text{V}}$.
M. MVNATIVS. FVS-
CVS. FILIO CARIS-
SIMO. FEC.

21.

D. M.
P. ATVCIVS. MAR-

CEL-

CELLINVS. TERENTIÆ
ELEVETHERIDI. SANCTÆ
FECIT. BENEMERENTI.

22.

D. M.

P. ENNIO
CONSTANTI
VETERANO
CONJVG. BENE
MERENTI. AN
TISTIA THREPTIA
FECIT.

23.

VETVRIÆ EVTYCHIAE
Q. VIXIT AN. LXV. M. V.
DIEBVS. XV. MATRI. DVLCIS
PIENTISSIMÆ. FECIT
M. ANNIVS JVSTVS. FIL.
PIENTISSIMVS. BENE
MERENTI. DE. SE. CVM. M.
ANNIO. THREPTIO. PATRE
SVO. ET AVO IV. K. D.

F.

24.

DIS. MANIBVS
VRBANÆ
M. VICTORIVS
THREPTIVS. B. M.
IN. F. P. IV.
IN. AG. P. IV.

25.

IN. FR. P. X.
IN. AGR. P. XII.

26.

M. CORNELIVS
EPITYNCANVS
SEMPRONIÆ
SATYRÆ.

27.

TITIAE. LOGE
CN. MVNATIVS
ERITYNCANVS
CONJUG. B. M.
TITIVS NICEPHOR.

G.

28.

DIS. MANIBVS
C. PAPIRIVS
C. F. SCAPTIO
PV DENTI. VET.
EX COH. II. PR.

7. VIBI.

VIXIT ANNIS L

T. F. I.

IN. F. P. $\overline{\text{IX}}$ .IN. AG. P. $\overline{\text{V}}$.

29.

D. M.

L. VALLIO. CARPO
BENEMERENTI.
PIENTISSIMO. PATRI.
VALLIA. PRIMITIVA
FECIT.

H.

30.

IN. FR. P. $\overline{\text{XTI}}$ .IN. AGR. P. $\overline{\text{X}}$.

DIS MANI-

BVS.

31.

D. M.

L. STERTINIO.
HYLÆ CONJVGI
KARISS. VETTIA
MAGNA. ET. FILIA
FECERVNT.

32.

M. * MARI
PRIMIGENI.

Ad

Ad quæ sequentia annotavit *Raderus*, quæ hic tradere non inutile putamus. Duorum circiter pedum, inquit, altitudinis terra egesta, primo cippi, secundo lapides tam literales, quam rudes, tertio ipsa conditoria, trinis, binis vel singulis ollis repleta, comparuere: nullam vacuum, plures ad summum usque ossibus & cinere frustulentas reperi. Extabant & in mediis agris, lapidum, seu literarum fragmenta. Forte ut *Siculus Flaccus*, *libr. de conditione agrorum*, censuit, Sepulchra in locis saxosis & sterilibus, etiam in mediis possessionibus fecerunt. In his exscripti notata num. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. Formam loci religiosi, cæmenta terræ mixta, notanter designabant: hinc olim sepimentis munitum fuisse conjicio. *Macer. l. 17. p. 10. lib. 1. ad legem vicesimam hæreditariam De de Religiosis & sumptibus funerum*. Monumentum autem sepulchri, id esse, *Divus Hadrianus* rescriptit, quod monumenti causa muniendi ejus loci, factum sit. Et quia præter album & subrufum, ordinariæ glebæ colorem, frustra munimentum designantia aspexi, intra quæ, etiam sepulchris & ollis inania loca notari maxime in signatis B. C. D. H. *Ulpian. l. C. consului, qui l. 73. Aede sacra pag. 10. D. de contrahenda empt. de locis puris* me admonuit. Intra materiam, inquit, sepulchrorum, hortis vel certis culturis, loca pura servata si nihil venditor nominatim excepit, ad emptorem pertinent. Trigesimali secundi numeri, ærea, inter ollas unica & sola, si sæculi sequioris non est, saltem ex alterutra *Marciani* distinctione legis 39. D. de relig. & sumpt. funerum seqq. verbis eò collocata præsumitur. Videtur autem, inquit textus, terrâ conditum, & si in arcula conditum hoc animo sit, ut non alibi transferatur. Sed arculam ipsam si res exigat, in locum commodiorem licere transferre, non est dene-gandum.

VIII. Sed iterum ad illud, à quo paululum digressi, scilicet agrum figuli, revertimur & alterum nomen ipsi impositum examinamus, qui dictus quoque fuit *Hakeldama*, id quod indicatur *Act. 1. 19. §. 16. Audiamus celeb. Angl. Thom. Fuller. in Pisgab-sight of Palestin. lib. 3. cap. xiii. fol. m. 348. qui ita disserit: It was afterwards called Aceldama, or the field of blond, because purchas'd with the price of Christs blond, and not (as some*
may

may erroneously conceive) because hand selled with the blood of Jesus therein when his bowells gushed out. The place of whose self-execution is shewen to pilgrimes, some distance hence, on the South-West of the City, where he, who had lived a thief to his Master, dyed a felon of himself, hanged, say some, on an Elder, say others on a Sycomore tree. Non igitur vult Auctor, agrum *Hakeldama* dictum à sanguine Judæ suspensi, uti multi contendunt, sed quia pretio pro sanguine Christi dato, emptus sit. Quod ad nomen attinet *Hakeldama*; quis dubitat scribendum esse cum H. Heth. Melior ergò Scriptura Latina, quàm Græca, Nam Græci scribunt Ἀκeldάμα, quod tamen aspirandum esse putamus. Licet etiam scribere *Hacaldema*. Nam Syriacè ἡν ἄγερ. Id factum ex Hebr. קנה per metathesin. Forte Hierosolymitani dicebant קנה *Hacelager*. Si nunc *Haceldama* locus sepulcrorum seu sepulturæ ad sepeliendum peregrinos fuerit, vix probabile est, quod à sanguine tantum nomen habuerit, eò quia emptus pretio sanguinis Christi. Non negamus quidem hoc, cum Scriptura Sacra hoc affirmet *Matth.* xxv 11. 8. quod *ager sanguinis* sit dictus, non, quod prius hoc nomine non potuisset dici, verè enim erat קנה קנה *ager immundus, cænosus*, ubi argillæ copia illum lubricum reddebant.

IX. Si ergo hunc agrum Sepulcris tribuimus, uti quoque ex Scriptura patet, jure meritoque illum *Haceldama* vocamus, ut vel ab קנה & קמה dicatur, significetque agrum, ubi homines mortui *silent, quiescunt*, quippe קמה verbum notat *siluit, quiescit*. Optime igitur applicari potest ad locum, ubi Sepulcra mortuorum sunt, & ubi nil nisi silentium & quies est, id quod bene huic convenit loco. Vel (2) ab קנה & קמה quod denotat *agrum*, ubi cadavera occultantur vel conclusa sunt. Vel (3) ab קנה & קמה quod teste *Schindlero fol. m. 706.* cognationem habet cum קמה significatque *mersus, demersus fuit*. Quis igitur hinc non conjecturabit, quod *Haceldama* jure dicatur de agro hoc, ubi peregrini mortui sepeliebantur. Sed missis his ad alia pedem movemus.

X. Alius jam sequitur sepeliendi locus, quo cadavera in montibus sepeliebantur, quale sepulcrum fuit *Aaronis Num. xx, 28. 25.* vid. *Henric Ainsworth. Comment. in h. l. edit. Londin.* Similiter sepulcrum *Josue* in monte erat, *Jos. xxiv. 30. Jud.*

II. 9. uti *Frideric. Mullerus Prof. quondam Gissenfis in dissert. de Sepulchris* cum aliis statuit, quæ opinio primo intuitu genuina videtur, quippe in locis citatis expresse legimus in versione Anglicana: *And they burried him in the border of his inheritance in Timnah-Serah, which is in mount Ephraim*, i. e. und sie begubten ihn in den gränzen seines erbes in Timnath-Serach / die auf dem berge Ephraim liegt / & miramur, quod citatus Mullerus cum aliis hinc elicere velit, & asserere, quod Sepulcrum Josuæ in monte fuerit. Ex textu enim non constat, quia mons Ephraim teste Anglo doctiss. *Thoma Fullero in Pisgah-sight of Palestin. lib. 2. c. ix.* certus tractus regionis montosus fuit, ita tamen, ut etiam civitates in vallibus ipsius exstructæ fuerint, uti ex tabella ibi adjecta clare perspicitur. Ut autem sciamus quomodo hæc civitas cum finibus in hæreditatem Josuæ cesserit, evolvamus *caput xix. 5.* ubi clare extat, quod ab Israelitis Josuæ data sit. Consentientes hinc quoque habemus *Thomam Fullerum lib. 2. c. ix. fol. m. 187. & Dapper. in der Beschreibung der Landschaft Palestina fol. m. 146. edit. Amstel.* quorum prior in hæc erumpit verba: *Amongst the remarkable places in mount Ephraim we find Timnah-Serah on the northside of the hill Gaash, where when they had made an end of dividing the land, the children of Israel gave an inheritance to Joshua.* Et paulò post: *In Timnath-Serah asked and built by him, Joshua afterwards was buried.* Recte & clare asserit Anglus Sepulcrum Josuæ in finibus Timnath-Sera fuisse in valle prope montem Gaas montis Ephraim seu tractus illius regionis. Audiamus etiam *Dapperum* ita disserentem: *Diese Stadt lag in Ephraim auf dem Berge Ephraims Mitternachts werts von den Berge Gaas / und ward von den Israeliten dem Josua zum Erbtheil gegeben / wie er den auch in derselben gewohnet und begraben worden.* Numquam hinc colligere possumus in monte sepulcrum Josuæ fuisse, sed potius affirmamus, illud in parte quadam hujus regionis fuisse, non quidem in urbe ipsa, sed ut Anglus reddidit, in finibus urbis terræ.

XI. Eleazaris Sepulcrum in monte fuisse constat ex Scriptura Sacra *Jos. xxiv. 33.* confer. *Thom. Fuller. Pisgah-sigt of Palestin. lib. 2. cap. ix. fol. m. 201.* qui ita: *Here religious Eleazar the son of Aaron was buried in this hill belonging to his son Phinebas.* Vid. *B. Geier. Tract. de luctu Hebr. cap. vi. §. 9. pag.*

m. 116. Machabæorum *Sepulcra splendida* in monte prope *Modinam* fuisse legitur 1 *Macab.* xiii. 27, 28, 29. *Mod na* autem erat civitas *Palestinæ* in *Juda* in monte excisa: vid. *Nicol. Lloyd. Dictionar. Geograph. pag. m. 651. edit. Genev.* Dapper in der Beschreibung der Landschaft *Palestina* fol. m. 374. edit. *Amstel.* qui ita: In *Modin* war das grab *Matathie* und seiner Söhne, cui adstipulatur *Thom. Fullerus* in *Pilgah-sicht of Palestin.* fol. 211. lib. 2. cap. x. edit. *Lond.* qui in mappa optimè expressit, & cuius sepulcrum perlustrandum sistit. In monte quoque erant sepulcra seu multitudo sepulcrorum, de qua 2. *Reg.* xxi. 16. vid. *Geier. Tr. de luctu Hebr.* cap. vi. pag. m. 117. Testantur hoc etiam probatissimi Auctores, qui uno ore quasi consentunt *Sepulcra* in montibus fuisse: vid. *Hottinger. Cipp. Hebr.* Ita quoque *Virgil.* lib. xi. *Aneid. vers.* 849.

- - - fuit ingens monte sub alto

Regis - - - - - bustum.

Testantur hoc quoque tumuli in collibus *Upsalia* ad *Fyrisvall* excitati, vid. *Joh. Loccen. antiquit. Sueo-Gothic. pag. 113.* *Stephan. Johann. Stephan. not. in Saxon. Hist. Dan. lib. 3. fol. m. 91.* Quare extra omnem dubitationis aleam ponitur, montes loca sepulcrorum fuisse.

XII. *Valles* quoque sepulcrorum loca fuisse probant varia *Scripturæ* testimonia. In *valle* humatus est *Moses* *Deut.* xxxiv. 6. Hic *Scriptura* expresse docet, *Mosen* in *valle* sepultum esse. Ita enim *Zeiler. Centur. iv. var. quest. quest. 2.* scribit: *Moses* ist auf den höchsten gipfel des Berges *Moab* / *Phasga* genant gestiegen / davon er das ganze gelobte Land übersehen / hernach gestorben / und gegen *Ehogor* begraben worden ist / so der tenige berg / auf welchen der warsager / *Balaam* / von den *Moabiter* König *Salack* geführt worden. Similiter *Eutychius Patriarcha Alexandrin. in Annal.* scribit: In regione *Moab*, & sepultus est in valle in terra *Moab*. Errat verò *Hornius*, quando in *Comment. ad Sulpit. Sever. Saido Batrie.* tribuit, quasi de *Mose* asserat, quod sepultus sit in monte *Hur*. Ita etiam *G. Syncellus* à veritate abit in *Chronograph. pag. 142.* statuens, *Mosen* in monte *Gas* mortuum esse. Contra *Scripturam* hi omnes asserunt, quæ expressis verbis affirmat, in *valle* sepultum fuisse *Mosen*: cum tamen aliter quoque sentiat *Fullerus lib. 2. fol. m. 63.* quod miramur, inquires: *Here* (scil.

(scil. in monte) *Moses was buried.* Melius *Henric. Ainsworth.* *Comment. in Deut. fol. m. 167.* statuit, scribens: *He died in the mountaine, but was buried in a vally:* confer. huc diss. *B. Gerhardi de sepultura Moysi edit. Jenens.* Vallem cadaverum innuit *Ferem. cap. xxxi. 40:* ubi *Affyrii* ab Angelo interfecti sepulti jacebant.

XIII. Nobiles quoque audiunt in hac materia *Vallis Cedron* seu *Josaphat* & *Vallis Ben Hinnom*, quarum illa immani demissa sinu jacet inter latus Hierosolymorum Orientale ac montem Oliveti, teste *Joseph. vi. bell. Jud. viii. f. 908.* Hæc illa meridionalior est juxta introitum portæ fictilis, *Ferem. xix. 2.* conf. *Sanct. in Act. 1. n. 49. pag. 37.* vid. quoque *Jos. xv. 8. xviii. 16.* Utramque vallem apud *Adrichomium in delin. Jerusal.* rigat *Cedron* torrens, à cujus ripis olim parum distitisse promiscua Sepulcra turbæ Idololatricæ, recte colligunt Interpretes ex *2. Reg. xxiii. 6. 2. Par. xxxiv. 4.* Sed utra in valle, quæ in vallis parte, extiterint hæc Sepulcra, quove nomine sint censenda, nemo rite docuerit ex iisdem Scripturæ verbis. Cæterum in valle *Josaphat* olim fuisse commune civitatis cœmeterium vult *Adrichom. descript. Jer. f. 172. n. 204.* conf. *Quensted. pag. 192. seq.* In valle *Josaphat* sistendum esse genus humanum extremo die, cum Christus, eodem modo, ut adscendit in cœlos, veniet ad judicium, tradit *Adrichom. l. c. conf. ibid. f. 170. n. 192.* contra quam traditionem evolvantur *B. Gerhard. T. 9. de extrem. judic. & Thom. Fuller. in Pisgab-sight of Palestin. lib. 2. cap. xiv. fol. m. 294. edit. Londin.* Hinc traditionem ortam putamus illam, quibusdam solennem, provocationem ad vallem *Josaphat.* De hac provocatione viderint Theologi: conf. *Libenihal. Colleg. Polit. Ex. 12. q. 11.* In valle *Ben Hinnom* secreverat idolomania Judaica locum amplissimum aris Baaliticis, ubi filii filiæque dicabantur *Moloch*, *2. Par. xxviii. 3.* vid. *Beyer. annot. ad Selden. de Diis Syr. Kircher. Oed. Tom. 1. Syntag. iv.* Secretum hunc locum appellarunt *Topheth.* Istud *Topheth* profanavit & scdavit *Josias* Rex Judæ, *2. Reg. xxiii. 10.* eidemque *Topheth* minatur *Ferem. cap. vii. 32.* quod ob defectum aliorum locorum huic aliquando inferenda sint cadavera cæsæ multitudinis. Ex his evidens fit, quod in *Topheth* ante scdationem Sepulchrum

nullum fuerit, nec esse potuerit; nec ex Scriptura probari potest, quod ad sepulcra locus destinatus fuerit.

XIV. Sub *arboribus* etiam sortiti sunt Sepulchrum *Debora* infra *Bethel* sub *Allon*, *Gen.* xxxv. 8. vid. *Henric. Ainsworth. annot. in b. l. fol. m. 128. edit. Londin. conf. Targ. Hierosolym. Joh. Bompert. parallel. Sac. & profan. pag. m. 151. edit. Amstel. 1689. Saul in Jabes sub Eschel, 1. Sam. xxxi. 13. sub Ela 1. Par. 11. 11. Peregrina hæc arborum nomina *Allon* & *Ela*, crucem altam figunt interpretibus. Nobis satisfacit cl. *Johan. Henric. Ursin.* qui glandiferas esse arbores, quales sunt *Quercus*, *Ilices*, *roborâ*, docet *Arboret. Bibl. s. xlii. 2. p. 204. seqq.* Utrumque vocabulum citatur *Os. iv. 13.* Voce *Eschel* autem significari nemus, vult ex *Genes. xxi. 33. Buxtorff. in Lexic. Hebr. confer. Henric. Ainsworth. Comment. in b. l. fol. m. 83. edit. Londin.* Porro antiquioribus temporibus pro Regum & Principum sepultura honestissimum locum in nemoribus ac Lucis, imò sub quercubus fuisse, judicat *Sanctius in 1. Sam. xxxi. n. 20. conf. Ursin. l. c. p. 205.**

XV. Denique *Sepulcra* apud Hebræos etiam ad *viam* erant, quale Sepulchrum *Rahelis* erat, quæ tumulata fuit ad viam, quæ *Bethel* ducit *Bethlehemum*, *Gen.* xxxv. 19. in loco cujus à *Bethlehem* est intervallum *Kibrath Haarez*, *Gen.* xxxv. 16. conf. *Adrichom. in Trib. Benjam. n. 101. f. 19.* Quantum istud sit intervallum prolixè disquirat *Ludovic. de Dieu animadv. in Gen. xxxv. 16. pag. m. 44. 45. edit. Lugdun. Batav. 1648.* qui ita: Unde conjicio כנרת הארץ esse tantum terræ tractum, quantum unius funis dimensio absolvebat, i. e. unius agri, arvi aut jugeri spatium. Nec omittendus Benjamin, qui distantiam Sepulchri *Rachelis* à *Bethlehem* descripturus, dicit esse *prope Bethlehem ad dimidium circiter milliare.* מיל מיל est bismille cubitorum, igitur כנרת מיל est distantia mille circiter cubitorum, sive mille & quingentorum pedum. Et hæc de locis Sepulcrorum sufficiant.

CAPUT XVI.

*De Sepultura animalium aliarumque rerum apud
Hebræos usitata.*

Non solum *cadavera*, sed etiam *animalia aliæque res* apud Hebræos sepeliebantur & terræ mandabantur. Quod ad animalia attinet, affirmamus, quædam fuisse, quorum cinis non modò, sed ipsa quoque cadavera sepulta fuerunt. Inter hæc primo recensentur sepulta primogenita animalia, de quibus ita commentatur *R. Maimon. in P. 2. in libr. de primogenitis cap. III. §. 4. seqq.* Si quis mactet animal primogenitum, & postea ipsi innotesceret ejus vitium, licet vitium per mactationem non esset immutatum, v. g. si pes anterior vel posterior præcisus esset, posteaquam jugulatum erat, sine jussu hominis vitia censentis, erat prohibitum, & sepeliebatur, sicut animal primogenitum mortuum. Deinde §. 9. & 10. ulterius hanc in rem scribit: Si quis primogenitum animal mactaret, nec censori ostendisset, debuisse pecunias restituere, & quæ nondum comestæ carnes erant, sepeliri; Si autem primogenitum laceratum esse pateret, posteaquam detracta pelliculis erat, pellem fuisse combustam & carnem sepultam; si cum vitio suo esset jugulatum censoris jussu, carnem quidem sepultam fuisse, sed pellem datam Sacerdotibus. Denique cap. IV. §. 12. 13. & 16. docet, etiam abortum animalis primogeniti, ut & massam sanguinis per abortum ejectam, nec non exsectum ex matre foetum primogenitum debuisse sepeliri. Quo pertinet etiam, quæ *cap. IV. §. XI. leguntur*, de bestia sacra, secundinam patiente, quod sepeliri secundinam necesse esset. Hæc recenset ex *Maimon. plur. reverend. Dassov. in dissert. de sepultura animal. §. 5.*

II. Similiter asinus primogenitus & non redemptus securi percutiendus erat, & postea terræ mandandus. Ita annotavit *Maimon. in P. 3. in lib. de rebus sacris, quæ factæ erant illegitimæ, c. XIX. §. 11.* Licet igitur sepeliretur asinus primogenitus, tamen minus sepultura asini in genere de ejus sub dio pro-

jectione, ut à canibus devoretur, accipi potest, sicut interpretatur *Jarchius in 2. Paral. xxxv.* Præter hunc bos lapidibus obrutus sepeliri debebat. Non enim poterat edi, licet post lapidationem mactatus esset, & alias mactatio res esui illicitas, redderet licitas, imò ne quidem carnis ejus canibus objici debebant, sed abscondendæ sub terra erant, ne vel minimus ex iis usus caperetur. Ita *Henric. Ainsworth. comment. in Exod. xxi. v. 28. fol. m. 84. ex Maimonid. lib. de prohib. cib. cap. iv. sect. 22. refert: this law teacheth, that when sentence is past upon it to be stoned, it is forbidden, and is made as an unlawfull and uncleane beast. So that if any before hand kill it after the lawfull manner of killing beasts, it is unlawfull for any use. And so after it is stoned, it may not be sold, nor given to dogges.*

III. Præterea sepeliebatur vitula, quæ cædi solebat, ut sanguis hominis occisi, in via inventi, averteretur, cujus mentio injicitur *Deut. xxi. 4. seqq.* Ritus & ceremonias observatas recenset *Magnif. & celeberr. Wagenfeil. in Sora*, qui evolvatur. His ita peractis, vitula decollabatur & sepeliebatur in loco, ubi occisa erat, teste *Maim. c. x. f. 6.* cujus verba Anglice enumerat *Ainsworth. Comment. in Deut. fol. m. 84.* his verbis: *After it was behended, and expiation made, the heiffer was buried in the place where it was killed.* Ita quoque avis mactata hominis leprosi sepeliri debebat, quæ describitur *Levit. xiv. 4. 5.* Sive igitur fuerint duo pulli columbarum, sive aliæ aves; attamen illa, cujus sanguis excipiebatur vase fictili, sepeliebatur, annotante *Ainsworthio Comm. in Levit. xiv. fol. m. 76. edit. Londin. ex Maimon. Tr. de lepr. c. 11. f. 1.* Hæc & alia animalia sepeliebantur, quæ adducere nolumus, cum hoc fecerit plur. vener. *Dassov. in citat. dissertat.*

IV. Quemadmodum etiam apud Hebræos moris fuit, ut animalia sacra mortua, & animalia profana in atrio templi mactata sepeliebantur, de quibus egit *prælaudat. Dassov. §. 10.* Ita quoque Ægyptii horum vestigia presserunt, qui animalia sacra mortua sepelierunt, uti quibusdam testimoniis jam probabimus. Ægyptii *Apim* ut Deum cultum mortuum, magnifice sepeliunt, uti ex *Diodor. Siculo refert Athanas. Kircher. in Oedip. Ægypt. Syntag. III. fol. m. 200. edit. Rom.* Canem mortuo luctum indicunt & sepeliunt. Refert quoque *Herodorus, Ægyptios*

gyptios ob felis mortem supercilia rasisse, qui addit: Feles mortuas saliri solitas, atque ita Bubaltim deferri, ubi sepeliebantur: conf. *Ouzel. not. ad Minuc. Felic. in Octav. pag. m. 264.* Tali honore *Crocodilos* quoque afficiebant uti pluribus cit. loco ostendit *Ouzel.* Hanc ritum ab aliis gentibus observatum fuisse lib. 2. fuisse demonstravimus, quare nullum dubium quin hic mos ferè omnibus gentibus familiaris fuerit.

V. Quod porro attinet ad alias res, quæ etiam terræ mandabantur apud Hebræos; tunc in Scriptura reperimus crines Nasiræorum qui comburebantur, vid. *Num. vi.* Præterea Rabbinii quoque statuunt, quod crines etiam sepulti. Sive enim ille tonderet in Sanctuario, sive in provincia, nullum poterat ex crinibus detonsis usum capere, sed terræ committere debebat, uti discitur ex *Maimon. in lib. de Nasir. c. vi. §. 14.* Nec silentii pede transeundum, quod si gladio animadverteretur in maleficos, ille gladius terræ crederetur, sicut etiam sudarium, quo fauces delinquentium constringebantur, & lapis ille major, quem testes in lapidandum magno impetu conjiciebant, unà cum ligno, ex quo obrutum lapidibus cadaver suspendebatur, tanquam exsecrandæ, oculisque subducendæ res, sepeliebantur, uti legere est in *Maimonide in libr. de Synedriis c. xv. §. 6. seqq.* confer. cl. *Schickard. in משפט הדין cap. iv. Theor. xiv. pag. m. 248. edit. Lips.* De supplicii instrumentis cum reo supplicium passio defodiendis videatur B. *Gejeri Tract. de luctu Hebræor. cap. vi. §. 15. pag. 140.* Ejusdem consuetudinis meminit *Samuel Petrus lib. 1. Var. Lect. c. v. pag. 25. confer. annot. celeb. Carpzovii, pag. m. 249.* Simile quid reperitur in *Johan. Baptist. Casalii libro de profan. & sacr. veter. ritib. part. 2. pag. m. 336. edit. Francof. & Hannover.* ubi instrumenta martyrum cum martyribus sepulta fuisse asseritur. Ita apud Hebræos liber Legis sepeliebatur: vid. *Schickard. pag. m. 126.*

CAPUT XVII.

De Visitatione Sepulcrorum Judaica.

I. **D**elira gens à veritate fecedit longius, quo diutius trahit spiritum. Ita recepit inter fundamenta legis, hanc fidem, quod omne bonum sibi accidat propter meritum *Abrahami, Isaaci & Jacobi*, referente ex *Maimonide Hottingero in Cippis Hebr.* Nunc etiam visitat SEPULCRA, ut nuncupet vota ac preces Deo pro salute sua. Non negamus quod olim Sepulcra visitata fuerint, quia hujus ritus mentio fit *Johann. xi. 31.* ubi Judæi aliquot post tumulationem diebus *Marianæ* visitantes, visô, hanc celerius exurgere atque exire, existimabant ipsammet abire ad monumentum ut illic fleret, inde comitantes eandem flebant & ipsi, *v. 33.* Hic sane, nisi tale quid aliàs in gente hac receptum, vix in tales tunc devenissent cogitationes Judæi.

II. Visitabant ergo *Sepulcra*, ut sepultus Deo commendaretur precibus, eidemque felix optaretur resurrectio. Precantes autem vultum ad urbem Sanctam convertebant. Cur autem hoc fecerint Judæi? ratio hæc dari potest, quod apud ipsos hæc invaluerit opinio, quod animæ defunctorum circa illos tumulos, in quibus cadavera recondita sunt, vagentur, quodque per intercessionem auxilium à Deo facilius impetrare liceat. Sic legitur in *Sota Gem. ad cap. vii. in Excerpt. Magnif. Dn. Wagenfeil. §. vi. pag. m. 715.* אמר רבא מלמד שפירש כלב מעצת מרגלי והלך ונשחטח על קברי אבות אמר להם אבות העולם בקשו עלי רחמים שגנזל מעצת מרגלים i. e. *Rabba ait (doceri) Calebum subtraxisse se consilio Exploratorum, ivisseque & expandisse se super Sepulcra Avorum, precatumque esse; Vos Avi intercedite pro me, ut à consilio Exploratorum liberer.* In eodem tractatu quæsitum referatur *R. Chama* cur occultatum sit Sepulchrum Mosis? Respondetur autem, scivisse Deum, Israelitas deportandos esse in exilium, adeoque ipsis voluisse adimere occasionem veniendi ad Sepulchrum Mosis, atque ibidem cum lacrymis & supplicationibus hos fundendi gemitus pro sua salute;

te; משה רבינו עמוד בחלה בערנו *ô Mose Magister noster, quæsumus te intercede pro nobis!* Ad hunc locum celeberr. *Wagenseilius* perdocte differtit. Allegat inter alia locum ex *Schalscheleth Hakabala*, in quo explicatur, quomodo Spiritus defunctorum perveniant ad cognitionem harum precum; cuius versio hæc est: *Publicâ quadam calamitate ingruente, si populus recipiat se in locum Sepulcrorum, ibique precetur, tum excitata δύαμις θρησκευτική sese confert ad vim sentientem, hæc verò abiens exasperat mentem, atque sic pro vivis apud Deum intercedunt.* Ridiculè fane.

III. Verum aliam rationem subesse constat, cur Deus Sepulcrum Mosis occultari voluerit, ne scil. Judæi nefandam Idololatriam apud Sepulcrum ipsius exercerent, & Mosen ut Deum colerent & pro Deo haberent. Unde facile apparet, quàm graviter peccent Pontificii, qui ossa & reliquias Sanctorum religioso cultu adorant, & ab ipsis auxilium petunt, quod soli Deo convenit. Vid. *B. Busmanni disput. de cultu religioso edit. Helmstæd. B. Gerhard. diss. de Sepultura Mosis edit. Jenens.* Unde *Petrus Kirstenius in lib. de vit. Evangel.* ex antiquissimo Manuscripto Arabico pag. 52. refert, cujus verba à *B. Gerardo* citata leguntur in *dissert. prælaudat. D. Johannem Evangelistam in Epheso mortuum & sepultum fuisse, præsentem discipulo suo Phugfire, cui Johannes præceperit, ut non doceret aliquem locum Sepulchri sui (quod ipse quoque fecerit, etiamsi probe sciverit Sepulcrum) ut videlicet impia superstitio cultus huic loco divinos forte exhiberet, quod tamen Mohamedani, in finibus Lydiæ, ubi falsò credunt, hunc Evangelistam sepultum esse, hodiè adhuc strenuè facere scribuntur. Ut ita Johannes, si vera sunt, quæ ex MS. Arabico de eo relata, easdem habuerit occultandi sepulchri sui causas, quas Deus habuit, cur Mosis Sepulchrum latere voluerit: vid. cap. VII. §. 6. ubi plura.*

IV. Sed iterum ad Judæos nos conferimus & magis ineptum esse arbitramur, quod ex *Abarbanele* recitat *cl. Pocock. not. Miscell. ad port. Mos. pag. m. 121.* qui putat, ad vivos gratiam divinam derivari per ossa defunctorum. Potius è re erit notare testimonium *Codic. Taanith fol. xvi. col. 1. Quare sunt preces apud Sepulchra? Dissentiunt de eo R. Levi filius Chamma, & R. Chamma filius Chamina: Alter ait: Nos coram te sumus*

Hh

instar

instar mortuorum; alter vero id eam fieri ob causam, ut defuncti pro nobis preces fundant. Quis est cardo hujus controversia? De Sepulchris puta ❧❧❧ *præcipua lis est. Scilicet R. Levi, Filius Chamma, noluit, sepulchra diebus jejunii eam ob rationem adire, ut per intercessionem Sanctorum auxilia impetrarentur à Deo, sed solummodo ad excitandam in animis supplicantium humilitatem, & conditionem præsentem ipsis vivide ob oculos ponendam, quippe quæ haut procul distaret ab ea mortuorum. Id vero eo adstruxit argumento, quod Judæi tempore jejunii non tantum adeant Sepulchra Israelitarum, sed & Gentilium, si illa non adsint. Atqui probabile non est, eos à Gentilium manibus velle suppetias postulare. Maimonid. Hilc. Taanith cap. vi. §. 17. sic pergit: ובוֹכִין וּמַחֲנִינִין שֶׁם כְּלוּמַר הָרִי אָתָּם לֹא חֲשׂוֹנו מְדַרְכֵּיכֶם i. e. Et lacrymantur supplicantque ibi (apud Sepulchra) ac si dicerent: Ecce vos omnes mortui estis, sicut illi, si vos non convertatis à viis vestris.*

V. Sanè si quidam inter Judæos sic statuunt ut R. Levi & Chamma, non dubito, quin sententia R. Chammæ filii Chaninæ multo fuerit receptior. Antiquitus enim illa passim dominata est opinio, hodieque etiam nondum penitus eradicata, quod anima defunctorum circa eorum Sepulchra & dormitoria frequentes convolent. Qua de causa Gentiles, ait vir doctiss. Spencer. de leg. Hebr. lib. 3. cap. 1. diff. 6. §. 5. templa sua ab ultima penè rerum suarum memoria supra Heroum suorum loculos aut dormitoria condiderunt. In his quod animæ defunctorum circa sepulchra volent Græci cum Hebræis conveniunt, qui non nisi tertio die mortuos sepeliebant, uti Beresh. Rabba fol. 114. 3. refert. Tribus diebus anima vagatur circa sepulchrum, expectans ut redeat corpus. Cum vero videt, quod immutetur aspectus faciei, recedit & relinquit corpus. Jevamoth. fol. 120. 1. & Maim. in Gerush. c. 13. conf. Tr. nostr. de luctu Græcor. pag. m. 11. In monumentis quoque Hebræorum legere est, congregationes ejusmodi factas ad Sepulchra præstantium virorum sæpe honoris causa. Huc facit testimonium ex Bava Kama à Schickardo in lib. de jure reg. cap. vi. Theor. xix. & B. Gejero de luctu Hebr. cap. 3. §. 13. observatum, qui evolvantur.

VI. Lucem habebunt hæ Judæorum visitationes Sepulchrales ex more illo, cujus meminit *Furerus Itiner. pag. 32. nimirum die Veneris* (qui Turcis festus est) mulieres Turcarum ante Solis ortum ad Sepulcra defunctorum, quæ extra urbem sunt, abeunt, ubi mortem amicorum lugent, monumentaque floribus & aqua aspergunt: quod cum paria refert *Wildius lib. 2. Itin. c. 14. & Schweigger. l. 2. Itin. c. 59. fœminas, quæ funeris deductioni non interfunt, post aliquot dies accedere monumentum, lamenta sua illic proferentes, mortuumque de causa discessus compellantes & cum illo velut expostulantes, quibus lamentis addunt etiam oblationes panum & Formulam præterea precationis, quam Sepulchra visitantes Judæi adhibent ex præscripto Salomonis Bar R. Nathan assignavit Pocockius in not. miscell. ad portam Mosis pag. m. 224. seqq. 227. Falsam autem Pontificiorum opinionem esse, qui preces pro defunctis effundunt, probat doct. Quensted. in Antiquit. Bibl. pag. m. 505. seqq. Legi hic quoque meretur disert. celeb. Joh. Michaël. Langii Profess. Altorf. de Litiis ad defunctos: conf. B. Gejer. de luct. Hebr. cap. 6. p. m. 149.*

CAPUT XVIII.

De Sepulcri Christi Fatis, & visitatione ejus
sequioribus temporibus facta.

Ex præcedentibus clare patebit, quod Sepulcrum illud, in quo Christus repositus, à *Josepho Arimathæo* exstructum, ubi nomen & omen conveniebant: *Arimathæus* dicitur à patria, quæ ab *excelsis* nomen habet. Excelsus hic erat quoad amorem & pietatem. Materiam hujus Sepulcri quod attinet, non cocti lapides vel lateres, non cespites nudi, non marmora & cæmentitiis operis accommodata, ex quibus passim Mausolea exsurrexerunt, sed petra præbuit una, continua, grandis, loco commodo nata, in qua excisum, non naturâ effigiatum, sed arte excavatum, certis foraminibus, כוכים dictis, distinctum: quæ omnia ex Antiquitate Judaica satis certa sunt. Porro in hunc finem exstructum, ut haberet Hieroso-

lymis advena, ubi cum suis post fata conditus quiesceret. Ad hoc elegerat *hortum*, non sine omine, ut scil. in horto sepeli-
retur, qui mortem, in horto ab Adamo inductam, devorare
debebat. Principio monumentum à Josepho excisum dici-
tur, non acceptum, *Matth. xxvii. 60. Job. xix.* Sub finem
millenarii quarti à mundo condito seculo quadagesimo me-
dio circiter, cum sub Romanis Judæa quoque jugum ferret.
Vacuum deinde stetit ad Annum Salvatoris xxxiv. nec in eo
quisquam unquam positus. Quæ omnia ex Scriptura satis
cognoscuntur.

II. Anno *Æræ Christianæ* vulgo Lxx. cum *Titus Vespasianus*
Hierosolymam muro circumducto stadiorum 39. va-
riisque aggeribus structis cingeret, captam deinde solo aqua-
ret universam, nec super lapide lapidem relinqueret, ut præ-
dixerat Christus, *Luc. xix. 44.* Vix probabile videtur, quod
& hoc intactum relictum sit. Seculo II. post Christ. N. circa
annum 129. ab *Ælio Adriano* omnia loca in odium Christia-
norum profanavit, de quibus Christi mentio facta. Seculo
demum IV. sub Constantino iterum ædificatum Sepulcrum
Eusebius lib. III. de V. C. cap. xxiv. testatur, qui & templum
erexisse dicitur. Ubi & post hæc frequens concursus factus,
uti refert *Theodorus* seculo medio V. scribens: accurrisse tum
illuc universos Dei amantes ad tantæ magnificentiæ spectacu-
lum. Imò jam ante ipsum sub finem seculi IV. Hieronym. in
iis habitans terris Epist. XIII. ad Paulin. scribit: *de toto huc or-
be concurritur*, plena est civitas universi generis hominum &
tanta utriusque sexus constipatio, ut quod alibi ex parte fu-
giebas, hic totum sustinere cogaris. Vide & *præf. ejus in E-
zech. & Epist. 17. ad Marcell.* Ast & hoc una occurrit, quod
plurimos eorum, qui non cognoscendæ saltem antiquitatis &
historiæ ergò, verum ex superstitione & cum opinione cul-
tus eo advolabant, ejusdem ætatis Patres reprehenderint. Ita
sub Seculi IV. finem Gregor. Nyssen. peculiar. oratione in
eos invehitur, cujus capita exhibere potest B. Chemnit. *Exam-
Concil. Trident. part. 4. de Reliq. Sanct. pag. m. 670.*

III. A visitationibus hujus continuis retraxit deinde pluri-
mos si non vox Episcoporum ejusmodi monitoria, turbo cer-
te ille, qui istas paulò post invasit oras. Nam A. 615. à N.

C. tempore *Heracii* Imperatoris *Cosrhoës* II. Persarum Rex, velut à *Cedreno* accepimus, Palæstinam adortus, Hierosolymam capit, & magna strage hominum facta Patriarcham Zachariam cum cruce Dominica, quæ putabatur, aliisque thesauris abducit, quæ reddita demum post decennium per filium ejus Siroën sunt, cum is patre cæso cum *Herachio* paucisceretur. Non multò post, nempe circ. A. 636. à Muhammedis propinquo Omar, Abubecri filio & successore, *Calipha* Saracenorum, occupatur denuo Hierosolyma & 400. amplius annis sub eorum jugo manet. Hi barbari autem suis omnia reliquerint locis disertè haut constat. Seculi noni initio sive A. 806. circiter *Carolus M. Imp.* ut habent *Annales Fuldenses*, *Aventinus* aliique per Legatos Sepulcrum Christi Donariis missis veneratur, imò ab *Aarone* (Aharune.) Saracenorum tum temporis Amira Syria, muneribus etiam ipsi missis placato, dono illud vicissim oblatum, unà cum cœnobiis vicinis accipit. Claves Romam missas ex *Reginonis lib. 2. Cent. Magdeb. 9. c. 7. p. 177.* testantur. Verum sub seculi XI. initium, *Calipha* & Sultanus Ægyptius *Hacham* vel *Alhacham* quibusdam dictus, rupta pace cum *Basilio* templum istud Constantinianum ad Christi Sepulcrum monasteriaque cremavit, & religiosos extorres fecit. Et quis omnia fata Sepulcri Domini enarrabit, quæ Scriptores Ecclesiastici annotarunt. Evolvat B. L. cl. *Carol. Ortlob.* disert. de Sepulcro Christi, & lectu digna reperiet.

IV. Hinc jure meritoque dubitamus, an hoc, quod ostendunt Gentiles, sit Sepulcrum Christi. Nam speluncæ forma Sepulcri Domini ac facies plane immutata, idque ante plurima retrò secula, ut nec hodiernæ nec proximorum seculorum descriptiones veterem formam exhibere judicandæ sint. Scribit enim *Eusebius*, locum Sepulchri aggesta terrâ aliisque rebus à Paganis fuisse obrutum, atque ita sepultum quasi Sepulchrum esse Salvatoris, ne ulla extaret ejus memoria. Verba *Eusebii* apud *Quensted. pag. m. 252. 253.* legenda sunt. Nec fidem meretur *Dapper in der Beschreibung der Landschaft Palestina fol. m. 321, 322, 323, seq.* qui ita depinxit, & asserit diversas cameras ibi fuisse, cum constet specum & in illo כּוּב more Judaico fuisse. Conjecturamus ergo pro lubitu

& placito quorundam Imperatorum subsequētibz temporibus ita exornatum & ædificatum fuisse.

V. Interim tamē non negandum, quod hoc Sepulcrum à superstitionis sæpe visitatum fuerit, id quod tamen minime approbamus, cum peregrinatio illa ad Sepulcrum Christi nihil ad salutem conduxerit. Mittimus ergo Pontificiorum peregrinationes ad Sepulcrum Christi, quæ multum laboris & periculi habent, & Christum inclusum non ostendunt. Cum itaque hæc ab aliis decisa sint, actum agere nolumus; sed finem huic imponimus libro tertio, & ad quartum nos conferimus.

LIBRI QUARTI

CAPUT I.

De Ornamentis Sepulchrorum externis, & quidem מצבה statua.

I. **H**actenus de Sepulchris Hebræorum fuisse actum fuit, ubi illorum qualitates & quantitates & loca varia perlustravimus; nunc ad Ornamenta illorum nos accingimus, quæ ad honorem erga defunctos pertinent. Est autem honor erga defunctos *testimonium de pristina præstantia defunctorum à superstitibus convenienter editum, in premium laudabiliter transacta vita & stimulum honestæ amulationis.* Media, quæ faciunt ad honorandos defunctos, sunt tum *verba*, tum *actiones*, tum *Res*. Quæ sicco silentii pede non transimus, & quoad *Res* quæ in defunctorum honorem erigi ac statui curantur, primo occurrat מצבה *Gen. xxxv. 20.* ויצב יעקב מצבה על-קברתו הוא מצבה קברה רחל. Vulgatus מצבה interpretatur *Titulum*. Quæ interpretatio Pererio in *Commentario in Genes. fol. 852.* occasionem præbuit disquirendi de hoc titulo à Jacobo Sepulchro *Rachelis* imposito. Verbum verbo sic efferes. Et Jacob erexit statuam super ejus sepulcrum. Hæc statua sepulcri *Rachelis* in hunc diem. Ubi

מצבה Lutherus exponit etn Maht / vel Grabmaht / Johannes Pif-
 cator etn Geult. Anglus vertit: *And Jacob set up a pillar. Et*
Jacob erigebat columnam.

II. Sunt quidam viri docti, qui per מצבה non statuam, sed
 monumentum aliquod intelligant, uti *Frider. Muller. in Tr. de*
statuis lib. 2. cap. 1v. §. 4. pag. m. 9. edit. Giffenf. affert, quan-
 do in hæc erumpit verba: *Absolonis monumentum 2. Sam. xviii.*
18. statuam vocant Interpretes; sed מצבה dixit Spiritus Sanctus,
 indicat: *ἐτήλην λίθου μαρμαρίνου. Joseph. vii. Antiq. 9. in fine.*
 Sanè, *Mercero in thesaur. lingue S. teste*, vox מצבה monumentum
 dicit, adeoque late sumi potest pro omni eo, quod memoriæ
 causa, aut ad rei alicujus significationem statuitur & erigitur.
 Et ex *Genes. xxviii. 18. 31. Exod. xxiv. 4.* liquet Hebr.
 illa voce significari *μονολίθον* rudem. Unitatem dubiam fa-
 ciunt annotat. in Tremell. version. *Gen. xxviii. 18. 31. 51.*
collecturæ, quia *Gen. xxviii. 11.* multi sunt lapides; ergo
 מצבה est multorum lapidum strues. Verum sequela ægra est,
 quia in multitudine potest esse extantior, quemadmodum *Gen.*
xxx1. expresse distinguitur מצבה à lapidum cumulo. Rudita-
 tem suadent loca *Genes. cit. nec averfatur locus 2. Sam. xviii.*
 Hæc doct. *Mullerus* refert.

III. Sed non videmus cur non per statuam explicari possit
 vocabulum מצבה, non autem eo modo, quo *Boulducus lib. 3.*
10. de Ecclesia ante legem sumsit, pro imagine, quando ita:
 Hic habemus unde antiquissimum in Ecclesia sanctarum ima-
 ginum usum confirmemus ac statuarum. Vox enim Hebræa
 מצבה pro qua Latinus Interpres reddit *titulum*, verè statuam,
 i. e. sculptam imaginem significat. Argumentum scil. egre-
 gium, quo Pontificiorum Idololatriam probare conatur; cum
 מצבה in specie pro columna vel cippo accipiatur, quæ nulla
 effigie ornata. *Cippus* autem à *Jacobo* erectus, quid erat aliud,
 quàm Sepulchralis statua, in memoriam *Rachelis* prope sepul-
 crum ejus collocata. Alia ratio fuit *tituli Berthele* erecti & con-
 secrati, qui non aliud fuit, quàm memoriale illius loci, in
 quo Deus *Jacobo* apparuit. Nulla ratione probabitur, quod
 in titulis illis exsculptæ fuerint imagines. Rudia fuerunt pri-
 mo saxa beneficiorum divinorum, vel sanctorum etiam ho-
 minum memoriæ conservantiâ. Bene igitur *Valentinus Schind-*
ler.

ler. in *Lexico Pentaglotto* fol. m. 789. מצבה vel מצבה interpretatur *Statuam*, monumentum, lapidem qui erigitur in honorem Dei, vel in memoriam alicujus sive mortui sive alterius rei. Consentit *Munster. in annot. ad Genes. fol. m. 27.* his verbis: Formant Hebræi מצבה à מצב sicut & Latini statuam à stando. Non est igitur ut aliquis suspicetur statuam illam columnam fuisse (scil. effigiatam) cum solum lapis agri esset, sed is lapis stabat, non jacebat, secundum longitudinem erectus. Statua igitur vocari potest lapis ille., sicut & in Hebræo vocatur. Ita etiam reddit *Paraphras. Chald. vertente Paulo Fagio: Et crexit Jacob statuam.*

IV. Perlustremus etiam vocabulum Chaldaicum Onkelos. כְּתָמָה vel כְּתָמָה, & reperiemus, quod originaliter & in genere *statuam* notet, nulla figura ornatam. Multoties tamen in Chaldaicis *Paraphrasibus* designat quoque effigiatum aliquid, *Levit. xxvi. 1. וְכָתָמָה* Non erigetis vobis *statuam*, columnam teste *Fagio in not. ad h. l.* super quam collocatur sculptile. *Angl. Ainsworth. fol. m. 165. explicat pillar or statue or standing image.* Additque distinctionem hanc: *And pillars were set up either for civil monuments as was the pillar on Rachels grave Gen. xxxv. and Absolons pillar 2. Sam. xviii. 18. or for religious monuments, as were altars, Gen. xxxv. 14. these latter are here forbidden.* Quando igitur כְּתָמָה ponitur in Scriptura pro columna effigiatā semper Idololatriam gentilium denotat, uti *Exod. xxiii. 24. xxxiv. 13. Mich. v. 13. 2. Reg. x. 27. Jerem. xliii. 13.* & aliis in locis: vid. B. *Saubert. de statua Sal. pag. m. 248. Palastr. edit. Aldorff. 1678.* Non ignoramus per abusum Gentilium factum, ut ejusmodi statuæ religiose colerentur. Cum igitur Hebræi ejusmodi statuis juxta morem gentium abuti inciperent, Deus interdicto serio eas prohibuit, non qualescunque & civiles uti liquet ex *Jos. iv. 8.* sed idololatricas. De his statuis idololatricis fuse egit *Anglus acutus Johann. Owen. in libr. de ortu & progress. Idololat. lib. 3. cap. viii. pag. m. 211. 212. edit. Brem. qui evolvatur.*

V. Ex his satis elucet, non prohibitum fuisse juxta Sepulcra *statuas* erigere civiles, quem ritum observarunt antiquitus Hebræi & adhuc hodie observant, uti testatur *Leo Mutinensis Rabbini Venetus in histor. rituum Ebraor. part. v. cap. penult.*

mult. sub fin. In multis locis, scribit, adjunguntur lapides marmorei sepulturæ cum Epitaphiis diversimode, prosa & ligata oratione scriptis, recensentibus cum nomine & encomio defuncti diem, mensem & annum mortis. Eadem ut multa alia inde in Synagogam suam transtulit Johannes Buxtorff. *cap. XLIX. pag. m. 715.* addens: non superimponi lapidem sepulchro, prout Christianis mos est, sed juxta illud erectum stare, מצבה *statuam* propterea vocatum. Quod iterum affirmat, *statuam* illam Jacobi juxta Sepulchrum Rachelis erectam ut monumentum. An autem *Benjaminis Tudelensis* opinio locum habere possit, merito disquiritur. Sic enim in *Itinerario pag. 47.* Rachelis sepulchrum describit: Quod nimirum excitatum fuerit è duodecim lapidibus pro numero filiorum *Jacob*, & testudine quâdam, quæ columnis quatuor innitur, tectum, in cujus cippi lapides omnes Judæi, quotquot transeant, nomina sua inscribant. Verum de his egimus *Cap. VII. lib. 3. §. 7.* licet ejus formam quoque *Adrichomius in descriptione terra sanctæ fol. XIX. num. CI. Quares. lib. VI. Peregrinat. I. cap. XI. & alii* exhibeant. *Brocardus Monachus in I. part. descripti. terra sanctæ cap. VII. pag. 56.* tradit: *Jacobum* excitato Rachelis sepulchro insignem pyramidem superimpofuisse, & in ejus basi duodecim prægrandes lapides disposuisse secundum seriem nominum filiorum suorum. Quæ omnia ita comparata videntur, ut non possimus eis calculum adjicere album. Eo enim tempore luxus non ita invaluit, ut pyramidem erexerit, nec tantum temporis *Jacobus* in itinere insumpsit, ut pyramidem exstruere potuisset. Rudem lapidem erectum fuisse probabilius videtur.

VI. Prophetæ contra altare Domini vaticinanti, ejusmodi quoque cippus erectus esse dicitur *2 Reg. XXI. 17.* Hic, cum *Josæ Regi* contemplando occurreret, ipse in hæcerumpebat verba: מה הציין חלו אשר אני ראה ויאמרו אליו אנשי העיר הקבר איש i. e. *Quid titulus iste quem video? & dixerunt ad eum viri civitatis: Sepulcrum est viri Dei.* Commentator ר"ש putat, Regi sciscitandi occasionem inde natam esse, quod ad tumuli istius Prophetici alterum quidem latus urticæ ac cardui, ad alterum verò myrti ac odorifera alia enata fuerint. ר"ק ר"ש hujus ר"ש vestigiis insistens, eandem cum ipso fabulam reci-

tat. Nos tamen eam parum pensi habemus, cum nobis sufficiat ostendisse, hujus Prophetæ Sepulcrum ejusmodi titulo quoque conspicuum fuisse. Ejusdem commatis inscriptionis Sepuchralis mentio etiam fit 2. *Sam.* xvi 11. 18. ubi de Absolone sic scriptum legitur, ex versione Sanct. Pagnini: Absolone autem ceperat consilium & erexerat sibi in vita suâ מזבח monumentum, (statuam) quod erat in valle Regia. *Vulgarus titulum*: Lutherus etne Scule vertit. Nempe volebat Absolon sui memoriam hac ipsa columna ab interitu vindicare: vid. *Cornel. à Lapide in b. l.* Hanc *Adrichomius in Theatro terra S.* fol. 147. num. 227. ita describit: *Columna erat & statua marmorea cum inscriptione, duobus ab Hierosolyma stadiis distans, ubi etiamnum turris & magnus lapidum acervus exstat, qui quotidie magis magisque augetur. Nam pagani & peregrini illac transeuntes, pro more habent, ut quisque lapidem in eum projiciat vindictæ velut loco. Videamus etiam quæ de hoc monumento Absolonis cum inscriptione memoriæ prodita sunt à Josepho lib. vii. antiquit. cap. ix.* Statuit autem Absolon in valle regia cippum ex marmoreo lapide duo stadia distantem ab *Hierosolymis*, quam vocavit SUAM MANVM.

VII. Hanc quidem opinionem labefacere conatur *Johannes Christophorus Creman in dissertat. sub præsidio maxime Reverendi Dn. Johannis Andreae Schmidii Abbatis Mariavallens. Fautoris nostri venerandi Helmstadii habita 1702. dicta* מזבח quando pag. m. 25. post multas Scriptorum sententias in hæc erumpit verba: *Absoloni monumentum est turris, cujus inferior pars columnis operis Dorici circumquaque exornata ex perpetua rupe constat, media parte cincta duplici coronide, pyramidem, tertiam partem facientem, habens superimpositam eamque ex alio lapide confectam, à plaga orientali ostiolo eoque in inferiori parte collocato gaudens, cui à latere meridionali aliud monumentum ex rupe eaque perpetua confectum junctum est, columnis operis Corinthiaci exornatum.* Verum si ipsum vocabulum מזבח accurate perpendimus, nunquam de turri ejusmodi dicitur, quippe à lapidum cumulo expressè מזבח distinguitur *Genes. xxxi. 51. 54.* qui ad turris ædificationem requiritur: conf. B. Dieter. *Antiquit. Bibl. fol. m. 714.* Nec necessitas nos cogit, ut Dappero hac in re assensum præbeamus, ex quo ferè hæc allata descriptio desumpta, qui fol.

365. In der beschreibung von Palestina eadem ferme adduxit, & statuat hanc *Absolonis* eo modo depinxit, quò eò tempore fuit, cum iter illuc instituerit. Nec probabile est, quod in hunc finem *Absolon* monumentum seu titulum exstruxerit, ut in illo recondideretur, cum sibi constaret, locum sibi in paternis sepulcris convenire; sed ut memoriam famæ retineret diu. Miramur igitur *Dapperi* delineationem hoc modo factam, ut instar cameræ turritæ alicujus sit:

Probabilior videtur *Falleri* opinio, qui statuat ex uno quasi lapide factam depinxit, ut sit obeliscus.

VIII. Proprie ita loquendo מצבה *Absolonis* non fuit statua sepulchralis, sed memorialis; ut scil. hujus intuitu quilibet sibi in memoriam revocaret *Absolonem*. Nec ita firmo statuto opinio illorum, statuentium, quod à patre *Absolon* in monumento à se erecto fuerit sepultus. *Dapperus* in der Beschreibung der Landschaft Palestina l. c. ex *R. David Kimchio* & *Abulensi* hoc probare conatur, quando ita scribit: Rabbi David Kimchi gibt zur antwort / das man *Absolon* wiederum aus den graben genommen / und bey seinen Pfeiler oder gedächtnis / hernach in sein eigenes grab gelegt / *Abulensis* hält dieses für beweislich / und erkläret *Absolons* begräbnis in folgenden worten / Nach dem David den entlebten *Absolon* betrauret hatte / so fuhrete / er den leichnam oder gebeine / damit *Absolon* nicht in den walde / unter einen steinhaufen / verächtlich solte begraben liegen / nach dem ohrt wo sein bildnus stund / auf das sein bildnus zum gedächtnis bleiben / und anweisen solte / wo man ihn begaben. Verum haut probabilis videtur hæc *Abulensis* opinio, quam tamen defendit *Dapperus*, qua statuit, imaginem suam erexisse, cum prohibitum fuerit Judæis ejusmodi statuat erigere, quæ formam repræsentaret humanam. Nec veritati consentaneum videtur, quod parens *Absolonis* cadaver in sepulcro erecto sepeliri curaverit. Nam si hoc fecisset, Scriptura mentionem fecisset, tacente igitur Scriptura, & nobis tacendum, cum nec hujus mentionem faciat *Josephus*. Notum enim erat Davidi, qualem pœnam rebellis filius meritis fuerat; si igitur hoc fe-

cisset, contra præceptum Dei egisset, id quod de Davide pio affirmare, vix conceditur. Et hæc de itatua dixisse sufficiant.

CAPUT II.

De נפש צין

I. **M**oris quoque fuit apud Hebræos, ut Sepulcra *cippis* ornarent, quos (2) נפשות appellabant. Hoc colligitur ex iis, quæ passim in Scriptis Rabbînicis occurrunt. *Maimonid.* in suis ad *Misnajoib.* Commentariis, *Oboloth c. vli. §. i.* hæc habet : נפש הו' אלכניאן אלדי יבני על אלקר מרמפעה עלי כסו על ארץ : i. e. *Nefesh structura est, qua Sepulcro superstruitur, elata super terra superficiem, qua apud nos vulgo Schaucato י Kabri appellatur.* In ipso *Misnajoib* textu *Schekalim cap. 2. §. R. Nathan* dicit, eo quod reliquum est mortuo (scil. è nummis ad ipsum sepeliendum collectis) *exstruunt illi נפש Nefesh super sepulcrum ejus;* ad quem locum *Maimonid.* *Nefesh* eodem, quo vidimus, modo explicans, addit נקרא והוא וזהו צין בלשון הקדש *Idemque in lingua Sancta vocatur Tsun.* Unde morem istum statuas super defunctorum sepulcris erigendi adeò tenaciter Judæi servant, ut concluderint Rabbîni, si de residuo didrachmarum pro redemptione animæ solutarum jam mortuo aliquod debitum vel residuum supersit, quod id erigendo cippo esset impendendum.

II. Cur autem *cippus* נפש dictus, hæc ratio affertur, quod monumentum instar animæ vitam ac famam atque memoriam demortui conservet. Observandum autem, quod nomen Hebraicum צין latioris sit ambitus, quàm נפש Rabbînorum, cum scil. צין quodlibet signum sepulchro appositum denotet, נפש autem propriè *cippum* eidem impositum. Hinc differentia aliqua in usu communi Rabbînorum est, ita, ut צין generalius signa illa, quæ Sepulcris apponuntur, ac communiter pluribus simul circumdantur, significet, נפש autem propriè CIPPUM ab amicis mortui ipsius privatim Sepulchro impositum, quod non solum in immunditiæ cautelam aliis, sed etiam mortui memoriam fieri solitum. Ea de causâ veteri pro-

proverbio viris in celebritate constitutis CIPPOS exstruendos negant, in *Bereshith Rabba fol. xciv. col. 1.* אין עשין נפשוהו i. e. *Non sunt exstruenda monumenta justis, verba ipsorum conservant illorum memoriam.* Conf. clar. *Fohan. Buxtorff. Lexic. Rabbinico-Talmudic. fol. 1377.* Quod Proverbium in Gemara Jerosolymitana ad allegatum Mischnæ locum *fol. xlvi. col. 1.* Rab. Simeoni ben Gamaliel vindicatur, proverbialiter accipiendum, hoc est, non de interdicto aliquo; ne viris de egregio publico bene meritis CIPPI post mortem erigantur, sed in laudem eorum, quippe quorum fama & memoria non tam in statuarum, quam in librorum & meritorum monumentis floreat, uti & in solatium, si illic forte careant. Vid. *Gejer. lib. de luctu Hebr. cap. vi. pag. 129.*

III. Quod si animadvertamus, facile constabit, quomodo cum praxi veterum pariter ac modernorum Judæorum hæc *R. Moſis Maimonidis in Hilc. Ebbel. cap. iv. halach. iv. Tom. iv. operis Fad. fol. cclxxiix. col. 1.* concilianda: מצנין אה כל בית הקברות ובנון נפש על הקבר והצדיקים אין בנון להם נפש על קברותיהם שדבריהם הם וכוננם i. e. *Designandus est quilibet Sepulchrorum locus, & monumentum Sepulcro superstruendum. Justorum vero sepulchris non statuendum* (necessario ad conservandam eorum memoriam) *est tale monumentum, cum verba eorum sint memoriale ipsorum, h. e. memoriæ ipsorum conservandæ sufficiant.* Licer itaque hæc à *Maimonide* producta fuerint; attamen & ipsis justis vel doctis נפשות erecta fuisse constat. Verum misso hoc ad alterum vocabulum צין nos conferimus, ex cujus enucleatione facile patebit, quid sit?

IV. Nomen צין unde descendat, indagare hic non abs re erit. Nonnulli illud ab inusitata radice צי derivant, quod Lexicographi plerique & *R. Sal. B. Melech. in Michlal Jophi fol. כ. col. 3. circ. med.* faciunt, Grammaticorum inter Hebræos princeps (uti salutatur cl. *Pocock. not. ad port. Mos. pag. 8.*) *Abul Walid Marun Ebn Jannabi Davidi Kimchio*, qui ejus vitula in plerisque arasse dicitur, *R. Jona* dictus est, ex Arabica lingua illud deducit, in qua صوة significat partem terræ altiore durioreque cippum, item lapidem via indicem, descenditque à Radice صا exernit, cui sententiæ subscribit cl. *Pocock l. c. p. 76.* Nobis quoque non inconcinne radix de-

perdita restitui posse videtur ex *Æthiop.* **ἄφῃ** protexit ac veluti munitionibus defendit, cui affine est Arabum **صون** custodivit, quoniam in specialiori significato **צין** juxta R. Tanchum apud Pocock, pag. m. 77. notat **حاجز كال سور بينا** *Sep-tum instar muri circum sepulcreta exstructum, ne ea conculcent, qui per viam transeunt.* Generali aliàs nōtione quodvis **צין** (qua voce **ד** **צין** explicat R. Nathan in Concor.) ita appellatur. In hoc sensu utuntur eodem Gemarista in Codic. Erubhin fol. נר. 2. Edit. Amstel. ubi sententiæ R. Chasda אלא תורה נקיה אלא probatio subjicitur ex *Jerem.* xxxi. 21. additurque: *Facite צינים legi. Quem hic sensum habet ד צין? denotat signum.*

V. In sacris literis specialius notat vel statuam Mercurialem in viis collocari solitam; vel signum aliquod sepulchrale. Prior significatus occurrit & obtinet *Jerem.* xxxi. 21. Constitue tibi signa, ubi Munster. ad h. l. ita: Est autem **צין** idem, quod אבן מצבה. Vatablus צינים per titulos exponit, i. e. lapides erectos, quales solent erigi in agris ad indicandam viam: conf. Grot. ad h. l. Patet hoc ex contextu & unanimi Rabbiorum consensu confirmatur, Raschii, Radak, Tanchum & Aben Melech in Michlal Jophi, qui omnes צינים hoc loco dicunt esse כמנים בנזכים להכיר הדרך. De signo Sepulchrali manifeste loquuntur loca, *Ezechielis* scil. cap. xxxix. 15. ubi **צין** titulus ponitur, ex uno scil. lapide aut pluribus pariter congregatis: conf. Grot. Com. in h. l. Ad quem Ezechielis locum Raschi **צין** esse scribit כמין שיש בהן עצם של מה כרי שפרשו ממנו הולכי ורכיב itemque 2. Reg. xxi. 17. ubi Rex Josia Sepulcrum Prophetæ conspicatus quærit הלו הצין הלו ad quem locum videri possunt Rabbag & Aben-Melech. In eadem significatione accipitur **צין** in Mischn. Talmud. Cod. Niddah. c. 7. fol. נו. col. 2. נאמני. *Fidem merentur* (gentiles) *in signo Sepulchrali*, & apud sequioris ætatis Rabbinos passim, ut plura in hanc rem cumulare testimonia supervacaneum sit. Ter vocabulum hoc **צין** in Sacris occurrit & reperitur 2. Reg. xxi. 17. *Ezech.* xxxix. 15. *Jerem.* xxxi. 21. ubi est pluralis numerus, sed ex eo loco nihil redundare ad vocis explicationem potest. Latine fecit per HERMAS Ledebur. cat. Script. 2. 1. pag. 135. De Her.

Hermis videatur *Tr. noster de Hermis seu statuis Mercurial.* conf. *Frider. Muller. diff. de Statuis* 10. 1. 1. *seqq.* Ex *Ezechiel.* intelligimus Zijon esse signum propter humani cadaveris locum constitutum; ut cadaver, hoc p̄ insignitum, conspicuum existeret comportaturis cadavera in vallem multitudinis, Gog. Existimamus plane, diversum quid p̄ ab Epitaphio esse, quia comportatores cadaverum debuerunt hujus conspectu admoneri, insignitum cadaver, alio esse transferendum. Hoc signum quoque 2. Reg. xx111. permovit Regem, ut requireret ejus significationem; hinc non dubium, quin peculiari nota fuerit insignitus tumulus Prophetæ, qua admonerentur sacrificaturi, indignum eo loco esse jacens cadaver, & translationem meritum, nisi relinqueretur ad perpetuandam memoriam miraculi, quo per Leonem, cœlitus immissum, fuerat castigatus audax adversarius religionis surgentis. Expendantur hæc, quæ attulit *Joseph. viii. Antiq. 3. f. 277.* & res eò certior erit & assertio hæc prolata.

VI. Ornabantur & signabantur Sepulcra Hebræorum superexstructis CIPPIS, qui mos antiquissimus etiam Gentilibus usitatus fuit & Israelitis receptus & vel ab ipso Jacobo ad illos derivatus, qui *Gen. xxxv. 20.* super *Rachelis* sepulcrum *הכזן statuam* posuisse dicitur, de qua consulendus R. *Benjam. Tudelens.* in *Sepher Masoth* pag. 47. Edit. l'Empereur. *Adrichom. Theatr. Terr. S. f. 19. n. 101. Cotovic. l. 9. Itin. c. x. p. 245. Schindl. in Lexic. Pentaglott. fol. 1582. B. Gejer. de Luctu Hebr. c. vi. §. 25. pag. 178. D. Strauch. dissert. de Statua Rachel. edit. Witteb. Rabbinis istiusmodi p̄ dicitur שן quæ vox uti alias πολύσημα est. Confer. Maimonid. in *More Nevuch. part. 1. c. 41. p. 49. Edit. Buxtorff. Flac. Clav. Script. part. 1. voc. Anima. Capell. in Specileg. N. T. Ainsworth. Comment. Glass. in Rhetor. Sacr. Tr. 1. c. 5. pag. 1101. D. Gejer. in Cohel. pag. 197. in Psalm. pag. 47. 346. 398. 556. & passim. Sixtin. Amama in Antibarbar. Biblic. lib. 3. pag. 707. Hackspan. Not. Philol. p. 2. pag. 68. 168. Schindler. Lexic. fol. 1145. Ednard. Pocock. not. ad port. Mos. c. 2. pag. 19. Joh. Vorst. Philol. Sacr. P. 1. pag. 117. & seq. Slevogt. disp. de L. Hell. §. 5. 12. Dn. Frismuth. in diff. de Messia in S. n. r. cap. 1. §. 1. & seqq. Ita Talmudicis quoque ad hunc usum inservire cogitur in *Cod. Schekal. fol. 2. Edit. Amstel. ubi jubetur***

tur ex reliquo ut exstruatur cippus super Sepulchrum, conf. *Cod. Oholot*. Talis autem CIPPUS & columella (ut *Ciceroni lib. 2. de LL.* dicitur) erigebatur ab Hebræis duplici fini. Debebat enim facere tum ad præcavendam pollutionem, quæ ad eos, qui Sepulchra tangebant, promanabat, tum ad asservandam defuncti memoriam, quem verò finem improbasse videtur *R. Simeon ben Gamaliel*. cujus mentionem fecimus §. 2. cui adstipulantur plures alii Rabbiorum *Beresith Rabba Sect. 82. Maim. Hilc. Ebel. c. 4. v. 4. R. Isaac bar Scheschat* adductus à *R. Karro in Keseph. Mischn. it. in En Jacob.*

VII. Verum vix probabile est, quod animus *R. Simeoni* fuerit penitus improbare omnem CIPPORVM structuram, sed quatenus hoc fini ponantur, ut aliquod inde nomen & memoria defuncto exsurgat, prout hanc ejus mentem explanat *R. Asarjas part. 3. libri sui*, quem *Meor Enajim* vocat cap. LX. fol. קפ. Edit. *Manuan*. cujus verba Latine reddita ita sonant: Non voluit *R. Simeon* monumenta justis posita absolute vituperare, sed duntaxat eo sensu, quo verba ejus alioqui pulchra tradunt; videlicet, quando intenditur, ei (defuncto) statuere memoriam per illud monumentum, quasi absque eo nulla ei superesset benedictio & memoria; quale monumentum fuit manus Absolonis (2 Sam. XVIII. 18.) dicebat enim, non est mihi filius; ut memoriam conservem nominis mei. Enimvero quando intenditur commodum aliquod ea ratione, ut dictum adversus id, neque *R. Simeon* neque ullus Sapientum sinistri aliquid cogitavit. Illud commodi in eo præcipue consistebat, quod & Sacrorum ministri Deoque devoti Nazaræi ejusmodi cippo moniti sibi ab immunditie Sepulchrali cavere possint. Nam & hunc in finem Sepulchris impositos esse cippos docet expressè *R. Tanchum* apud *Pocock. pag. 77.* dum נפס exponens scribit esse Edificium exstructum super Sepulcrum quo dignoscatur Sepulcrum esse, atque ab eo longius recedatur. Firmiter itaque stat talo cippos Sepulchris fuisse superimpositos, uti quoque testatur Auctor de Cippis Hebr. qui refert, *R. Channa filii Doufa* & uxoris Sepulchris נפס imposita esse,

CAPUT III.

De Sepulcris calce notatis.

I. Int̃er ornamenta Sepulcrorum hypocritica recensentur illa, de quibus Christus *Matth. xxi. 27.* dicit, quod Pharisæi similes sint τάφοις λευκισμένοις *sepulcris dealbatis*, de quibus pauca dicturi sumus. Quod ad Nomina attinet, ea exposuimus *libr. 1. cap. 2. §. 11.* quæ ibi videnda. Cur autem Pharisæi comparentur Sepulcris dealbatis, rationem ipse Christus addit *vers. sequent.* Ad quæ verba *Theophylact. pag. 140.* notat: *Dabant operam, ut exteriori habitudine decori viderentur, sicut Sepulchra dealbata, n̄pote gypso & calce dealbata: intus autem immundicia mortuorum & putridorum operum erant pleni.* Jure meritoque hypocritæ similes his dealbatis sepulcris sunt, quia externè mentiuntur pietatem, internè autem turpissima vitia latent. Vid. cl. *Suiceri thesaurum*, qui multa ex Patribus testimonia protulit *fol. m. 143. part. 2. edit. Amstel.* Hinc Pharisæi singularem religionem & puritatem p̄fitescentes, sepulcra calce vel gypso dealbabant.

II. Unde apparet, *calcem* quoque signum fuisse, quâ antiquitus Sepulcra Hebræorum notata & signata. Insigne & prorsus luculentum ea de re testimonium exhibet *Mischnah. Cod. Maasur Scheni cap. v. §. 1. fol. y. 2.* cujus exscribendi labore, cum in notis ad *Portam Moysi pag. 81.* idem recitet *Eduard. Pocock. & Johan. Lighfoot. in Hor. pag. 432.* facile supersedere possemus, nisi illud ipsum repetitum & dilucidius explicatum deprehendissemus in *Gemar. Babylon. Cod. Bava Kama c. 7. fol. 50. i. e.* qua illud una cum inserta Gemaristarum commentatione adduxisse non pigebit: Cum autem locus ille valde prolixus, Latina tantum ad mentem Talmudistarum ex versione cl. *Rostenjscheri* recensebimus, quæ hæc est: *Exstat traditio: Vineam anni quarti notabant glebis terra. Signabant viminum eam tanquam terram. Cur adhibuerunt terram? Uti ex ea commodum aliquod percipiebatur, (Gloss. alio tempore inferendo, arando &c.) ita etiam ex hac vinea. Post factam enim re-*

demptionem inceptum eam in usus suos convertere. *Præputiatam autem* (non testa) sed argilla (e qua vasa testacea formant, ut habet Gloss. ad Maasur Scheni) signabant, cum responderet argilla. Cur enim usurparant argillam? Est illa nullius usus (consistit enim nihil producit, id. Gl. ad M. S.) ita etiam ex hac vinea nulla utilitas percipiebatur. (Loca) verò Sepulchrorum calce notabant, quoniam alba est instar ossium, & ideo humectabant eam & effundebant ut eò magis albesceret. Ex eodem fonte sine dubio promanavit Glossa Raschii, quæ cum ad confirmandum hunc ritum insigniter faciat, uti verbis Mischnæ מקבילין את הקברות בחור כעצמות ברי שלא יכלו אוכלי חמצה לשם פסחים על הקברות כסדר החור כעצמות ברי שלא יכלו אוכלי חמצה לשם Solebant Sepulcra calce notare, quia alba est instar ossium, ne, qui oblationes comedebant, illuc accederent. Addemus verba Rambam, quæ ad illustrandum similem locum Mischnæ in Cod. Schek. fol. ב. profert, prout ea ex Arabica in Hebræam translata linguam à R. Josepho ben Isaac, ben Aphual habemus & ita versa legimus: Signabant sepulcra hoc pacto, visitabam singula & quando inveniebant aliquod ab aqua dirutum, signo videlicet, quod super Sepulchrum exstructum erat, abolito, tum signabant & denuo restaurabant illud, ut locus immunditiei notus manifestusque fieret & Sacerdotes ab eodem recederent. Est autem illud jam pridem explanatum, quod signum Sepulchræ Calce fieri consueverit.

III. Non omnia autem Sepulcra calce notabantur, sed illa tantum, quæ in subterraneis speluncis abdita latebant. Colligitur hoc Gemaristarum in Cod. Moed Katon fol. ה. 2. verbis: Non signabant (CALCE) quæ manifesta erant (cum perspectissimum omnibus esset latere inibi immunditiam; & in confesso non deferri illuc locorum res mundas. Glossa) signabant verò dubia. Hæc autem sunt (1) dubia סכנא, quo nomine Talmudicis venit, Arbor super terram expansa, quæ juxta viam ad cœmeterium tendentem sita est. (2) פירא lapides grandiores e pariete prominentes, sub quibus Sepulchrum latet, quomodo hæc vox exponitur in Mischn. Cod. Oholot cap. viii. §. 2. & denique (3) בית הפסח locus expansionis, s. ager immundus, cujus frequens alias fit mentio in Talm. Codd. Ketubbot fol. כח. Erub. fol. ל. Pesachim fol. צב. Niddah fol. ו. & alibi passim. Priora duo simpli-

simpliciter *בְּרָצָה* requirebant signum, quandoquidem dubitandum erat utrum immundities sub illis esset, vel non, imò si vel maximè notum eam sub ramo aliquo arboris latitare, discrimen tamen erat inter ramos, nec constabat præcise locus immundus; quod dicendum quoque de lapidibus, qui junctim è pariete prominebant, ut ad locum ex Gemara *Moed Katon* scribit Auctor *Tosephot fol. ה. 2.* Ad tertium dicimus, quod inter Agros ex Sepulcro immundos aliquod discrimen servatum. Nam cum triplex *בֵּית הַחַפְּרָא* Beth-Happeras genus constituent Hebræi, eoque nomine ipsis veniat *אָגֶר* Ager in quo deperditum est Sepulcrum, *אָגֶר שֶׁנֶּחֱרַשׁ בָּהּ קֶבֶר* *ager in quo aratum est vel arando dispersum est Sepulcrum*, & denique *אָגֶר שֶׁנֶּחֱרַשׁ בָּהּ כִּינִין* *ager plorantium.* (De quo videndus *Maimon. Hilc. Tum. Met. c. viii. Tom. 2. Edit. Ven.*) E tribus his primi præsertim ordinis calce signandum, & à reliqua terra, quæ munda, nec ullo inquinata Sepulcro erat, distinguendum fuisse asserunt Hebræi. Ita Gemaristæ in *Moed Katon* tradunt.

IV. Visis locis Sepulchralibus, quæ antiquitus calce notari solita, progredimur ad *מודם*, quem veteres Hebræi in ritu hoc observarunt. Eum autem succinctè descriptum exhibet *Mischn. Cod. Maasur Scheni cap. 1. §. 1. fol. ע. 2.* *מַצִּינִין קְבֻרָה בְּסִיר וּמִמָּחָה וּשׁוֹפָן* *Signant Sepulcra calce, quam aqua macerat & affundit.* Cum enim in Sepulcris signandis nimis curiosi essent, curabant, ut CALX immunditiei index sub terra delitesceris sepulcri esset melioris notæ & colore nitido & albicante, quo prætereuntes signum hoc eò melius cognoscerent & illud oculis se facile offerret. Imò CALX hæc aquis probe maceranda erat, ut eò magis albesceret. Nam in hunc finem Sepulcra dealbabantur, ut quilibet sibi signo hoc viso, ab immunditie vel pollutione cavere possët, quam alias facile contrahere poterat; cum hæc dealbatio deessët. Aquis itaque bene temperata calx super ipsum Sepulcri locum diffundebatur, uti ex *Gemar. Hierosolymit. Cod. Babyl. Schekalim* subnexa patet.

V. Neque sufficiebat, ut opera perfunctoria hoc faceret is, qui affundebat, sed requirebatur, ut accurata & ad amissim exacta diligentia id efficeret. Summo enim studio omne illud spatium, quod in cavernis subterraneis occupabant Sepulcra,

in superficie terræ CALCE signandum erat. Idcirco, qui rectè hoc munere defungi volebant, ut eò certiores fierent, quo usque se immundities Sepulcrorum diffunderet, Speluncam ipsimet ingressi cavorum, qui Sepulcrorum erant receptacula. (confer. huc qui Sepulcrorum apud Hebræos formam delinearunt, *Casanbon. Exercit. advers. Baron. pag. 578. Lightfoot. Hor. pag. 171.*) Id quod ex Rabbinis recenset cl. *Foh. Christ. Rostenscher. de Sepulcr. calc. notat. cap. IV. §. 2.* Aliter autem se gerebant Hebræi, quando immundities בית הברית seu agri, in quo deperditum erat Sepulcrum, designanda erat. Tunc enim non toto agro calx diffundebatur, sed solum in extremitatibus termini, quibus signari ager solebat, juxta illud, quod legitur in *Bava Batra*: Ager signatus in terminis suis, hoc est, ut Glossa exponit, terminos habens in quatuor plagis suis dispositos calce incrustabantur. Id enim volunt verba *Maimon. Hilc. Tum. Met. c. VIII. fol. שכה. 2.* Cum quis inveniret quatuor agri terminos (calce) signatos, isti quidem mundi erant, sed totus ager in univsum erat immundus.

VI. Ne autem aliquid omitterent, quod pollutionem prohiberet, observandum venit, quod generatim in quavis designatione locorum sepulcralium non præcise super locum immundum CALCEM effuderint Judæi, sed ante eum, ut intelligerent ex hoc signo adventantes, locum immundum non procul abesse. Rationem hanc subministrat *Gemara Cod. Moed Katon*: Non ponebant signum (præcise) super locum immunditiei, ne res mundas perderet. Nam si quis (addit *Scholiasse*) immunditiam sub signo latentem non animadvertisset prius, quam ad signum devenisset, subito munda contaminata fuissent, quoniam sub signo delituisset præcise immundities. Idcirco constituebant quoque פס signum juxta immunditiam paululum distans ab eadem, quod utrinque prominebat ad latera immunditiei: ut eadem *Gemara* verba pulchrè explicat *Maimonid. H. T. M. c. 8. §. 9.* quo unusquisque ad istiusmodi signum tendens immunditiam adesse intelligeret, & tempestivè recederet. Ut autem horum omnium eo major haberetur ratio, neque temere vel ex incogitantia, vel ignorantia aliquid prætermitteretur, præsentem erudito viro rerumque intelligente dealbatio ista, præsertim quæ publica aucto-

auctoritate fiebat, institui solebat, quod ex *Moed Kat.* colligitur.

VII. Præcipuè autem hanc curam in se suscipiebat Magistratus, qui quotannis *Legatus domus Judicii* inter alios labores & hunc imponebat, ut sicubi in Sepulcris calcis affusæ indicia obscuriora reddita, aut penitus delera deprehenderent, eadem restaurarent, & affusa denuo calce omnibus patefacerent. Ita enim *Maimon. Hilc. Schevit. Jom. Tob. c. vii. §. ii.* his verbis prodit: *Prodibant Legati domus Judicii ad visitanda Heterogenea &c.* (conf. *Maim. in Hilc. Kelaim cap. 2. seqq.*) & notabant Sepulcra, quorum signa aqua pluvialis deleverat. Fiebant porro hæc statim anni temporibus, mense plerumque *Adar*, quod planum est ex *Mischna Cod. Schekal. cap. 1. §. 1.* in festo parvo, ut tradunt *Mischnici Doctores in Moed Katon cap. 1. §. 1.* his verbis: *Irrigant agrum siticulosum in festo &c. reparant quoque destructa in festo, corrigunt aquas corruptas in plateis, & fodiendo inquirunt eas, reparant vias itemque plateas & receptacula aquarum, faciuntque omnia, quæ necessitatem publicam respiciunt, signant Sepulcra, atque etiam propter Heterogenea egrediuntur.* Hæc etiam confirmat *Maimonid. Hilc. Tum. M. c. 8. §. 9.* dealbationem hanc asserens institui solitam diebus festi profectis. Hisce intermediis festi diebus etsi non quovis aggredi labores licebat, eos tamen permissum erat suscipere, qui ad publicam spectabant necessitatem, nec sine præsentissimo damno omitti poterant, prout illud ex placitis Doctorum satis dilucide docet *Raschi*. Id tamen monet *Maimonides* id fuisse requisitum, ut opus difficultate omni & molestia vacaret, cujus generis etiam fuisse statuunt Hebræi dealbationem Sepulchrorum. Et hæc de Sepulcris calce albatis & ritu illorum sufficiant.

C A P U T I V.

De Sepulcrorum Hebræorum Epitaphiis.

I. **R**itum hunc Epitaphiis monumenta ornandi Græcis & Romanis usitatum fuisse testantur Inscriptiones variae,

quas adduximus *lib. 2, cap. 15*. Unde merito quærimus, an etiam apud Hebræos moris fuerit? Ad quam affirmando respondemus; quippe antiquitus & hodiernum ejusmodi Epitaphia reperta sunt, quamvis libenter fateamur, quædam horum supposititia esse: vid. B. *Matth. Friderici Beckii monumenta antiqua Judaica. edit. Augst. Vindel. 1686*. Et licet cl. *Schickard. de jure Regio Hebr. cap. vi.* dicat, Judæos Epitaphia non admodum curare his verbis: Laudo *Maimonidem*, qui censet, famam rectè factorum, quæ in viva posteritatis memoria perennat, esse splendidissimum Mausoleum, quovis marmore durabilius, quavis statua pulchrius; attamen contrarium ex exemplis & testimoniis variis apparet; quippe idem paulo post *pag. 436. 437.* subjicit: Nudæ tamen Inscriptiones nominum & annorum non improbantur, quia historias & chronologiam juvant. Ast cur denegemus Hebræis Epitaphia & Inscriptiones? Ipsi enim omnium primi suo merito habendi sunt, quibus Inscriptionum inventiones unicè deferendæ veniunt. Ab hisce enim, ut plura alia, ita quoque inventionem cipporum eorumque Inscriptiones fluxisse, asserit B. *Gerhard. Tom. viii. LL. de morte §. LXXXIV.* Non calculum itaque adjicimus dissertationi sub præsidio *Johan. Henric. Heideggeri habitæ Tigur. 1670.* quæ ritum hunc plane rejicit §. xxxvi. his verbis: Et Ecclesiæ quidem *Tigurina* ritus peti possunt ex cl. *Lud. Lavater. de ritibus Ecclesiæ Tigurinae egregio libello c. 32. 33.* inter alia memorat, *epitaphia quoque nulla* amplius vel saxi vel æneis tabulis incidi, lapidibus sculptis Sepulchra non contegi, addita ratione, ne luxus ille Sepulcrorum redeat. Ita sapienter constituerunt Majores nostri ubique tenacissimi simplicitatis ut ex præteritis futurorum providi: hæc *Heideggerus*.

II. Cum autem usus Epitaphiorum vetustissimus sit, qui & Hebræis & primitivæ Ecclesiæ Christianis placuit & adhuc Protestantibus placet, non videmus, cur à Tigurinis rejiciatur? Hebræis morem hunc frequentem fuisse ostendunt antiqua & hodierna Epitaphia etiam in Helvetiorum civitate Basilea relicta. Audiamus verba *Excellent. Johann. Andr. Hochsteiteri Profess. Moral. in hac alma Tubingens. Fautoris mei astutissimi in dissertat. de officio erga defunctos allata*, ubi hæc extant: *Quos quidem in erigendis honori defunctorum Epitaphiis operosos*

rosos admodum fuisse constat, & Basileae testatur, in cujus suburbiis magna vici pars Judaicis monumentis obiecta videtur. Eximium tamen lapidem servavit Theodorus Zwingerus, quem Anno M. D. XLV. in Cœnobio S. Clare, ubi Cœmeterium Judeorum erat inventum; celeberrimus vir in Jo. Luca Iseli, privigni sui horto, memoria causa erigi curavit, ubi hodiernum conspicitur, quem Lettoribus communicamus & cum translatione Excellent. Professoris huc ponimus. Verba lapidis seu Epitaphii sequentia sunt:

והאבן הוא
 אשר שמו
 מצבה לראש
 חוקו ר' אליקים ב'
 יוסף ועקר בחול
 המוע' של פסח י'
 ה' צ' ה' לק' מנוה
 בנ' עדן עם שאר
 צדקי ע' א' א' א' ס'

No. 2.

LAPIS ISTE POSITUS EST AD CAPUT SENIS R.
 ELIAKIM FILII R. JOSEPH, SEPULTI IN HEB-
 DOMADE SOLEMNITATIS PASCHALIS DIE
 QUINTA. A. XCV. SECVNDVM MINOREM NV-
 MERVM, QVIES EJVS SIT IN HORTO VOLVP-
 TATIS, JUXTA CVM IVSTIS, QVOTQVOT IBI
 SVNT, ÆVI PERENNIS AMEN, AMEN, AMEN,
 SELA.

Aliter hoc Epitaphium exhibet *celebr. Joan. Faës in not.
ad Gyrald. pag. m. 170.*

האבן הצאת
אשר שיתי מצבה לראש חוקן
ר" אליקים
בר" יוסף
ויקבר בחול המועד של
פסח יום ה' צ"ה לפרט"ק
מבוהו בגן עדן עם שאר
צדקי עולם
א" א" א" א"

N°. 3.

Id est.

N°. 4.

LAPIS. HIC. EST
QUEM. POSVI. MONVMENTVM. CAPITI. SENIS.
R. ELIAKIM.
FILII. R. JOSEPHI.
QVI. SEPULTUS. EST. IN. DIE. PROFESTI.
PASCHATOS. IIX. ANNO. XCV. SVI. MIN.
REQVIES. EJUS. IN. HORTO. EDENIS. CUM.
RELIQVHS. JUSTORVM. MVNDI.
AMEN. AMEN. AMEN. SELAH.

III. Quod ad primitivæ Ecclesiæ Christianos attinet, qui Epitaphia crexerunt, Prudentius carmine modò adscripto testatur:

Titulumque & frigida saxa, &c.

Idem hymno quarto de passione Hippolyti Martyris ad Valerianum Episcopum:

Innumeros cineres Sanctorum Romula in urbe

Vidimus, ô Christi Valeriane sacer.

Incisos tumulis titulos, & singula queris

Nomina? difficile est, ut replicare queam.

P/12

Plurima litterulis signata sepulcra loquuntur

Martyris aut nomen, aut epigramma aliquod.

Testantur hoc quoque varia Epitaphia Christianorum, quæ collegit & observavit *Paulus Aringhius in sua Roma subterranea edit. Arnhem. 1671.* quem curiosus Lector evolvere velit, & constabit, nos vera dixisse. Nec silentio præterire possumus Reformatos seu Protestantes in Anglia, qui Epitaphia magni æstimarunt, uti colligitur ex *libro inscripto Romaines concerning Britaine, edit. Lond. 1623. ubi pag. 312.* hæc leguntur: *But among all funerall honours, Epitaphs have alwayes beene most respectiue, for in them was love shewed to the deceased, memory was continued to posterity, friends were comforted, and the Reader put in minde of humane frailty.* Ex his fatis superque cognoscitur Epitaphia semper magni æstimata fuisse. Sed iterum ad Hebræos nos accingimus.

IV. Non negamus quod multa apud Scriptores reperiantur Epitaphia Judaica, quæ dubitationem movent, inter quæ est illud quod *Joh. Henr. Hottinger. dissert. 1. de variis Ebræorum inscriptionibus pag. 3.* recenset :

זהו קבר
אדנירם
עבר המלך השלמה
שבא לכתאת המס
ונפטר יום

No. 5.

Latinis verbis ita tradidit *B. Dillherus in dissertat. Academ. pag. m. 56.*

HIC. EST. TVMVLVS.
ADONIRAM.
SERVI. REGIS. SALOMONIS.
QVI. VENIT. UT. EXIGERET. TRIBVTVM.
ET. MORTUUS. EST. DIE.

No. 6.

Hoc Epitaphium ut genuinū attulit quoque *Villalpando Jesuita* in *Ezech. tom. 2. fol. 544.* & asserit, ad *arcis Saguntina portam*, superiore seculo effossum fuisse saxum. Et si verò hujus lapidis canities talis non sit, qualis à *R. Mose Suchem Tof in Marpe Jaschon* venditur, uti cl. *Hottinger. de Cippis Hebr. p. 3.* recte disputat; tamen inde liquet, *titulos*, de quibus sermonem habemus, Ebræis quoque usu receptos esse. Nec assensum præbemus *Villalpando*, qui affirmat, reliqua, ut & imprimis illud, qui dies obitus fuerit lapide vetustatis injuria, ut quidem putat, nonnihil corrupto, haberi non potuisse. Ac licet *Villalpando* se nullibi ejus rei apud quemquam Scriptorem (præterquam in *MSto*, quod apud *Gonzagam Mantuanum Episcopum* extiterit) vestigia reperisse asserat: non defuturos tamen suspicamur, qui pro genuino fictum hoc monumentum habituri, & vel à vetustis illis temporibus accersituri sint; ut eò magis operæ pretium fuerit, *ὁδὲνμα* illius Inscriptionis paucis in lucem statuere.

V. Quærimus ergò ex *Villalpando*, qui pro genuino pugnat, quid factum sit, ut nec vola nec vestigium lapidis etiamnum extet, ne in ipsis quidem regionibus ubi inventus est? neque enim credendum est, hunc tam memorandum antiquitatis *πίλον* privatâ tantum quorundam notitiâ conclusum, & non potius apud indigenas dignis laudibus fuisse celebratum: cum nec præterea verisimile sit, viros illius ævi doctissimos silentio tantam rem prætergressuros fuisse, si modò iis de rei veritate certi quicquam constitisset. Ergone enim præter Mantuanum istum Episcopum nemo illud vel scivit, vel scire debuit? At enim verò largiamur hoc *Villalpando*, ac demus, extitisse olim istud marmor, licet ob aliquas causas pervulgatum adeò non fuisset: num vel sic *γνήσιον* esse probabit? Equidem haud credimus. Cum enim mentio fiat in Inscriptione *Adonirami*, qui Saguntum venerit, si vertentem sequimur Jesuitam *colligendi tributi causa*, absurdum cui videri posset, cum vix quadringenti ab ingressu in Palæstinam anni effluxissent, nullasque adeò causas Judæi habuissent à Deo promissam præstitamque, & propterea dulcissimam sibi patriam deserendi; illos tanta multitudine commigrasse in Hispaniam, ut Salomoni licuerit tributa ab iis per Adoniramum aut alios exigere,

re, cū illius rei nec Judaica nec prophana historia ullibi meminert. Adde quod piaculum Judæis fuerit, extra Palæstinam vivere. Videatur de his pluribus differens *Dillher. disp. pag. 57. 58.*

VI. Formam Judaici Epitaphii veri asserimus illam esse, cuius Inscriptionem celeb. *Schickard.* in משפט המלך & cl. Buxtorff. in Lexic. Talmud. fol. 971. adduxerunt de muliere quadam Rebecca: hujus sequentia verba hæc sunt:

זאת המצבה
אשר הוצב לראש החשובה
והחסידה התמימה
מ" רבקה
בת ה"ק ר' שמואל הלוי
שבפטר בשם טוב ביום ז' ל"ה
טבת בשנת ק"ל לפ"ק
נשמתה תהא ארוה בנן ערו
א"א א"א כלה:

No. 7.

Id est:

No. 8.

HÆC. STATVA.
QVÆ. ERECTA. EST. CAPITI. PRÆSTANTISSIMÆ.
SANCTISSIMÆ. ET. INTEGERRIMÆ.
D. R E B E C C Æ.
FILIÆ. S. R. SAMUELIS. LEVI.
QVÆ. OBIIT. FAMA. BONA. DIE. VII. MENS.
THEBETH. ANNO. CXXXV. SUP. MIN.
ANIMA. EJVS. SIT. LIGATA. IN. HORTO. EDEN.
AMEN. AMEN. AMEN. SELAH.

VII. Nec melioris quam *Adonira* conditionis est illud Epitaphium Judaicum Ducis *Amazîa*. Namque Auctore *Aben Chabib* in libello ריכז נועם *Darcho. Noam* apud R. *Asariam*, in *Meor Enajim Part. III. cap. 60.* (cujus etiam non tamen ex ipso lapide inspecto, sed ex MS. quodam Codice Saguntino

Ll 2

ad-

admodum corruptè lecti. meminit *Vallalpandus Tom. II. part. II. fol. 544. in Ezéch.* in Regno *Valentia* prope Morviri (aliàs Morvedre vel Murviedro, Saguntum olim dictam) in montis vertice hujusmodi inscriptio extat: *עָמָר קִנָּה: בְּקוֹל מָה: לְעָרָה גְּדוֹלָה: לְאִמְצִיָּה: לְקָחוּ יָדָה: לְאִמְצִיָּה: Edite planctum voce amara de Duce Magno, quem sustulit Dominus - - - Amazia.* Genuinum hoc esse creditur Judæus Apella, nobis nunquam persuadebit, & multa de hoc dicenda essent, nisi hunc laborem suscepissent & falsitatem ostendissent B. Dillher. *disput. Tom. 1. pag. m. 59. & celeb. Matth. Frideric. Beckii monument. antiq. Judaic. edit. August. Vindel. 1686.* Plura ejusmodi supposititia Monumenta recensent *Joh. Henric. Hottinger. in diss. pralim. de variis Orientalium Inscriptionibus, Cippis Hebr. præfixa, & Theoph. Spizel. in Elevat. Relat. Montezinian. pag. 68.* quæ sunt vel Chaldaica, ut Inscrip-
tio Montis Oreb in rupe excisa, vel Saracenica, literis duntaxat Ebraicis expressa, quemadmodum Americana, eo ipso aliena; vel Ebraica quidem, sed tamen spuria, qualia sunt Saguntinum alterum & Viennensia Monumenta, quorum fraudes ex repugnantia cum Sacris Literis elucet, & aliis quæ istis temporibus haut usitata.

VIII. Missis itaque adulterinis, genuina Monumenta indagemus. In *ליקטים* seu collectaneis, *Rituale Maharil i. e. Doct. Amplissimi R. Jacobi Levite, Weilenis, annexis, pag. 111. b.* refertur. Dixit scil. *R. Jacob Levita*, quod aliquando sua ætate, *Anno nim. 5160. a Creat. M. i. e. 1400. Christ.* repererint monumentum aliquod inter Sepulchra Moguntina, cum hac inscriptione *עַבְדָּהּ הָרִוּפָה Ancilla seu virgo desponsata: cujus calculus ab eo, quo positum est, tempore ad hunc usque diem, fuerat MC annorum.* Præterea collector addit, fama est, Sanctam Synagogam *Moguntinam & Hallensem* inde jam à longe plurimis annis celebrem esse. Inscrip-
tio integra non exhibetur, ætas enim abest, quæ verò fortasse fuit: *שָׁנָה ס' לְפָרֶט ה"ק Anno LX. juxta calculum minorem, i. e. omis-
sis Millenariis MMMM. tot enim à Creatione Mundi fuerant tunc lapsi.* Atqui isthac ætate Judæi non numerabant à Creatione Mundi, sed juxta *Æram Contractuum* usque ad ætatem *Rab Scherira*, qui vixit *A. C. 967. tradente R. Davide Gans in Chronol. part. 1. pag. 27.* Unde suspecta etiam hæc videtur, &
ratio

ratio Chronologi Judæi non tam nos movet, ut assensum præbeamus.

IX. Genuina ergò Epitaphia nobis exhibuerunt *Buxtorffius* loco paulo ante citato & doctiss. *Beckius*, ex quo quædam huc transcribere non pigebit, quorum primum

לראש ר" ברוך
שרר ובארום
ביום נד בסיון
הנב החיים

Ad caput R. Baruchi,
qui descendit ad eos, qui sunt inter Cedros
Feria II. IV. Sivan
S. A. E. I. F. Viventium

Post explicationem egregiam hujus exponit ultimas literas hoc modo: SIT ANIMA EJVS IN FASCICULO VIVENTIVM. Cætera quæ annotavit, videnda sunt pag. 29. in *antiq. monument. judæor.* Aliud prælaudatus Auctor nobis exhibet pag. 31.

יוסף שנפטר ה'תקצ"א

לפ ויהי מכצ"א

... *Josephi, quæ mortua est 991.*

Calc. Sit R. E. I. H. E. A.

Ubi iterum plura adjecit in annotationibus, asserens propter He significari foeminam. Et ultimas literas ita reddit: SIT REQVIES EJVS IN HORTO EDEN AMEN. Plura Epitaphia in citato libello videri possunt. Unum adhuc addimus, quod *Noribergæ in aula pastorali Sebaldina ad dextrum latus in pariete conspicitur teste Christoph. Arnold. in annot. ad Val. Caton. Grammat. Dir. edit. Lugd. Bat. 1652. pag. m. 93.*

ער הגל הזה

בירת נוטלין

בת רשב"ש

נקברת כ"ט

בשבט יוסב

H. E. *Testis est acervus iste sepulchri GVT LIN filia R. Simeonis, F. שון, quæ sepulta est die xxix. Decembris postius. Ex his & aliis omnibus constat, quod Hebræi Epitaphiis ad ornatum Sepulchrorum usi fuerint, à quibus & alii populi morem hunc hau-*

CAPUT V.

De Pyramidibus & Mausoleis Hebræorum.

I. **H**ebæos quoque Pyramides sepulcris ornatus gratia inædificasse testatur *Josephus* xx. *Antiq.* 2. f. 689. & 6. *Bell. Jud.* xi. f. 913. ubi Pyramidis mentionem facit, & refert, quod *Helena* Regina Adiabænorum talem tertio ab Hierosolymis stadio extruxerit. Ita etiam de *Simone* lib. 1. *Maccab.* xi. 27, 28. legimus, quod ad honorem patris, matris & fratrum superbum extruxerit sepulcrum, Pyramidibus ornatum. Verba textus hæc sunt: Et ædificavit *Simon* super Sepulcrum patris sui & fratrum suorum ædificium altum vitu, lapide polito λιθῶ λευκῷ καὶ ἀνεξεγμένῳ (*Joseph.* candido & polito marmore: ejus interpret *Gelenius*) retrò & ante. Et statuit septem pyramides, unam contra unam (i. e. singulas singulis adversas, vel alteram è regione alterius) patri & matri & quatuor fratribus. Et his circumposuit columnas magnas & super columnas arma ad memoriam æternam: & juxta arma naves sculptas, quæ viderentur ab omnibus navigantibus mare. Hujus Sepulcri pulchra apud jam dictum *Josephum* historiæ Scriptorem diligentissimum lib. 111. *Antiquit. Judaic.* c. xi. descriptio est, ubi inter cætera ait, fuisse illud è lapide albo & polito uti dictum, habuisse porticus circumcirca & σύλκας μονολίθους columnas quæ singulæ unò tantum lapide constarent. Septem etiam Pyramides, quæ, inquit, ad hoc usque tempus servantur, appellat ibidem *μνημεῖον μέγιστον θαυμαστόν τε ἰδεῖν*. Et multò post eum *S. Hieronymus* libr. de locis Hebr. Modin vicus juxta Diospolin, unde fuerunt *Machabæi*, quorum hodieque ibidem sepulcra monstrantur.

II. Meritò igitur dubitare quis posset, hoc lecto, an id factum esset ex suæ gentis ritu, an ex aliarum exemplo? Deinde quæri posset, cur naves insculptæ sepulcro? Nam de armis suspensis aut etiam incisis, communis est ritus. Verùm si hæc rectè perpendamus, asserimus non repugnare genti Judaicæ hunc morem. Scimus enim quod *Daniel*, qui Prin-

ceps

ceps à Dario constitutus, Mausoleum sumptuosissimum extruxerit, in quo *Persarum*, *Medorum* & *Parthorum* Reges sepultri, curaque ejus Hebræis Sacerdotibus data sit: vid. *Joseph. lib. x. c. xiv.* Quanquam trophæa apud Hebræos reperiantur, quemadmodum apud gentes, Testes ipsi apud *Josephum lib. xv. c. 10.* nam cum *Herodes* theatrum, & in eo Cæsaris imagines & trophæa gentium, quas bellando ille devicerat, collocasset; Hebræis indignè ferentibus persuadere conabatur nihil in ea re inesse piaculi. At illi putantes imagines esse armis obsitas, quas nunquam tolerassent, uno ore clamabant, dicentes: *Licet omnia existimemus tolerabilia, tamen hominum imagines, vel trophæa, non esse patrium in civitatem admitti profitemur.* Sed hoc verum de ejusmodi trophæis: nam de aliis, i. e. de hostium spoliis, vel suspensis in templo, vel etiam in Sepulcris, non item.

III. Rationem hujus Mausolei Simonis exposuit *Josephus* loco paulo ante citato *lib. 111. c. xxi.* cujus verba integra recitamus: *Simon ingens Mausoleum fabricans patri suo fratribusque, sepulturam ex albo & polito lapide construxit, opus mirabile, conspicuumque faciens, cujus & porticus undique columnis sustentantibus ex uno lapide visu mirabiles statuit, insuper & pyramides septem parentibus, vel unicuique Germanorum singulas superimposuit magnitudine vel decore lucentes, quæ hætenus servantur.* Consentientem hîc habemus Anglum *Thom. Fullerum in Pif-gah-sight of Palestin. lib. 2. cap. 10. fol. m. 211.* qui in hæc prorumpit verba: *where the seven sepulchers of Maccabees (each a high Pyramid on a square basis, and all mounted on a steep hill) are a conspicuous sea-mark to the Mariners many miles distant.* De columnis sepulcralibus egimus *lib. 2.* Illud tamen observandum, quod columnæ hæ non fuerint nudæ, sed signis asperæ & rerum historiis vestitæ, ut *Gyraldus* animadvertit: conf. *Menoch. lib. 11x. de Rep. Hebr. cap. 1v. quæst. vi. Sepran. David. digr. 11. fol. 510. & seq.*

IV. Hunc ritum & alios populos observasse testantur Scriptores. De Ægyptiorum sepulcris & illorum columnis refert *Diod. Sicul. lib. 11. cap. 11.* eo in loco fuisse columnarium sepulcralium contignationem sculptam præsepibus variisque picturis ornatam. In Romanorum Sepulcris idem videre fuit? Hinc

ait

ait *Georg. Fabricius de nova Roma cap. xxi. pag. cxiv.* In Sepulcris, quæ hinc inde per urbem in multis locis inveniuntur, varia rerum simulacra ante S. Cosmam & Damianum, in foro Romano & in S. Johanne Laterano in quo etiam nocentes obijciuntur bestiis, ut in alio quodam ante S. Mariam in via lata. *Polydorus Vergilius lib. v. cap. x.* Adponi etiam, inquit, solebant militaria signa, tanquam laudis & virtutis tropæa: conf. *Don. Picinell. lumin. reflex. in lib. Machab. fol. 256.* Unde non dubitatur, quin etiam hoc observaverit *Simon*, uti ex textu allato satis constat, ubi expresse: Et super columnas arma. Sepulcrum hoc passim erat conspicuum imaginibus militarium armorum & navium, ut significaret, interprete *Cornelio à Lapide*, eos tam mari, quam terra fuisse potentes & utrobique illustres obtinuisse victorias, etsi bellorum navalium ab eis gestorum, nulla facta sit mentio. Quod autem super Sepulcra collocata sint arma aliaque instrumenta Statui convenientia, demonstrat *Virgil. lib. vi. Æneid.* loquens de Mileno:

*At pius Æneas, ingenti mole Sepulcrum
Imponit, suaque arma viro.*

De his actum fuit cap. 2. hujus libri, quare repetere nolumus.

V. Quod autem *naves* insculptæ fuerint marmoribus Sepulchralibus testatur *Philostratus in vita Apollon. Thyanei. Philippus II. Rex Hispaniarum, Bruxellis* celebrans exequias *Caroli V.* sui patris, tametsi iste nunquam fecerit navale prælium, nihilominus produxit navim, circum quam efformatæ erant variorum historiæ, nimirum Africa ab ipsius militibus capta, cum *Aphrodisio deleta*, ex altera parte fugitivos Turcas cum *Solymano* profligato: inde novo Orbe invento, & ex altera *Tuneto* capto & restituto. Videatur *Ludovicus Dulcis in ipsius vita.* Ita etiam *Stephani Johannis Stephani nota in lib. 3. histor. Danic. Saxon. fol. m. 91.* hoc illustrant, ubi asseritur, Regios tumulos ad magnitudinem & figuram carinæ maxima navis fabricatos fuisse. Imo legem *Frothonem* dedisse hanc: *Centurionis vero vel Satrapæ corpus, rogo propria nave constructo funerandum esse. Dena autem gubernatorum corpora unius puppis igne consumi præ-*

præcepit: Ducem quempiam aut Regem interfectum proprio injectum navigio concremari. Conf. fol. 92.

VI. Quod igitur ad Naves pertinet: quas *Simon* juxta arma insculpendas curavit, id primum dicimus, usitatum fuisse navium spolia in trophæis aut templis ad æternitatem memoriæ collocari. *Virgil. lib. 111. Georg. de Trophæo Augusti:*

Atque hic undantem bello magnumque fluentem

Nilum ac navali surgentes ære columnæ.

Ubi *Servius* scribit Augustum totius Ægypti victorem, sustulisse de navali rostra ærea, quibus conflatis, quatuor effecit columnas, quæ postea à *Domitiano* in Capitolio sunt locatæ. *Juvenal. Satyr. x. v. 133. seq.*

Bellorum exuvias truncis affixa trophæis,

Lorica, & fracta de casside buccula pendens,

Et curium temone jugum, victæque triremis

Aplustre & summo tristis captivus in arcu.

Livius ab urbe condita lib. viii. Naves, inquit, Antiatium partim in navalia Romæ subductæ, partim incensæ, rostrisque earum suggestum in foro constructum adornari placuit: Rostraque id templum appellatum. *Goropius* præterea lib. iii. *Orig.* scribit, navium fragmenta à Cyrenæis in Hammonis templo dicata. Id verò ad nostrum morem refert, qui navium spolia, quibus naufragium evasimus, in templis suspendimus.

VII. Quod ad Sepulcra spectat, hoc solum reperimus apud *Virgilium* lib. vi. *Æneid. Imposuit sua arma viro, REMUMQUE TUBAMQUE.* Hoc autem idèò factum, quia in Sepulchris eas res incidi mos fuit, quibus ille insignis habitus est, qui ibi situs. Itaque naves etiam insculptas asserit *Philostrophus* paulò ante citatus. Verùm quamobrem *Simon* parentum sepulcro, sive Mausoleo naves insculpserit, non facile constat. Sunt autem qui putent, eo naves insculptas, ut varios multiplicesque vitæ casus, quos illi subierant maximè in bellis, significarent. Illos navium similes esse, qui in hoc vitæ salo variis fortunæ casibus, quasi tempestatibus conflictati in sepulchrum tanquam in portum, post vitæ naufragium enataissent. Quæ certè sententia non humanis magis, quam sacris literis probari & locupletari facile potest. Obscurum enim

Mm

non

non est, humanam vitam in nostris externisque literis navis symbolum significari, & seculum istud non pauciores, quam maris motus habere: mortem naufragium esse, in Sepulcro portum inesse. Idèd enim rectè *Andromacha* apud *Seneam* in *Troad. Act. 3.*

Fata si miseros juvant

Habes salutem: fata si vitam negant

Habes sepulcrum.

Perinde ac dicat: Si vitæ naufragium feceris, non est cur animo succumbas, cum Sepulchri habeas portum, quem inveniaris, periculorum omnium ac tempestatum expertem. Arrisit B. Hieronymo Poëtæ sententia, qui in vita S. Malchi: *Si juvat*, inquit, *miseros Dominus, habemus salutem; si despicit peccatores, habemus sepulcrum.* Sed unum audiamus Gregorium, qui lib. 6. in Job. cap. XVIII. inquit: Potest per Sepulchrum non solum in hac vita nostra contemplatio, sed quies æternæ & intimæ retributionis intelligi, in quam tanto verius quiescitur, quantò in nobis corruptionis vita perfectius necatur. Nos itaque censemus, quemadmodum arma sive spolia ad æternitatem memoriæ columnis Simon imposuit, ut edita bello facinora posteris testarentur; ita etiam naves incisas, ut maritimarum urbium ac gentium, quas præliis fuderant, symbolum præ se ferrent.

CAPUT VI.

De Synagogis defunctorum Sepulchris impositis.

I. **J**udæos in more habuisse Synagogas & Academias erigere apud SEPULCHRA laudatissimorum virorum ex Benjamine Tudelenfi & cippis Hebraicis, in Latinam linguam translatis illustratisque à doctissimo Hottingero, abundè liquet. In posteriore hoc tractatu exempla adèd sunt obvia, ut molestum sit, singula describere. Id unum referemus, quod Sepulchra quandoque fuerint exstructa in ipsis Synagogarum atriis. Sic legitur in Cippis pag. m. 62. edit. Heidelberg. 1659. שם
בבית המדרש *ibi sepultus est R. Jose p. m. in Atrio Syna-*

goga five *Academia*. Cum etiam celebratissimum sit apud Benjaminem testimonium de Synagoga longe amplissima apud *Ezechielis* Sepulcrum exstructa, non convenit, ut illud negligamus, maximè cum alii Auctores plures tam Judæi, quam Christiani illius meminerint. Auctor *Cipperum Hebr. pag. m. 74. edit. Heidelb. 1659.* שם נהר חרקל שם קבור יחזקאל הנביא ע"ה i. e. *ubi fluvius Chiddekel, ibi sepultus Ezechiel Propheta p. m.* Hæc verò figura est sepulcri & fornicis ejus super ipso.

II. Eandem quoque sententiam tuctur *Magnus Daniel Omeisius* Profess. *Aldorff. celeb. cap. 111. p. m. 80. in Schediasm. de quatuor Paradisi flumin. ann. 1676. ex Rabbi Uri*, qui ita : שם נהר חרקל שם קבור יחזקאל הנביא ע"ה i. e. *In terra Assyria ubi fluvius Chiddekel, ibi sepultus est Propheta Ezechiel p. m.* Verùm Benjamin in Itinerario scribit ad Euphratem esse, verba ejus ex versione *L'Empereur* hæc sunt : *Hinc (Napha) tres parasange numerantur ad beati Ezechielis Propheta Synagogam in ripa Euphratis: ubi regione Synagoga sexaginta turres sunt & inter singulas est Synagoga. In illius atrio sacrorum librorum theca est; & post Synagogam Ezechielis, filii Buzi, Sacerdotis sepulchrum; cui magna pulcherrimique operis testudo impendet, quam construxit Jechonias Judeorum Rex cum triginta quinque millibus Judeorum, qui eum sequebantur, cum ab Evilmerodacho e carcere dimissus esset.* Alia quoque subjicit Benjamin, quæ *Hottingerus* annotavit ad *libr. de Cippis*; licet non tutum sit, Benjamini in omnibus adhibere fidem; non tamen opinamur, omnia ficta ab ipso, quæ de hoc Ezechielis tumulo narrat. Certum est, inquit *Huetius in demonstrat. Evangel. Propos. iv. pag. 396.* quindecim circiter Franciscis Leucis à Bagdado locum nunc quoque magnis conventibus celebrari, in quo sepultum Ezechielem arbitrantur. Certum tamen est, quod Judæi undiquaque ad hujusmodi tumultum tanto cum ardore precum causa confluant, colligere licet hinc, quod loca, quæ *Sepulchris Sanctorum virorum* proxima sunt, pro sanctis habeant. Id aded exploratum est, ut undique confirmari possit.

III. Probant hoc Auctoris Cipporum Hebr. verba, cujus historia sic incipit : אלה מסעי בני ישראל אשר ילכו מחיל אל חיל להשתטח על קברי הצדיקים ע"ה בבני יבא ובחחוננים להתפלל לבקש רחמי עליהם

העושה ואל אחיהם שכולה i. e. *Hæc sunt uinera filiorum Israel, quæ fecerunt, qui eunt de virtute in virtutem, UT PROSTERNANT SE AD SEPULCHRA IUSTORUM*, quorum in pace requiescit. Accedunt autem eo cum lacrymis & deprecationibus, ut petant & exorent misericordiam pro se & fratribus suis, qui in exilio. Insignis hystoriæ, quæ huc pertinet, compendium fecit ex Hebræo quodam Manuscripto doctiss. *Hortingerus in præfat. libell. de Cippis sub finem*. Accusati erant Judæi apud Muhammedanos, quod ipsorum impietas diu expectatas pluvias prohiberet. Quare ad eas impetrandas à Deo per preces tridui ipsis conceditur spatium, ea sub interminatione, ut, si eventus fallat, omnes certissimum mortis periculum subeant. Judæi duram hanc conditionem accipere coacti, primum quidem inter se statuunt, si gratia divina ipsis neget suppetias, potius exacto triduo in mutuas, ruere cædes, & paternis fraternisque dextris cadere, quam morte sua hostibus voluptatem & ludibrium dare. Hoc decreto facto, adeunt זכריה הנביא monumentum Zachariæ Prophetæ זכריתא ad orandum & supplicandum cum multiplici pompa processionibusque: Quibus ceremoniis adeo fertur placatum fuisse Numen, ut eo ipso die pluvias petitas iis indulserit. Hystoriæ veritatem heic non tam curamus, quam ceremonias, quæ in illa memorantur, non utique ineptè & abs re, sed convenienter consuetudinibus illius Gentis. Constat enim clare ex ipsis constitutionibus Gentis Judaicæ, quod *Jejunii* statim temporibus admodum affectaverint precari apud SEPULCHRETA, uti *Maim. Hilc. Taan. cap. iv. §. xvii.* testatur his verbis: *Septem his jejniis omni loco, quo ea decernunt observanda, postquam preces fuderunt, egreditur universus populus ad SEPULCHRETA, ibique lacrymantur & supplicant.*

IV. Extra omnem dubitationis aleam ponimus, quod *Synagoga* primitus apud SEPULCHRA præstantium virorum erectæ fuerint, ad eorum memoriam eo commendandam posteritati. Judæi enim, si ulli mortalium valde inclinarunt ad τὸ οἰκοδομεῖν τὰς τάφους τῶν προφητῶν, ἢ κοσμεῖν τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων adificandum sepulcra Prophetarum & exornandum monumenta Iustorum. Sic legimus in Cippis Hebraicis pag. m. 70. edit. *Heidelberg. 1659.* ipsos solitos fuisse honorare solenni quadam cele-

celebratione annua SEPULCHRUM MARDOCHÆI. Verba Latina à cl. Hottingero reddita ita sonant: *Toto illo tractu congregantur Judæi die Purim eoque proficiscuntur ad Sepulcrum ejus, cantica dicentes & encomia, cum tympanis & choris, latantes & gaudentes, quod ibi factum est miraculum.* De SEPULCRO Estheræ Auctor Cipporum pag. m. 64. refert, quod Judæi ad id accesserint cum in hæc erumpit verba: Ibi Sepulcrum Estheræ Reginae est, p. m. Distatque sesqui parasangis Tzephato. In tota autem Susane tempore Purim, quidam Judæi ad Sepulchrum ejus accedunt, ubi Megilla lecta edunt, bibunt, lætantur. Non quidem Auctor Cipporum asserit, quod apud binos hos tumulos ædificatæ fuerint Synagogæ; sed id non neglexit annotare Benjamin Tudelensis, inquit: *Ante Synagogam unam sepulti sunt Mardochai & Esther.*

V. Cur autem Judæi die Purim se congregarint ad hæc Sepulcra & orarint, videtur hæc ratio, quod nōluerint, ut celebrium horum suæ gentis hominum memoria periret; verum gravior & certior ratio hujus consuetudinis inde petitur, quod cum tempore ea apud ipsos invaluerit opinio, quod animæ defunctorum circa illos tumulos, in quibus cadavera recondita sunt, vagentur, quodque per earum intercessionem auxilium à Deo facilius impetrare liceat. Sic legitur in *Sota Gem. ad cap. vii. in Excerpt. celeberr. Wagenseilii* §. vi. pag. m. 715. Rabba ait, (doceri) Calebum subtraxisse se consilio Exploratorum, ivisseque & expandisse se super sepulcra Avorum, precatumque esse: Vos Avi intercedite pro me, ut à consilio Exploratorum liberer. In eodem tractatu quæsitum refertur R. Chama, cur occultatum sit Sepulchrum Moysi? Respondetur autem, scivisse Deum, Israelitas deportandos esse in exilium, adeoque ipsis voluisse adimere occasionem veniendi משה רבינו לקברו ad Sepulchrum Moysi, atque ibidem cum lacrymis & supplicationibus hos fundendi gemitus pro sua salute משה רבינו עמו בתפלה בערנו ô Mose Magister noster, quæsumus te, intercede pro nobis! Vide celeb. *Wagenseil.* qui doctè dissertit. Quid aliud est hodie Pontificiorum Walsarthen, quam peregrinatio ad Sepulchra defunctorum Sanctorum? Ipsum enim vocabulum *Wal* mortuum significat. Sic *Walhal* aut *Walhold* mortuorum sedes, & *Walfart* peregrinatio ad Sepulcra

Sanctorum defunctorum, item *Walbrun* apud *Saxon. lib. vii. histor. Dan.* cadaverum puteus, & *Walslad* locus caëtorum dicitur. Hanc ut genuinam significationem firmanz verba *Snorronis Sturlesonii in vit. S. Olai pag. 311.* Ita etiam quidam Gentilium hanc sententiam defenderunt, referente *Grotio ad cap. vii. Matth.* asserentes, quod animæ circa cadavera hæreant, quod *Porphy. lib. 2. pag. 89.* de abstinentia restringit ad animas improbas & eorum hominum, qui violenta morte perierunt. Quod quoque censet *Macrob. c. xi. pag. 53. Comm. in Somn. Scipion.* Exitu coactò, ait, animam circa corpus magis magisque vinciri, & revera sic extortæ animæ diu circa corpus ejusve sepulturam vel locum pervagantur. Ita Judæi quoque fabulantur, quod anima duodecim menses adscendat & descendat, priusquam ad gradum perfectum evehatur, quod refert *Olam Hanesbamoib: gradus* imperfectior intra duodecim menses, post quos evehitur quis ad gradum quendam è gradibus futuri seculi, perfectionis nempe & gloriæ. Quo indicatur etiam Justorum animas haut facile statim à rerum terrenarum, quibus assuetæ sunt, studio avelli: tempus purgationis & defæcationis duodecim menses statui. Conf. *Rambam C. Gamul. fol. 103.*

VI. Ut autem Hebræi hanc suam fabulosam sententiam de intercessione Sanctorum probent, ridiculum quendam modum effingunt, in quo explicant, quomodo Spiritus defunctorum perveniant ad cognitionem harum præcum. Hunc ex *Schalscheleth Hakkabala* adduxit prælaudatus *Wagenfeilius*, cujus versio hæc est: *Publicâ quadam calamitate ingruente, si populus recipiat se in locum SEPULCHRORUM, ibique precetur, tum excitata δυνάμεις θρεπτικὴ se se confert ad vim sentientem, hæc verò abiens expergefaccit mentem, atque sic pro vivis apud Deum intercedunt.* Sane ridicule. Sed magis etiam ineptum est, quod ex *Abbaranel* recitat *Pocock. in not. Miscell. ad port. Mos. p. 121.* qui putat ad vivos gratiam divinam derivari per ossa defunctorum. Plura loca citata reperiuntur apud doct. *Campeg. Virring. de Struct. Synagog. cap. 11. pag. 222.*

VII. Cum ergo antiquitus creditum, quod animæ defunctorum circa eorum sepulcra frequentes convolent, quamobrem Gentiles Tempia sua supra Heroum suorum dormitoria

ria conderunt, quod fufè probavit *Enseb. Preparat. Evangel. lib. 11. cap. vi.* de quibus in fequentibus. Jam autem de Synagogis nobis fermo eft, quæ juxta vel fupra Sepulcra Doctõrum ædificabantur etiam *honoris caufa*. Huc facit teftimonium ex *Bava Kama* à *Schickardo* & *Gejero* obfervatum. Verba textus (de Hiskia) honore ipfũ affecerunt: innuunt cœtum Scholafticum congregaffè ad Sepulchrum ejus, h. e. ftudiofos, ut difcerent ibi Scripturam. - - - Non autem fuper ipfũ fepulcrum confidebant, (ne polluerentur addit *Schickardus*, quia nefas juxta cadaver fœra tractare) fed intervalla quatuor ulnarum inde remoti. Sic honorare foliti Judæi, ut pofteri tradunt, SEPULCHRUM Regis. Sive igitur hoc verum, five falſum, id tamen inde colligere licet, quod honoris caufa Judæi fœpe conventus Eccleſiaſticos vel Academicos apud Sepulcra præſtantium virorum inſtituerint. Aliàs vero & ipſe Maimonid. docet, licitum non eſſe apud SEPULCHRA legere, niſi ad quatuor cubitorum diſtantiã. His ita confideratis ad ipſa templa progredimur, quibus fœpe Sepulcra ornarunt.

CAPUT VII.

De Templis Sepulcris ſuperſtructis.

I. **T**empla & Sacella Sepulcris inædificaffè *Gentiles lib. 2.* fufè oftendimus. Nunc etiam videbimus, an etiam Hebræi hoc fecerint? De Synagogis quidem patet; ſed de templis affirmare non licet, cum prohibitum fuerit varia ædificare templa. Poſterioribus autem temporibus templa quoque à Chriſtianis SEPULCHRIS inædificata fuiſſe referunt hiftoriæ. Ut igitur alia ſilentio prætereamus Sepulcra, tantum Chriſti monumentum perluftrabimus, quod variis templis fuit ornatum partim ignominie, partim gloriæ & honoris caufa. *Seculo enim II. poſt Chriſt. N. circa annum cxxix. & ſeqq.* cum *Ælius Adrianus* Imperator *Judaos Barcochaba* Duce tumultuantes compeſceret, & circa Veteris Hieroſolymæ locum *Æliam Capitolinam* ædificaret, non *Judaïs* modò ægre

ægre facturi, habitatione Novæ Urbis omninò iis interdictum & portæ *Suennæ* insculpsit; sed & existimans, se fidem Christianam loci injuria perennitutum, in loco passionis **SIMULACRUM JOVIS** consecravimus & *Bethlehem Adonidis* fano profanata est, ut quasi radix & fundamentum Ecclesiæ tolleretur, si in iis locis idola colerentur, in quibus Christus natus. Hoc confirmat *Hieronym. Epist. xiiii. ad Paulin.* ita scribens: *Ab Adriani temporibus usque ad Imperium Constantini per annos circiter CLXXX. in loco resurrectionis SIMULACRUM JOVIS, in crucis rupe STATUA EX MARMORE VENERIS à gentibus posita colebatur.* Conf. *Euseb. De Jovis Capitolini templo diversum sentire Dionem, Xiphilinum* tradit D. Quensted. de Spult. Vet. quem vide.

II. Ut igitur hæc pluribus testimoniis probemus, prodeat *Sozom. l. 2. c. 1.* cujus verba Latine tradita recensemus: *Verum nec hujus ligni, nec hujus sepulcri inventio in proclivi erat. Nam Gentiles qui olim Ecclesiam persecuti fuerant, cum Christianam Religionem, tunc primum nascentem, omnibus modis atque artibus excindere laborarent, eum locum ingenti aggerè obruerant, & in sublime erexerant, cum antea esset profundior sicuti nunc cernitur; cumque universum locum, iam Resurrectionis, quam Calvaria, muro circumsepissent, eum exornaverunt. Ac primo quidem solum lapide constraverunt, deinde Templum VENERIS extruxerant, & simulacrum constituerant, eo consilio, ut qui Christum illic adorarent, Venerem colere viderentur.* Hæc *Sozom. Paulin. Epist. xi. ad Severum*: Nam *Hadrianus Imperator, existimans se fidem loci injuria perempturum, in loco passionis SIMULACRUM JOVIS consecravimus, & Bethlehem ADONIDIS fano est profanata, ut quasi radix & fundamentum Ecclesia tolleretur, si in iis locis Idola colerentur, in quibus Christus natus est ut pateretur, passus est ut resurgeret, surrexit ut regnaret.* Ubi quædam in his *Paulini* verbis desiderantur. Nam non in loco passionis erectum **TEMPLUM JOVIS**, sed in loco Resurrectionis. In loco vero passionis fanum & ἱεὸν **VENERIS**, ut patet ex loco *Sozom. memorato.* Ex quo nec ἱεὸν *Veneris* *Eusebio*, loco ubi de *Veneris* agit imagine, nec ἱεὸν restituendum. Nam revera ἱεὸν notat figuram, imaginem. Hinc ἱεὸν & apud *Epiphanium* ἱεὸν figuræ

figuræ & imagines animalium, quæ ab Astronomis in baltheo Solis repræsentari consueverunt.

III. Sed locus *Eusebii* videtur aliter emendandus. Sic se habet difficilis ille locus de *Vita Constantini* l. III. c. XXV. *Δεν ὡς ἀληθῶς ταφεῖνα ψυχῶν κατασκευάζει, νεκρῶν εἰδῶν, σκότιον Ἀφροδίτης ἀκολάστῳ Δαίμονι μυχὸν οἰκοδομησάμενοι: Nefandum revera & execrabile bustum animarum construxere & recessum lascivo Veneris Dæmoni edificarunt, simulacrisque mortuis implevere.* Sic *Christophorsonus*. *Valesius* verò sic Græca reddidit: *Infustum prorsus animarum Sepulchrum, obscuram mortuorum simulacrorum cavernam in honorem lascivi Dæmonis quem Venerem vocant edificantes.* Non prætermisit diligentissimus *Valesius* vocem σκότιον, quam *Christophorsonus* omiserat, & cujus loco ξόανον vel ζώδιον quidam legendum existimant. Sed vox illa nullo modo loco movenda est, & sic locum integrum legendum putaremus: *Ταφεῖνα ψυχῶν κατασκευάζει νεκρῶν, εἰδωλείον, σκότιον Ἀφροδίτης ἀκολάστῳ Δαίμονι μυχὸν οἰκοδομησάμενοι: bustum animarum mortuorum construxerunt, Idolium, tenebrosam speluncam Veneris Dæmoni edificantes.* Nimirum ζώδιον & εἰδωλείον Ἀφροδίτης erectum fuit in loco passionis, non verò sepulturæ, ut voluit *Paulinus*, & ante illum *Eusebius* hoc in loco, quorum memoria liberari potest dicendo, illos voce passionis deceptos fuisse, & per locum passionis intellexisse locum sepulturæ, cum proprie notet locum, ubi Crux erecta fuit, ubi revera vivens passus est Dominus noster, & ubi *STATUA VENERIS* tandem fuit collocata, cum in loco Sepulcri erecta fuerit *JOVIS* statua.

IV. *Alexander Monachus* de inventione Crucis ita literis prodit: *Μάθεντες δὲ ἐκ παραδόσεως οἱ πῖσι τοῦ τόπον τῆς ἀγίας Γολγοθᾶ, κεχώμενον ἔτι καὶ ἀφανῆ τυγχάνοντα, ἐρχόμενοι κατ' ἡμέραν σεβασμίως προσεκύνην, ὅπερ θεωρῶντες οἱ εἰδωλολάτραι, τῷ Διαβόλῳ ὑποβάλλοντες αὐτοῖς, οἰκοδόμησαν ἐκεῖσε ναὸν τοῦ ἀγαλματι τοῦ ἀκαθάρτου Δαίμονος Ἀφροδίτης. Caterum fideles cum ex traditione Majorum, locum Sacri montis Golgotha, qui jam obscurus ac obrutus erat, didicissent, quotidie ad illum accedentes religiose adorabant. Quod Idololatrae conspicati, Diabolo eos instigante, Eadem illic statua impurissima Dea Veneris dicatam construxerunt.* Paria videre est apud *Georgium Hamartolum*

in Chronico: cujus verba Latina ex Græco recensemus: *At cum omnes de loco dubitarent, alioque aliud ex suspitione proferente, civitatis Episcopus omnibus quiescere iussit, monuit ut precibus diligentius insisterent. Quo facto statim divinitus demonstratus est locus Episcopo, in quo impura Veneris Templum & Simulacrum positum erat. Tunc Regina Imperatoris auctoritate usa, coacta in unum, artificum & operarum ingenti multitudine, mandavit ut ex imo fundamento, execrandum illud edificium everteretur, ruderaque & terra inde effossa procul abjicerentur. Quo peracto apparuit divinum monumentum & locus Calvarie.*

V. Ex ista vero Veneris statua in loco Calvarie & passionis erecta, colligunt viri eruditione & doctrina præclari, montem Calvarie vocatum VENERARIUM apud D. Ambrosium in *Psalm. XLVII*. Verum vix probabile est, quod à Venere mons Venerarius dictus; si ita esset, potius Veneræus vocandus. Probabilius putamus. Ambrosium arcessere à Venerari; adeò ut VENERARIUM sit locus, ubi Christus ipse cultus, & ubi fideles Deum venerari solebant. In loco crucifixionis igitur Statua Veneris collocata; in loco Sepulcri statua Jovis. In utroque loco Sacellum seu adiculam conditam crediderimus. Cum autem loca non longe à se invicem distita fuerint, vix credibile est, duo Superba & Regia Tempia ibi fuisse constructa; sed unicam ædem tantum, quæ ad utrumque Sacellum scil. Crucis & resurrectionis videbatur pertinere. Cum etiam plures ædes erectas quidam memorent, hoc intelligendum de Sacellis & ædiculis Crucis & resurrectionis. De quibus diversis Sacellis *Eutychius* Patriarcha Alexandrin. in suis Originib. Edit. Pocockian. pag. 450.

وقدر قسطنطين الی صقازیرس اشقف بیق المقدس
لن یطلب صومہ المقیمت والصلیب وقبلی الکنایس

In mandatis etiam dedit Constantinus Macario Episcopo Hierosolymitano, ut Crucis loca perquireret, & Ecclesias strueret.

VI. Sive itaque templum exstructum à Constantino, sive Helena, de qua *Eutychius* & *Gregor. Abulpharajus* in dynastiis, *dynast. VII. pag. m. 135.* nihilominus manet verum, quod Sepul-

pulcrum Christi templo fuerit ornatum sequioribus temporibus. Vid. plur. diff. *Stephan. le Moyne in not. pag. m. 432.* Id quod etiam *Adrichom. in descriptione Terra S. fol. 242.* confirmat his verbis : *Auratis cornusca laquearibus & aureis dives altaribus - - - ornavit templum.* Hodie quoque Sepulcrum Christi, quod venditur, contiguum adhuc habet templum, in quo aluntur Monachi ordinis Templariorum, hujus formam nobis exhibet *Dapperus in der Beschreibung der Landschaft Palestina fol. m. 324.*

VII. In primis Christiani postmodum hoc observabant circa Sepulchra *Martyrum*, quibus templa adjungebant, quæ **MARTYRIA** appellabantur: vid. *Cornel. à Lapide Comment. in cap. xi. Esa. fol. 169.* quæ originem traxerunt ab illo templo Sepulcro Christi superstructo, quod Martyrium crucis & martyrium resurrectionis nominabatur, referente *Stephano le Moyne in not. pag. m. 436.* inquit: Nam ante erectam istam Basilicam non video, ædes in honorem Martyrum consecratas, nomine Martyrii apud quemquam designari. Postea frequentissime vox Martyrii in istum sensum fuit usurpata. Sic Anno ccclxv. in Concil. Laodicensi. Can. 9. Concil. Ephesi. Ann. ccccxxxi. *Act. 1.* ubi Ecclesiæ Sancta Martyria dicuntur, Concil. Chalcedon. Anno ccclxi. C. vi. & viii. aliaque satis testantur Templa Martyria dicta. Eleganter quoque illa Martyria describuntur à B. D. Hildebrando Patrone meo post fata venerando in libell. de precib. veter. Christian. cap. xxi. pag. m. xxix. Plura qui de his legere desiderat, evolvat celeb. *Johannis Faës animadvers. ad Lyl. Gyrald. de vario sepeliendi ritu pag. 196. 197. 198. seq.* qui fuse de his egit: conf. *Stephan. le Moyne not. & observat. pag. 438.* Ex his itaque quæ diximus satis elucet, moris veterum fuisse Sepulchris templa inædificare, ut pietatem in defunctos Sanctos ostenderent. Ne ergo Lectoribus ob prolixitatem nauseam creemus, finem imponimus Ornamentis Sepulchralibus externis, & ad interna nos accingimus.

CAPUT VIII.

*De Ornamentis Internis Sepulcrorum Hebræorum
scil. Unctura.*

I. **C**adavere abluto afferebantur aromata & unguenta in Condituram illius insumpta. Hebræos quoque cada- vera abluisse testatur Scriptura Act. cap. ix. 37. ubi de *Tabitha* *Joppensi* legitur, quod post mortem lota fuerit. Factum autem est per dies illos, ut *Tabitha* ex infirmitate moteretur, quam cum lavissent, posuerunt in coenaculo. Testimonio suo etiam probat cl. *Buxtorff. Synagog. Judaic. c. xxxv.* ut scil. puri & mundi sint, cum peccatorum ratio reddenda. *Liber Minhagim cap. ult.* Man ist das Mith (todte) metacher (sauberend) diemeil er sol die (rechenhaft geben) vor dem Bore (schöpfer) das er sol gesaubert seyn. Conf. huc *Quensted. de Sepultur. Veter. Gejer. tract. de luctu Hebr. pag. m. 52. c. v.* Abluto cadavere unge- bant, non autem eo modo quo Ægyptii, qui extractis vitce- ribus unguenta corpori indebant; sed hi aromata exterius cor- pori applicabant. Vid. *Tr. nost. de luctu Grac. cap. vi. pag. m. 64. edit. Marpurg.*

II. Ut igitur in hac mortuorum Hebræorum ordine pro- cedamus, primo consideramus materiam Unguenti, quæ du- plex fuit, liquida & arida. Liquida fuit illa, qua mulier il- la in unctura Salvatoris usa fuit, & unguentum nardinum ap- pellatur: de quo integr. *dissert. habuit cl. Balihasar Otto*, quæ e- volvatur: confer. *Fr. Fortunat. Scacchi Myrothec. Sacro-profan. edit. Rom. 1625. part. i.* ubi plura. Nos tantum Uncturam Sepulcralem Judæis usitatam in cadaveribus condiendis perlu- strabimus. Hanc nobis subministrat Evangelista *Johannes cap. xix. v. 39. 40.* *Venit autem Nicodemus - - ferens misturam myrrha & aloes libras quasi centum.* Unguentum, quo sanctis- simum Christi corpus unxerunt, seu potius aromata, ex quo- rum mistione unguentum unum conficiunt, *Johannes præ- memorato loco ad duas species Myrrham scil. & Aloen revocat.* Ubi verò *Myrrha & Aloes* non seorsim accipiuntur: dicitur enim

enim *μύγμα σμύνης ἢ αλόης* h. e. *mixtura myrrha & aloes*, ut annotavit *Heinsius in Aristarcho sacro cap. xv. fol. 955.* Adducit autem *Johannes* duas hasce species ut luntuosiores & in hac mixtura dominantes præcipue, ut observat *B. Gerhard. Harm. Evangel. cap. 205. p. 2065.*

III. Ad uncturam Sepulchralem (1) *Myrrham* adhibitam fuisse asserit *Johannes*, quæ ab ipso vocatur *μύγμα σμύνης*. Cum autem multis in locis *Arabia* ac etiam alibi *Myrrha* gignatur, pro diversitate regionis, diversa etiam sortitur nomina; quamobrem habetur *Myrrha Indica, Troglodytica, Caucasica & Ergasima*, quarum omnium postremam ac deterrimam esse *Dioscorid.* Scriptoresque reliqui tradunt. Meminit etiam *Myrrha Bæotica Dioscor. lib. 1. c. 79. & Achaica Columella*, quæ tamen improprie sic appellabatur, (nunquam enim *myrrha* in *Achaja* crescebat,) fortasse; quod ex *Achaja* tunc temporis afferretur. Alia etiam plura genera *Myrrha* *Plin.* & alii recensuerunt, quæ genera huc non spectant. Nobis de illa tantum, quæ *σμύνης* Græcis dicitur, hic sermo est, quæ *Troglodytica* appellatur: vid. *Fr. Fortunat. Scacchi Myrothes. Sac. profan. part. 2. cap. viii. pag. m. 83. cl. Joh. Henric. Ursin. de horti. Aromat. edit. Norimb. 1699. pag. 216.* (2) Usurpabatur *Aloë*, de qua fuse egit laudatus *Ursinus in horti. Aromat. pag. m. 197. 198.* cujus verba transcribere supersedemus, cum Benevolis Lectoribus Auctorem ipsum evolvere concessum. Hæ duæ aromatum species ideò in conditura cadaverum adhibebantur ad repellendos vermes & putredinem amovendam à defunctorum corporibus.

IV. Visâ materia hujus uncturæ, meritò nunc quærimus, quale illud *μύγμα* fuerit, quod ad Sepulturam Domini attulit *Nicodemus*, & quo fine allatum fuerit? Ad quale respondemus, quod fuerit *μύγμα σμύνης ἢ αλόης*. De *Myrrha* constat res; de *Aloë* disputat *Salmasius*, non fuisse succum illum Catharticum, sed pulverem arboris aromaticæ. De utraque *Aloë Isidorus*: de illa in herbis; *Aloë*, herba amarissimi succi: de hac inter arbores; *Aloa* in India atque Arabia gignitur, arbor odoris suavissimi atque summi: denique lignum ipsius vice thymiamatum adoletur altaribus, unde & nomen traxisse videtur. Ridicule si ab olendo, agolendo. Ac communis In-

terpretum sententia est, de succo herbæ hîc agi. Nonnus contra de aromatica accepit. Huic favet *Salmasius*; sed argumenta, quæ affert, non videntur rem conficere. Sola, inquit, unguenta & aromata ad unctionem & pollincturam cadaverum adhibita, nec ullum locum fuisse medicamini, qualis Aloë vulgaris & Medica. Atqui *Aetius*, quem adducit ipse *lib. 6.* Νεκρῶ σμύρτιν his notat speciebus constituisse: ALOE, MYRRHA, GUMMI, SARCOCOLLA, ACACIA, OPOBALSAMO. At Sarcocolla Acaciæ succus, ipsumque gummi, medicamina sunt, qualis Aloë vulgaris, ejusdemque facultatis & usus in Medicina: *exsiccatoria* quippe & *emplastica*. Cætera argumenta momenti minus habent. Alia atque alia unctui mortuorum aut pollinctui adhibita olim, si-ve more Gentium, si-ve pro copia, aut dignitate. Qua de re multa *Kirchmann. de funer. l. 1. c. VII. & VIII. & Spondan. in S. Cœmiter. l. 1. p. III. cap. III.*

V. In Judæa Ditiore & qui dignitate præstabant, MYRRHA & ALOE mixtis condecabantur: nec μύρρα hoc parce adhibitum, sed magnificè, ut corpora clarorum in eo quasi natarent, aut tota obducerentur; quomodo apud Assyrios melle perfundebantur: apud Persas cera circumliniebantur: apud Ægyptios Gypso inducebantur. Sic beati apud Romanos crassis luitis amomis, obliti & inducti apud Persum Satyr. 3. luiti Satyrice dixit. Et hoc putamus est, quod posteriores Latini dixerint, corpora aromatum constrictione solidata: vid. *Spondan.*

- - - - qua tumulis bene condita, saxa reservant,
Aut Arabum solidans pulvis, odorque tenet.

Ut canit *Orientius*. Hoc clarius elucescit, si intellexerimus, quem in usum allatum fuerit hoc μύρρα? Respondet autem *Johannes*, corpus Domini, curatores funeris ejus accepisse & ligasse cum aromatibus his ipsis Myrrha & Aloe, quæ & ipsa in aromatum censum refertur per catachresin non usitatam: quanquam & alia affuisse, nescimus an negandum sit?

VI. Non igitur simpliciter unxerunt aut obiter, sed totum corpus, manus pedesque unguento hoc spissiore circumlitum & obductum facies constrinxerunt. Hoc totum est αλάειν, quod Latini dicunt pollingere: vide hæc apud *Walaum*

ex *Casaubon. ad Luc. xxiii. 53.* & aliis ad *Joh. xix. cit. loc.* add *Casaubon. in Pers. Satyr. 3.* Et hinc, putamus, apparet cur *Myrrha* addita fuerit aloë? non tantum, ut corpora a putredine tuerentur, sed etiam ut spissamentum esset unguenti & glutinum quasi, quo corpori adhæresceret: qua de causa gummi quoque & *Sarcocollæ* fere duplum addi solebat cæteris aromatibus & unguentis. Unguenta itaque hæc vocabantur *σέμματα*. vid. *Scacchii Myrothec. part. 1. pag. m. 202. edit. Rom.* Aliter enim Hebræi, aliter Ægyptii ungebantur. Ægyptii enim exemptis intestinis locum aromatibus replebant, uti *Herodot. Diodor. Sicul. & ex iis Gerard von Mehn Cent. 1. Amant. hist. cap. 50.* referunt. An verò *Jacobus* Patriarcha hoc modo unctus, non expedimus. Credimus tamen Judæos hanc incisionem religione quadam averfatos. Non igitur assensum præbemus illis viris doctis, qui asserunt, uncturam hanc à *Josepho & Nicodemo* factam, tumultuariam & rudem tantum fuisse, uti cl. *Chr. Faselti dissertatio* hoc confirmat de *unctura Christi sepulchrali*. Cui adstipulatur *Baldwin. Wala. in Joh. cap. xix. pag. m. 1001.* Constat enim ex *Maimon.* cadavera Hebræorum non aliter condita fuisse, quod & ipse *Johannes* approbat dicens factam esse hanc uncturam, sicut mos fuerit Judæis funerare. Plura qui desiderat, evolvat *Saubert. de Unctura Christi sepulchrali.*

CAPUT IX.

De Vestibus cadaverum Hebræorum Sepulchralibus regiis.

I. Post uncturam cadaver vestibus induebatur. Neminem nudum terræ mandabant, quia credebant, aliquando se vestitos resurrecturos esse. Cum autem varii status vitæ humanæ reperiantur & Rex summum caput habeatur; merito quæritur, an Rex iisdem vestibus, uti plebejus terræ mandatus fuerit, nec ne? Priusquam autem ad hujus quæstionis decisionem perveniamus, ratum esse duximus, ut ante oculos ponamus, quæ vestes Regiæ fuerint? Has si perlustramus, ex-

tra omnem dubitationis aleam ponimus pulchras fuisse, uti *Maim. H. Mel. c. 2.* & ex eo cl. *Schickardus* in suo *הכלל בשם* pag. m. 233. testatur, cujus hæc sunt verba: Rex tondetur omni die & ornat seipsum, induiturque vestibus pulchris & honorabilibus. Ex quibus elucet, splendidas & lautas vestes fuisse: vid. *Tract. nost. de Vestibus Hebr. Bibl. de vestium regio:* conf. *Myrothec. Scachii edit. Rom. part. 3. pag. m. 505. seq.* Et probabile est purpuram, sindonem, aliaque pretiosissima vestimenta gestasse Reges. Nec dubitatur, quin sceptro & corona ornatus fuerit Hebræorum Rex more aliorum Regum, de quo ornamento cl. *Schickardus* pluribus egit.

II. Cum igitur Reges Hebræorum tam splendide ornati inceserint in vita, merito quæritur, an etiam cadavera eorum in Sepulcris his amicta fuerint? Et hîc tam affirmantes, quàm negantes offendimus partes. Qui affirmant, exemplum *Herodis* in medium proferunt, de quo in historiis legatur, quod splendidissimis vestibus indutus sepultus fuerit. Audiamus iterum sæpe laudatum *Schickardum* pag. m. 417. ex *Josp.* ita loquentem: *Collocarunt igitur eum in lecto deaurato & lapidibus pretiosis referto, capiti peplum imponentes, iidem gemmis repletum, super quo corona regia erat, & manu tenebat sceptrum.* Qui negant, referunt, nefas esse sepelire involucris holosericis, vestibusve deauratis vel acupictis, etiam Principem Israel: conf. *Schick. pag. m. 411.* & *B. Gejer. Tr. de luctu Hebr. cap. v. §. 10. pag. 56. 57.*

III. Probabilior ergo sententia, qua statuitur & Regum cadavera Sindone involuta fuisse; quamvis *Menoch. lib. viii. de Republ. Ebr. c. v. qu. 3.* conicere velit, quod, antequam cadavera ad sepulturam elata, suis vestibus, quibus vivi mortui usi, induti & exportati fuerint. Cum autem hæc conjectura nuda sit, ipse retineat hanc sententiam, nec meretur ut calculum adjiciamus album. Quid enim hoc fuisset, corpori delibuto induere vestem antiquam, mox exuere rursus aliaque reponere linteamenta? Sindone ergo involvebant Judæi mortuos suos, quæ Sindones Sepulchrales Rabbinis dicuntur *כריכי חת* involucri mortuorum, à radice *כך* involvit, velavit, fiebantque ordinarie ex lino subtiliore. In eam sententiam loquitur cl. *Buxtorff. Synagog. Judaic. cap. xxxv.* Albam deinde illi lineam tunicam induunt, & quidem vulgo eam,

eam, quam Expiationis die induere solitus erat, & ita in fere-
trum recondunt. Antiquissimæ enim hoc apud ipsos est
consuetudinis לקבור בגדרים לבנים in vestimentis albis tumulo mor-
tuos mandare; non pretiosis. Cum quoque Sindones ex va-
ria materia fierent, uti celebr. *Braun. in lib. 1. de vestitu Aa-
ronis pag. m. 112. 113. §. 102. 103.* probavit, non dubitamus,
quin alia & subtilior Regibus, alia & vilior cæteris adhibita
fuerit. Interim tamen firmo stat talo & Reges Sindone in-
volutos fuisse: confer. *Gyrald. de vario sepeliendi ritu cap. xxviii.*
pag. m. 412. edit. Helmst. & animadvers. Johannis Faës. Videat-
ur quoque *Baldwin. Wala. comment. in h. l. Johannis*, qui ex
Maimonide plura testimonia protulit, *pag. m. 1001.*

IV. Si igitur *Herodes* juxta morem & consuetudinem Judæ-
orum sepultus & cadaver ex more illorum ornatum, merito
quis dubitare posset de illis quæ paulo ante dicta sunt, quod
vestibus Regiis terræ mandatus. Verùm si juxta morem Græ-
corum reconditus, non negamus, quippe apud illos etiam
hæc consuetudo vixit, ut mortuos vestibus pretiosissimis fe-
pelirent, patet hoc ex *Euripide*, qui de *Alceste* ita: cujus ver-
ba à Philipp. Melanchthon. Latinitati donata referimus *edit.*
Francos. 1562. pag. 338.

Postquam sensit fatalem diem

Adesse, fluviali aqua candidum corpus

Lavit, & accipiens ex cedrinis arcis

Vestem & ornamenta, decore induebatur.

Ast Hebræorum more sepultum fuisse Herodem, nullus du-
bitabit. Ergo Sindone involutum certo asserere licet. Verùm
& hoc observandum, quod mos hic mortuos pretiosissimis in-
volucris sepeliendi apud Judæos vixerit, usque ad tempora
Gamalielis; quare Josephi verba stare possunt. In hac autem
vestitura Judæi nimis curiosi erant, uti in *Minhagim* legitur:
Man sol sehen das ihm (den todten) nichts von den תכריכין (sterbkleide
oder Leinwandten gezeuig/ in das Maul kompt es ist sonst ככנה grosse gefahr.
Et superstitiosi Judæi & Christiani credunt, pestiferam luem
inde originem & incrementum accipere: de quo vide *Lud.*
Dante cas. consc. de morte quest. 19. p. 1114. Hondorf. theat. hist.
prac. 2. p. 147. Huc referendus *L. Christiani Friderici Garmanni*
O o Tract.

Tract. de miraculis mortuorum lib. 1. tit. 111. de cadaveribus porcorum mandentium instar in cryptis sonantibus, vulgò schmerzende todtpag. m. 25. 26. seqq. edit. Lips. 1670. qui fuit de his rebus egit.

V. Quod cadavera *Sindone* amicta seu involuta fuerint, patet quoque ex Sepultura Christi, quippe expressis verbis in Scriptura legimus *Iosephum & Nicodemum* corpus Christi involvisse, sed qua re, *Sindone* scil. linteo subtilissimo & pretiosissimo: vid. B. Gejer. *de luctu Hebraeor. c. v. pag. m. 59. Tr. nostr. de luctu Græcor. pag. m. 69. 70. edit. Marpurg. cl. Salmas. apud Thom. Bartholin. de latere Christi. apert. pag. 377. Balduin. Wala. in Joh. cap. XIX. pag. m. 1001.* Illud tamen hoc loco observandum putamus, quod *sceptrum & corona* regia unâ cum cadavere quoque recondita fuerint, prout ex *Iosepho* cl. *Schickardus* מלך משפט pag. 417. probavit. Cætera verò utensilia igne consumeantur: vid. *Schickard. pag. m. 421.* qui testimonia ex Maimonide hæc confirmantia c. l. recenset. Addatur hic B. Gejer. *Tr. de luctu Hebr. cap. vi. §. 7. pag. 110. 111.* qui Benevolo Lectori, plura desideranti, satisfaciet. Nos autem ad alia ornamenta & vestimenta aliarum personarum progredimur.

C A P U T X.

De Rabbinorum seu Doctorum vestibus Sepulcralibus & plebejorum.

I. Egregii aliquando sumtus sepeliendis Professoribus & Doctoribus impendebantur, imò funera Rectorum more Regio tractabantur *Abodha Zara, cap. 1. fol. 11. 1.* כשם ששורפין על המלכים כך שורפין הנשיאים ומה הם שורפין על המלכים מיטתן וכל ששמישן ומעשה שמת רבן גמלאל הוקן ושרף עליו אונקלוס הגר i. e. *Uti comburunt propter Reges ita quoque comburunt propter Principes (Rectores Academiæ.) Et quid comburunt propter Reges? Læctum ipsorum & Utenfilia ipsorum. Exemplum est: cum obiisset Rabban Gamaliel Senex, combussit propter illum Onkelofus Proselytus septuaginta minarum Tyriarum pretium.*

pretium. Siccine etiam in funere Jesu, tanquam eminentissimi omnium Doctorum ingentem Myrrhæ & Aloes summam comburere decreverat *Nicodemus* Joh. xix. 39. Tam honorifice Professoribus iusta persolvebantur; ut alia silentio involvamus, quæ ad nihil nisi augendum pompam atque sumtus faciebant. Qui ritus etiam Christianis olim usitatus, in quem invehitur *Hieronymus de vit. S. Pauli primi Eremitæ* ad calcem; *Cur & mortuos vestros auratis obvolvitis vestibus? - - - an cadavera divitum nisi in serico putrescere nequeunt?* Conf. *Chrysostom. homil. 84. Quensted. pag. 95.*

II. At *R. Gamaliel* meliora edoctus supervacaneum esse duxit, tanta cura corpus illud condire atque ornare, quod vermibus tandem in alimentum cederet, quasi verò vermibus non saperet, aut salubre satis non esset cadaver, nisi gratis saporibus odoribus illitum gulæ ipsorum lenocinaretur; ideoque bona satis intentione *R. Gamaliel*: הוא צוה קורם מותו להוציאו לקבורה בכלי פשתן כי קורם זה הוציאו את המתים בכלי משי והיה הוצאתו: i. e. *jussit ante obitum suum ut efferrent ipsum ad Sepulcrum cum vestibus lineis, quia antea mortuos extulerant cum vestimentis sericis, atque haceductio mortui.* (Sic vertit *Vorstinus*, pro quo, ut sensus clarior evadat, celeberrim. *Wagenseil.* substitui vult: *Atque hac funerum impensa*) *gravior fuit propinquis ejus, quàm ejus obitus.* Conf. cl. *Schickard. in משפט חולך cap. vi. Theor. xix. pag. m. 427. edit. Lips.* Quam ob causam hoc familiares ejus tam male habuerit, non opus est *Oedipo* interprete; scil. doluerunt, quod, cum Doctor tantus esset, sepeliendus tamen non nisi vulgari habitu indui vellet; antea enim modum excefferant Judæi in ornamentis funerum, at modum sibi & illis præscripsit idem *Gamaliel*, dicente *R. Saadia in Sepher Emunoth*: *cujus verba ex versione cl. Ursini ita recensemus: Hac doctrina apud populum vigente modum excefferunt in vestibus illis, quibus mortui involvuntur, & exinde hoc malum consequebatur, quod quicumque tenuioris sortis fuerit, reliquerit mortuum & fugerit, usque quo ordinaverit Rabbam Gamaliel, ut involverent cum duobus vestimentis lineis albis, & omnis populus ejus exemplum secutus est.* Omnem itaque luxum sapientes detestantur & ipsum cadaver vilissime involvunt, uti ex *Mos. Egypt. Hal. Efel cap. iv.* probat cl. *Schickardus de ju-*

re Regio, cap. vi. Theor. xix. ubi ita: *Abradunt Pilos corporis, mox vestiunt involucriis candido filo lineo confutis, neque pretiosis.* Lanæ enim vestes nec in sacris gestantur nec cum mortuo sepeliuntur: vid. celeb. *Braun. de vestit. Sacerd. Hebr. part. i. cap. 9. pag. m. 162.*

III. *Samuelem* quidem Prophetam cum pallio sepultum existimat *Schindler. in Lexico suo Pentaglot. in voce מעיל ex 1. Samuel. xxviii. 14. fol. m. 1026.* cui adstipulatur *R. Abarbanel ad 1. Sam. 2. 19.* his verbis: *ושנקר במותו מעטף וזהו שאמרה & quod (pallium) cum mortuus esset, eo circumvolutus sepeliretur, & hoc est, quod dicit Pythia: amictus pallio.* Cum autem *מעיל* sit pallium prolixum ad genua plerumque & infra Pontificis, uti testatur celeberr. *Braun. lib. de vestit. Aaron. 2. cap. v.* qui evolvatur, vix huic sententiæ adstipulamur, cum materia ejus fuerit plurimum lana, hyacinthina, quam male reddit *Lutherus* einen frydom vat, & Hebræis interdictum, ut ejusmodi pallium cum mortuo sepeliretur. Hinc facile conclusionem facere possumus, *Samuelem* cum *מעיל* non sepultum fuisse. Sed unde probabunt *Schindlerus* & *Abarbanel*, *Samuelem* cum *מעיל* sepultum? forsitán ex illo, quod apparuerit Pythonissæ in *מעיל* pallio? Plane argumentum est labile. Non enim sequitur, *Samuel* apparuit Pythonissæ cum pallio seu *מעיל*, Ergò etiam cum illo sepultus. Diabolus enim sub *Samuele* personato apparuit in illis vestibus, quas gestare consueverat *Samuel* in vita, ut inde *Saul* facile putaret, *Samuelem* ipsum esse, & illum eò facilius falleret. Non autem inde sequitur, *Saulem* cum illo pallio terræ mandatum esse. Quod autem *Samuel* cum *מעיל* conditus non fuerit, probamus ex supra citato Hebræorum canone, quod mortuus cum laneis vestibus non sit sepeliendus. Jam autem *מעיל* laneam vestem fuisse constat. Ergo.

IV. Accedit etiam hoc, quod Pontifices Hebræorum cum vestibus Pontificalibus sepelire non concessum. Exemplo nobis est *Aaron* summus Sacerdos *Num. xx. 26.* ubi hæc extant verba: *Tolle Aaron & filium ejus cum eo, & duces eos in montem Hor. Cumque nudaveris patrem veste sua, indues ea Eleazarum filium ejus.* Ubi merito quæritur, quas vestes *Aaron* exuerit, & quibus amictus fuerit *Eleazar*? Ad quam quæstionem

nem respondemus vestes Pontificiales fuisse, licet F. *Fortunat. Scaccho in Myrotheoc. Sacro-profano part. 2. cap. LXXX. pag. m. 817. edit. Rom. 1627.* Abulensem aliosque erroris accuset his verbis: In his decepti sunt Abulensis, & quotquot in ejus sententiam ivere; existimantes has vestes, easdem omnino cum sacris fuisse, quibus nimirum Pontifex in Sanctuario utebatur, quod arbitrari nefas est. Nam has tantum gestabat, quando Dei Sanctuarium ingrediebatur, ut coram Domino ministraret & in officio ministerii esset: Hinc concludit, quod vestes illæ non fuerint Pontificiales, quibus Moses Aaron spoliaverit & nudaverit. Licet igitur libenter cum aliis viris doctis fateamur, quod licitum non fuerit extra ministerium in Sanctuario gestare vestes sacras Pontificales, id quod fuisse & erudite demonstravit *vir celebr. Braunius in elegantiss. libr. de vestitu Sacerdot. Hebr. part. 2. cap. xxvi. pag. m. 675. seq. §. 715. 716.* Nihilominus tamen in casu necessitatis & ex mandato Dei licitum erat Sacerdotibus extra urbem gestare. Legimus enim apud *Josephum Antiquit. lib. xi. cap. viii.* Pontificem Maximum *Simeonem Justum*, aut *Jaddum* cum reliquis Sacerdotibus cum vestibus sacris obviam ivisse *Alexandro*. Confer. *Braun. cap. xxvi. pag. m. 679.* Addit *Mikotz. praecept. affirm. CLXXIII.* in necessitate & monitu & jussu Dei.

V. Recte ergo ex mandato Dei vestes Pontificiales Aaroni Moses exuebat ex mandato Dei extra Sanctuarium & ob necessitatem, quia Aaron vivus jam mori debebat, quas alias gestare non potuisset; si demum post mortem his spoliatus fuisset. Interim tamen vix credimus *Aaronem* nudum terræ post mortem mandatum esse, quia nullus apud Hebræos nudus sepeliebatur, sed sindone vel linceo involutus; & ita Aaronem non nudum sepultum fuisse asserimus. Similiter omnes vulgares mortui cum linteis involucris conditi sunt, quod ex verbis Moſis Ægypt. paulo ante allatis patet, exceptis paucis, de quibus *Minhagim*: cujus verba referente *Gejero pag. 62. de luctu Hebr.* Wenn man findet einen entleibten / so thut man ihn zu Refuca / (grab) wie man ihn findet ohne sachrichin / (storb kleide) man lässt ihn auch die schue an alsoo auch eine findbetterin / oder der zu tode gefallen wäre... Missis itaque his ad specialiora pedem movemus.

CAPUT XI.

De Fasciis Sepulcralibus.

I. Fascia est linteum ad ligandum aptum, ut notant Auctores Lexicorum. Jam autem constat, quod apud Hebræos mortui seu cadavera fasciis involuta fuerint, de quibus jam acturi sumus prolixius. Fasciæ hæ sepulchrales vocabantur *ὀρόνια*. vid. *Balduin. Wal. comment. in Joh. cap. xix. pag. m. 1000. & Κερίαι*. Quod ad primum attinet vocabulum *ὀρόν* vel *ὀρόνιον* tunc varia significat, quæ adducta legi possunt apud cl. *Suicerum* in *Thesauro suo Ecclesiast. part. 2. fol. m. 454.* ubi refert, quod linteamen, item omnia involucria notet. Item *Sindon, cingulum*, fasciola, tenue linteolum muliebre, & omne genus telæ tenuæ, quamvis non sit lineum, & quæ alia sunt, quæ vir doctissimus ex *Scriptis Ecclesiast. Patr.* collegit. Sunt etiam fasciæ Sepulchrales, quibus corpus unctum instar infantis constringebatur, cujus figuram nobis exhibet doctiss. *Gisbert. Cuperus in observat. lib. 2. pag. m. 206. edit. Traject. ad Rhen. 1670. confer. D. Quensted. de Sepultur. pag. m. 92. edit. Witteberg. 1660. & Tr. nostr. de luctu Gracor. cap. vi. pag. m. 70. edit. Marburg.*

II. Alterum, quo fasciæ nominabantur nomine, vocabulum est *Κερίαι*, uti legimus apud *Johann. cap. xi. 44.* quæ Græcis proprie vocantur fasciæ, ut notat *Nicol. Fuller. pag. m. 166.* Angli dicunt *bands or lists of cloth to tie the hands and the feet withal*. Confer. celeb. *D. Quensted. de Sepult. Vet. p. m. 91. edit. Witteb. 1660. Tr. nost. de luctu Gracor. pag. 70. Baldwin. Wal. ad Joh. xi. pag. m. 929.* Erant ergò *Κερίαι* tæniæ, quibus mortui à capite ad pedes vinciebantur. Suidas dicit, quod Zonæ genus ex funibus fuerint, loro simile, quâ lectos vinciunt. *Κερίαι* hîc sunt cunabula vel incunabula, seu fasciæ, quibus colligantur infantes in cunis positi. Adducit postea *Suidas* locum ex *Aristophan. Avib. pag. 400. v. 8.* quem vide. In N. T. nempe *Joh. xi. 44.* *Κερίαι* sunt tæniæ seu vincula, quibus pol-
lungebantur corpora mortuorum. Glossæ veteres: *Τανίος* xi-
πίτης

ρίσσης pro κειρίσσης, ut κέρω pro κέρω tondeo: & σιρά pro σιρά. Apud *Hesychium* est Κηρείαις, quod manifeste mendosum. *Pricæus* doctissimus ille Anglus legendum censet, Κειρίαις, & post Κηρείαις, vel quod ordini literarum magis conveniret, Κηρίαις retinendum videtur, ἀπὸ τῆς Κηρός i. e. a morte, quasi dicas *mortales fascias*. *Salmasius* apud *Hesych.* legit: Κηρίαι, ἐπιθανόντια ἐντεταλγμένα, quasi velit dicere *quibus ii, qui fato functi sunt, involvuntur*. Hanc vero lectionem nemo facile admiserit: placet magis altera *Pricæi*, modò pro Κειρίαις legatur Κηρίαις. Κειρίαις δεδεμένος est feralibus amiculis adstrictus atque obditus, ut loquitur *Apulejus lib. x.* Linea sepulcrorum vincula dixit *Tertullianus*. Nilus apud *Photium Orat. 1. in Pasch. Cod. CCLXXVI. pag. 1529.* de infante adhuc in utero latente asserit: *Natura fasciis involutus, similis est mortuo fasciis sepulchralibus involuto, ligato*. Κηρίαι, quæ propriè mortuorum involucria erant, etiam pro incunabulis & fasciolis, quibus alligantur infantes, usurparunt teste *Moschopulo*. Κηρίαι vulgato sunt institæ ut & *Augustino*. *Fascia* quibus mortuus involvitur.

III. Cum itaque mos veterum Judæorum circa mortuos vestiendos fuerit, ut fasciis illos circumligarent, operæ pretium esse duximus, paulo clarius illum tradere, cum fere omnes, qui de luctu Hæbræorum scripserint, de mortuorum vestitu aut sileant, aut obscure loquantur, ut quid proferant haut intelligi queat. *Johannes Buxtorff. Synagog. Judaic. cap. xxxv. pag. m. 431.* ait: Albam illi (mortuo) lineam tunicam induunt, & quidem vulgò eam, quam expiationis die induere solitus erat. Sed nemo non videt, ad recentiores mores respexisse *Buxtorffum*, quem sibi scopum præfixerat, cum ederet librum. Optime autem vestitus, quo corpus Christi in sepultura contextum est, ex ipsis Evangelistarum verbis cognosci poterit. Hæc verò paulo accuratius perpendentesprehendimus, (uti etiam in Tract. nostr. de luctu Græcor. annotavimus) Christum non magno quodam linteo, sed compluribus tantum fasciis fuisse involutum, quemadmodum hodie infantes involvuntur. Ita etiam sensit cl. *Salmasius pag. 377.* Pro Sudario, inquit, quo caput ejus (Christi) involutum est, linteum late patens omnibus exhibent, cui forma corporis Christi impressa visitur, quasi mos tum fuerit, ut
nunc

nunc sit, corpora mortuorum linteis lectualibus amplis involvere. Atqui solo Sudario caput involvi mortui solēbat, totum corpus fasciis religābatur, ut nunc infantium corpora, qui in cunis sunt. *Κειρίας* vocant Evangelistæ in *Lazaro*, quæ sunt fasciæ. *Τελαμῶνας* Græci appellant. Nam Græci ut & Judæi fasciis corpora mortuorum involvebant, à pedibus usque ad fauces, caput verò parvo linteo, quale est Sudarium vel muccinium, ut vocabant, operiebant. *Ὁ θόνιον* Johannes vocavit illas fascias, quibus Christi corpus vinctum fuit, cap. XIX. v. 40. Ubi *ὁ θόνιον* numero plurali dicuntur de fasciis linteis seu linteis. Nam *ὁ θόνη* unum est magnum linteum. Conf. *Tr. de luctu Græcorum*.

IV. Certè *Johannes*, sepulturam Christi accuratè describens, non mentionem facit linteï magni, sed tantum fasciarum; cum cæteri id fecerint Evangelistæ, qui diserte sindonem nominant. Non ergo putandum acsi hæc Johannis opinio cæterorum destruat, sed potius itabiliat. Dicimus ergo fasciarum vocem, non rem, omittere tres reliquos Evangelistas & sindonem dixisse, quod institas seu fascias vocaverit Johannes. Sindon illa integra non fuit, sed in fascias disrupta, quibus Judæorum more corpora mortuorum circumligari solent. Observat *Artemidorus*, mortuos & infantes eodem planè modo fasciis involvi. At quis prius magno linteo infantem contegit, eundemque deinceps ligat fasciis? Evangelistæ Sindonem dicunt. An integra, an in fascias disrupta fuerit, non addunt. At *Johannes* addit. Conditionem ergo Sindonis discamus à *Johanne*. Quæ verò nunc pugna inter Evangelistas? Nonne sindon in fascias scissâ etiamnum sindon est? Sindon certè commodissima est, cui fasciatim involvatur corpus. Num sindon esse non potest, nisi quæ amplissima sit? Adscribimus igitur iterum verba *Salmasii*, utut pluscula, quia totum exhauriunt negotium.

V. Ita autem illa pag. 380. sonant: Quæ *ὁ θόνιον* *Johanni*, ea reliquis Evangelistis *σινδῶν*. Sic enim *Lucas* in *Evangelio* cap. XXI. de *Josepho* decurione, qui corpus Jesu è cruce sublatum, ut petierat à Pilato, sepulturæ tradidit, asserit, Sindoni involutum fuisse. *Σινδῶνα* appellavit *Lucas* quæ dicuntur *ὁ θόνιον* *Johanni*, de eodem *Josepho* ab *Arimathæa*, quem Jesu

corpus, ait, de cruce sublatum accepisse & cum Nicodemo ὁθόνιαις religasse cum aromatis, ut mos fuit Judæorum mortuos ἐνταφιάζειν i. e. sepelire. Atqui Judæorum more constat, mortuos fasciis & vinculis involvi solitos, ut etiam apud Græcos. Historia Lazari resuscitati à Christo hoc non ignorare nos patitur, in qua *Κεῖριάι* nominantur eidem Johanni, & à Sudario diversæ ponuntur, quo facies ejus circumligata erat: *Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς δεδεμένος τὰς πόδας ἢ τὰς χεῖρας κεῖριάις, ἢ ἡ ὄψις αὐτῆς σιδάριον περιεδέδετο*: Religatus pedes & manus institis, & facies illius sudario erat ligata. Cum dicit, pedes & manus ligatas institis, sive fasciis habuisse, de toto corpore intellexit. Nam in mortuis pollingendis manus demissas & ad latera junctas simul cum ipso corpore & ad corpus ipsum colligabant. Ita ligatæ manus penè ad genua ipsa descende-
bant. Inde & crura & pedes similibus fasciis ligari consueverunt. Constat hîc planè sibi Johannes in more Judæorum sepeliendi tam in Christo, quàm in Lazaro. In Lazaro *κεῖριάς* vocat, quibus totum corpus vinciebatur, in Christo ὁθόνια. In utroque utitur verbo *δῆσαι*. In Lazaro *σιδάριον* appellat, quo facies erat circumligata, id est, totum caput cum facie velatum. In Christo dicit, id *σιδάριον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς* fuisse. Quid igitur, cum hæc tam clara sunt, sibi voluere reliqui Evangelistæ, qui *σινδόνα* vocant, qua Jesu corpus pollinctum fuit? Sic enim & *Matthæus* de *Josepho* ab *Arimathæa*, & ἐνετύλιξεν αὐτὸ ἐν σινδόνι καθαρῇ. An fasciis ligatum corpus, deinde & findone grandi involvebatur. Hoc posset ita factum videri, nisi *Johannes* repugnaret, qui sola ὁθόνια nominavit, nec *σινδόν* meminit. At *Matthæus*, *Marcus* & *Lucas* *σινδόνα* appellant. Sane *Marcus* eam à *Josepho* Sindonem dicit, & ea involutum Jesum; ubi ἐνεύλισσεν satis ostendit, fasciatim corpus Christi involutum fuisse, ut & ἐντύλιξαι, quo reliqui utuntur Evangelistæ. Ergo apparet, eam à *Josepho* grande linteam tegmen, quod est findon, eamque in multas scidisse fascias, quibus corpus Christi vinxit & convolvit. Has fascias ὁθόνια & *Κεῖριάς* Johannes dixit. Idem certe mos Græcorum & Latinorum fuit.

VI. *Chiffletius* de linteis sepulchralibus Christi quidem pag. 22. non negat, Christi corpus fasciis vinctum fuisse, sed etiam

alia adhibita esse linteamina, quando ita citato loco scribit :
*Quia addit Johannes ligaverunt linteis; merito dubitari potest, num
 idipsum sint instita, quod linteamina; & an in Christi funeratione
 præter institas alia adhibita sint linteamina, quod puto probabilius.*
 Ex his colligitur Chiffletium præter fascias etiam linteum ma-
 gnum statuere, quo Christi cadaver circumdatum, ut ple-
 rumque à pictoribus pingitur, cujus schema quoque expref-
 sit *Anselmus Solerius in lib. de pileo pag. m. 303. edit. Amstel.*
 1672. Sed quorsum opus erat magna sindone, cum adfuerint
 fasciæ? Omnes enim fatentur, Christum non tantum quoad
 manus vel pedes, sed quoad totum corpus fasciis religatum
 esse, plane ut constringitur infans, idem dicunt de *Laza-*
ro. Atque, inquis, de *Lazaro* diserte dicitur, vinctum fuisse
 illum quoad manus & pedes. Respondemus, infantes quoad
 omne corpus religati sunt, & nihilominus *Plinio* dicuntur
jacere manibus pedibusque devincti. Credimus verò manuum
 pedumve factam esse mentionem, quod fasciæ, quibus to-
 tum corpus vinctum erat, in illis membris desinerent, at-
 que intricatius copularentur, unde & ab illis primordium
 forte capiendum fuit *Lazarum* soluturo. Addimus quod il-
 lis se membris omnium maximè ligatum senserit, quippe
 quibus ad eundem ac commovendum præ cæteris erat opus.
 Potuisset certe quivis commodè ambulare, quamvis totum
 corpus fasciis religatum sit, si modo liberæ sint manus &
 pedes liberi.

VII. Ut autem res clarior evadat, contraria quoque tes-
 timonia in medium proferemus illorum, statuentium, cor-
 pus Christi non tenuibus fasciis, sed sat grandibus involu-
 tum fasciis. *Chiffletius l. c. cap. VII.* ait: Duo mihi declaran-
 da suscepi; alterum institas seu fascias sepulchrales in se-
 pultura Judaica non extremis duntaxat manibus & pedibus
 religatas fuisse, funiculorum instar, sed totum cadaver,
 uno capite excepto, complecti solitas & circum illud con-
 volvi, pag. 36. Quod fasciæ sepulchrales sive institæ, toti
 corpori circumvolutæ sint, planè sicut fasciæ infanti in cu-
 nis jacenti circumduci solent, indicat *Herodotus in Euterpe:*
Mortuum. ubi abluerunt, totum corpus ejus in sindone bys-
 sina,

lina, incisus loris obligant. Hæc ille de Ægyptiis, ex quibus ritus suos hauserunt Judæi: & significat non obscure *S. Johannes* ubi ait: Acceperunt ergo corpus Jesu & ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judæis sepelire. Ecce non pedes tantum, aut manus, sed corpus ligatum dicit; & quidem non angustis tæniis & quasi funiculis, sed linteis; nempe fasciis sepulchralibus justæ latitudinis, ex linteis seu linea tela in oblongum recto filo abscissa. Quorsum ergo linteum magnum, cui demum superducendæ fasciæ hoc modo:

VIII. Verùm vix calculum his addere possumus, ducti hac ratione: Si igitur corpus Christi magnæ Sindoni involutum, sequi debuisset, quod etiam magna illa sindon post resurrectionem Christi in sepulcro reperta fuisset. At hæc non reperta, uti planè indicat *Johannes cap. xx. 6.* ubi hæc leguntur verba: *Venit igitur Simon Petrus sequens ipsum & ingressus Sepulcrum videt τὰ ἐθνία fascias positas. Et sudarium, quod erat super caput ejus, non μετὰ τῶν ἐθνίων cum fasciis positum.* Ex his satis constat, nullam magnam sindonem ibi fuisse, aliàs etiam *Johannes* hujus mentionem fecisset. Manet ergo firmum, Christum fasciis tantum Sepulchralibus involutum fuisse hoc modo: Quorsum autem hæ fasciæ pervenerint, ignoratur, quamvis Pontificii hoc vel illo loco esse propalent. Falsa hæc omnia, quæ proferunt & fidem haut merentur fabulæ. Plura qui desiderat de Pontificiorum opinionibus, evolvat *dissertat.* sub præsid. *Maxim. Reverendi Abbat. Joh. Andr. Schmidii, Fautoris nostri submissee devenerandi.* prodiit *Helmst.* 1698. His etiam huic capiti finem imponimus & ad reliqua ornamenta nos conferimus.

C A P U T XII.

De Sudario Christi sepulchrali, & aliis rebus consepultis.

I. **V**isus fasciis Sepulchralibus ad *Sudarium* & res alias consepultas progredimur, & quidem primo loco de *Sudario* agemus. *Sudarii* vox Latina quidem videtur; an autem

fit, dubitamus. Nam Syri dicunt *ܣܕܪܐ* *Sudara* & in lingua Sapientum est *ܣܕܪܐ* *Sudar*, quod usurpant in vario sensu. Sæpe linteum operimentum notat, quo demortuorum capita tegebant veteres. Hoc sensu occurrit *Joh.* xi. 44. & xx. 7. Itaque frustra *Sopranis*, tractatu de re vestiaria Judæorum *disp.* 2. c. 1. §. 3. expostulat, Sudarium capitis tegminibus esse annumeratum à Sanctio in cap. xix. Act. num. 5. Id enim ille de mortuorum capitibus verè pronuntiavit. Non autem asserimus omne *Sudarium* fuisse ad usum mortuorum. Cum enim vox ipsa *Sudarii*, usum ejus ad tergendum sudorem aliosque superfluos humores naribus, oculis, ore effluentes præferat, nec is usus in defunctis habeat locum; liquet, vocem *Sudarii* latius patere, quàm ut ad mortuos restringi possit. Sicque videmus Act. xix. memorati *Pauli* viventis *Sudaria* ab ejus corpore delata, quibus mira edebantur. Videatur de hac voce pluribus differens *Ansel. Solerius de pileo pag. m. 346. 347. Carol. du Fresne Glossar. ad Script. med. & infim. Latin. P. III. fol. 1001.*

II. Certum autem est, ejusmodi *Sudarium* aliquando extitisse, quippe Evangelistæ expressis affirmant hoc verbis. Ubi autem perierit, aut quo sit abreptum, planè nescimus. *Sudarium* itaque omnibus mortuis apud Judæos usitatum fuisse constat ex funere *Lazari*, *Joh.* xi. Et facies ejus *Sudario* erat ligata. Hujus figuram ita depinxit *Solerius pag. 344.* Hoc facies tegebatur defuncti ne si qua deformis conspiciatur. Non magni pretii erat, quod ex illo Rabbiorum patet, de quo dicunt ipsi Hebræi: *Solent Sapientes adhibere Sudarium non plus denario constans, ut ne pudefaciant eum, cui (tale pretium) non suppetit. Tegunt vero demortui faciem, ut ne pudeant pauperes, quorum vultus præ fame solet esse deformior.* Hoc *Sudarium* alias etiam *πέπλον* vocatur teste Syro in *Luc.* xix. qui per linteum reddit. In Targum pro *מכסא* *peplum* & *מכסא* *velamen*: vid. *Tr. nostr. de luctu Græcor. pag. m. 32. edit. Marburg.* Ita etiam in Christi sepultura *Sudarium* adhibitum fuisse extra omnem dubitationis aleam ponimus. Confirmant hoc Evangelistæ, quippe hoc cum fasciis repertum in Sepulcro post resurrectionem. Quorsum autem pervenerit *Sudarium* Christi varie disquiritur à Pontificiis, quæ tamen omnia potius fabulæ & figmenta

menta sunt, uti pluribus ostendit dissertatio sub præsidio *maxime Reverendi Abbatis B. Joh. Andr. Schmidii* habita *Helmstad.* 1698. de *Sudario Christi*, quæ legi meretur. Cum itaque actum agere nolimus, ad alia progredimur.

III. Quærimus igitur an Judæi etiam mortuis pecuniam addiderint uti alii populi? Sunt qui affirmant & dicant, in Sepulcro Davidis magnam pecuniæ summam repertam fuisse: vid. *cap. xiv. lib. 2.* ubi fuisse actum de hac materia. Et licet *cl. Schickardus in משפט המלך cap. 111. Theor. xi. p. m. 210. edit. Lips.* affirmare videatur Judæos quoque hanc consuetudinem habuisse, suamque opinionem probare conetur ex Sepulchro Davidis; cui adstipulantur *Menoch. lib. viii. Reipubl. Ebr. c. v. quest. ix. & Villalpandus t. 2. lib. v. Disput. 4. c. LXI. & Balthaf. Bonifac. Rhodigin. hist. ludicr. lib. xx. c. 111. pag. 569. 570. edit. Bruxell. R. Benjam. Tudel. in Itinerar. pag. 46.* attamen nos dicimus cum B. Gejero Judaicam spirare fabellam: vid. *pag. 146. de luct. Hebr. B. Carpzov. annot. ad Schickard. pag. m. 210. edit. Lips.*

IV. Porro quæritur, an etiam arma apud Judæos simul recondita fuerint? Gentilium mores si perpendamus, certum esse asserimus, uti *cap. xiv. lib. 2. §. 7.* pluribus ostendimus. De Judæis affirmare videtur Propheta *Ezechiel cap. xxxiii. 20. 27. Non autem jacebunt - - - ad infernum cum armis.* Ubi *Munsterus* annotat ex Hebræorum explicatione: Non jacebunt cum his, qui naturali exspiraverunt morte, aut qui veluti strenui milites cum ARMIS suis sunt sepulti. Cui adstipulatur *Vatablus* in *h. l.* his verbis: Non morientur ut viri isti strenui ac nobiles, qui moriuntur morte sua & efferruntur ad Sepulcrum unâ cum *instrumentis suis bellicis & armis.* Idem affirmat *Grotius Comment. in h. l.* ita disserens: Victores non singula tantum habebant sepulcra, sed & in virtutis honorem cum armis suis sepeliebantur, *1. Maccab. xiii. 29.* Constat ergo ex his allatis testimoniis & Hebræos heroibus & fortibus arma addidisse.

V. Moris etiam Judæis fuit fasciis librorum legis, quæ vetustæ factæ, mortuos involvere. Testatur hoc *Maimonid. in tr. de legib. c. x.* ita scribens: Fasciæ librorum legis, quæ factæ sunt vetustæ, involucria fiant mortuorum, & hæc est re-

positio earum. Verba ipsa citata legi possunt apud cl. *Schickard. in ספר החן cap. 11. Theor. v. pag. m. 126.* Libros inveteratos vel profanatos includunt vali testaceo & sepeliunt juxta studiosum sapientiæ. Et hæc ipsa est illorum remotio vel occultatio. E lintheaminibus autem senio attritis faciunt involucra mortuo. Conf. *Vorst. ad R. Maim. de fundament. legis pag. m. 85. edit. Amstel. 1638.* Et *Arba Turim, part. II. c. CCLXXXII. fol. LXVII. col. 4.* Ne itaque nauscam lectoribus excitemus, hîc subsistimus & ad Sepulcrorum mysticam & moralem Explicationem nos conferimus, sit ergo

C A P U T XIII.

De Sepulcrorum morali explicatione.

I. **H**actenus occupati sumus sat diu circa Sepulcra Hebræorum & ornamenta illorum tam externa, quam interna. Nunc ratio suadet, ut etiam moralitatem illorum perpendamus, præprimis Sepulcrum Christi & illius contenta in memoriam revocemus, quæ quasi ideam nobis præscribunt, quomodo per totum vitæ curriculum nos gerere debeamus. Si ergo Sepulcrum Domini nostri Jesu Christi in succum & sanguinem convertere velimus, consideranda nobis sunt TREDECIM, quæ omnia in Sacra Scriptura continentur, perpendentes, quod in illo (1) fuerit *Myrrha*, quæ Emblema est mortalitatis. Qua significatur, quod juxta Apostolum *Col. III. 5.* mortificare debeamus omnia nostra membra, voluptates, & omnes nostras passiones. *Mortificate*, inquit, *membra vestra quæ sunt super terram.* Ita quoque benè *Gregor. M. in Evangel. Hom. x. pag. 351. A. Tom. 2.* differit, quando sic literis tradit: Per *Myrrham* carnis mortificatio figuratur. Et paulo post: *Myrrham* offerimus, si carnis vitia per abstinentiam mortificamus. Qui igitur *Myrrham* sepulchri Christi sibi in memoriam revocaverit, & meditationibus perlustraverit suis, non flocci habebit monitum Apostoli citatum, sed omnem dabit operam, ut membra sua mortificet.

II. *Myrrha* hæc in Sepulcro Christi nobis ansam dat pluribus disserendi verbis de mortificatione, quæ tam necessaria, quam necessaria illa fuit in condiendis cadaveribus apud Judæos. Ergo mortificate membra qui sepulchri Christi participes fieri desideratis. Sciendum autem prius est, quid sit mortificatio? Hanc Ecclesiæ Doctores ita describunt, quod nihil aliud sit, quam odium erga cupiditates pravas membrorum, quæ abnegandæ, ut sint quasi mortuæ, cujus mortalitatis emblema myrrha. S. Jacobus benè ostendit, undenam appetitus & passionēs nostræ, quæ suam in nos tyrannidem exercent, suam trahant originem; dicit enim *cap. iv. 1.* Unde bella & lites in vobis? Nonne hinc ex concupiscentiis vestris? At ubinam hæc concupiscentiæ resident? vel per quid mortificantur? Respondet idem *Jacobus*: militant in membris vestris. Necessarium igitur est hoc nostrum corpus mortificare & subjugare, ut sit obediens rationique subjiciatur. Mortificate ergo membra vestra. *Cornelius à Lapide* in hæc *Jacobi* verba scribit ita: *licet passionēs & concupiscentia sint in anima, & appetitū concupiscibili vel irascibili, tamen quia hi appetitus sedem habent, & quasi castra sua figunt in membris, per eaque se exerunt, hinc pariter concupiscentia in membris suam habent sedem, ut ira in felle, libido in membris generationi destinatis, amor in jecore, &c. hinc ab Apostolo concupiscentia vocatur lex membrorum.* Perfecta itaque mortificatio pluribus membris continetur, prout plura vincula sunt, quibus ceu funiculis quibusdam in hoc mundo irretimur, & in quæ affectus noster inordinate fertur. Quemadmodum autem *Myrrha* in unctione omnibus corporis membris applicabatur, ita & *Mortificatio* in omnibus nostris membris peragi debet.

III. Per *Myrrham* mortificationem indicari ex hoc etiam patet. *Myrrha* enim amara, ita etiam mortificatio membrorum amara videtur; interim suavissimos odores instar myrrhæ producit. *Laurentius Justinianus in libr. de interiori conflictu, referente Mansio in Bibliothec. moral. Tom. III. tract. LI. disc. 4. fol. m. 424.* plurimos enumerat effectus, inquit: *Custoditur lex, pax servatur, nutritur concordia, sufficiunt propria, nequaquam aliena diripiuntur, subest caro, ratio dominatur, diriguntur caelestia & fraternus amor augetur, si concupiscentia defuerit languor;*

guor; ipso autem vigente ac prevalente deordinantur omnia sive corporalia, sive spiritualia. Quamobrem omnis disciplina Christiana professionis non in miraculis faciendis, non in futuro prædicendo, non in eloquio composito scripturarumque explanatione, sed rescandis concupiscentiis commendatur. Cur autem mortificatio myrrhæ assimiletur, Ghislerius comm. in Cantic. iv. hanc reddit rationem: Quia nimirum amaritudine sua, cui exsiccandi & adstringendi vis insita est, corpora à putredine servet illæsa; atque adeò ut hac in re majorem habeat vim cum aloë sæpe jungi solet, quæ multo est amarior. Sic & in Evangelio Joh. xix. 39. dicitur, Myrrhæ & Aloë conditum fuisse corpus Jesu à Nicodemo, antequam sepeliretur, quod is mos esset apud Judæos, ut mortuorum corpora à corruptione vindicarent. Porro quod carnis mortificatio castigatione ipsa sua, pænæ amaritudine, & sensuum adstrictione potentissimum sit medicamentum, quo homines à peccatorum putredine vindicantur, est certum. Unde Apostolus 1. Cor. ix. dicebat: Castigo corpus meum & in servitutem redigo, ne reprobus efficiar.

IV. Cujus ergo membra mortificatione amara ceu myrrhæ mortificata sunt, ille abnegat seipsum, amorem proprium, qui nocet ipsi, odit seipsum, seu animam suam, hoc est, explicante div. Gregor. hom. 37. in Evangel. non ejus carnalibus desideriis acquiescit, appetitum frangit, voluptatibus reluctatur. Vid. Laurent. Beyerling. promptuar. Moral. pag. m. 382. 383. seqq. Joseph. Speranz. script. select. punct. cxii. pag. m. 337. Abnegat sensus, i. e. sensibus indebita negat. Per sensus enim ceu portas omnia mala irrumpunt. In his portis olim judicium jusque dicebat ratio suumque fixum tribunal habebat: Oculus non videbat, nisi quod erat necesse; illicita, vana, curiosa non videbat: auris non audiebat. Nunc autem hæ portæ patent & omnibus malis obnoxie sunt. Mortificatis his sensibus, visus abnegatur, ne periculum inde accidat. Pangit fœdus cum oculis, ne intueantur, quod intueri non liceat. Abnegat, gustum, odoratum, tactum, auditum, imò voluntatem & judicium proprium, ut quasi mortuus videatur. Novit enim veram mortificationem sequi illuminationem, ac deinde unionem divinam. Bene itaque quidam differit ita scri-

scribens: *Plane marcidus languor noster nos impedit, quem si assumpto virili animo strenue evinceremus, nobisque à cunctis rebus caducis emori, & Deo amœnam in animabus nostris habitationem preparare studeremus, non possemus tandem non adipisci maxima, non possemus non habere ac sentire Deum in nobis.*

V. Per *Myrrham* mortificationem intelligi ostendit locus *Cant. v. 1. Messui Myrrham primam cum aromatibus meis.* Quid aliud per hoc innuere voluit, quam quod *myrrha* sit Symbolum mortificationis, in qua anima se exercere debet, ut ei accepta fiat; unde prædicta verba D. Gregor. Magn. explicans, inquit: *Myrrham dilectus cum aromatibus metit, quando Christus mortificatione vitæ ad perfectionem perducta, electum ab hac vita succidens, ad cœleste horreum cum sancta opinione inducit.* Observandum autem est, sponsum aromata messuisse, postquam *Myrrham* inde collegerat; prius enim dicit *messui myrrham primam*, & postea aromatum mentionem facit, ad denotandum, quod virtutes suum in mortificatione principium, progressum & perfectionem habeant. Cum enim mortificata fuerit carnalitas & propria voluntas, tunc fluunt virtutum aromata. Hinc benè *Bernhard. Serm. xxx. in Cantic. Tu quoque si propriam deseras voluntatem, si corporis voluptatibus perfecte renuncies, si carnem tuam crucifigas cum vitiis & concupiscentiis, ut & mortifices membra tua; qua sunt super terram, probabis te Pauli imitorem.*

VI. Per *Myrrham* mortificationem Deo gratissimam significari indicat illud *Eccles. xxiv. 20. quasi Myrrha electa dedi suavitatem odoris.* Tametsi certum sit omnes universim virtutes Deo gratas esse, attamen hæc mortificationis virtus gratiam Dei præ cunctis aliis conciliat. *Myrrha* autem mortificationem præfiguratur, quæ electa dicitur, quia inter omnes alios odores is, quem *Myrrha* spargit, fragrantiam amabilem habet. Id quod mortificationi aptissimè congruit. Ille enim, qui, abnegatis omnibus mundanis, ad Deum accedit, & omnia, quæ inordinata sunt in se mori patitur, coram Deo benè olet. Abnegatio enim ac resignatio propriæ voluntatis Deo gratissima est. Acceptius obsequium homo præstat Deo, quando à vano & non necessario visu, auditu, olfactu, gustu vel tactu discrete abstinet, voluntatem suam in hujusmo-

di rebus pure propter Deum mortificans, quam si mortuos ad vitam temporariam revocaret. Ex hac unctura Christi *myrrha* facta *Zeno serm. de jejun.* ad mortalitatem nos deducit, dicens: Ostenditur ergo per hoc, quia ungere Christum, est sepulturam ejus præparare, Sepulturam verò Jesu præparat secundum Apostolum, qui mortificat membra sua, quæ sunt super terram. Et qui jam non secundum carnem ambulat, & qui actibus Spiritus Sancti carnis facta mortificat. Et ut plenius dicam, cui mundus crucifixus est & ipse mundo. Hos ita *Blosius* referente *Mansio* ita describit: Sunt certe nonnulli adhuc in carne positi, qui dum omnia visibilia fastidiunt, mentem in cœlestia attollunt, nihilque aliud optant aut student, quam sese sponso suo per intimos cordis affectus adjungere, in eoque solo delectari ac pasci, spretis omnibus rebus mundi, sequemetipsis neglectis atque mactatis in corde, in carne, in actu & habitu, in omni denique opere & verbo, solo divino amore accensi, veluti virgula fumi ex aromatibus Myrrhæ & thuris à deserto in cœlum adscendunt, odorem sanctitatis & bonæ famæ subtilitatemque mentis & recte judicii olentes.

VII. In Sepulchro Christi (II.) reperitur *Aloë* quæ amara, & *amaritudinem pœnitentie* indicat & contritionem, quæ instar falis ad condiendas nostras transgressiones esse debeat. *Aloë* autem est succus amarus naturam pœnitentiæ indicans. Peccata enim amarissime sunt deploranda, ut pluribus ostendit *Angl. Gr. Williams fol. m. 190. 191.* In Sepulchro Christi erant (III.) lineæ albæ vestes, quibus significatur, quod animæ & corpora nostra pura instar albarum vestium esse debeant. Album enim puritatis, fidei, castimonie & ejus generis aliarum virtutum nota. Hinc decorus color Deo, uti etiam *Cicero 2. de legib. asserit: vid. Martin. de Roa Singul. lib. vi. pag. m. 528. & part. 2. cap. 1.* ubi plura. (IV.) reperiebatur in illo *Sudarium*, quò facies Christi tegebatur, quò indicatur, quod facies nostras obtegere debeamus humilitate, ne cum Pharisæo illo superbo, bona opera nostra extollamus. Deus enim resistit superbis, sed humilibus dat gratiam. Facies nostras Sudario tegere debemus, ut veram, non simulatam humilitatem exerceamus, quia dejectio corporis & exaltatio cordis,

abo.

abominatio est apud Deum. Nihil enim externa humilitas juvat, quando cor adhuc superbit; sed interna cordis humilitas multum commodi affert, quando nostras misérias agnoscimus & propriam dignitatem abnegamus. Laudabilior est animus, cui nota est infirmitas propria, quàm qui, ea non respecta; moenia mundi, vias syderum, fundamenta terrarum & fastigia cœlorum scrutatur. Recte & bene Anglus *Gr. Williams* fol. m. 110. hoc explicat, ita scribens: *If we would be humble, we must denie all the good that is in our selves: and then, sicut species aromatica, cum in pulverem rediguntur, vehementer redolent: ita hominis bona, cum per humilitatem fuerint comminuta, Deo sunt gratiora.* Confer. fol. 443. ubi plura de hac virtute.

VIII. Sepulchrum ipsum (v.) quod attinet, illud excisum erat in lapide firmo, quo denotatur, quod fides nostra fundata & inædificata esse debeat Christo, petra firmissima, ne tempore tentationum decidamus & instar arcus fracti dilabamur. Firma & immobilis ut petra fides nostra esse debet, aliàs est tantum temporaria, uti Christus ipse ostendit in Parabola *Matth. xiii. 20. 21.* quam sæpe laudatus Anglus *Gr. Williams* in libr. *the best Religion* edit. *London. 1636. fol. m. 279.* pluribus exponit his verbis: *The temporary faith is a believe in Christ, and a trust in the mercy of God for a season, as our Saviour sheweth in the parable of the sower, where he tells us that he, which receiveth the seed into stony places, is he that heareth the word - - yet hath not root in himself, but dureth for a while, and when tribulation or persecution ariseth, &c. he fall away. But the justifying faith is a most firme perpetuall appropriation of the love and mercy of God.* Constat hinc fidem nostram immobilem esse debere, quam nec Diabolus, mundus & adversitates nunquam labefacere possunt.

IX. Observandum porrò venit, quod (vi.) ingens lapis ad os Sepulcri advolutus fuerit, quo significatur, quod propositum & resolutio nostra in cultu & ministerio Dei similis ingenti lapidi esse debeat, ad ostium animæ voluto, ne aliquid cor nostrum ingrediatur, quod pias cogitationes disturbet. Cor nostrum recte cum ostio comparatur, per quod ingressus & egressus fit; hinc primus & præcipuus locus, quem

intrare conantur inimici; quare danda est opera ut vigilemus & os cordis lapide ingente muniamus, ne Diabolus pravis cogitationibus se ingerat, & cubiculum omnipotentis Regis occupet. (vii.) considerandum, quod lapis sigillo Pontificis obsignatus fuerit, quo indicatur, quod mens & anima nostra gratia Christi sit obsignanda quod optimum sigillum Pontificis. (viii.) quod monumentum novum in quo nemo reconditus fuerat, quo notatur, quod peccatum in cordibus nostris habitare non permittamus, antequam corpus Christi in illis recondamus. Cor nostrum itaque peccatis non inquinandum, si habitaculum vel receptaculum corporis Christi esse debeat. (ix.) Vigiliæ illi addebantur ad custodiendum, ne quis corpus Christi furto auferet. Quo significatur, quod nocte dieque vigilare debeamus, vel ut Sapiens *Proverb. iv. 23.* dicit, quod omni custodia custodire corda nostra debeamus, ne malitiosi discipuli Diaboli gratiam Dei à nobis furto auferant. Diaboli malitiosi discipuli sunt prævæ suggestiones, quæ omnem impendunt operam, ut corda nostra rapiant. Omni itaque custodia cor custodiendum, ne ejusmodi suggestiones immittantur. Nam *when Satan*, scribit doct. *Gr. Williams fol. m. 588. by his wiked. suggestions hath emised the seed of sinne into our hearts like a father, then our corrupt flesh, by wiked thoughts and imaginations receiveth sinn as a mother. - - - Look not only to thy hands, and to thy feet, to thy words, and to thy works, but especially above all things, look to the thoughts and inward affections of thy heart.* Vid. fol. 589. ubi plura de hac re leguntur.

X. Nec silentio est prætereundum quod (x.) Sepulcrum Christi in horto amœnissimo floribus pulcherrimis ornato, ut discamus, quod corda nostra & mentes nostræ instar horti esse debeant, floribus omnis generis & fructibus bonarum virtutum præditi. Sit ibi rosa rubicunda patientiæ, liliū album innocentiae, &c. Ut anima nostra dicere possit *Cantic. iv.* Veniat dilectus meus in hortum &c. Succedet (xi.) quod in monte *Calvaria* Christus passus, ut semper memores simus passionis Christi; quia mors Christi unicum illud, quod animas nostras liberat ab omnibus peccatis, uti Augustin. asserit, & ante ipsum Apostolus Johannes inquires: Sanguis Christi
emūn-

emundat nos ab omni peccato. Tanta vis crucis Christi, ut si ante oculos ponatur *in the minds of the faithfull* scribit *Williams fol. m. 867. so that they did intensively behold the death of Christ, no concupiscence, no lust, no envy, no fury could overcome them; but presently upon the consideration of Christ his sufferings, the whole hoste of the flesh and of sinne would flie away* saith *Orosius: and S. Bernhard. serm. 62. Quid tam efficax ad curanda conscientie vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quam Christi vulnerum meditatio. Accedit (xii.) quod prope Hierosolyma fuerit, hoc est, visionem pacis, ut doceamur, quod cum omnibus hominibus pacem habere debeamus in his terris, & desideremus cum Principe pacis esse in coelis. (xiii.) quod Iosephi Sepulcrum fuerit, cujus nomen significat augmentationem; qua re docemur, ut etiam proficiamus gratia & crescamus, uti eleganter hoc explicat Anglus sæpe laudatus *Gr. Williams fol. m. 315. cujus verba hinc adscribere non pigebit: That we, inquit, should increase in grace and grow, not as sower ale in summer, worse and worse; but as good wine well kept, better and better, from one vertue unto another, untill our soules be filled with all goodnesse: this is to bury the body of Christ in Iosephs tombe, when his graces are sowed in a fruitfull heart, that brings increase of some thirty, of some sixtie, and of some a hundred fold.* Faxit etiam Deus, ut etiam hæc quæ diximus benè perpendantur & mentibus nostris imprimantur, ut discamus, Sepulcra nostra media esse, quorum subsidio ad pietatē & vitam sanctam deducamur. Deo itaque sit laus & gloria in Secula Seculorum AMEN.*

F I N I S.

CATALOGUS QUORUNDAM LIBRORUM,

Quos

HENRICUS TEERING,

Vel ipse typis mandavit, vel quorum major ipsi copia suppetit.

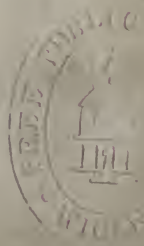
- A**lkerfloot over den eersten Brief Pauli aan de Corinthen in 4. onder de pars.
Boerhave Oratio de Usu ratiocinii mechanici in Medicina, in 4.
Constitutiones R. Mosis F. Maimonis de Primitivis cum notis Crameri, in 4.
Crenii Thesaurus Philologicus & Historicus, 2 vol. in 8.
- - - Animadversiones Philologicae & Historicae 14. vol. in 8.
- - - Musæum Philologicum & Historicum, 2. vol. in 8.
- - - Fasces Exercitationum Philologico - Historicarum, 5. vol. in 8.
- - - De Philologia, studiis liberalis doctrinae, informatione & educatione litteraria, in 4.
- - - De eruditione comparanda, in 4.
Cunæus de Republica Hebræorum cum notis J. Nicolai, in 4.
Freibergeri Clavis Chronologiae Sacrae, in 8.
Goris Medicina contempta, in 4.
Gronovii (Jacobi) Oratio in obitum Wilhelmi III. in folio.
- - - de tempore Batavorum immigrationis in hanc insulam, in 4.
- - - Allocutio ad Dominum Jacobum Baronem de Wasse-naar de duobus in Duyvenvoordense prætorium receptis lapidibus, in 4.
De Haag (Haur. Tammoraldus) redenen van obergang uit het Pausdom tot de gereformeerde kerk in 8.
Helvici (Christophori) Elenchi Judaici, &c. in 8.
Hermanni (Pauli) lapis Lydius materiae medicae, in 8.

Lydii

C A T A L O G U S.

- Lydii (Hermanni) syntagma de re militari, & de jure jurando cum Not. Salom. van Til, in 4.
- Marckii (Johannis) Oratio de Christianismi propagati admirandis, in 4.
- Nicolai (Joh.) tractatus de Siglis Veterum, in 4.
- - - De Sepulchris Hebræorum cum figuris in 4.
- - - Disquisitio de Mose Alpha dicto, in 12.
- De Pape (Abrahami) observationes ad consilia JCtorum Batavicornum, 2. vol. in 12.
- Perizonii (Jacobi) Justitia & necessitas belli publica oratione expositæ, in 4.
- - - Curtius vindicatus, in 8.
- Pierce (Th.) primitiva regula reformationis contra novitates Romæ, in 8.
- Soermans (Martini) register van de Professoren der Academie van Leyden en Utrecht / in 8.**
- Theophilus de Urinis Gr. Lat. cum notis Th. Guidotii, in 8.
- Triglandii (Jac.) laudatio Funebris Guilhelmi III. in fol.
- - - Dissertatio de origine & causis rituum Mosaicorum, in 4.
- Voet (Joh.) Elementa Juris, in 4.
- de Volder (Burcheri) disputationes de rerum Naturalium principiis, de Aëris gravitate, contra Atheos, contra Huetii censuram Philosophiæ Cartesianæ, in 8.
- Vossii Grammatica Latino-Belgica, in 8.
- van Yssel Ecclesiæ Novi Test. fata secundum seriem septem Periodorum ex Psalm CX. in 8.

NMS 116K

1140-

35426
NIA

